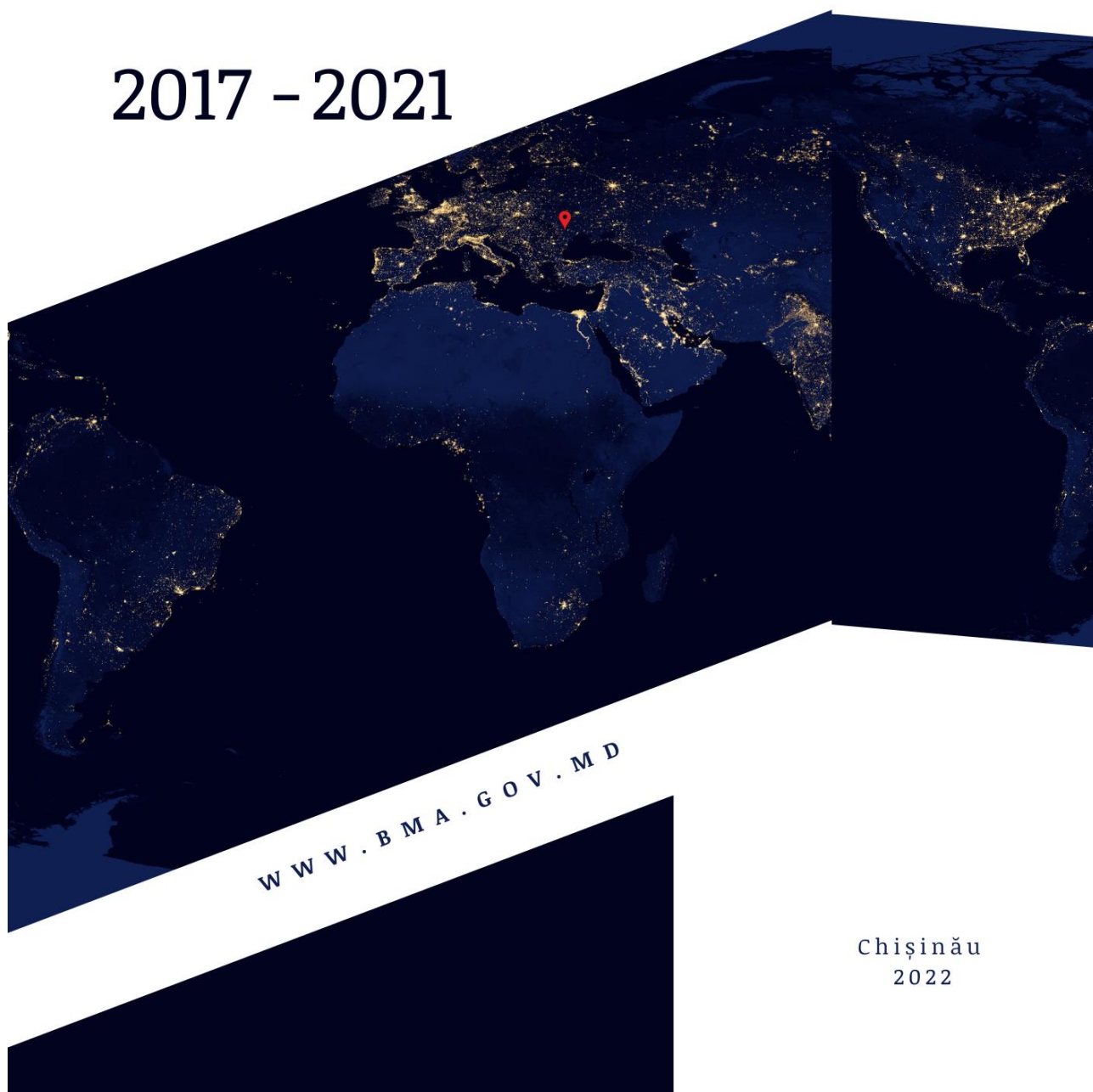

PROFILUL MIGRAȚIONAL EXTINS AL REPUBLICII MOLDOVA

2017 - 2021

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova

Biroul Migrație și Azil

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova

2017-2021

Raport analitic

Chișinău 2022

CUPRINS

LISTA FIGURILOR.....	3
LISTA TABELELOR.....	5
LISTA ABREVIERILOR.....	7
INTRODUCERE	9
DATELE – CHEIE: REPUBLICA MOLDOVA.....	10
SUMAR EXECUTIV	11
Partea A: Tendințe migraționiste	17
A1. Scurt istoric și principalii factori determinanți	17
A1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația	18
A2. Modele actuale de migrație	18
A2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare.....	18
A2.2. Populația rezidentă de proveniență străină	35
Partea B: Impactul migrației.....	44
B 1. Migrația și evoluția demografică	44
B 2. Migrația și dezvoltarea economică	47
B 3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă.....	50
B 3.1 Caracteristicile pieții muncii	50
B 3.2 Migrația forței de muncă.....	55
B 4. Migrația și dezvoltarea socială	56
B 5. Migrația și sistemul ocrotirii sănătății	60
Partea C: Cadrul de gestionare a migrației	63
C1. Legi și regulamentene (nivel național, regional și internațional)	63
C2. Cadrul instituțional	67
C3. Cadrul de politici	70
C4. Cadrul de programe	78
Partea D. Principalele constatări, Implicații asupra Politicilor și Recomandări	87
D1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare.....	87
D2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației	92
D3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare.....	96
D4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe.	98
Anexa nr. 1. Glosar de termeni	101
Anexa nr. 2. Tabele statistice.....	104
Anexa nr. 3. Cadrul instituțional pentru politici vizînd migrația și azilul	125

LISTA FIGURILOR

Figura 1. Persoanele care au autorizat emigrarea din Moldova, în funcție de sexe, în anii 2017–2021, persoane	20
Figura 2. Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în 2017–2021, procente.....	20
Figura 3. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, în 2017-2021, persoane	21
Figura 4. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în 2017–2021, mii persoane.....	22
Figura 5. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării și sexe, la sfârșitul anului 2021, mii persoane	22
Figura 6. Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, care au autorizat emigrarea, în funcție de sexe, în 2017–2021, mii persoane	23
Figura 7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în 2017–2021, mii persoane	23
Figura 8. Structura pe sexe a numărului cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în anii 2017-2021, procente	24
Figura 9. Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare pe grupe mari de vârstă, în 2017–2021, procente	24
Figura 10. Distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2021, procente	25
Figura 11. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrau peste hotare cu contracte legale de muncă, înregistrate prin intermediul ANOFM, în 2017 – 2021, persoane	26
Figura 12. Structura numărului cetățenilor moldoveni care lucrau peste hotare cu contracte legale	26
Figura 13. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare și recunoscuți drept refugiați peste hotare, în anii 2017–2021, persoane.....	28
Figura 14. Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în anii 2017, 2020 și 2021, procente ...	28
Figura 15. Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, în anul 2021, procente.....	29
Figura 16. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în 2021, procente.....	29
Figura 17. Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vârstă în anii 2017 și 2021, procente	30
Figura 18. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în anii 2017 și 2021, procente. ...	30
Figura 19. Numărul anual de persoane repatriate, în 2017–2021.....	32
Figura 20. Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în 2017–2021, persoane.....	32
Figura 21. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări, în anii 2020 și 2021, persoane	33
Figura 22. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime* ale TFU asistate în cadrul SNR, 2017–2021, persoane	34
Figura 23. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora, în 2017–2021	36
Figura 24. Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în anul 2021, procente	36
Figura 25. Proporția străinilor naturalizați după categorii, 2017–2021, procente	37
Figura 26. Numărul locuitorilor Republicii Moldova, născuți în străinătate și rata de creștere a acestora în anii 2017–2021, mii persoane.....	37
Figura 27. Distribuția imigranților după țara de cetățenie, 2017–2021, procente	38
Figura 28. Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, în 2017-2021, persoane.	39
Figura 29. Distribuția străinilor care își fac studiile în Republica Moldova, în 2017 și 2021, top 5 țări, persoane.....	39

Figura 30. Numărul solicitărilor de azil depuse (la prima solicitare) și numărul beneficiarilor de protecție internațională, în anii 2012-2021, persoane.....	42
Figura 31. Mobilitatea transfrontalieră, 2017–2021, procente	42
Figura 32. Tendințe demografice în Moldova în anii 2017–2021	44
Figura 33. Coeficientul îmbătrânirii populației în Moldova, 2017–2021, persoane	46
Figura 34. Piramida populației străine, în anul 2021	46
Figura 35. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor în lei și rata de creștere în procente, în 2017- 2021.....	47
Figura 36. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință, 2017–2021, procente	47
Figura 37. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință, 2017–2021, procente	48
Figura 38. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în anii 2020 - 2021, în procente	48
Figura 39. Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în anii 2017 – 2021	50
Figura 40. Populația în afara forței de muncă după categorii, anii 2020-2021, în procente.....	50
Figura 41. Structura populației în funcție de grupuri de vârste în anii 2017 și 2021, în procente.....	52
Figura 42. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în anii 2017 și 2021, pentru cetățenii moldoveni, procente	53
Figura 43. Structura populației de proveniență străină în funcție de grupuri de vârste în anii 2017 și 2021, procente.....	53
Figura 44. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini în anii 2017 și 2021, procente.....	53
Figura 45. Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în anii 2017 și 2021, procente	54
Figura 46. Dinamica indicatorilor privind șomajul în anii 2017 și 2021, procente.....	55
Figura 47. Dinamica migrației forței de muncă, 2017–2021.....	55
Figura 48. Distribuția cadrelor didactice pe grupe de vârstă în anii de studii 2019/2020 - 2021/2022 în funcție de mediu de reședință, în procente.....	55
Figura 49. Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial pe medii de reședință, 2017–2021, în procente	58
Figura 50. Evoluția numărului medicilor și personalului medical după mediul de reședință în anii 2017 - 2021, persoane la 10.000 locuitori	61

LISTA TABELELOR

Tabelul 1. Numărul anual autorizărilor de emigrare, după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație	104
Tabelul 2. Indicatori relativi privind autorizările de emigrare al cetățenilor moldoveni, în %.....	105
Tabelul 3. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (autorizarea de emigrare)	105
Tabelul 4. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe	105
Tabelul 5. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfârșitul anului)	105
Tabelul 6. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă	106
Tabelul 7. Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe	106
și grupe mari de vârstă, stoc la sfârșitul anului 2021	106
Tabelul 8. Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă în anii 2018-2021	107
Tabelul 9. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă	108
Tabelul 10. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe	108
Tabelul 11. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări *	108
Tabelul 12. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare	109
Tabelul 13. Migrația forței de muncă temporară /circulară* după sexe și țările de destinație.....	109
Tabelul 14. Distribuția migranților temporari /circulari după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2017, 2020 și 2021	109
Tabelul 15. Distribuția migranților temporari / circulari după sexe și grupe de vârstă în anii 2017, 2020 și 2021	110
Tabelul 16. Distribuția migranților temporari/ circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2017, 2020 și 2021	110
Tabelul 17. Repatrierea și readmisia.....	111
Tabelul 18. Traficul de Ființe Umane	111
Tabelul 19. Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului.....	111
Tabelul 20. Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului)	112
2017, 2020 și 2021	112
Tabelul 21. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie.....	112
Tabelul 22. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului).....	113
Tabelul 23. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului)	113
Tabelul 24. Imigrarea străinilor	114
Tabelul 25. Distribuția imigranților după nivelul de instruire	114
Tabelul 26. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora.....	115
Tabelul 27. Distribuția imigranților după scopul sosirii	115

Tabelul 28. Migrația temporară a populației de proveniență străină.....	115
Tabelul 29. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine	116
Tabelul 30. Migrația involuntară a populației de proveniență străină.....	116
Tabelul 31. Numărul solicitărilor de azil depuse în anii 2017-2021, după țara de origine	117
Tabelul 32. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat	117
Tabelul 33. Numărul anual de vize acordate străinilor	118
Tabelul 34. Șederea ilegală a străinilor pe teritoriul țării. Indicatori de bază	118
Tabelul 35. Indicatori demografici generali.....	118
Tabelul 36. Componenta demografică a populației, procente.....	119
Tabelul 37. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la începutul anului) 2017 și 2021	119
Tabelul 38. Populația urbană versus cea rurală*.....	120
Tabelul 39. Componenta demografică a populației de proveniență străină, procente	121
Tabelul 40. Indicatori economici globali	121
Tabelul 41. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice.....	121
Tabelul 42. Dinamica indicatorilor sărăciei.....	121
Tabelul 43. Populația economic activă /inactive, șomeri, grupul NEET	122
Tabelul 44. Populația în vârstă aptă de muncă. Indicatori de bază	122
Tabelul 45. Populația străină în vârstă aptă de muncă.....	123
Tabelul 46. Indicatorii forței de muncă.....	123
Tabelul 47. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform datelor Ministerului Educației și Cercetării	123
Tabelul 48. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale*	124
Tabelul 49. Evoluția ratelor brute de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, rata de tranziție în învățământul gimnazial*	124
Tabelul 50. Cadre didactice în instituțiile de învățământ primar și secundar general pe grupe de vârstă în anii de studii 2019/2020-2021/2022, pe medii de reședință	124
Tabelul 51. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății	124

LISTA ABREVIERILOR

ASP	Agencia Servicii Publice
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AFM	Ancheta Forței de Muncă
APL	Administrația Publică Locală
BM	Banca Mondială
BMA	Biroul migrație și azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BRD	Biroul Relații cu Diaspora
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CCD	Consiliul coordonator al persoanelor originare din Republica Moldova domiciliat peste hotare
CE	Comisia Europeană
CPD	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CSI	Comunitatea Statelor Independente
EMD	Echipele Multidisciplinare
FMI	Fondul Monetar Internațional
GTL	Grupul Tehnic de Lucru
ICMPD	Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migraționale
ÎCNUR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
IDU	Indicele dezvoltării umane
MAEIE	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MF	Ministerul Finanțelor
MFM	Migrația Forței de Muncă
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PIB	Produsul Intern Brut
IGPF	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră

PM	Parteneriatul de Mobilitate
PME	Profilul Migrațional Extins
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
RPL	Recensământul Populației și al Locuințelor
SDC	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
SIDA	Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare
SIHAMA	Sistemul Informațional Integrat Automatizat „Migrație și Azil”
SIME	Sistemul Informațional de Management în Educație
SNR	Sistemul Național de Referire
TFU	Traficul de Ființe Umane
UE	Uniunea Europeană
UN Women	Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor
USAID	Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională
ÎMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii

INTRODUCERE

Acest raport analitic reprezintă o continuare a unui exercițiu complex, inițiat în anul 2010 –Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova (RM). Prima ediție a Raportului PME a cuprins o analiză detaliată a datelor privind migrația pentru anii 2005-2010. Ultima ediție a cuprins analiza situației migraționale în perioada anilor 2014 –2018. Întregul proces de sprijinire în elaborarea PME al Republicii Moldova a implicat un set de acțiuni multilaterale și de sinergie între toți actorii implicați, care a servit drept ajutor pentru perfecționarea colectării și partajării de date, promovarea unei coerențe mai vaste și a unei abordări mai comprehensive și coordonate în ceea ce privește elaborarea de politici vizând migrația.

Această ediție a Raportului analitic al PME al RM, pentru anii 2017-2021, a fost elaborată de Biroul migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne (BMA) al Republicii Moldova, desemnat drept instituția responsabilă pentru actualizarea PME al RM prin Hotărârea de Guvern nr. 634/2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova, în persoana domnului Mihail Vodă, Director al BMA, dnei Elena Coliujco, șef al Direcției politici în domeniul migrației și azilului a Ministerului Afacerilor Interne și a dnei Veronica Șaganovschi, ofițer principal al Secției monitorizare, gestionare date și analiza riscurilor a Direcției legislație, coordonare și gestionare date al BMA.

Acest raport reprezintă și rezultatul unui vast efort comun de colectare și analiză a datelor, la care au contribuit multe instituții și persoane prin diferite căi, dar care sunt de o importanță egală. În acest context, sunt aduse cuvinte de mulțumire tuturor membrilor Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional (Agenția Servicii Publice, Ministerul Afacerilor Interne, Biroul Național de Statistică, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Educației și Cercetării, Biroul Relații cu Diaspora, Banca Națională a Moldovei) și observatorilor, pentru participare activă și contribuții importante.

Geografie:

Suprafața totală, în km pătrați ¹	2021	33,8 mii km ²
--	------	--------------------------

Economie și dezvoltare:

PIB-ul pe cap de locuitor (în prețuri curente) ²	2021	92 477 lei
---	------	------------

Indicele Dezvoltării Umane ³	2019	0,750
---	------	-------

Populația:

Total rezidenți ⁴	2021	2626,9 mii persoane
------------------------------	------	---------------------

Previziune estimată ⁵	2050	2596,2 mii persoane
----------------------------------	------	---------------------

Străini ⁶	2021	21.933 persoane
----------------------	------	-----------------

Născuți în străinătate ⁷	2021	39.529 persoane
-------------------------------------	------	-----------------

Migrație internațională:

Rata migrației nete ⁸ internaționale, la 1.000 de locuitori	2021	-2,7
--	------	------

¹ Anuarul Statistic al Moldovei 2021, Chișinău, 2021, pag. 10: <http://www.statistica.md>

² [https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=407&nod=1&Statistici pe domenii și Tabelul 40](https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=407&nod=1&Statistici%20pe%20domenii%20si%20Tabelul%2040). Indicatori economici globali din Anexa 2 al prezentului raport.

³ Raport cu privire la dezvoltarea umană, 2020 PNUD. <https://hdr.undp.org/towards-hdr-2022>

⁴ <https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774> Populația stabilă pe sexe și medii, la începutul anului, 2017 -2021, Tabelul 35 Indicatori demografici generali din Anexa 2 al prezentului raport.

⁵ Paladi, Gh.: Îmbătrânirea populației în Republica Moldova: consecințe economice și sociale / Gheorghe Paladi, Olga Gagauz, Olga Penina; red.resp.: Gheorghe Paladi; Acad. de Științe a Moldovei, Inst. Integrare Europeană și Științe Politice. Sector Demografie. – Ch.: Inst. Integrare Europeană și Științe Politice, 2009, Prognoza a fost calculată în baza a 3 scenarii, pentru populația de tip închis, fără a lua în calcul migrația, ținând cont de lipsa unor date complete cu privire la procesele migraționale, După scenariul pesimist numărul locuitorilor poate să se micșoreze, ajungând în 2050 la 2596,2 mii persoane (după scenariul II-moderat pesimist – la 2830,8 mii, scenariul III-optimist – la 3129,8 mii).

⁶ ASP, Numărul total de cetățeni străini, inclusiv apatrizii, care se află pe teritoriul RM la 31 decembrie a anului de referință, date prezentate în Tabelul 21 din Anexa 2 al prezentului raport.

⁷ ASP, Numărul de persoane născute în străinătate, indiferent de cetățenie, la data de 31 decembrie, date prezentate în Tabelul 23 din Anexa nr. 2 al prezentului raport.

⁸ În continuare, migrația internațională are sensul de „migrație”, cu excepția cazului în care atributul „intern” este așezat în fața cuvântului „migrație” sau „migrant”.

Prezentul Raport analitic al Profilului Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova pentru anii 2017-2021, reprezintă un instrument de proprietate a statului, care a fost elaborat prin consultare cu un număr mare de actori guvernamentali și neguvernamentali și urmează să fie utilizat pentru a consolida coerența de politici, elaborarea de politici bazate pe dovezi și integrarea migrației în planurile naționale de dezvoltare.

Raportul PME cuprinde patru blocuri de bază de informație și analiză: tendințele migraționale (Partea A); impactul migrației (Partea B); cadrul de gestionare a migrației (Partea C); principalele constatări, implicații asupra politicilor și recomandări (Partea D).

Studiile realizate în domeniul migrației reflectă, că principalul factor de impulsionare pentru migrații moldoveni rămâne a fi în continuare emigrarea în scopuri economice, în special din cauza salariilor mici oferite pe piața muncii din țară. În ultimii ani, printre principalele cauze de migrațiune, sunt evidențiate și cele academice (tendința de a obține studii recunoscute la nivel internațional, care să le asigure un loc de muncă de succes) și de reîntregire a familiei.

Fenomenul migrației în Moldova continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a cetățenilor moldoveni, mai puțin prin imigrarea persoanelor din afara țării.

În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea volumului emigrării internaționale, acestea fiind:

1. Autorizația de emigrare⁹, această formă incluzând retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și cu termenul de emigrare permanentă;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrarea temporară/circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: autorizarea emigrării și migrarea temporară/circulară.

Deși **autorizarea emigrării** peste hotare, estimată în baza datelor Agenției Servicii Publice continuă să fie actuală în Moldova, în perioada analizată, fenomenul dat înregistrează valori modeste, conform datelor privind fluxurile anuale ale autorizării emigrării. Conform datelor oficiale, în 2017 au emigrat peste hotare 2.422 persoane, iar în 2021 acest număr a scăzut cu cca 5%, constituind 2.297 persoane. Preponderent autorizează emigrarea populația din mediul urban, numărul acestora în 2021 fiind de 2,3 ori mai mare (1.603 persoane) față de cel din mediul rural (694 persoane). Conform datelor estimate în baza autorizării emigrării, stocul numărului total al cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămâne în continuă ascendență, în anul 2021 față de 2017 a crescut cu circa 10,3 mii persoane, constituind 122.083 persoane.

O sursă importantă, ce oferă posibilitatea estimării volumului emigrării internaționale este **informația privind trecerea frontierei**, oferită de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF) al MAI, și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării

⁹ Conform HG nr. 125/2013, *autorizație de emigrare* – mențiune aplicată în pașaportul cetățeanului Republicii Moldova de către autoritatea competentă ca urmare a autorizării emigrării cetățeanului Republicii Moldova pentru stabilirea cu domiciliul în străinătate sau ca urmare a constatării faptului stabilirii cetățeanului Republicii Moldova cu domiciliul în străinătate.

frontierei de stat. La sfârșitul anului 2021 în afara țării se aflau mai mult de 12 luni cca 351 mii persoane, dintre care 166 mii bărbați și 185 mii femei.

Ținând cont de faptul că informația IGPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat, controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară nu poate fi estimat cu precizie și, în acest caz, există atât subestimarea cât și supra estimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean.

Emigrarea pentru studii. Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza protocoalelor de colaborare internaționale la care Ministerul Educației și Cercetării (MEC) este parte, în perioada analizată, a fost în creștere continuă până în anul 2017, cu o descreștere nesemnificativă începând cu anul 2018. În anul 2021 numărul acestora a constituit 5.636 persoane.

Emigrarea involuntară în anul 2021 a crescut de cca de 2 ori în comparație cu anul 2017. Analiza în acest context este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale (ÎCNUR). Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare în 2021 a fost de 6.881 persoane, iar în anul 2017 - 3.430 persoane.

Emigrarea temporară. Datele Biroului Național de Statistică (BNS) din Ancheta Forței de Muncă (AFM) denotă un număr aproximativ stabil de circa 100 mii persoane care într-un anumit timp s-au aflat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării în perioada 2017–2021. În anul 2021, numărul celor care se aflau peste hotare la muncă sau în căutarea unui loc de muncă a fost în descreștere cca de 2 ori, înregistrând 79,1 mii persoane din care: 57,8 mii bărbați și 21,2 mii femei, comparativ cu 140,6 mii persoane în anul 2017, respectiv 97,7 mii bărbați și 42,9 mii femei.

Conform datelor prezentate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) a MMPS, numărul persoanelor antrenate provizoriu în câmpul muncii în străinătate cu contracte legale de muncă înregistrate la ANOFM este în creștere anuală, însă acesta rămâne în continuare a fi destul de modest față de numărul total al persoanelor care se află la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare. De menționat, că în anul 2021 au fost înregistrate 7.120 contracte oficiale de muncă peste hotare ale cetățenilor moldoveni, în 2017 – 2.974 contracte. În raport cu anul 2017, numărul contractelor legale de muncă înregistrate la ANOFM a crescut aproximativ de 2,4 ori.

Repatrierea. În anii 2017–2021 numărul anual al persoanelor repatriate a oscilat între scăderi și majorări. În anul 2021 numărul persoanelor repatriate a fost în creștere cu 1029 persoane față de anul 2020, înregistrând o creștere de cca 2 ori. Printre repatriați a fost înregistrat și un anumit număr de copii, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în 2021 a constituit 2,6 procente, în scădere cu 1,7 p.p. față de anul 2017.

Readmisia. În perioada analizată numărul persoanelor readmise a variat considerabil, înregistrând diferite valori între 849 (anul 2017) și 413 (anul 2018). La începutul perioadei analizate (anul 2017) numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie a fost de 849 persoane, iar la sfârșitul acesteia (anul 2021) au fost readmise 621 persoane, majoritatea din Germania (cca 62%).

Combaterea traficului de ființe umane. Pe parcursul anului 2021, prin intermediul echipelor multidisciplinare (EMD) din cadrul Sistemului Național de Referire (SNR), au fost identificate 77 de victime ale traficului de ființe umane (TFU), comparativ cu anul 2020 numărul acestora a fost în creștere cu 26 persoane și în descreștere comparativ cu anul 2017 (cu 13 persoane). Totodată pe

parcursul anului 2021, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 54 de potențiale victime ale TFU. Se presupune totuși că numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit pentru a deveni victimă a TFU.

Populația străină. Către finele anului 2021 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizii) care se aflau în Republica Moldova cu permise de ședere valabile a constituit 21.933 persoane, reprezentând 0,55 procente în totalul populației. Numărul străinilor în raport cu anul 2017 s-a micșorat cu cca 2,5 procente.

Populația străină naturalizată. Numărul total al străinilor naturalizați către finele anului 2021 a constituit 1.336 persoane. De menționat că, din numărul total al persoanelor naturalizate, apatrizii dețin o pondere de 38 procente, fiind urmași de străinii care anterior au deținut o altă cetățenie – 42,3 procente și persoanele cu cetățenie nedeterminată – 12,8 procente. Pe parcursul anului 2021 au fost naturalizate 119 persoane, în anul 2017 - 106 persoane.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2017–2021 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care locuiau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2021, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 339.529 persoane sau 12,9 procente din numărul total al populației. Numărul persoanelor ne-native comparativ cu anul 2017 a crescut cu 10,17 procente.

Imigrarea în RM în ultimii ani înregistrează tendințe constante, astfel în anul 2021 numărul imigranților a constituit 4.186 persoane, iar în anul 2017 – 3.712 persoane. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (numărul acestora fiind de cca 2 ori mai mare decât cel al femeilor), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (cca 60%). La finele anului 2021 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau **permise de ședere permanentă** a constituit 7.818 persoane, rata de creștere față de anul 2017 constituind 92,88 procente, iar celor cu permise provizorii valabile a constituit 12.411, înregistrând o creștere de 116,14 procente față de anul 2017. În perioada analizată numărul cetățenilor **străini sosiți pentru reîntregirea familiei** a rămas practic constant și a constituit 3.720. Numărul celor sosiți în scop de muncă a constituit 2.529 persoane, iar celor sosiți în scop de studii a constituit 1.191.

Numărul încălcărilor regimului de ședere în Republica Moldova de către străini pe parcursul anului 2021 a fost de 3.496 cazuri, înregistrând o descreștere nesemnificativă de cca 13% comparativ cu anul 2017.

Solicitanții de azil. Datele statistice arată că numărul **solicitărilor de azil** în Republica Moldova pe parcursul anilor 2017–2021 a variat continuu. Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 75 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora rămânând neschimbat comparativ cu anul 2017 (75 cereri), în același timp fiind în scădere de 1,6 ori față de anul 2019. Numărul mare al solicitanților de azil în anii 2018 și 2019 se explică prin proximitatea zonelor de conflict (Ucraina, ca ex.), precum și de existența legăturilor de rudenie ale cetățenilor Republicii Moldova cu cetățenii statelor din zonele de conflict.

Pe parcursul anului 2021 de **protecție umanitară** au beneficiat 21 de străini, cu 25 persoane mai puțin decât în anul 2017. Numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 38 de persoane. Numărul anual de solicitări de recunoaștere a statutului de apatrid în perioada analizată a variat între 125 (în anul 2017) și 168 (în anul 2021).

Conform datelor statistice, în anul 2021 în Republica Moldova cu **statut de apatrid** figurau documentate 1.091 persoane, cu 325 persoane mai puțin decât în 2018. La finele anului 2021 în

Moldova locuiau 173 de persoane cu **statut de refugiat**, înregistrând o creștere nesemnificativă cu 13,8 % față de anul 2017.

Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada anilor 2017–2021. În această perioadă numărul populației stabile s-a micșorat cu 103,4 mii persoane față de anul 2017. Rata mortalității depășește rata natalității înregistrând în anul 2021 un spor natural negativ de -6,2 persoane la 1.000 locuitori (în anul 2017 -0,76 persoane la 1.000 locuitori). Rata de creștere a populației în anul 2021 față de anul 2017 a înregistrat valori negative, constituind -0,002. Numărul căsătoriilor încheiate în anul 2021 a fost de 22,5 mii căsătorii (în 2017 - 20,9 mii căsătorii), înregistrând o rată a nupțialității de 8,6 căsătorii la 1000 locuitori, față de 5,9 căsătorii la 1000 locuitori în anul 2017.

Componenta demografică. De menționat, că în perioada analizată se menține tendința de înrăutățire a structurii populației pe vârste. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani s-a redus de la 18,7 procente în anul 2017 la 18,4 procente în anul 2021, totodată a crescut proporția persoanelor în vârstă 65 de ani și peste, de la 13,2 procente la 14,8 procente, de asemenea și raportul de dependență demografică (definiția națională) rămâne a fi destul de înalt, în anul 2021 constituind 68,12 procente. Migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vârstă aptă de muncă. În anul 2021 coeficientul îmbătrânirii populației a atins valoarea de 22,8 persoane în vârstă de 60 ani și peste, la 100 locuitori, depășind valoarea critică de 16, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului de îmbătrânire, pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 26,2 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 de locuitori.

Migrația urbană versus migrația rurală. Fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural, în anul 2021, se observă că raportul de dependență în mediul rural depășește cu circa 3 p.p. indicatorul respectiv pentru mediul urban, raportul de vârstă înaintată (proporția persoanelor în vârstă de 80 ani și peste) la sate versus orașe depășește cu 2 p.p. Totodată, se observă tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor în vârstă sub 15 ani, ceea ce conduce la presupunerea existenței migrației interne de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională.

Context macroeconomic. O influență semnificativă asupra principalilor indicatori macroeconomici o au **remiterile personale de peste hotare încasate de rezidenți**.¹⁰ În anul 2021, conform datelor BNM, remiterile personale au constituit 2.059,33 mil. USD, din care cca 54 procente provin din statele Uniunii Europene. Pondera remiterilor personale încasate în valoarea nominală a Produsului Intern Brut (PIB) a fost cca 15 procente. Valoarea nominală a PIB pe persoană în perioada analizată a crescut continuu, atingând în anul 2021 – 92.477 lei.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova. Datele Cercetărilor Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) demonstrează că în anul 2021 din totalul gospodăriilor 23,1 procente beneficiau de sursele respective, iar în anul 2017 cota acestora a fost de 25,0 procente. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul urban față de cel rural, respectiv 23,5 și 22,8 procente. CBGC denotă că în anii 2017–2021 remitențele au constituit aproape jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară,

¹⁰ Remiterile personale reprezintă un indicator cumulativ, calculat suplimentar indicatorilor din balanța de plăți a statului (vezi definirea noțiunii în *Anexa nr. 1 Glosar de termeni*)

dependente de remitențe, constituind 49,3 procente, în rural valorile fiind mai mari față de urban, respectiv 55,4 procente față de 41,4 procente.

În perioada 2017–2021 numărul **populației economic active** a variat înregistrând atât creșteri cât și scăderi, constituind 871,6 mii în anul 2021, față de 999,7 mii în anul 2017. Totodată, în anul 2021, rata de activitate a crescut cu 1 p.p. față de anul 2020.

Datele statisticii oficiale denotă o tendință stabilă spre reducere a proporției **populației în vârstă aptă de muncă** (VAM) în perioada analizată de la 59,7 procente la 58,6 procente.

Indicatorii care caracterizează participarea la **forța de muncă și ocuparea** în anul 2021 s-au majorat în comparație cu anul 2017. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale a crescut cu 3,3 p.p., iar rata calculată conform definiției internaționale - cu 2,2 p.p. Rata șomajului a scăzut în 2021 comparativ cu 2017, atât cea generală, cât și în rândul tinerilor și femeilor.

Deficitul de personal medical și cadre didactice continuă să fie și unul dintre efectele negative ale proceselor migraționiste. Conform Studiului Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei¹¹, printre principalele motive ale abandonului activității medicale a fost menționată și dorința lucrătorilor medicali de a emigra peste hotarele țării, iar printre factorii ce au determinat în mod esențial abandonarea activității, respondenții i-au plasat pe primul loc pe cei **economici**, în special salarizarea insuficientă, lipsa locuinței, lipsa infrastructurii.

Tendențele de migrare ale personalului medical sunt confirmate și prin datele statistice anuale referitor la autentificarea actelor de studii medicale superioare și medii de specialitate. Numărul solicitanților de autentificare a actelor a crescut considerabil. Conform Raportului social anual din pentru anul 2019, elaborat de Ministerul Muncii și Protecției sociale al RM¹², în anii 2015-2019 au fost depuse dosare pentru autentificarea actelor de studii pentru 2022 de medici și farmaciști: 2015 – 339, 2016 – 282, 2017 – 365, 2018 - 581 și 2019 - 455.

În anul 2021 în sistemul **ocrotirii sănătății** activau 12.214 medici și 23.954 personal medical mediu (în 2017 respectiv 13.021 și 25.125). Gradul de asigurare cu lucrători medicali în 2021 a fost de 46,9 medici și 92,0 personal medical mediu la 10.000 locuitori, menținându-se sub nivelul mediu al UE.

În **instituțiile de învățământ primar și secundar general** activau 26.506 cadre didactice în anul de studii 2021/2022, în scădere cu cca 400 de persoane față de anul de studii precedent. Din numărul total de cadre didactice 47 procente erau în vârstă de 50 ani și peste. Conform datelor Studiului Impactul migrației asupra cadrelor didactice și a cercetătorilor din Moldova¹³, mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv, iar 5,4 procente – la studii. În calitate de factor determinant în acest sens a fost menționat salariul și dorința de a îmbunătăți condițiile de trai.

Migrația influențează și integrarea în educație a copiilor, precum și viziunile privind oportunitatea acesteia. În anul 2021 în învățământul gimnazial rata brută de cuprindere a constituit 103,9 procente,

¹¹ Studiu realizat în 2015 de Școala de Management în Sănătate Publică, sub îndrumarea Biroului OMS din Republica Moldova în cadrul proiectului finanțat de Uniunea Europeană „Îmbunătățirea managementului mobilității cadrelor medicale din Republica Moldova”.

¹² https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2021/05/RAPORT-SOCIAL-ANUAL_2019.pdf

¹³ Studiu realizat în cadrul proiectului “Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat în perioada martie 2011-decembrie 2013, de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

fiind în diminuare cu 3,4 p.p. în raport cu anul 2017. Ce privește rata de cuprindere în învățământul primar, se constată îmbunătățirea situației, astfel aceasta a constituit 107,1 procente în anul 2021, înregistrând o creștere de 3,9 p.p față de anul 2017 (103,2 procente).

Conform datelor estimative ale Ministerului Educației și Cercetării numărul **copiilor lăsați în țară fără grija părintească**, în legătură cu plecarea părinților peste hotare la muncă sau în căutarea unui loc de muncă, a constituit 20,7 mii copii, din care 3 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 17,7 mii copii - un părinte plecat peste hotare.

Cadrul de gestionare a migrației. Pe parcursul ultimilor ani, nivelul de conștientizare a migrației drept fenomen care produce rezultate pozitive pentru dezvoltarea țării, dar și costuri sociale negative, precum și angajamentul concomitent de a gestiona pro-activ provocările și oportunitățile migrației, au dus la activități intensive de ordin legislativ și de elaborare a politicilor de către Guvernul Republicii Moldova. Au fost adoptate un șir de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ale gestionării migrației și practicilor migraționale pentru o perioadă pe termen mediu și lung. Majoritatea dintre acestea sunt în conformitate cu standardele internaționale, ținând cont de contextul aspirațiilor de integrare europeană.

Țara dispune de un cadru instituțional bine dezvoltat în domeniul gestionării migrației, cât și de politici migraționale, elaborate cu participarea numeroșilor actori instituționali. Aceștia sunt de diverse nivele: comisii, comitete, grupuri de lucru cu diferiți moderatori. În acest sens, este important de menționat **Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului**, președinția și secretariatul căreia este deținut de Ministerul Afacerilor Interne.

Moldova continuă să beneficieze de asistență străină solidă, fiind implementate sau în curs de implementare cu suport extern un șir de acțiuni vizând fenomenul migrației.

A1. Scurt istoric și principalii factori determinanți

Procesele migraționiste din Moldova au fost supuse unor analize aprofundate pe parcursul evoluției acestora. Modelele migraționiste și etapele evoluției migrației au fost descrise pe larg de către cercetătorii în domeniu, fiind divizate în patru etape: prima etapă (anii 1990–1994), a doua etapă (1995–1999), iar pentru etapa a treia din 2000 și până în anul 2021.¹⁴ Fiecare dintre cele trei perioade de emigrare au caracteristici specifice, totuși motivele economice și migrația în scop de muncă sunt cele care stau la baza evoluției fenomenului în toate perioadele menționate.

Etapa curentă, a treia, este caracterizată prin eforturile considerabile ale statului în gestionarea migrației. Este promovată abordarea conceptuală privind reglementarea migrației forței de muncă, desfășurarea reformei instituționale și cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană. În scopul eficientizării cadrului de politici în domeniul relațiilor cu diaspora și prin angajamentele asumate în Planurile de acțiuni al Guvernului, dar și ca răspuns la solicitările cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare a fost creat Biroul Relații cu Diaspora (cu statut de direcție generală) în cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, entitate responsabilă pentru coordonarea politicilor și programelor pentru diasporă la nivel de Guvern și ministere, contribuind la păstrarea și afirmarea identității etnice, culturale și lingvistice a moldovenilor de peste hotare, valorificarea potențialului uman și material al diasporei.¹⁵ Competențe adiționale privind analiza fluxurilor migraționale au fost delegate Biroului migrație și azil.¹⁶

Odată cu lansarea cursului spre integrare europeană, are loc o cooperare mai strânsă cu țările Uniunii Europene în domeniul problemelor legate de migrație. Republica Moldova depune eforturi esențiale privind reglementarea proceselor migraționiste, iar migrația ilegală de muncă este treptat atenuată.

În ultimii ani, odată cu înăsprirea condițiilor de ședere și angajare a migranților în Federația Rusă și statele UE, a devenit actuală situația migranților în cazul reîntoarcerii în țară. Autoritățile din Republica Moldova, cu suportul organismelor internaționale își propun să acorde asistența necesară cetățenilor care intenționează să revină sau deja s-au reîntors în țară. În mai 2014 a fost aprobată HG nr. 339 cu privire la implementarea Planului de Acțiuni pentru anii 2014-2016 privind susținerea reintegrării cetățenilor reîntorși de peste hotare.¹⁷

Drept urmare, în anul 2016 a fost aprobat Strategia națională „Diaspora-2025”. Guvernul recunoaște importanța diasporei și își asumă rolul de promotor și apărător al drepturilor fiecărui cetățean, indiferent de locul său de reședință, precum și de facilitator al mobilizării diasporei. Includerea domeniilor diaspora, migrație și dezvoltare în politicile naționale este un proces complex, care implică ministere, autorități publice centrale și instituții. Întrucât diaspora constituie un factor catalizator al dezvoltării țării, Strategia națională „Diaspora-2025” se axează pe dezvoltarea relațiilor cu membrii diasporei, pe promovarea și respectarea drepturilor tuturor cetățenilor țării, indiferent de locul aflării acestora.¹⁸

¹⁴ Migrație, diaspora, dezvoltare: noi provocări și perspective <https://icjp.asm.md/sites/default/files/publicatii/migratia.pdf>

¹⁵ HG Nr. 200 din 26.02.2016, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=91207&lang=ro

¹⁶ HG nr. 736 din 10 iunie 2016, Planul de Acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului (2011-2020)

¹⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119199&lang=ro

¹⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=91207&lang=ro

De asemenea, actualmente, a fost elaborat proiectul Programului național de stimulare a revenirilor și facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova implicați în procesul de migrație pentru anii 2022-2026 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.

A1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația

Studiile realizate în domeniul migrației^{19 20}, precum și rezultatele Recensământului populației și al locuințelor din 2014 privind migrația internațională a populației, reflectă că principalul factor de impulsioneare pentru migrații moldoveni rămâne a fi în continuare migrația pentru scopuri economice, în special căutarea unui loc de muncă mai bine plătit, pentru a îmbunătăți condițiile de trai ale familiei, lipsa oportunităților de angajare în muncă, a salariilor mici oferite pe piața muncii din țară, lipsa de perspectivă.

A2. Modele actuale de migrație

Datele disponibile și sursele de informație. În scopul analizei multilaterale a fenomenului migrației în cadrul exercițiului privind elaborarea Raportului Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova a fost efectuată evaluarea datelor existente în țară, s-au determinat indicatorii relevanți și sursele de date, s-a elaborat și aprobat Lista indicatorilor PME, factori, care permit descrierea complexă a situației, evaluarea și evidențierea efectelor negative și pozitive ale migrației asupra situației socio-economice din republică.

Totodată, au fost stabilite acțiunile necesare, autoritățile responsabile de producerea continuă a datelor, elaborarea rapoartelor PME, acestea fiind stipulate în Planurile de Acțiuni ale Guvernului pentru anii 2011–2015, 2016-2020²¹ privind implementarea Strategiei Naționale în domeniul Migrației și Azilului 2011–2020²². Autoritățile centrale respective și instituțiile subordonate, începând cu anul 2013, produc și furnizează anual către Biroul migrației și azil al Ministerului Afacerilor Interne seriile de date, în conformitate cu lista indicatorilor aprobați. În Raport, de asemenea, au fost analizate o serie de date adiționale, preluate din cercetări și sondaje, realizate în perioada evaluată.

Tabelele cu datele statistice utilizate în elaborarea analizei privind profilul migrațional sunt incluse în anexa nr. 2 a raportului dat.

A2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a cetățenilor Republicii Moldova și mai puțin prin imigrarea străinilor. Totodată începând cu anul 2013 numărul de imigranți depășește numărul de autorizații de emigrare, iar apropierea cu UE și liberalizarea regimului de vize între Republica Moldova și UE atrage și mai mult fluxurile imigraționiste. În ultimii 5 ani se menține tendința constantă de creștere a numărului anual de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizoriu, al solicitanților de azil și a numărului cererilor de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova, excepție fiind anii pandemiei 2020-2021.

¹⁹ Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei, ed. 2014

<http://www.hrhobs.ms.md/uploads/Studies/Studiu%20abandonarea%20profesiei%20ROM.pdf>

²⁰ Migrația în scop de muncă: Profilul și provocările actuale ale lucrătorilor migranți moldoveni în principalele țări de destinație https://moldova.iom.int/sites/g/files/tmzbd1266/files/documents/Migratia%20in%20scop%20de%20munca_5.pdf

²¹ HG nr. 235 din 13 noiembrie 2021 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128407&lang=ro

²² HG nr. 1009 din 26 decembrie 2011; HG nr. 736 din 10 iunie 2016.

În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

1. Autorizația de emigrare, această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrația temporară/ circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: autorizarea emigrării și migrația temporară/circulară.

Există diferite date și surse de informații privind estimarea emigrării, iar cele mai relevante, care ar putea fi utilizate pentru monitorizarea procesului și a impactului fenomenului migrației asupra situației în diverse domenii sunt prezentate și analizate în acest raport. Datele respective sunt colectate și estimate reieșind din cadrul legislativ-normativ în vigoare la momentul elaborării raportului.

De menționat, că din motivul că o pondere importantă a populației dispune de cetățenie dublă, analiza volumului emigrării se axează pe datele privind populația țării, indiferent de cetățenia de care dispuneau la moment sau care a fost declarată de către persoanele incluse în procesele migraționiste, iar noțiunea de „cetățeni moldoveni”, în contextul dat, se referă la populația țării, dacă nu este oferită o definiție suplimentară.

Emigrarea populației

Analiza situației privind emigrarea din Republica Moldova în cadrul acestui capitol se axează preponderent pe datele privind fluxurile anuale ale celor plecați din țară conform surselor administrative și ale datelor disponibile. Numai în unele cazuri se prezintă, pentru comparare, datele ce țin de stocurile cumulative la data raportării.

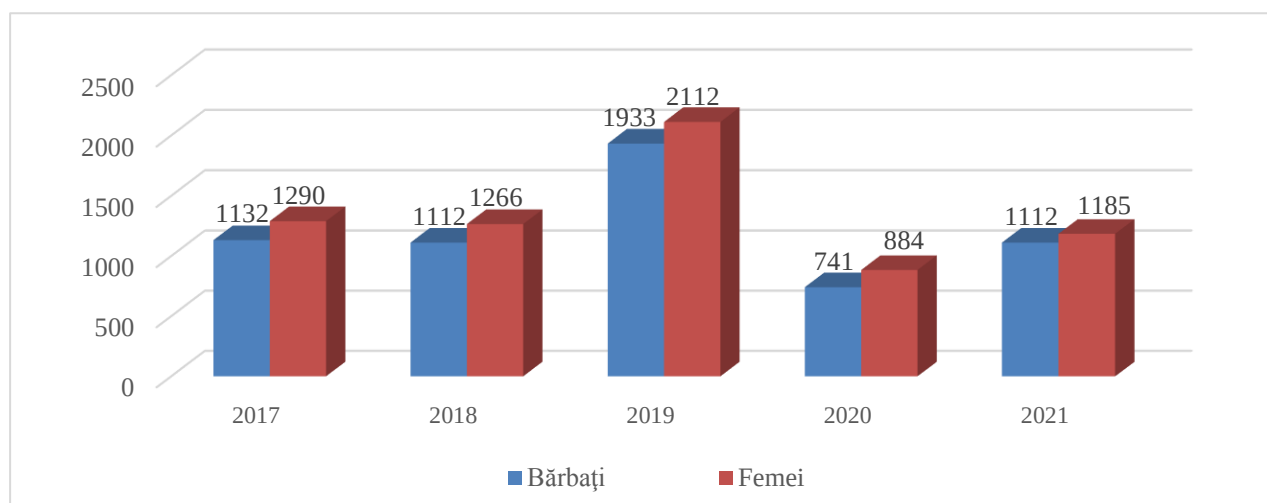
Fluxul anual al emigrării internaționale autorizate.²³ Deși, autorizarea emigrării peste hotare, estimată în baza datelor Agenției Servicii Publice (ASP) continuă să fie actuală în Moldova, fenomenul înregistrează tendințe inconstante. Conform datelor oficiale, în anii 2017-2021 au emigrat câte cca 2,4 mii persoane, în anul 2019 s-a înregistrat o majorare cu 1,6 mii persoane, iar în anul 2020 din cauza pandemiei COVID-19 și restricțiilor impuse numărul emigrărilor a scăzut până la 1,6 mii persoane (Tabelul 1).

Preponderent emigrează populația din mediul urban, numărul acestora în anul 2021 fiind de 1,3 ori mai mare (1.603 persoane) față de cel din mediul rural (694 persoane) (Tabelul 1). Proporția relativă a emigranților internaționali din mediul rural versus urban a înregistrat o creștere de la 32,35 procente în anul 2017 până la 49,91 procente în anul 2020 (în anul 2021-43,29) (Tabelul 2).

Conform datelor privind fluxul anual al autorizării emigrării, pe parcursul anilor 2017-2021 a emigrat un număr mai mare de femei. Astfel, numărul femeilor a depășit cu aproximativ 12 procente numărul bărbaților în perioada anilor 2017-2021 (Figura 1). În perioada analizată cel mai mare număr de emigrări, a fost înregistrat în anul 2019, care constituie 4.045 persoane (1.933 bărbați și 2.112 femei), în următorii ani numărul respectiv atât al bărbaților, cât și al femeilor s-a redus continuu, în anul 2020 constituind 1.625 persoane (741 bărbați și 884 femei).

²³ HG nr. 125 din 18.02.2013.

Figura 1. Persoanele care au autorizat emigrarea din Moldova, în funcție de sexe, în anii 2017–2021, persoane

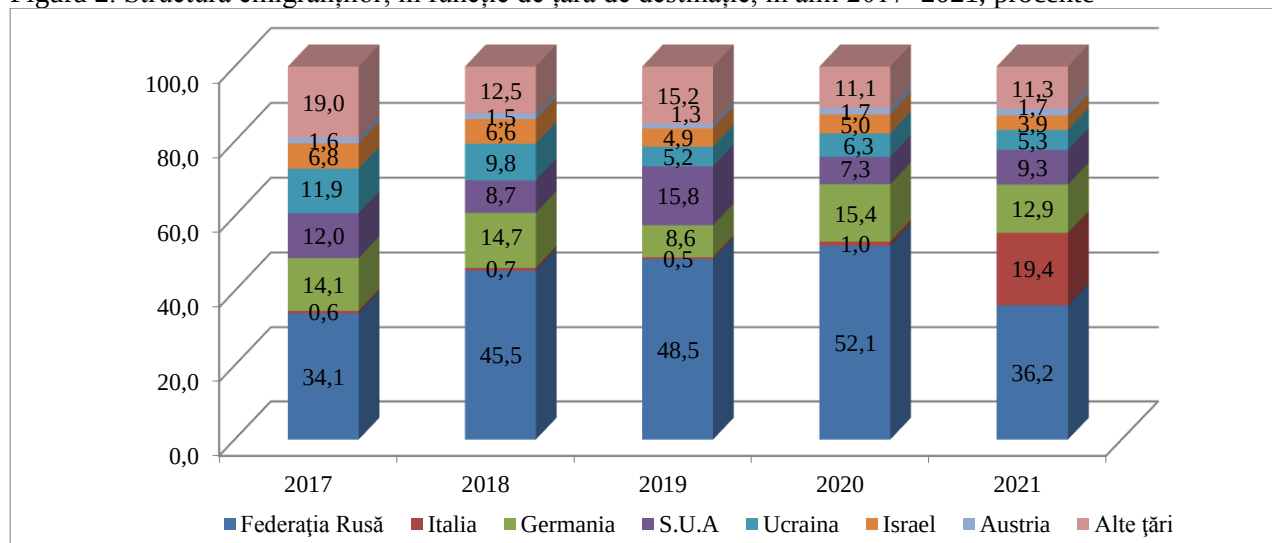

Sursa: ASP.

Datele privind fluxul anual al persoanelor care au autorizat emigrarea, denotă că emigrează preponderent persoane tinere. În totalul numărului de emigrări, din 2.297 persoane în anul 2021, cea mai mare pondere este înregistrată pentru populația cuprinsă între grupurile de vârstă 25–34 ani (37,5%) și 15–24 ani (36,8%), urmate de cele din grupele de vârstă 35–44 ani (12,15%), 45–54 ani (11,2%) și 55–64 ani (11,2%). Totodată, trebuie de menționat că, în perioada analizată anual crește ponderea populației plecate în vârstă de 15-54 ani, constituind 76 procente în anul 2021 (65 procente în anul 2017). Odată cu atingerea vârstei de 60 de ani și peste, numărul persoanelor care pleacă peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent s-a redus de cca de 2 ori în anul 2021, față de anul 2017 (Tabelul 1).

Analiza datelor privind țara de destinație a persoanelor care au autorizat emigrarea din Moldova, denotă, că în anul 2021, Federația Rusă și Italia au cumulat cea mai mare pondere de aproximativ 55,6 procente din totalul acestora. Astfel, pe primul loc se află Federația Rusă cu 36,2 procente, urmată de Italia cu 19,4 procente pe locul trei s-a poziționat emigrarea spre Germania cu 12,9 procente. Se observă că în anul 2021 comparativ cu anul 2017 au crescut semnificativ tendințele de emigrare spre Italia (19,4 % față de 0,6%), iar spre Germania au scăzut (12,9% față de 14,1%) (Figura 2), motivul fiind situația social-economică și nivelul de viață în țara gazdă.

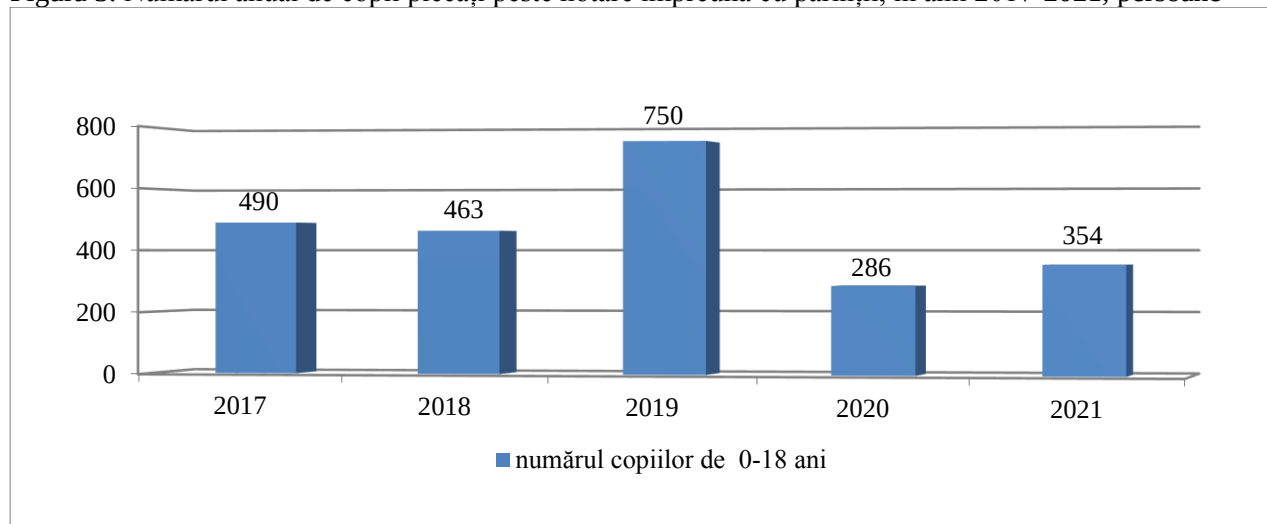
Figura 2. Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în anii 2017–2021, procente

Sursa: ASP.

Autorizarea emigrării pentru copii. În perioada analizată fluxul anual al emigrării copiilor a fost inconstant (Figura 3). Astfel, în 2021 numărul copiilor plecați cu părinți peste hotare a constituit 354 persoane și respectiv 490 în anul 2017, iar în anul 2019 - 750 copii. Acest decalaj de la an la an se datorează restricțiilor de circulație impuse de state în urma pandemiei COVID-19. De menționat, că datele respective se referă la fluxul anual al numărului copiilor în vârstă de 0-18 ani, care au emigrat împreună cu părinți peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent, în anul de referință.

Figura 3. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, în anii 2017-2021, persoane

Sursa: ASP.

Stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Există câteva surse de date în baza cărora poate fi estimat stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, acestea fiind:

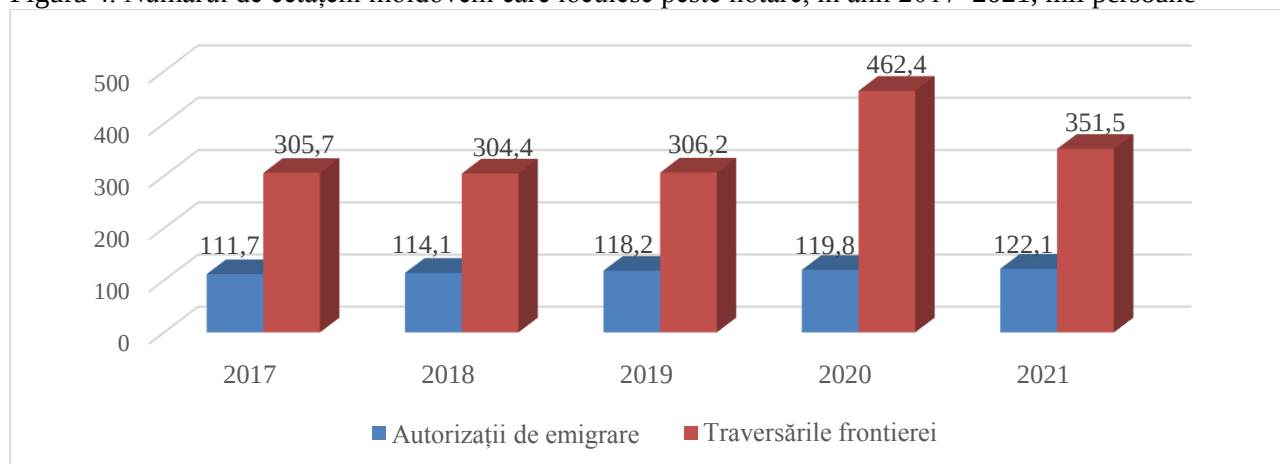
- stocul numărului total de cetățeni moldoveni, care au autorizat emigrarea;
- numărul persoanelor care au traversat frontiera la ieșire și sunt înregistrate ca fiind plecate din țară timp 12 luni și mai mult;
- numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, prezentat de către țările gazdă obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM.

Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare. Conform datelor estimate în baza autorizării emigrării, numărul cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare rămâne în continuă ascendență, în anul 2021 față de 2017 a crescut cu 10,3 mii persoane constituind 122,1 mii persoane (Tabelul 4 și Figura 4). Alte estimări, ce relevă asupra stocului cetățenilor moldoveni, care pot fi considerați emigranți în conformitate cu definiția internațională²⁴, denotă o subestimare a numărului total al persoanelor emigrate.

O sursă importantă, care oferă posibilitatea estimării volumului emigrării internaționale este informația IGPF, și anume datele despre perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfârșitul anului 2021 un număr de 351.526 persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni (Tabelul 4 și Figura 4).

²⁴ Emigrant se consideră persoana absentă din țară de cel puțin 12 luni.

Figura 4. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în anii 2017–2021, mii persoane

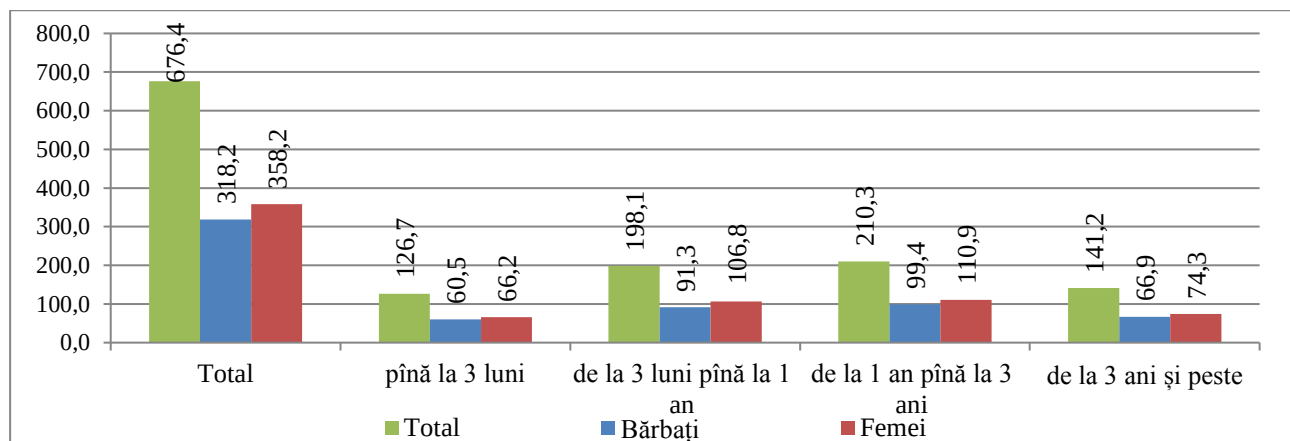

Sursa: ASP și MAI/IGPF.

De menționat, că ambele surse (Figura 4) indică aceleași tendințe de creștere în dinamică a numărului de persoane care locuiesc peste hotare, însă numeric creșterea este diferită. În cazul autorizării emigrării, după cum s-a constatat mai sus, tendințele de plecare în afara țării se păstrează pe parcursul perioadei studiate cu un tempo redus în comparație cu anii precedenți, fapt relatat de fluxul anual al acestui tip de emigrare (Tabelul 1). Plecărilor pe un termen de peste 12 luni înregistrate la frontieră păstrează tendințele evolutive, de asemenea anual majorându-se numeric cu majorare semnificativă a numărului de persoane, către finele anului 2020, față de anul 2019 cu 156,1 mii persoane. De remarcat că în anul 2020 această majorare se explică prin impunerea unor restricții de călătorie ca răspuns la pandemia COVID- 19. Drept urmare, un număr mare de cetățeni al Republicii Moldova nu s-au reîntors în țară în anul 2020. Totodată, datele IGPF reflectă stocul pentru ultimii 5 ani, și doar a celor persoane care au traversat frontiera cu pașaportul ce atestă cetățenia RM.

Conform datelor traversării frontierei de stat, numărul cetățenilor moldoveni plecați din țară pentru diferite perioade la sfârșitul anului 2021 a fost de 676.355 persoane, dintre care circa 47 la sută bărbați și 53 la sută femei. Din totalul celor aflați peste hotare, 324.829 persoane se aflau pentru o perioadă de până la 1 an, iar 351.526 persoane de la 1 an și mai mult. Distribuția numărului de persoane după sexe și durata aflării peste hotare se prezintă în figura de mai jos (Figura 5 și Tabelul 7).

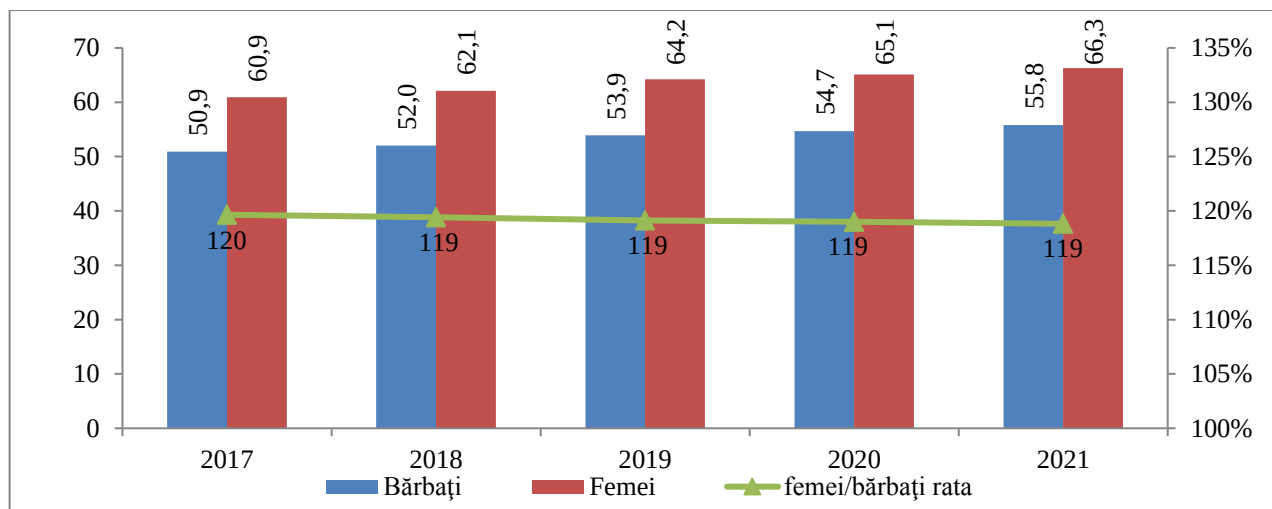
Figura 5. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării și sexe, la sfârșitul anului 2021, mii persoane

Sursa: MAI/IGPF (Informația este prezentată conform datelor acumulate de la punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale RM).

Concomitent, analiza datelor din ambele surse relevă că, din totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare un număr mai mare îl constituie femeile (Tabelul 4). În perioada anilor 2017–2021 în cazul autorizării emigrării, raportul femei/bărbați a evoluat constant și numărul femeilor a depășit numărul bărbaților care locuiesc peste hotare cu 20-19 procente (Figura 6).

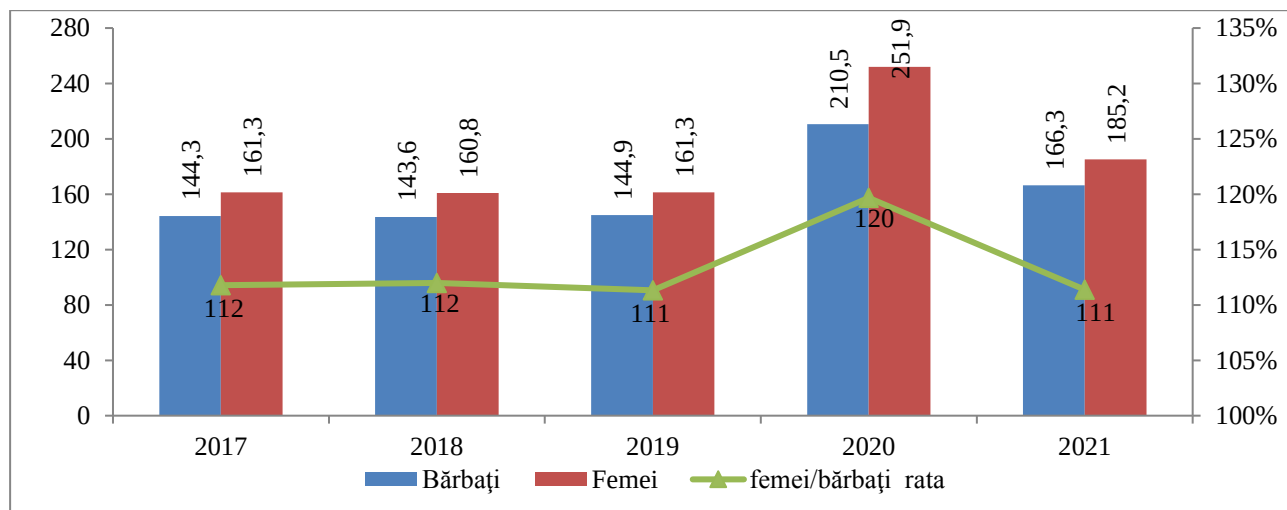
Figura 6. Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, care au autorizat emigrarea, în funcție de sexe, în anii 2017–2021, mii persoane

Sursa: ASP.

Evoluția plecărilor din Republica Moldova, pe o perioadă de peste 12 luni înregistrată la frontieră, a avut tendințe variate, spre ascendență, însă raportul femei/bărbați a fost mai mic, în perioada 2017–2021 acest indicator a variat între 20 și 11 procente (Figura 7 și Tabelul 7).

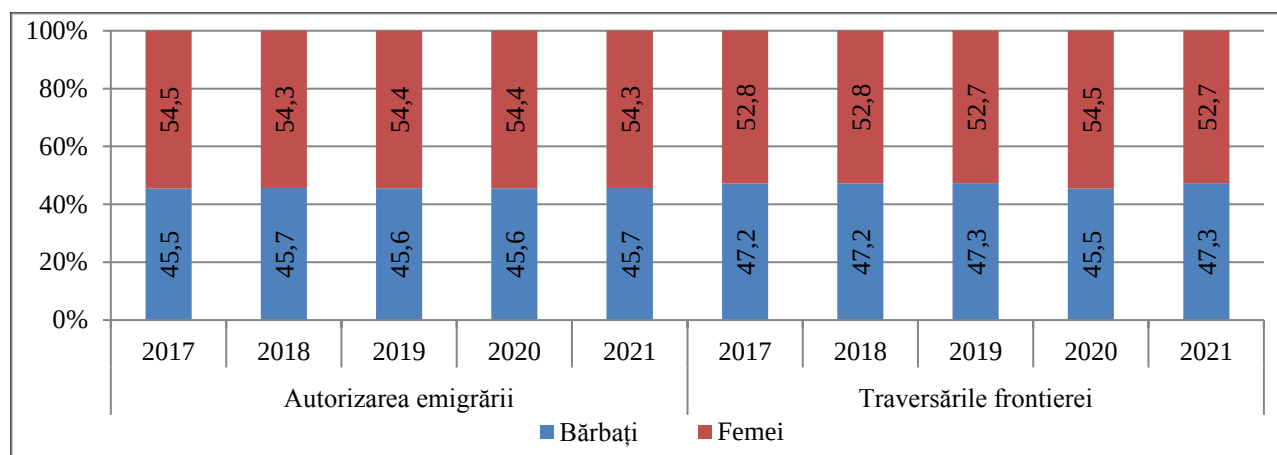
Figura 7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în anii 2017–2021, mii persoane

Sursa: MAI/IGPF.

Conform datelor prezentate de ASP, în structura pe sexe al autorizării emigrării, în perioada 2017–2021, femeile au constituit 54,3 procente, respectiv bărbații- 45,7 procente, iar în cazul datelor privind traversările frontierei ponderea femeilor a variat între 54,5 și 52,7 procente din totalul cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare de un an și mai mult. De menționat că, în general, structura migranților pe sexe a înregistrat tendințe constante pe parcursul perioadei analizate (Figura 8).

Figura 8. Structura pe sexe a numărului cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în anii 2017-2021, procente

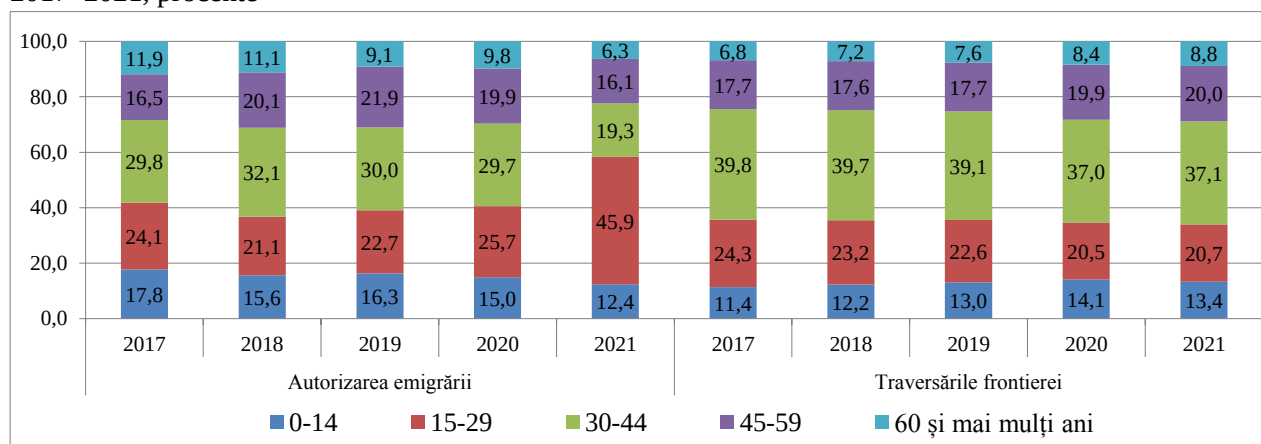
Sursa: ASP și MAI/IGPF.

Datele privind fluxul anual al autorizării emigrării pe grupe de vârstă denotă că, emigrează preponderent persoane apte de muncă. În totalul numărului autorizărilor de emigrare în anul 2021 ponderea persoanelor incluse în limitele de vârste 15-59 ani a constituit 81 procente. Este important de menționat că, evoluția grupului de vârstă 15-29 ani, care este destul de reprezentativă, a înregistrat o creștere constantă în perioada analizată de la 24 procente în anul 2017 până la 46 procente în anul 2021 (Figura 9).

Analiza distribuției conform vârstei persoanelor plecate pe un termen de 12 luni și mai mult, înregistrate la frontieră la finele anului 2021, pune în evidență trei grupuri, pentru care se înregistrează cea mai mare pondere din numărul cetățenilor moldoveni care locuiesc în afara țării (Figura 9). În anul 2021, în totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, persoanele în vârstă de 15–29 ani au constituit 20,7 procente, cei din grupul de vârstă de 30–44 ani au constituit 37,1 procente și din grupul 45-59 ani respectiv 20,0 procente, aceste grupuri au însumat circa 78 procente din totalul persoanelor plecate peste hotare de 12 luni și peste (Figura 9).

Datele prezentate confirmă concluzia că, pleacă din țară persoane în vârstă aptă de muncă. Se observă, de asemenea, o tendință ușoară de creștere a ponderii copiilor plecați peste hotare, care conform datelor traversării frontierei, a crescut de la 11,4 procente în anul 2017 până la 13,4 procente înregistrate în anul 2021 (Figura 9).

Figura 9. Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare pe grupe mari de vârstă, în anii 2017–2021, procente

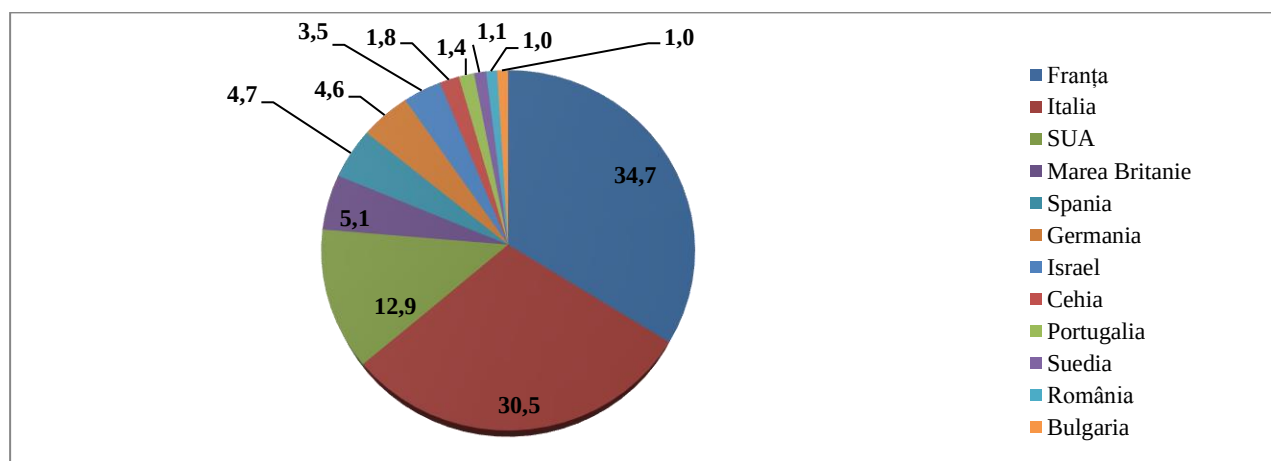

Sursa: ASP și MAI/IGPF.

Ținând cont, că informația IGPF conține doar datele privind traversările frontierei acumulate de la Punctele de trecere ale Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, volumul complet al emigrării populației din țară de asemenea nu poate fi estimat, deci și în acest caz există atât subestimarea, cât și supraestimarea volumului emigrării, datorită faptului că persoanele pot traversa frontiera prin segmentul transnistrean. Totodată, un număr mare de persoane dețin cetățenie dublă a Republicii Moldova și a României. Acest fapt permite cetățenilor moldoveni să circule cu pașaportul cetățeanului român și să traverseze frontiera înregistrându-se la frontieră ca cetățean al altui stat, ce duce la subestimarea datelor cu privire la traversarea frontierei de către cetățenii RM.

O altă sursă de estimare a volumului emigrării sunt datele Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE), obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM. Conform acestor date numărul estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare la sfârșitul anului 2021, indiferent de perioada aflării acestora în țările gazdă, a fost de 417.504 mii persoane (Tabelul 8). Analiza datelor privind distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare după țările gazdă relatează, că cca 65 procente din numărul total cumulează Franța și Italia (Figura 10). De menționat că, nu toate misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM au transmis datele.

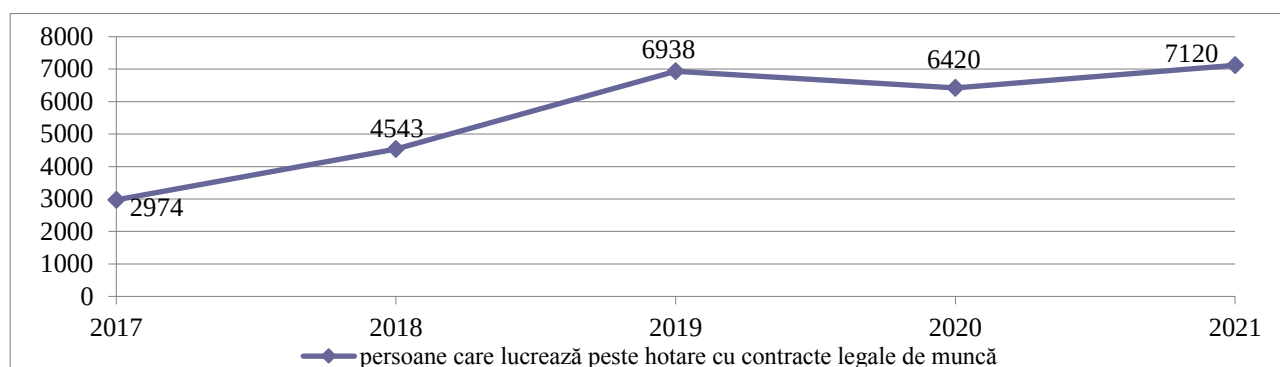
Figura 10. Distribuția numărului estimativ al cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2021, procente

Sursa : MAEIE/ datele misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă.

Conform datelor prezentate de ANOFM, un număr deosebit de mic lucrează în țările gazdă cu contracte legale de muncă perfectate prin intermediul Agenției. De precizat totuși că, în anul 2021 acest număr a crescut considerabil cu 4.146 cazuri, comparativ cu anul 2017 și cu 700 cazuri față de 2020 (Figura 11 și Tabelul 9).

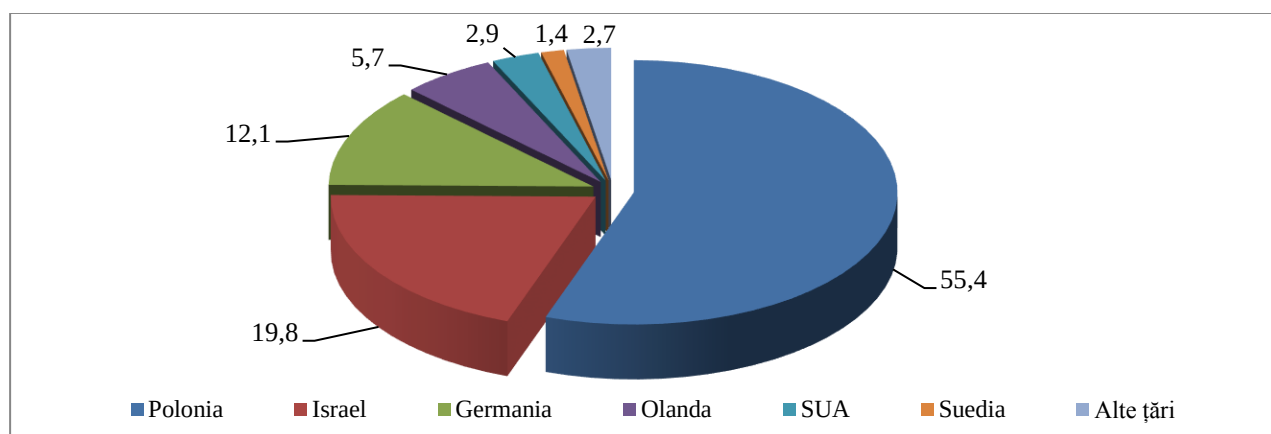
Figura 11. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrau peste hotare cu contracte legale de muncă, înregistrate prin intermediul ANOFM, în anii 2017 – 2021, persoane

Sursa : ANOFM.

Distribuția după țări a persoanelor care lucrează cu astfel de contracte legale de muncă denotă că, cea mai mare pondere o deținea Polonia (55,4%), urmată de Israel (19,8%), locul trei și patru-Germania și Olanda (respectiv 12 % și 5,7%) (Figura 12 și Tabelul 10).

Figura 12. Structura numărului cetățenilor moldoveni care lucrau peste hotare cu contracte legale de muncă, după țări în anul 2021, procente

Sursa: ANOFM.

Emigrare pentru studii

Numărul de cetățeni moldoveni aflați la studii peste hotare în baza protocoalelor de colaborare internațională la care Ministerul Educației și Cercetării este parte, în perioada analizată, a variat. Cel mai mic număr fiind înregistrat în anul 2020 (5.216 persoane), iar cel mai mare în anul 2017 (6.052 persoane). În anul 2021 numărul a constituit 5.636 persoane emigrate la studii (Tabelul 11). În anul 2021, analogic anilor anteriori din totalul cetățenilor moldoveni plecați la studii peste hotare cca 90 procente, studiau în România, 8 procente – în Federația Rusă și 2,4 procente studiau în Bulgaria. Se observă, o tendință ușoară de descreștere a cetățenilor moldoveni plecați la studii peste hotare în anul 2020. Cauza fiind, pandemia COVID-19, care nu a permis tinerilor să meargă la studii peste hotare, aceștia la rândul lor au ales să învețe acasă. Deși Guvernul încearcă să aprobe diverse strategii, precum „Moldova 2030”, cu scopul de a crește calitatea vieții și a reduce numărul de tineri care pleacă din țară, de a crea locuri de muncă și oportunități de dezvoltare pentru tineri, tânăra generație are cerințe înalte și standarde de viață diferite de realitatea actuală în RM.

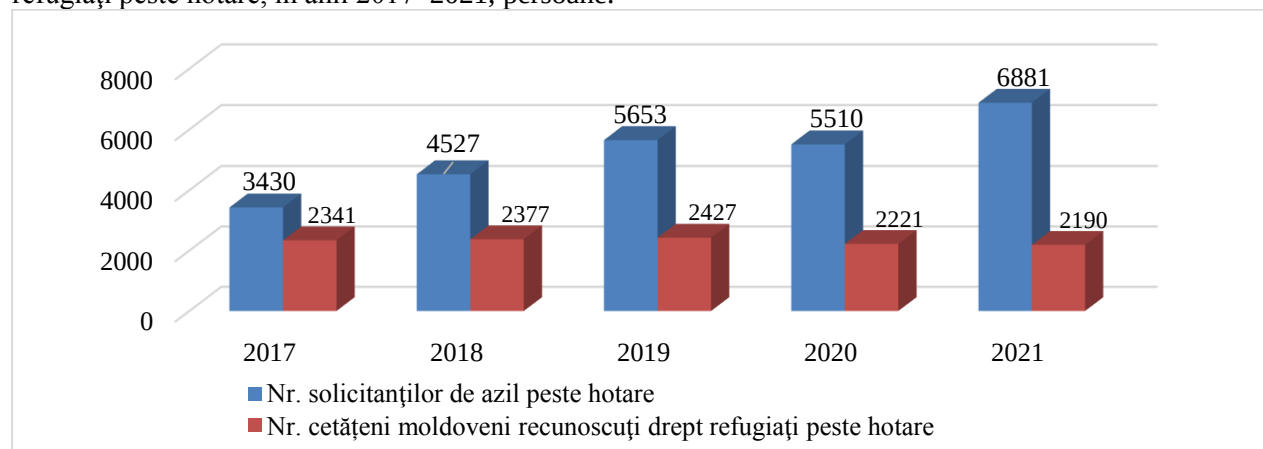
Emigrarea involuntară

Emigrația involuntară a înregistrat o creștere de 2 ori către finele anului 2021, în comparație cu anul 2017, iar în comparație cu anul 2010, de 10 ori mai mult decât în anul 2021. Analiza în acest context, este bazată pe informația obținută din bazele de date internaționale (ÎCNUR). Conform acestor date numărul cetățenilor moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare în 2017 a constituit 3.430 persoane, iar în anul 2021 – 6.881 persoane (Tabelul 12). Distribuția după țări a numărului solicitărilor de azil denotă, că cei mai mulți au fost înregistrați în SUA (3.079), Germania (2.364 persoane), Israel (361) și Franța (282).

Totodată, se observă că în perioada analizată numărul total de solicitanți de azil din RM, care au obținut statut de refugiat peste hotare s-a micșorat în anul 2021, comparativ cu anul 2017 cu cca 6,4 procente, constituind 2.190 persoane (în anul 2017 - 2.341 persoane) (Tabelul 12). Cei mai mulți din ei au obținut statut de refugiat în SUA și Franța, care însumează o pondere de cca 78 procente (respectiv 61,4% și 20,5%).

De remarcat că, în perioada analizată rata de creștere în raport cu anul precedent a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare e în creștere, însă cea a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare e în descreștere. (Tabelul 12, Figura 13).

Figura 13. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare și recunoscuți drept refugiați peste hotare, în anii 2017–2021, persoane.

Sursa: UNHCR²⁵.

Migrația temporară

Migrația forței de muncă persistă în Moldova de circa trei decenii. Datele cercetării AFM²⁶ efectuată trimestrial de Biroul Național de Statistică reprezintă un număr de cetățeni, care într-un anumit timp s-au aflat la muncă, sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării. În perioada analizată datele au

²⁵ <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download?url=ps3C3m>

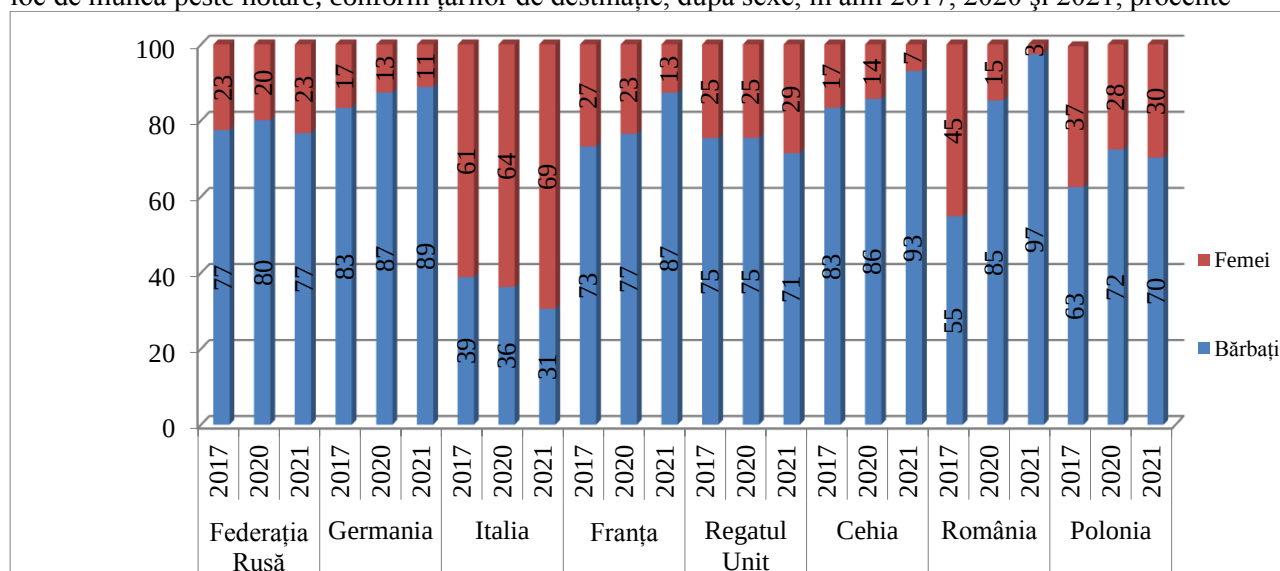
²⁶ AFM este o cercetare continuă realizată în gospodăria casnice, organizată de BNS începând cu anul 1998, iar începând cu anul 2019, AFM se realizează conform unui nou eșantion de gospodărie casnice și a unei noi scheme de rotație. Rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită. Din acest motiv datele publicate pentru anii 2019-2021 nu sunt întru totul comparabile cu cele pentru anii 2017-2018. Rezultatele AFM pentru perioada 2017-2018 inclusiv, au fost recalulate utilizându-se numărul populației cu reședință obișnuită.

fost diferite de la an la an. Valorile mai înalte au fost reprezentate în anii 2017 și 2018, constituind 140,6 mii persoane și 147,4 mii persoane respectiv. Începând cu anul 2019 valorile au înregistrat o scădere de la 105,9 mii persoane în anul 2019 până la 79,0 mii persoane în anul 2021.

Datele AFM estimează migrația la muncă, aceasta incluzând numărul persoanelor de 15 ani și peste, plecate la muncă sau în căutare de lucru peste hotare la momentul cercetării. Analiza datelor AFM privind țările recipiente a migranților moldoveni la muncă, pune în evidență: Federația Rusă, Germania, Italia, Franța, Regatul Unit al Marii Britanii, Polonia, Cehia, România, Israel și Turcia (Tabelul 13).

În anul 2021, numărul celor care se aflau peste hotare a fost în descreștere, înregistrând 79,0 mii persoane din care 57,8 mii bărbați și 21,2 mii femei, comparativ cu 140,6 mii persoane, în anul 2017, respectiv 97,7 mii bărbați și 42,9 mii femei. Distribuția pe sexe denotă discrepanțe semnificative privind țările de destinație, bărbații preponderent pleacă în Federația Rusă, Germania, Franța, Cehia, Polonia, Regatul Unit și România, iar femeile – în Italia (Figura 14).

Figura 14. Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în anii 2017, 2020 și 2021, procente

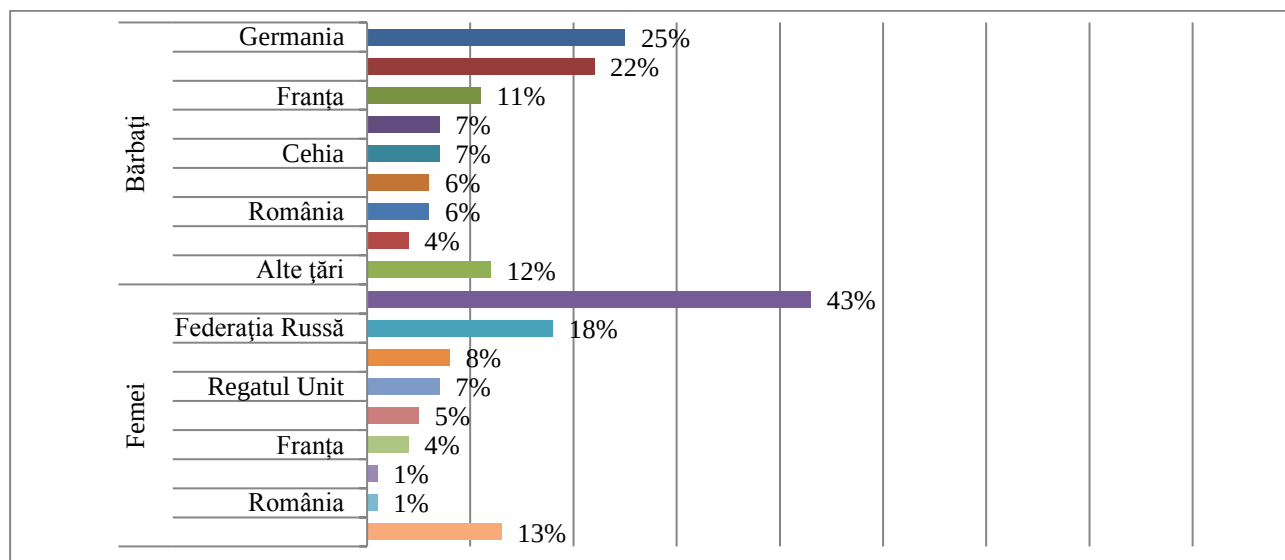

Sursa: BNS (AFM).

Totodată, în ultimii ani se observă reorientarea migranților în scop de muncă din RM spre alte țări, cum ar fi Germania, Italia și Franța, ponderea acestora constituind cumulativ cca 46 procente din totalul persoanelor plecate la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în anul 2021 (Tabelul 13). Această reorientare a fost influențată, în special, de politicile de incluziune/ de integrare a migranților existente în țările menționate orientate spre migranți și de nevoia de forță de muncă.

Din numărul total de bărbați proporția celor care au plecat la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în Germania în anul 2021, a constituit 25 procente, în Federația Rusă - 22 procente, în Franța - 11 procente, Italia și Marea Britanie - 7 procente și respectiv 6 procente. Din numărul total de femei care au emigrat la muncă, au plecat în Italia - 43 procente, în Federația Rusă - 18 procente, Germania - 8 procente, Regatul Unit - 7 procente, Polonia - 5 procente și Franța - 4 procente. Alte țări au găzduit câte trei procente și mai puțin, din migranții plecați la muncă de ambele sexe (Figura 15).

Figura 15. Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, în anul 2021, procente

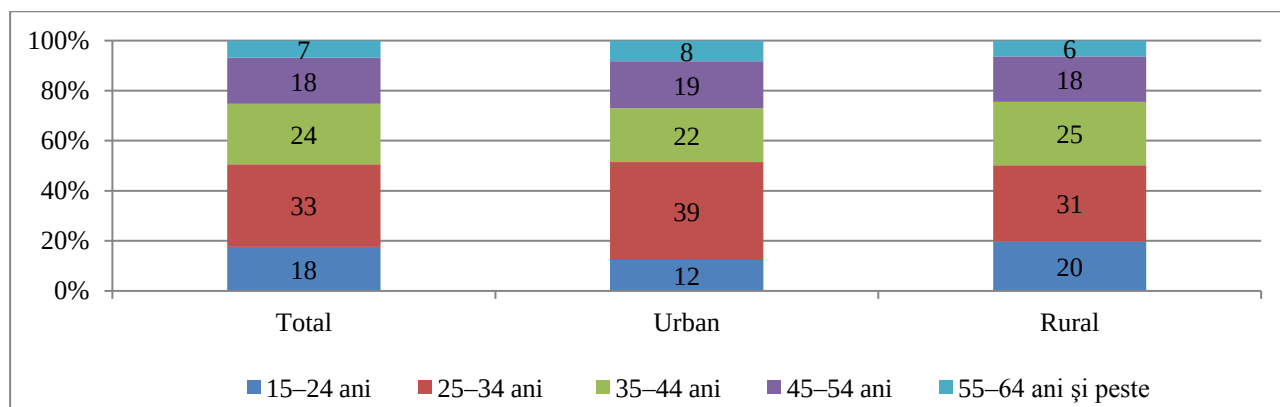
Sursa: BNS (AFM).

De remarcă, că structura pe sexe reflectă tendințele continue de „masculinizare” a migrației forței de muncă, în anul 2021 distribuția fiind de 73 procente bărbați, versus 27 procente femei, față de cca 70 procente versus 30 procente respectiv, în anul 2017 (Tabelul 13).

Din mediul rural provin circa 70 procente dintre persoanele aflate peste hotare în 2021, ceea ce denotă o ușoară scădere a acestora în comparație cu anii precedenți, în 2017 această pondere a constituit circa 78 procente (Tabelul 14).

Structura migranților pe grupuri de vârstă, în anul 2021, în proporție de 75 procente, a fost alcătuită din persoane în vârstă de 15–44 ani. Din numărul total circa 33 procente reprezentând persoanele de 25–34 ani, fiind urmate de cele în vârstă de 35–44 ani și 45–54 ani, care constituiau respectiv 24 și 18,4 procente. În structura migranților cei cu vârstă de 15–24 ani reprezintă o pondere de cca 18 procente, iar cei de 55 ani și peste cca 7 procente. Se constată că din mediul urban pleacă mai mult persoanele tinere, grupul de vârstă 25–44 de ani constituie cca 61 procente în comparație cu 56 procente, care reprezintă grupul respectiv a celor din mediul rural (Figura 16 și Tabelul 14).

Figura 136. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în anul 2021, procente

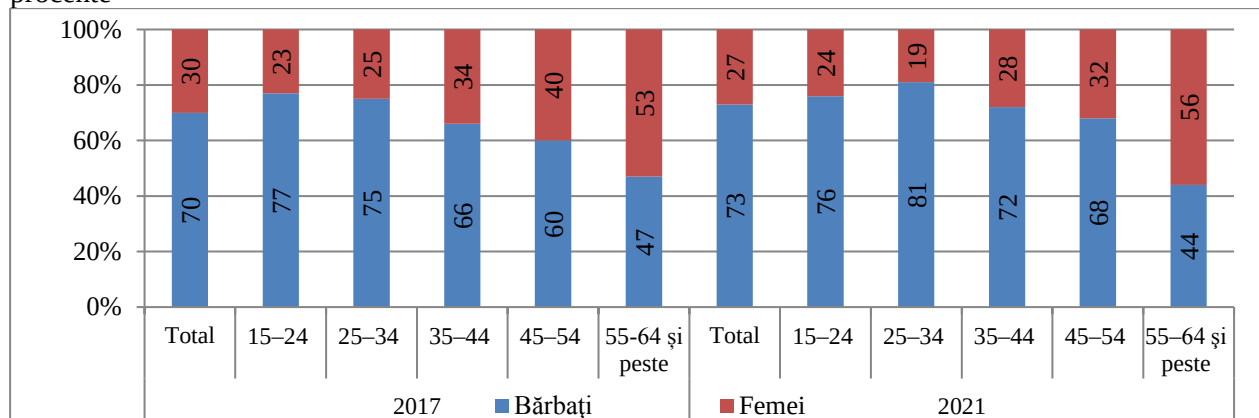

Sursa: BNS (AFM).

Disparitățile semnificative pe sexe în cadrul grupurilor de vârstă ale migranților se păstrează. Astfel, cu cât grupul este mai tânăr, cu atât ponderea bărbaților este mai mare, iar pe măsura înaintării în

vârstă acest decalaj se reduce. Drept urmare, în anul 2021, în cadrul grupului de vârstă de 25-34 ani, bărbații au constituit circa 81 procente, iar în cadrul celor de 55-64 ani aceștia au reprezentat doar 44 procente, diferența constituind 37 p.p. (Figura 17 și Tabelul 16).

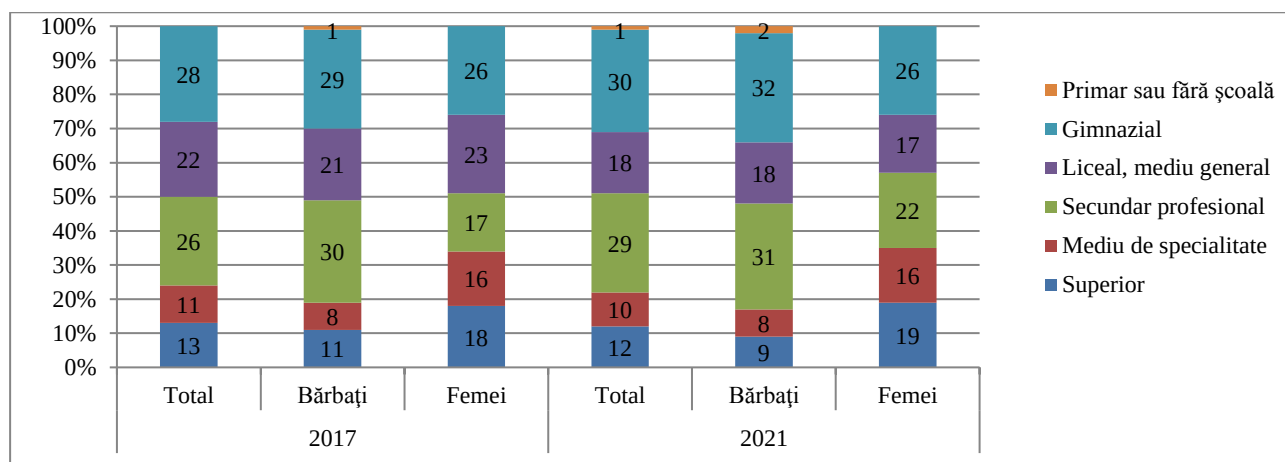
Figura 17. Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vârstă, în anii 2017 și 2021, procente

Sursa: BNS (AFM).

Datele statistice arată că, un rol semnificativ asupra formării fluxului migrațional îl are nivelul de instruire, care influențează asupra capacității de integrare pe piața muncii peste hotare. În anul 2021, în totalul migranților - 48 procente au fost cei cu nivel de instruire mediu (liceal, gimnazial, mediu general), aceștia fiind urmați de cei cu un nivel mediu de specialitate și secundar profesional - 39 procente. Persoanele cu studii superioare au constituit - 12 procente în totalul migranților. Este important de menționat faptul că, ponderea persoanelor cu studii superioare la femei s-a mărit comparativ cu anul 2017, cu 1 p.p. față de anul 2021, iar la bărbați s-a micșorat de la 11 procente până la 9 procente). (Figura 18 și Tabelul 17).

Figura 18. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în anii 2017 și 2021, procente.

Sursa: BNS (AFM).

Studiile în domeniul migrației forței de muncă confirmă că preponderent, migranții moldoveni dețin locuri de muncă inferior calificării lor profesionale.²⁷ Jumătate din migranții moldoveni sunt angajați în calitate de lucrători necalificați.

²⁷ OIM Misiunea în Moldova, Chișinău 2017: Cartografierea diasporei moldovenești din Germania, Marea Britanie, Israel, Italia, Portugalia și Rusia

Printre migranții cu studii superioare prevalează tinerii. Tinerii în vârstă de 25-34 ani cu studii superioare au cca 55 procente în totalul migranților cu studii superioare (din urban cca 49 %, iar din rural 62%), ceea ce ne determină să concluzionăm că, după absolvirea instituțiilor de învățământ superior, tinerii nu au reușit să se încadreze în câmpul muncii în țară din diverse motive și pleacă. În raport cu anul 2017 acest grup de migranți a înregistrat o creștere, această creștere reflectă o tendință de erodare a forței de muncă tinere cu un nivel înalt de instruire, efecte care reprezintă un risc semnificativ pe termen lung.

Factorii „de atragere”, ce motivează moldovenii, în special, tinerii din mediul rural să migreze, vizează, în primul rând, veniturile mai mari în țara de destinație, standardele de trai mai bune, oportunitățile mai bune pentru dezvoltarea personală, succesele obținute de către migranți în afara țării, precum și existența relațiilor sociale în țările de destinație. De asemenea, pot fi considerați factori de „atrageră”, inclusiv facilitățile pe care unele state le adoptă în vederea atragerii forței de muncă străină pentru a acoperi deficitul existent pe piața muncii. Drept exemplu, Polonia facilitează angajarea cetățenilor RM, prin exceptarea acestora de la obligația de a obține permis de muncă în vederea desfășurării unor activități de muncă pentru o perioadă de 6 luni consecutive în decursul a 12 luni consecutive pe teritoriul Poloniei.²⁸

Peste un milion de moldoveni au cetățenie română, ceea ce le permite să lucreze în alte state membre ale UE fără restricții. În orice caz, intensitatea migrației precedente a dat naștere unei rețele puternice și bine conectate în diasporă, care facilitează migrația. Întrucât exodul de populație și de competențe nu poate fi stăvilit, politicile publice s-au străduit să sprijine instituirea unei migrații circulare, încercând să abordeze un cadru de politici care oferă migranților oportunități de dezvoltare pentru Moldova prin investiții economice și prin revenirea unei forțe de muncă cu competențe actualizate.²⁹

Repatrierea³⁰

În perioada anilor 2017 - 2021 numărul anual al persoanelor repatriate a oscilat înregistrând atât scăderi, cât și majorări. În anul 2021 numărul persoanelor repatriate a fost în creștere cu 1.029 persoane față de anul 2020, constituind 2.223 persoane. În perioada analizată cel mai mic număr a fost înregistrat în anul 2020, cauza fiind restricțiile de circulație urmare a pandemiei COVID -19.

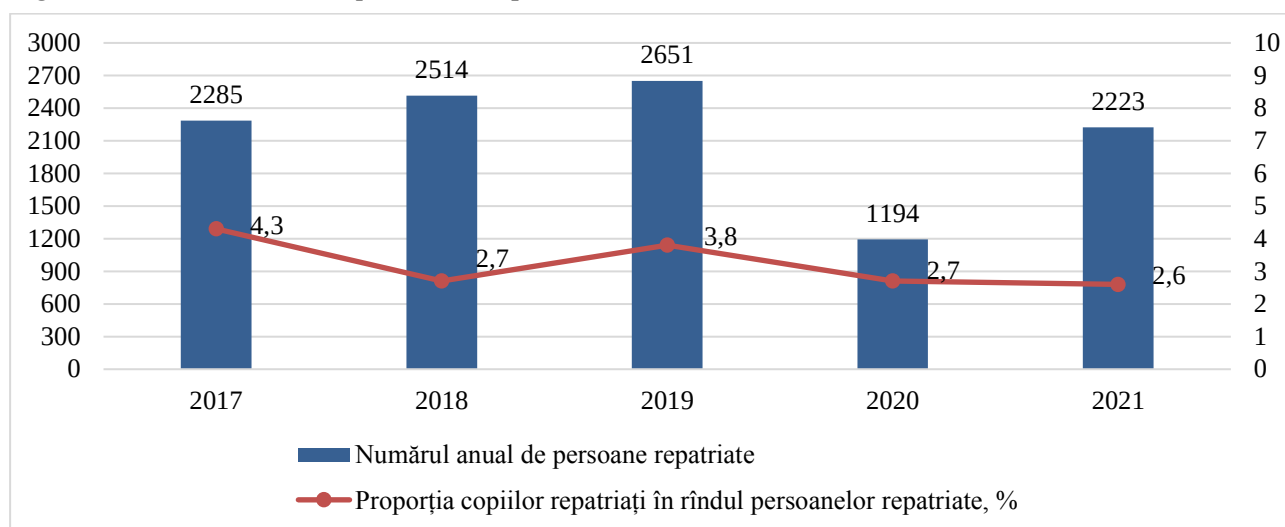
Totodată, se constată descreșterea numărului de copii repatriați, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în anul 2021 a fost de 2,6 procente, față de 4,3% în anul 2017 (Figura 19). Concomitent, datele statistice relevă că, în anul 2021 a fost înregistrată cea mai mică proporție a copiilor în numărul total de persoane repatriate din ultimii cinci ani.

²⁸ http://anofm.md/files/elfinder/Nota%20analitica_final_2%20%281%29.pdf

²⁹ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

³⁰ Conform Legii Nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în RM, repatrierea este definită ca „reîntoarcere benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii”.

Figura 19. Numărul anual de persoane repatriate, în anii 2017- 2021

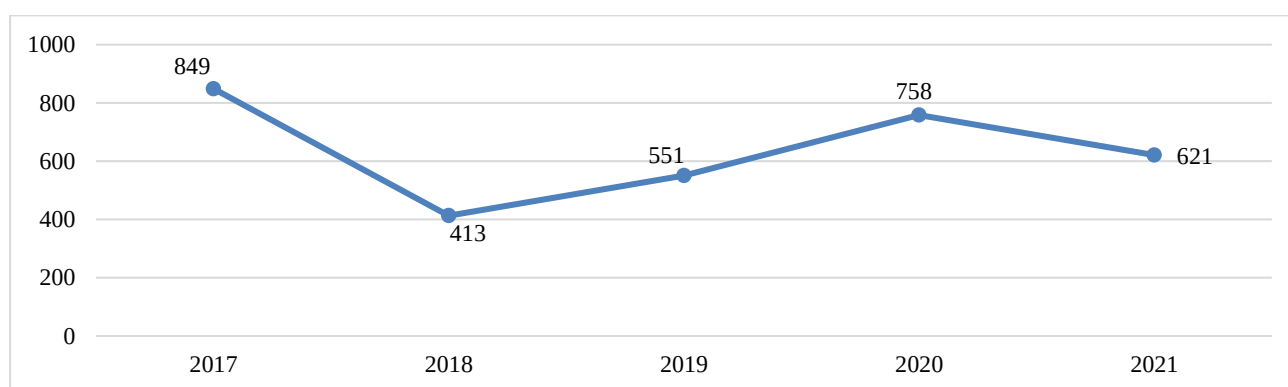

Sursa: MAI/BMA și ASP.

Readmisia

Un element important al managementului migrațional îl constituie un sistem eficient de readmisie. Readmisia cetățenilor Republicii Moldova din statele UE este realizată în conformitate cu prevederile Acordului moldo-comunitar privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și a altor acorduri de readmisie cu țările de destinație ale migranților moldoveni, care au contribuit la eficientizarea activităților în domeniu.³¹ În perioada analizată, numărul persoanelor readmise a variat considerabil, constituind 849 persoane în anul 2017 și 621 persoane în anul 2021, cele mai mari valori fiind înregistrate în anul 2017 și 2020 (Tabelul 17 și Figura 20).

Figura 20. Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în anii 2017–2021, persoane

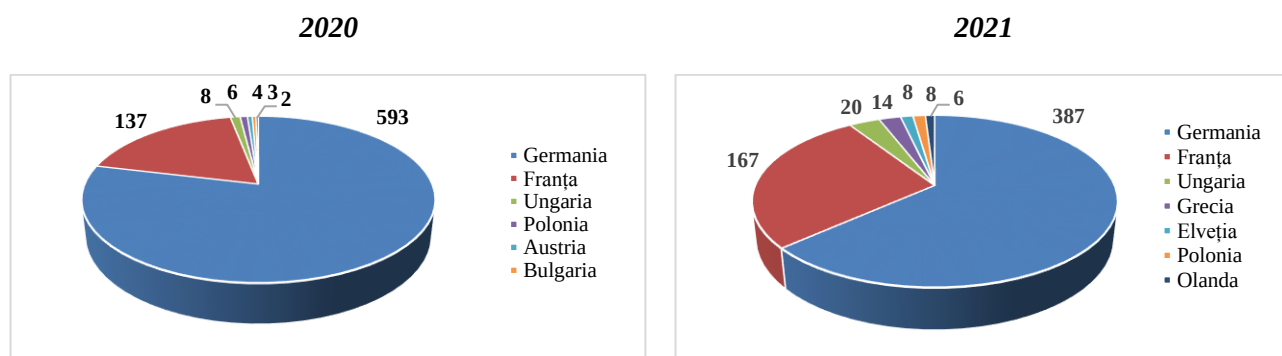

Sursa: MAI/BMA.

Distribuția cetățenilor moldoveni readmiși în anul 2021, după țări indică că, majoritatea (387 persoane) au revenit din Germania, urmate de cele din Franța (167 persoane), Ungaria (20 persoane) și Grecia (14 persoane) și alte țări UE (Figura 21).

³¹ În anul 2008 a intrat în vigoare Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală și Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor. Din 2010 au intrat în vigoare prevederile Acordului de Readmisie cu Comunitatea Europeană privind readmisia cetățenilor din țările terțe.

Figura 21. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări, în anii 2020 și 2021, persoane

Sursa: MAI/BMA.

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane (TFU) a fost declarată drept o prioritate națională, în aceste condiții fiind ratificate o serie de acte internaționale și adoptate un set de acte normative și strategice menite să redreseze situația în acest domeniu.³²

Prin ratificarea instrumentelor internaționale, Republica Moldova și-a asumat angajamentul în ceea ce privește lupta împotriva traficului de ființe umane și, prin urmare, este monitorizată de către evaluatorii externi, cum ar fi Grupul de experți independenți privind combaterea traficului de persoane din cadrul Consiliului Europei (GRETA).

În anul 2020 de către experții GRETA, a fost elaborată a treia rundă de evaluare: Accesul la justiție și remedii eficiente pentru victimele traficului în ființele umane.³³ Raportul examinează progresele înregistrate în implementarea recomandărilor GRETA anterioare privind subiectele selectate. Lăudând totodată eforturile depuse pentru prevenirea și combaterea traficului în scopul exploatarea muncii. Totodată, în acest raport GRETA, îndeamnă autoritățile să mărească numărul de inspectori de muncă și să permită aceștia să joace un rol de primă linie în prevenirea și identificarea traficului în scop de muncă exploatare. Pe lângă măsurile de constrângere a fenomenului dat, a fost identificată necesitatea măsurilor de suport al victimelor bazate pe o abordare multidisciplinară intersectorială.

În anul 2018 prin Hotărârea de Guvern nr. 461 a fost aprobată Strategia națională de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 și Planul de acțiuni pentru anii 2018-2020, privind implementarea acesteia. Strategia va asigura continuitatea politicii de stat privind reformarea relațiilor de cooperare națională și transnațională între organizațiile guvernamentale, necomerciale și interguvernamentale pentru implementarea măsurilor de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, în vederea promovării drepturilor victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane, conform principiilor respectării drepturilor omului și a egalității de șanse între femei și bărbați. De asemenea, Strategia a contribuit la realizarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017-2019 și a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022.

³² HG nr. 461 din 22.05.2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 și a planurilor de acțiuni privind implementarea acesteia

³³ <https://rm.coe.int/greta-2020-11-fgr-mda-en/1680a09538>

În anul 2001, Centrul Internațional „La Strada” a lansat Linia Fierbinte pentru migrație sigură și anti-trafic 0 800 77777. Serviciul poate fi apelat gratuit pe teritoriul Republicii Moldova, iar linia permite deservirea simultană a trei apeluri recepționate de consultanți cu experiență vastă în domeniu. Din anul 2015 „La Strada” a lansat și platforma informațională www.migratiesigura.md,³⁴ ca o continuare a eforturilor de promovare a migrației în siguranță a concetățenilor.

Totodată, „La Strada” asigură comunitatea anti-trafic și societatea, în general, cu suportul informațional și instrumentele utile pentru combaterea eficientă a traficului de ființe umane (TFU) și ajută victimele (TFU) să acceseze cât mai operativ serviciile de salvagardare și reabilitare.

Consultanții Liniei Fierbinți actualizează mereu informațiile de pe acest portal, unde pot fi găsite informațiile utile grupate pe subiecte, sfaturi menite să sporească siguranța cetățenilor moldoveni atunci când aceștia intenționează să plece peste hotare sau deja sunt într-o țară străină, indiferent de scopul plecării – la muncă, la studii sau într-o simplă călătorie.

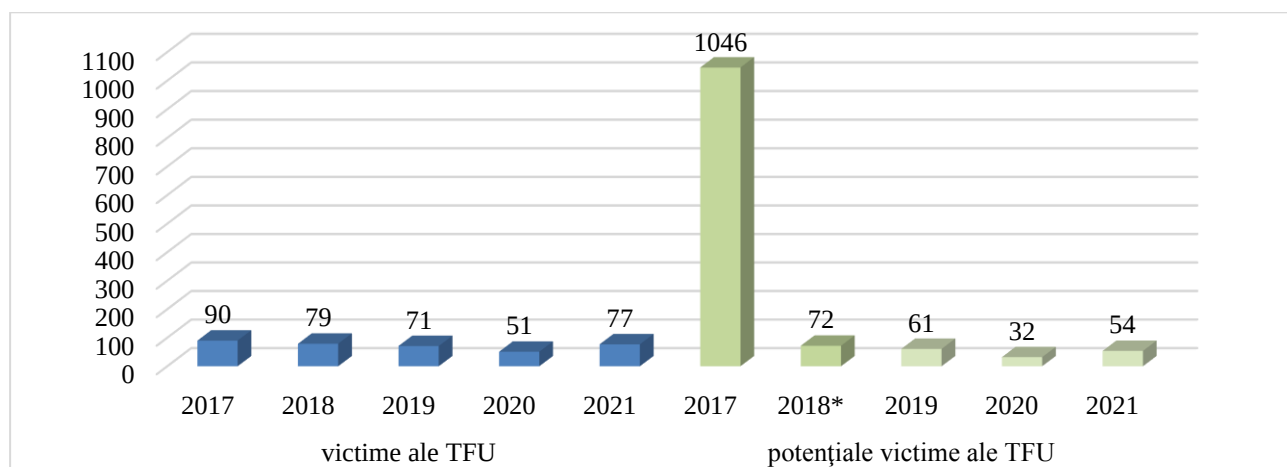
La fel, în Republica Moldova, cu suportul Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), a donatorilor externi și societății civile, a fost lansat Sistemul Național de Referire (SNR), scopul căruia este asigurarea unui cadru complex de protecție și asistență a victimelor TFU și grupurilor cu risc sporit. În prezent acesta reprezintă cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipei Multidisciplinare (EMD) care au atins o acoperire națională.

Datele statistice arată că pe parcursul anului 2021, prin intermediul EMD din cadrul SNR, au fost identificate 77 de victime ale TFU (Tabelul 18).

Componența victimelor identificate este în proporție de 75 procente reprezentată de adulți (dintre care 52% femei), copiii constituind 25 procente în totalul acestora (dintre care 95% fete).

Totodată pe parcursul anului 2021, prin intermediul platformei SNR, au fost identificate și asistate un număr de 54 prezumate victime ale TFU (Figura 22). Se presupune că numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit de a deveni victimă a TFU.

Figura 22. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime*³⁵ ale TFU asistate în cadrul SNR, în anii 2017–2021, persoane

Sursa: MMPS.

³⁴ <https://www.migratiesigura.md/about/>

³⁵ <http://lex.justice.md/md/375030/>

Notă: * Începând cu anul 2018, noțiunea potențială victimă a fost substituită cu o nouă noțiune - prezumată victimă a traficului de ființe umane, Legea nr 32/2018.

De remarcat că, conform datelor Centrului pentru combaterea traficului de persoane din cadrul MAI, în anul 2021 au fost identificate 357 victime TFU : la nivel extern 339 persoane, la nivel intern 18 persoane. Distribuția victimelor traficului de persoane la nivel extern după țara de exploatare, denotă că ponderea cea mai mare de cca 94 procente o dețin statele din Uniunea Europeană, urmată de țările CSI cca 4 procente și țările Orientului Mijlociu cca 2 procente. Astfel, cele mai multe victime au fost depistate în Franța 165 persoane, urmați de Italia și Germania care cumulează împreună 105 persoane.

În spațiul UE majoritatea victimelor identificate au fost exploatate în scop de muncă - 239 persoane, iar în scopul însușirii ajutoarelor, indemnizațiilor sau prestațiilor sociale - 43 de persoane și cele exploatate sexual - 15 persoane. Acest fapt poate fi explicat prin utilizarea de către infractori a regimului liberalizat de vize în spațiul Shengen, de care beneficiază cetățenii RM, în cumul cu gradul de vulnerabilitate a victimelor care sunt determinate să accepte oferte cu grad sporit de risc, fără a realiza consecințele negative.

Specificăm, că este imposibil să dăm un număr total/exact de cazuri de trafic de persoane întrucât că multe cazuri nu sunt raportate la organele de drept și/sau instituții de asistență socială. Scara completă a fenomenului de trafic de persoane din Moldova rămâne necunoscută, întrucât multe din victime nu sunt identificate, fiind în țările de destinație. Eșecul de a le identifica este cauzat de schimbările tendințelor în fenomenul traficului, frica victimelor de a fi stigmatizate, nivelul scăzut de auto-identificarea victimelor, cunoaștere limitată a drepturilor omului și a problemelor legate de traficul de persoane, precum și incapacitatea sau lipsa de voință a unor victime de a raporta autorităților experiențele lor.

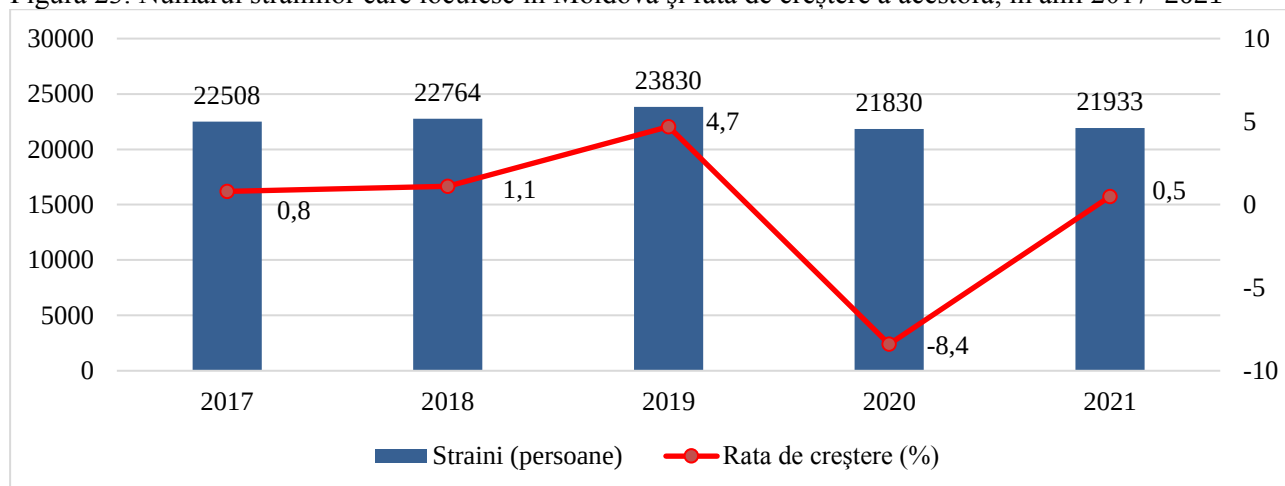
A2.2. Populația rezidentă de proveniență străină

Analiza proceselor migraționale ale populației de proveniență străină în Republica Moldova este efectuată în baza datelor Agenției Servicii Publice și Biroului migrație și azil din cadrul MAI, care reprezintă sursele principale în acest context. În calitate de surse de date complementare sunt utilizate datele administrative ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și MAEIE, rezultatele rapoartelor analitice conexe domeniului analizat, cadrul normativ și strategic guvernamental, precum și datele statistice ale organismelor internaționale Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (ÎCNUR).

Stocul populației de proveniență străină

La finele anului 2021 numărul total al străinilor (inclusiv apatrizi) care se aflau în Republica Moldova a constituit 21.933 persoane, reprezentând 0,55 procente în totalul populației. Rata de creștere anuală în raport cu anul precedent a numărului străinilor în perioada analizată a înregistrat valori diferite, variind între - 8,4 procente și 4,7 procente. Rata de creștere a străinilor în anul 2021 în raport cu anul 2017 a fost de cca 0,5 procente (Figura 23).

Figura 23. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora, în anii 2017–2021

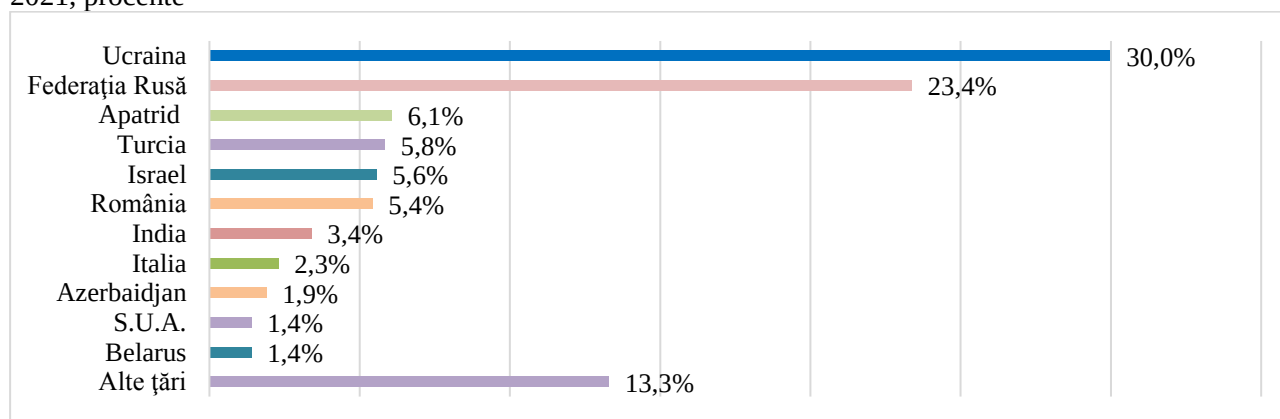

Sursa: ASP.

În ultimii ani se păstrează aceleași tendințe de concentrare a străinilor în mediul urban, ponderea celor stabiliți cu traiul în orașe fiind de 72-74 procente în toată perioada analizată (Tabelul 19).

Analiza structurii străinilor după țările de cetățenie anterioară ale acestora, reflectă că în anul 2021, ponderea semnificativă de 53,4 procente cumulativ, o dețineau originarii din Ucraina și Federația Rusă (30% și 23,4%, respectiv), fiind urmați de cei din Turcia (5,8%), Israel (5,6%) și România (5,4%), celelalte țări fiind reprezentate cu câte cca 2 procente și mai puțin fiecare. O pondere destul de impunătoare ce se menține în structura străinilor este, cea a apatrizilor și persoanelor cu cetățenie nedeterminată – 7 procente (Figura 24 și Tabelul 21).

Figura 24. Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în anul 2021, procente

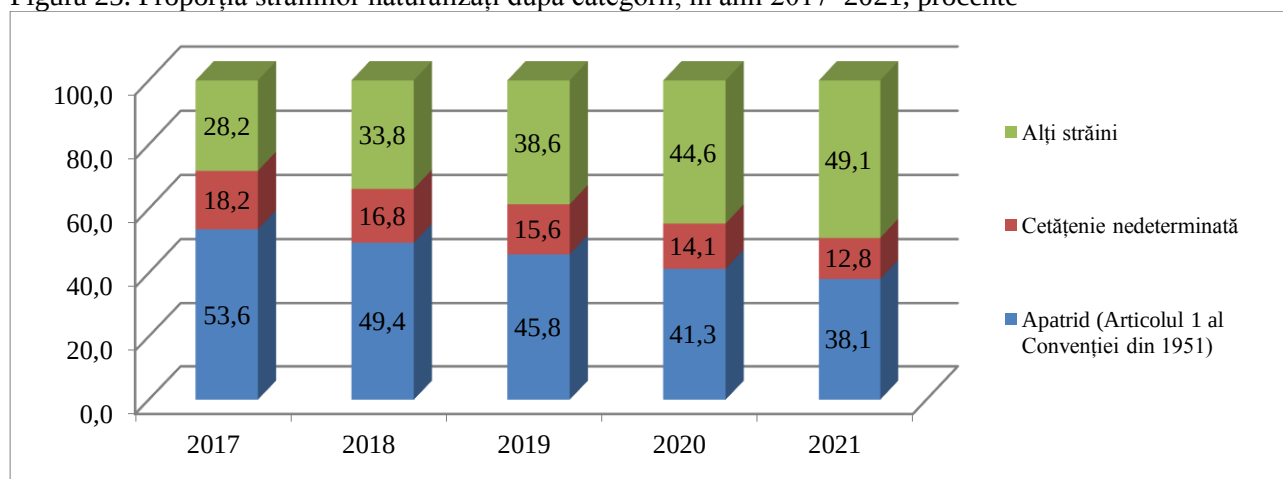

Sursa: ASP.

Cetățenii naturalizați. Naturalizarea în Republica Moldova este realizată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la cetățenie³⁶, care stipulează clar condițiile aplicării acesteia. Pe parcursul anului 2021 au fost naturalizate 119 persoane (Tabelul 19), dintre care, 19 persoane având anterior cetățenia Federației Ruse. Numărul total al străinilor naturalizați la finele anului 2021 a constituit 1.336 persoane (Tabelul 22). De menționat că, în totalul celor naturalizați, apatrizii dețin o pondere de 38 procente, fiind urmați de străinii care anterior au deținut o altă cetățenie – 49,1 procente, iar străinii cu cetățenie nedeterminată - 12,8 procente (Figura 25).

³⁶ Art. 17 din Legea Nr. 1024 din 03 iunie 2000 a cetățeniei Republicii Moldova.

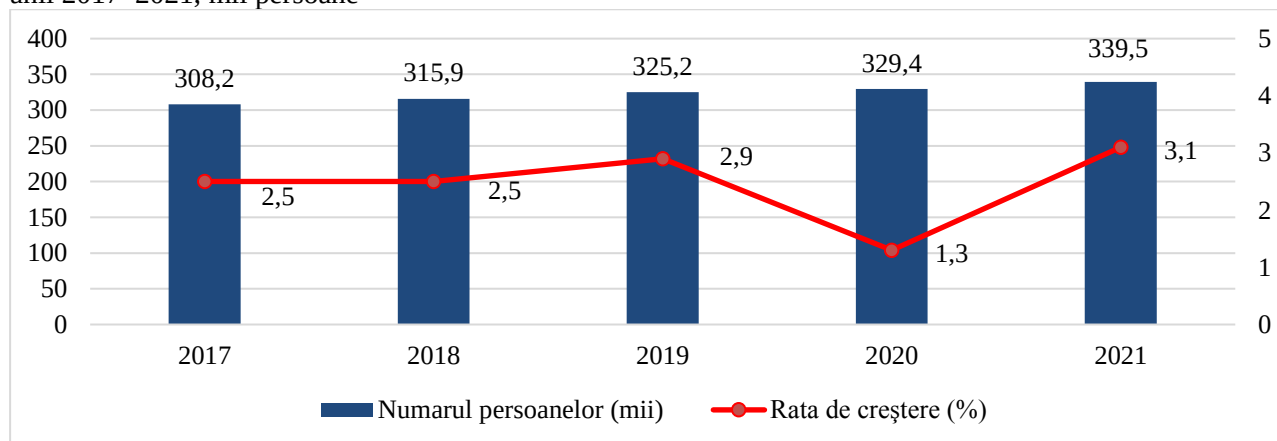
Figura 25. Proporția străinilor naturalizați după categorii, în anii 2017–2021, procente

Sursa: ASP.

Ne-nativii. Pe parcursul anilor 2017–2021 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie), care se aflau în Republica Moldova s-a mărit. Către finele anului 2021, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 339.529 persoane, sau 8,46 procente în totalul populației (Tabelul 23). Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2020 a constituit 3,1 procente (Figura 26). Structura ne-nativilor conform țărilor de naștere reflectă că 62,3 procente dintre aceștia au fost născuți în Federația Rusă și Ucraina (respectiv 33,7% și 28,6%). Ponderea ne-nativilor născuți în alte țări variază de la 9 procente până la 0,3 procente (9,8% - Italia, 3,7% - Kazahstan, 2,9% - Germania, 2,5% - România, câte 1,8% - Turcia, și Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și câte 1,3% - Spania și R. Belarus).

Figura 26. Numărul locuitorilor Republicii Moldova, născuți în străinătate și rata de creștere a acestora în anii 2017–2021, mii persoane

Sursa: ASP.

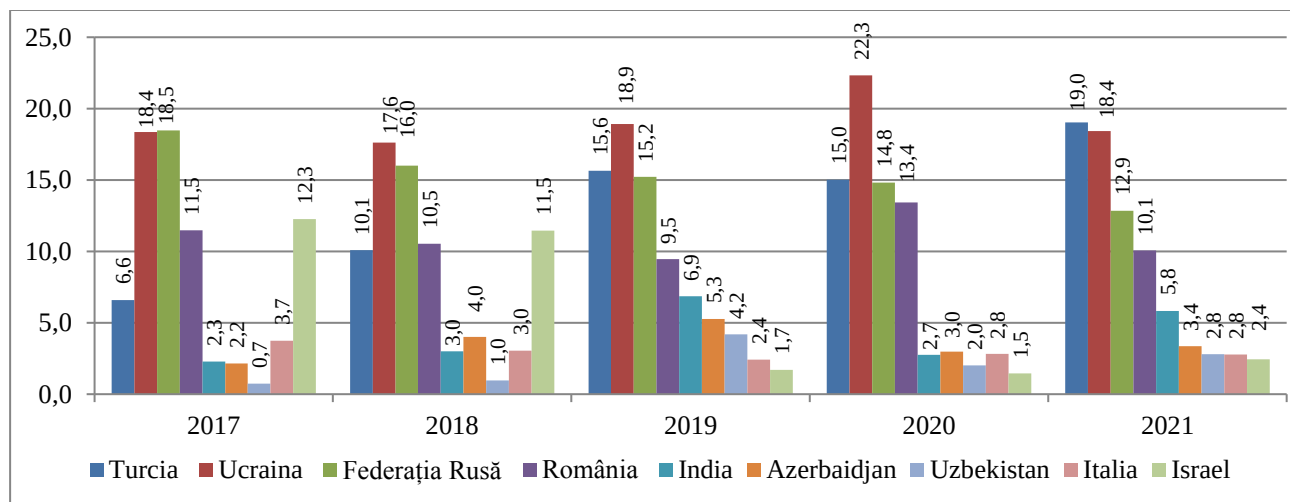
Imigrarea străinilor

Numărul anual de străini care imigrează în Republica Moldova în perioada analizată înregistrează valori constante de cca 4 mii persoane (excepție anul pandemic 2020). Astfel, în anul 2021 numărul imigranților a constituit 4.186 persoane, iar în anul 2017 – 3.712 persoane. Imigrează în Moldova preponderent bărbați (decalajul de gen constituind de la 51% până la 66,6% (excepție anul pandemic 2020 – 45,64%), persoane cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice (60,3%) (Tabelul 24). În ultimii ani ai perioadei analizate se menține trendul celor cu studii superioare de la 1.334 persoane până la 1.545 persoane. Totodată, se observă o majorare a numărului celor cu studii

medii de specialitate de la 866 persoane în anul 2017 până la 1.137 persoane în anul 2021 (Tabelul 25).

Distribuția imigranților după țară de cetățenie relevă că în anul 2021 cei mai mulți au sosit din Turcia (19%), Ucraina (18,4%), Federația Rusă (12,9%), România (10,1%), India (5,8%). Cei sosiți din Azerbaidjan a constituit 3,4 procente, iar ponderea celor sosiți din alte țări a variat de la 2,8 procente și mai puțin (Figura 27 și Tabelul 26).

Figura 27. Distribuția imigranților după țara de cetățenie, în anii 2017–2021, procente

Sursa: MAI/BMA.

În 2021 din numărul total de imigranți au sosit: la muncă - 43,6 procente, pentru reîntregirea familiei - 35,8 procente, la studii - 12,2 procente și alte scopuri - 8,4 procente (dintre care 4 % pentru activități religioase, umanitare și de voluntariat). Datele denotă, creșterea semnificativă de 2,2 ori, a celor sosiți la muncă, numărul cărora a constituind 829 persoane în anul 2017 și 1.824 persoane în anul 2021 (Tabelul 27). Această majorare se datorează în mare parte creșterii numărului proiectelor internaționale (majoritatea sunt sosiți din România - 183 persoane) și Programului prioritarizat de reabilitare a drumurilor în Republica Moldova (majoritatea muncitorilor angajați în program sun sosiți din Turcia - 691 persoane). Totodată, din cauza situației social-politice create în Ucraina din perioada analizată, s-a majorat numărul persoanelor sosite din Ucraina la muncă (201 persoane în anul 2021).

Șederea străinilor în Republica Moldova

Numărul străinilor care solicită acordarea dreptului de ședere în Republica Moldova este în continuă creștere. Actualmente, în funcție de scopul intrării, străinii pot obține dreptul de ședere provizorie cu perfectarea ulterioară a permisului de ședere provizorie (în scop de muncă, la studii, pentru reîntregirea familiei, în scopul activităților umanitare și religioase, la tratament și alte scopuri în condițiile legislației naționale), sau dreptul de ședere permanentă cu perfectarea permisului de ședere permanentă.

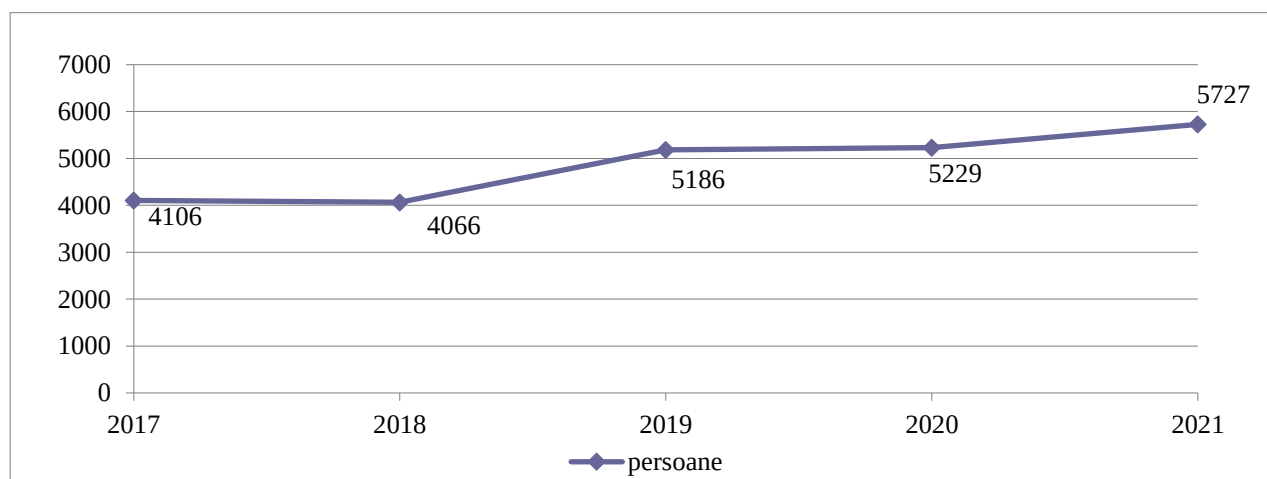
Datele statistice arată că anual câte aproximativ trei mii de străini obțin pentru prima dată permis de ședere provizorie. Spre finele anului 2021 numărul total al deținătorilor de permise de ședere provizorie valabile a constituit peste 12,4 mii de persoane, față de 10,7 mii în 2017. Din numărul total al străinilor care au obținut permise de ședere provizorie, circa 48 procente sunt cei care și-au

reîntregit familia, 32,6 procente au sosit la muncă și afaceri, iar 15,4 procente au venit la studii sau instruire. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, a constituit 35 procente în 2021 fiind în creștere cu 8,2 p.p. față de 2017 (Tabelul 28).

La finele anului 2021 numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau permise de ședere permanentă a constituit 7.818 persoane. De menționat, că numărul străinilor care dețin permise de ședere permanentă a scăzut considerabil, cca 22 de procente în comparație cu anul 2017 (9.992). La fel, în ultimii ani se observă reducerea ponderii străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani), care dețin permise de ședere permanentă, în anul 2021 ponderea acestora s-a redus cu 6,6 p.p. în raport cu anul 2017 (Tabelul 28).

Străinii în sistemul educațional al Republicii Moldova. În perioada analizată se observă creșterea semnificativă a străinilor sosiți la studii în RM, numărul lor a crescut cu 39,5 procente în anul 2021 față de anul 2017 (Figura 28).³⁷ De remarcat că, astăzi studenții străini mențin active universitățile moldovenești. Datele arată că în Republica Moldova numărul studenților străini a crescut de cca trei ori decât acum zece ani (în 2012- 2.028 studenți străini). Conform datelor, aproape 13 procente dintre toți studenții pe care îi are Republica Moldova, la secția zi, sunt străini sau fiecare al șaptelea student din auditorii în Republica Moldova este un străin. Aceștia asigură anual venituri considerabile universităților Republicii Moldova.

Figura 28. Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, în 2017-2021, persoane

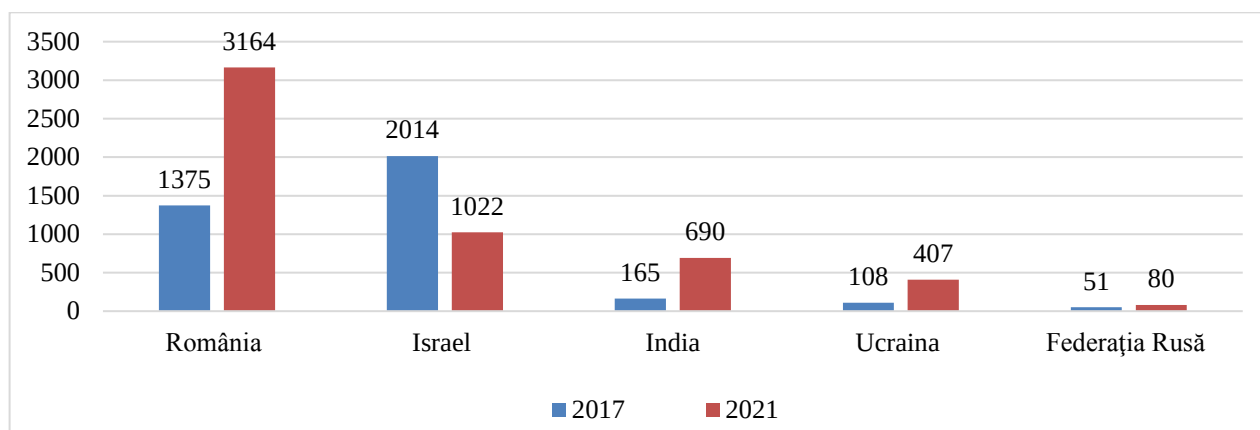

Sursa: BNS.

Conform datelor prezentate în figura de mai sus, în anul 2021 la studii se aflau 5.727 persoane. Distribuția după țara de origine a celor sosiți în acest scop relevă că, majoritatea au sosit din România - 3.164 persoane, urmați de cei din Israel care constituiau 1.022 persoane, India - 690 persoane, Ucraina - 407 persoane, SUA - 63, Turcia - 42 persoane etc. (Tabelul 29).

³⁷ https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Educatia/Educatia_editia_2021.pdf

Figura 29. Distribuția străinilor care își fac studiile în Republica Moldova, în 2017 și 2021, top 5 țări, persoane

Sursa: BNS.

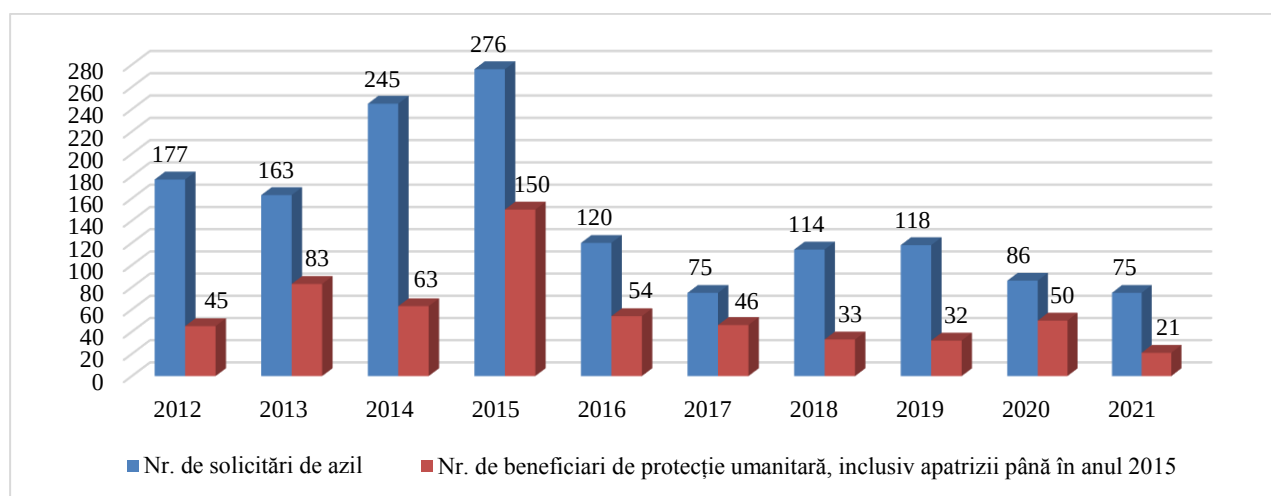
Creșterea impresionantă a numărului de studenți străini care au decis să învețe în Republica Moldova se datorează în cea mai mare parte studenților din România. Analiza datelor denotă, că numărul celor sosiți din România la studii în anul 2021 a crescut considerabil cu cca 44 procente în comparație cu anul 2017. La fel, a crescut numărul celor sosiți din India cu cca 400 procente în comparație cu anul 2017, majoritatea fiind înmatriculați la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Totodată, se constată că numărul celor sosiți la studii din Turcia a scăzut de 2,5 ori în comparație cu anul 2017.

Protecția internațională

Protecția internațională a străinilor în Republica Moldova este realizată în limitele prevederilor normelor internaționale în domeniu³⁸, precum și a legislației naționale care derivă de la acestea.

Datele statistice arată că numărul *solicităților de azil* în Republica Moldova pe parcursul ultimilor zece ani a variat continuu. Totodată, din anul 2017 se observă o ascendență în numărul anual a solicitărilor de azil (Figura 30).

Figura 30. Numărul solicitărilor de azil depuse (la prima solicitare) și numărul beneficiarilor de protecție internațională, în anii 2012-2021, persoane

Sursa: BMA.

³⁸ Legea Nr. 677 din 23 noiembrie 2001, pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților.

Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 75 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora a rămas același în comparație cu anul 2017 (75). În același timp, fiind în scădere de cca 1,5 ori față de anul 2018 și 2019. Numărul solicitărilor de azil cu solicitări pe rol la sfârșitul anului 2021 a fost de 77 persoane, identic numărului din anul precedent (2020-77) (Tabelul 30).

În structura solicitanților de azil după țările de origine, în anul 2021 ponderea cea mai mare (24%) o dețineau cetățenii Turciei, urmați de cei ai Siriei (13,3%) și a Cubei (10,7%). De menționat, că pentru prima dată din ultimii zece ani au fost înregistrate cereri de azil depuse de cetățenii străini din Cuba (8 cereri). (Tabelul 31).

Totodată, în perioada analizată sunt observate disparități semnificative bazate pe gen în rândul solicitanților de azil, majoritatea adresărilor parvenind din partea bărbaților, femeile deținând în anul 2021 o pondere de cca 29 procente (în anul 2017 – 28%).

Pe parcursul anului 2021 de **protecție umanitară** au beneficiat 21 de străini, iar numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 38 de persoane.

La finele anului 2021, în Moldova trăiau 173 de persoane cu **statut de refugiat**, cu 21 de persoane mai mult decât în anul 2017 (Tabelul 30).

Apatrizii. Conform datelor statistice în anul 2021, în Republica Moldova cu statut de apatrid au fost documentate 1.332 persoane, cu 127 persoane mai puține decât în anul 2017 (Tabelul 21). În același timp, proporția apatrizilor în rândul străinilor s-a micșorat, de la 7,7 procente în anul 2017 la 6,1 procente în anul 2021 (Tabelul 19).

Concomitent, datele denotă că, la finele anului 2021 în Moldova locuiau 213 de persoane cu cetățenie nedeterminată, proporția acestora constituind un procent în rândul străinilor (Tabelul 21).

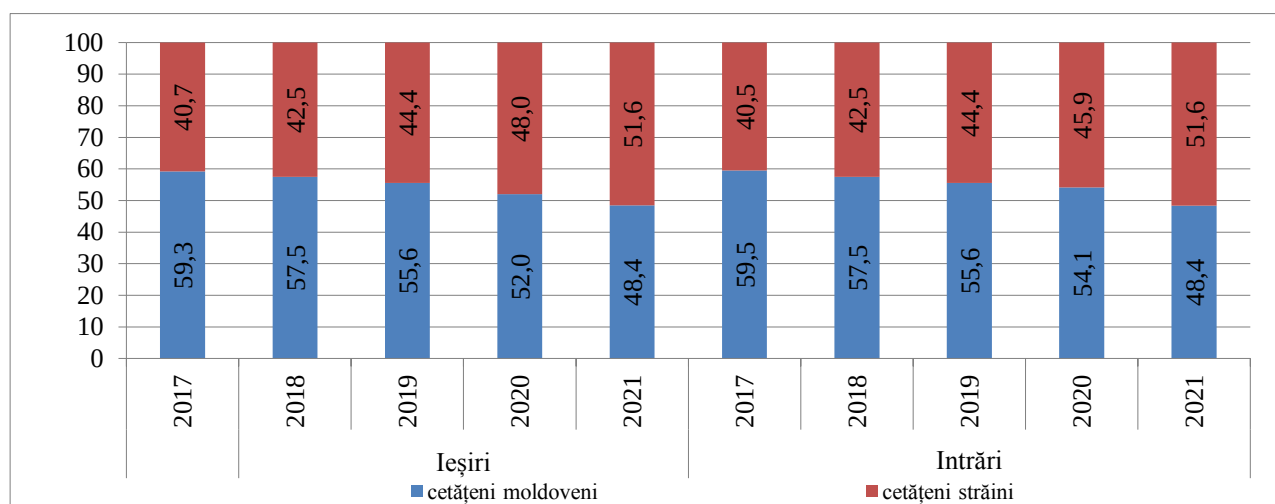
Mobilitatea generală transfrontalieră

Mobilitatea transfrontalieră a fost în creștere continuă în perioada anilor 2017-2019. Odată cu declararea stării de urgență națională la 17 martie 2020, în legătură cu pandemia COVID-19, au fost suspendate practic toate rutele și au fost impuse restricții de intrare în RM, atât cetățenilor moldoveni cât și străinilor. În același timp COVID-19 a evoluat rapid într-o urgență globală. Guvernele multor state au reacționat la pandemie ca la o problemă de securitate națională și majoritatea țărilor din lume au impus restrângerea liberei circulații. Astfel, mobilitatea transfrontalieră a fost în descreștere considerabilă în anii 2020 și 2021.

Pe parcursul anului 2021, la frontiera de stat a Republicii Moldova au fost înregistrate în total circa 4.614 mii intrări (2.231 mii cetățeni moldoveni și 2.383 mii străini) și 4.643 mii ieșiri (2.249 mii cetățeni moldoveni și 2.394 mii străini) (Tabelul 32).

Cetățenilor moldoveni le revine o pondere de cca 48 procente atât din totalul intrărilor, cât și al ieșirilor. Ponderea intrărilor și ieșirilor cetățenilor moldoveni în anul 2021, a fost în scădere cu 113 p.p. față de anul 2020 (Figura 31).

Figura 31. Mobilitatea transfrontalieră în anii 2017–2021, procente

Sursa: IGPF.

Datele statistice ale MAEIE privind intrările străinilor în bază de viză arată că, pe parcursul anului 2021, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova aflate peste hotare au oferit 330 de vize, în scădere semnificativă cu 81 procente față de anul 2017 (Tabelul 33). Numărul scăzut al vizelor față de 2017 a fost condiționat de abolirea regimului de vize pentru unele state pe parcursul anului, precum și lărgirii numărului de țări cetățenii cărora pot intra în RM fără vize.³⁹ Concomitent, în anii 2020-2021, în legătură cu pandemia COVID-19, au fost suspendate practic toate rutele terestre și aeriene, și au fost impuse restricții de intrare în RM. Menționăm că, tendința de scădere a numărului de vize eliberate a fost înregistrată pe tot parcursul perioadei analizate (Tabelul 33).

Aplicarea legislației în domeniul combaterii șederii ilegale a străinilor

Aplicarea legislației în combaterea migrației iregulare. În rezultatul proceselor de democratizare și de liberalizare a regimului de vize a Republicii Moldova cu UE, s-a lărgit cadrul relațiilor externe, fapt care a generat și sporirea fluxului de străini sosiți în țară. O parte dintre cei intrați pe teritoriul țării fără vize sau înregistrare și cei cu ședere ilegală pot fi potențiali solicitanți de azil. Factorii, care favorizează acest proces pe teritoriul republicii sunt:

- Conflictele, inclusiv cele armate, în diferite regiuni ale lumii, declanșate din motive politice, religioase, interetnice etc;
- Așezarea geografică a Republicii Moldova, teritoriul căreia ar putea fi folosit drept cap de pod de către migranții iregulari/ilegali pentru deplasarea spre țările Europei de Vest⁴⁰;
- Imposibilitatea asigurării gestionării complete de către autorități a Frontierei de Stat (segmentul transnistrean al frontierei moldo – ucrainene).

³⁹ Legea Nr. 257 din 1 noiembrie 2013, cu ulterioarele modificări din anii 2017, 2018 și 2019.

⁴⁰ FRONTEX, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2020

Factorii menționați atrag migrații ilegale din țările CSI, în special din Ucraina, dar și din India, Bangladesh, țările Orientului Apropiat și Mijlociu, etc.

Șederea străinilor pe teritoriul RM este un drept, prevăzut de Legea nr. 200/2010⁴¹, privind regimul străinilor în Republica Moldova. Încălcarea prevederilor legii atrage atât răspundere contravențională sau penală, cât și sancționare administrativă, retragerea dreptului de ședere, plasarea în custodie publică, aplicarea măsurilor de returnare, stabilirea interdicțiilor de intrare în țară și altele. Principalii indicatori care vizează combaterea șederii ilegale a străinilor variază de la an la an.

Pe parcursul anului 2021 au fost identificați 3.101 de imigranți aflați ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv cei care au depășit termenul legal de aflare pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, au fost înregistrate 1.250 cazuri de revocare a dreptului de ședere în RM, iar în privința a 347 de străini a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul țării. În cazul a 73 de străini a fost aplicată măsura luării în custodie publică, iar 25 străini au fost declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul străinilor declarați indezirabili a scăzut considerabil în comparație cu anul 2018, când au fost declarate 599 persoane indezirabile (Tabelul 34). Majoritatea străinilor care au fost declarați indezirabili, prezentau pericol pentru ordinea publică și securitatea națională, conform demersurilor înaintate de către autoritățile de resort (INI al IGP și SIS).

Urmare a documentării diverselor abateri săvârșite de străini, pe parcursul anului 2021, interdicția de intrare pe teritoriul Republicii Moldova pentru diferite perioade (majoritatea de la 1 până la 5 ani), a fost aplicată în privința a 320 cetățeni străini, comparativ cu 263 în anul 2020, diferența constituind o creștere cu 57 cazuri mai mult.

⁴¹ <http://lex.justice.md/md/336056/>

Partea B: Impactul migrației

Amploarea fenomenului migrației forței de muncă în Republica Moldova înregistrată în ultimii ani are un impact dublu asupra populației republicii: pe de o parte efectele pozitive socio-economice determinate în majorarea de remitențe, iar pe de altă parte cele de ordin socio-demografic, care au dus la deteriorarea capitalului uman.

B 1. Migrația și evoluția demografică

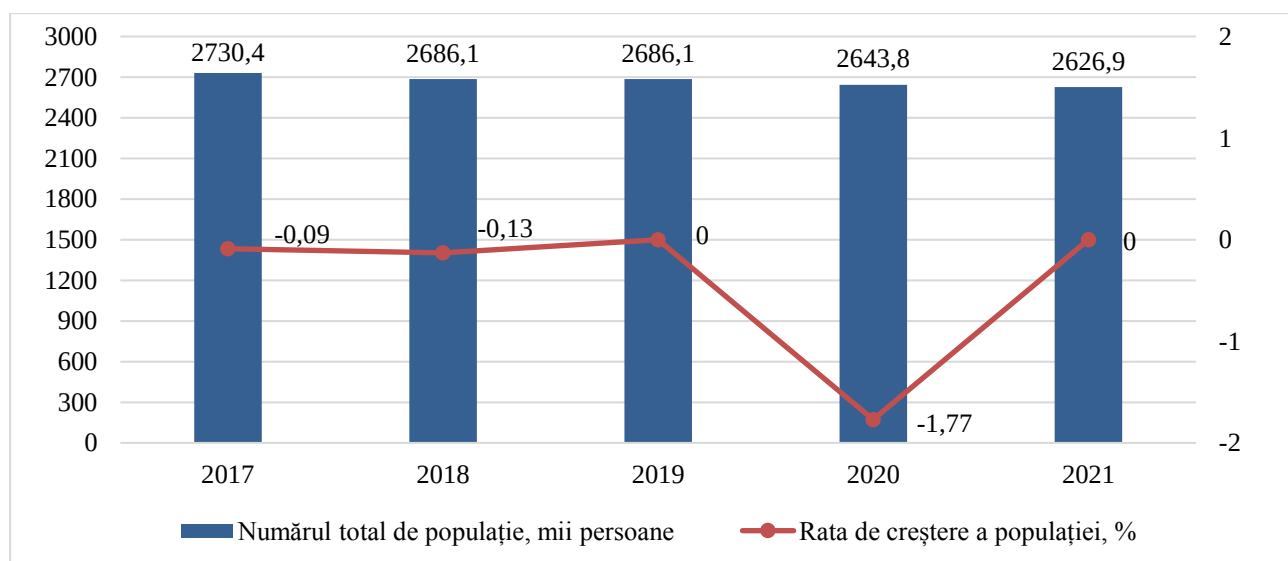
Migrația internațională continuă să constituie un factor important în contextul dezvoltării demografice a țării, având atât un impact direct, imediat, cât și unul indirect, în timp. Astfel, prevalența emigrației asupra imigrației are un impact imediat asupra numărului populației, și influențează la descreșterea continuă a acesteia, iar plecarea la muncă peste hotare a femeilor în vârstă fertilă, conduce la înrăutățirea principalilor indicatorilor demografici în timp, ca rezultat al reducerii natalității. În perioada anilor 2017-2021 rata natalității s-a micșorat considerabil, în anul 2021 constituind 11,2 nașcuți-vii la 1.000 locuitori (în anul 2017 – 13,3 nașcuți-vii la 1.000 locuitori).

Evoluția numărului populației. Declinul demografic înregistrat în republică în ultimele decenii este observat și în perioada analizată. Astfel, în anii 2017–2020, numărul populației stabile s-a micșorat cu 103,4 mii persoane (Tabelul 35).

Până în anul 2018, scăderea naturală a populației a fost nesemnificativă. Începând cu 2018, numărul deceselor a depășit numărul nașcuților-vii, diferența majorându-se în următorii ani, în 2021 constituind 16,2 mii persoane.

Rata de creștere negativă a populației în anul 2021 față de anul 2020 a fost de -0,0002 procente (Figura 32). Sporul natural negativ a constituit -6,2 persoane la 1.000 locuitori în anul 2021, comparativ cu -0,1 persoane la 1.000 locuitori în anul 2017 (Tabelul 35).

Figura 32. Tendințe demografice în Republica Moldova, în anii 2017–2021, mii persoane

Sursa: BNS.

De menționat, că Moldova se confruntă cu provocări semnificative din cauza migrației la scară largă, a scăderii ratelor fertilității și creșterii cotei persoanelor în etate. Se estimează că populația Moldovei va continua să scadă în medie cu 0,6% până la 1,6% anual până în 2035.⁴²

Potrivit, comunicatului de presă al Cancelariei de Stat privind participarea Republicii Moldova la o conferință globală privind îmbătrânirea și fertilitatea scăzută, până în anul 2050, se preconizează că populația moldovenească de peste hotare va fi aproape egală cu cea rămasă în țară.⁴³

Emigrarea versus imigrarea. Datele statistice confirmă, că în Moldova emigrarea continuă să prevaleze imigrarea, totuși evoluția fenomenului demonstrează tendințe spre stabilizare.

Migrația la muncă sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare continuă să influențeze negativ și alți indicatori socio-demografici. În perioada anilor 2017-2019 numărul căsătoriilor înregistrate nu s-a schimbat semnificativ. Însă, în anul 2020, primul an al pandemiei COVID-19, numărul căsătoriilor a scăzut considerabil și a constituit 15,5 mii casatorii. Cu toate acestea, numărul căsătoriilor înregistrate s-a majorat cu 1,6 mii în 2021 (22,5 mii de casatorii), constituind 8,6 căsătorii la 1.000 locuitori, în comparație cu 2017 (20,9 mii casatorii), când au fost înregistrate 5,9 căsătorii la 1.000 locuitori.

Migrația de muncă a devenit un factor important în ameliorarea nivelului de trai pentru o parte semnificativă din populația țării noastre afectată de sărăcie și șomaj. Însă, funcțiile familiei, în special cea educativă și reproductivă, sunt afectate semnificativ de implicarea largă a femeilor în procesele migraționale. Astfel, emigrarea unuia dintre soți conduce la destrămarea definitivă a relațiilor casnice, drept rezultat fiind numărul mare a căsătoriilor desfăcute. În anul 2021 numărul divorțurilor a fost de 9,9 mii, rata divorțialității constituind 3,8 divorțuri la 1.000 locuitori, majorându-se cu 1,2 p.p. față de anul 2017 (rata divorțialității - 2,6) (Tabelul 35).

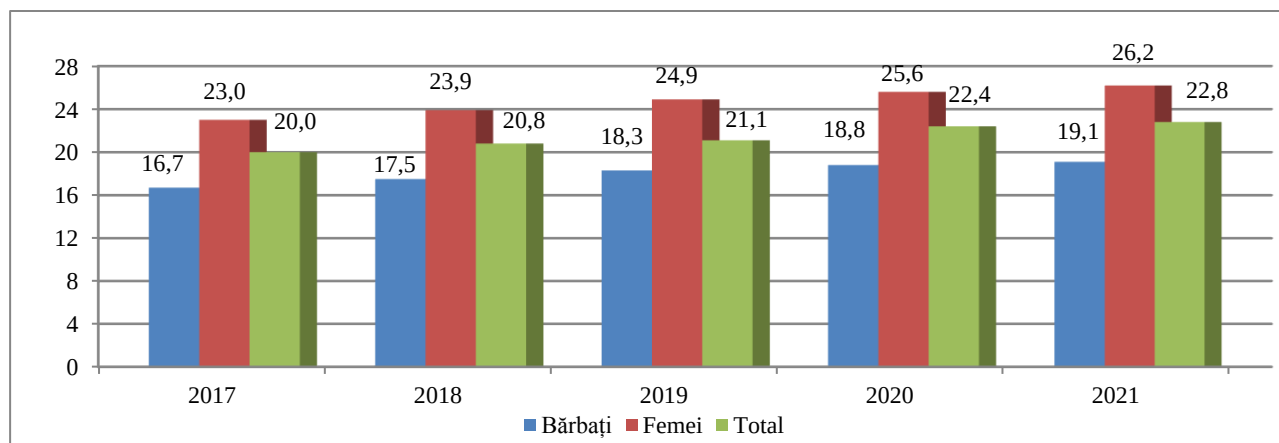
Componenta demografică. În perioada analizată se menține tendința îmbunătățirii populației în vârstă sub 15 ani. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani a crescut nesemnificativ de la 15,91 procente în anul 2017 până la 18,36 procente în anul 2021. Totodată, a crescut proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste de la 11,62 procente la 14,80 procente. De asemenea s-a redus și rămâne a fi destul de înalt raportul de dependență demografică (definiția națională) în anul 2021 constituind 68,12 procente⁴⁴ (Tabelul 36). Migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației țării, deoarece în migrație participă preponderent persoanele tinere, în vârstă aptă de muncă. În anul 2021 coeficientul îmbătrânirii populației a atins valoarea de 22,8 depășind valoarea critica de 16 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori, ceea ce constată o stare deosebit de avansată a fenomenului de îmbătrânire, pentru femei acest coeficient este și mai înalt, constituind 26,2 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori (Figura 33).

⁴² Analiza comună de țară, https://moldova.un.org/sites/default/files/2021-04/Moldova%20UN%20CCA_RO_0.pdf

⁴³ <https://cancelaria.gov.md/>

⁴⁴ Raportul de dependență demografică (definiția internațională) a constituit 49,62% în 2021, majorându-se cu 11,64 p.p. față de anul 2017 (Tabelul 36).

Figura 33. Coeficientul îmbătrânirii populației în Moldova, în anii 2017–2021, persoane

Sursa: BNS.

Concomitent, datele BNS arată, că până în 2018, scăderea naturală a populației a fost nesemnificativă. Începând cu 2018, numărul deceselor a depășit numărul nașcuților-vii, diferența majorându-se în următorii ani, în 2021 aceasta a constituit 16,2 mii persoane.

Migrația urbană versus migrația rurală.

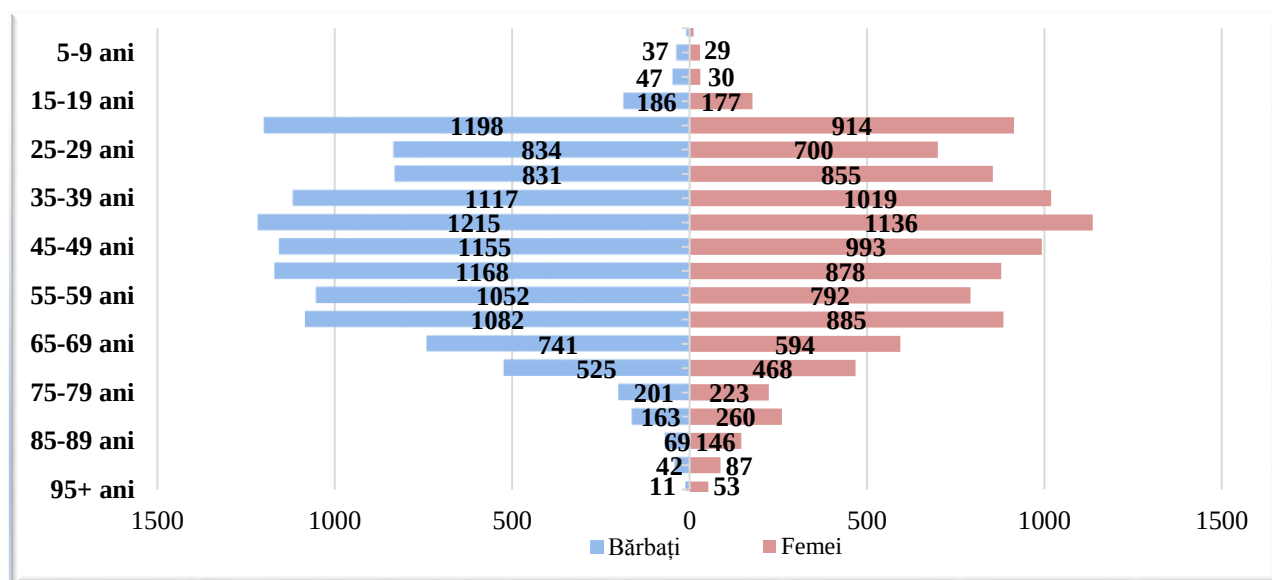
Migrația internă în Republica Moldova nu este un fenomen de masă. Mobilitatea populației este mai redusă decât în țările economic dezvoltate, în care migrația internă prezintă factorul principal de redistribuire a forței de muncă și de atenuare a disproporțiilor în dezvoltarea socioeconomică a teritoriilor. Totodată, fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, dezagregați pe medii de reședință, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural.

În anul 2021 raportul de dependență în mediul rural depășea cu 3 p.p. indicatorul respectiv pentru mediul urban, raportul de vârstă înaintată (proporția persoanelor în vârstă de 80 ani și peste) – cu 2 p.p.. Totodată, au fost înregistrate tendințe spre creștere a ratei de urbanizare paralel cu reducerea proporției persoanelor în vârstă sub 15 ani, ceea ce a condus la presupunerea existenței migrației interne - de la sate la orașe, paralel cu migrația internațională (Tabelul 38). Pe parcursul mai multor decenii, în Republica Moldova migrația rural-urbană a avut un rol dominant, proces specific pentru societatea modernă, precum și o caracteristică importantă a gradului de dezvoltare socioeconomică. Totodată, migrația rural-urbană a provocat degradarea structurii pe vârste a populației rurale, îmbătrânirea demografică rapidă, deficitul brațelor de muncă, toate acestea având consecințe socioeconomice și demografice de lungă durată.

Populația străină. Pe parcursul ultimilor 5 ani se observă o tendință de descreștere nesemnificativă a numărului total de străini, care locuiau pe teritoriul Republicii Moldova. Numărul populației de proveniență străină a fost de 21.933 persoane la finele anului 2021. Aceasta constituie aproximativ 0,6 procente din totalul populației stabile a republicii, ceea ce nu influențează structura pe vârste a populației.

Se observă o tendință de creștere nesemnificative a vârstnicilor străini, proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste a crescut de la 0,68 procente în anul 2017 la 0,70 procente în anul 2021. Printre străini numărul bărbaților este mai mare, în 2021 raportul de gen pentru străini a constituit 114,0 procente, 11.683 bărbați și 10.250 femei (Tabelul 39, Figura 34).

Figura 34. Piramida populației străine, în anul 2021

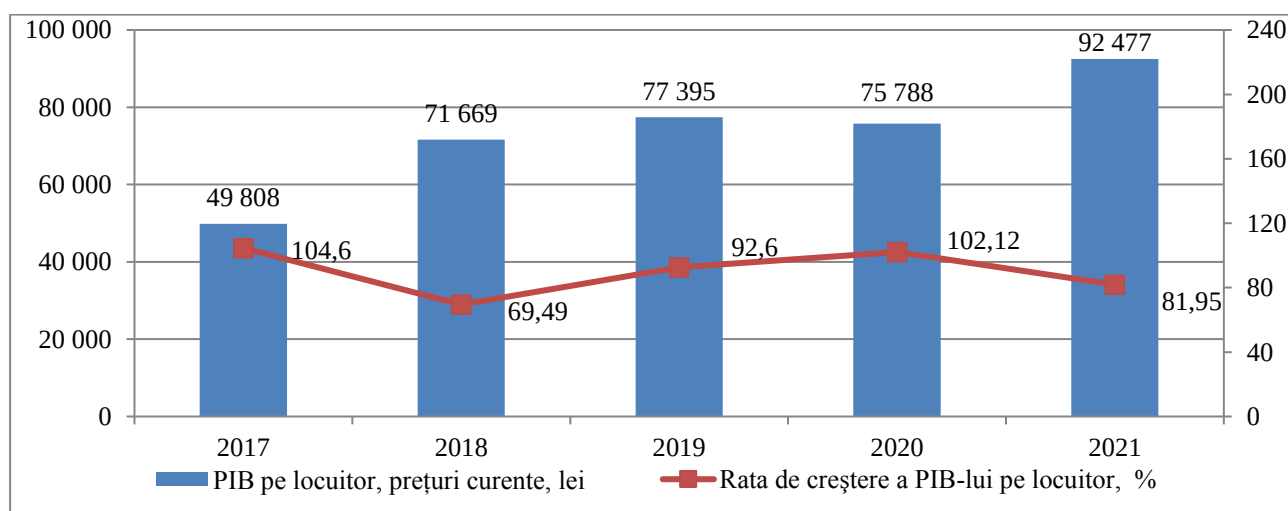
Sursa: ASP.

B 2. Migrația și dezvoltarea economică

Context macroeconomic. O influență semnificativă asupra principalilor indicatori macroeconomici o au remiterile personale. Conform datelor BNM⁴⁵, dacă în anul pandemic 2020 acestea au scăzut ușor (cu 0,4 la sută), atunci în anul 2021 remiterile personale au crescut cu 13,8 la sută, constituind 2.059,33 mil. USD, din care cca 54 procente provin din statele EU și cca 14 procente provin din țările CSI.

Raportul remiterilor personale încasate la valoarea nominală a Produsului Intern Brut (PIB) a fost de cca 15 procente, fiind în scădere pe parcursul ultimilor ani. Valoarea nominală a PIB pe cap de locuitor a crescut continuu, constituind în anul 2021 – 92.477 lei (Figura 35 și Tabelul 40).

Figura 35. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor în lei și rata de creștere în procente, în anii 2017 – 2021

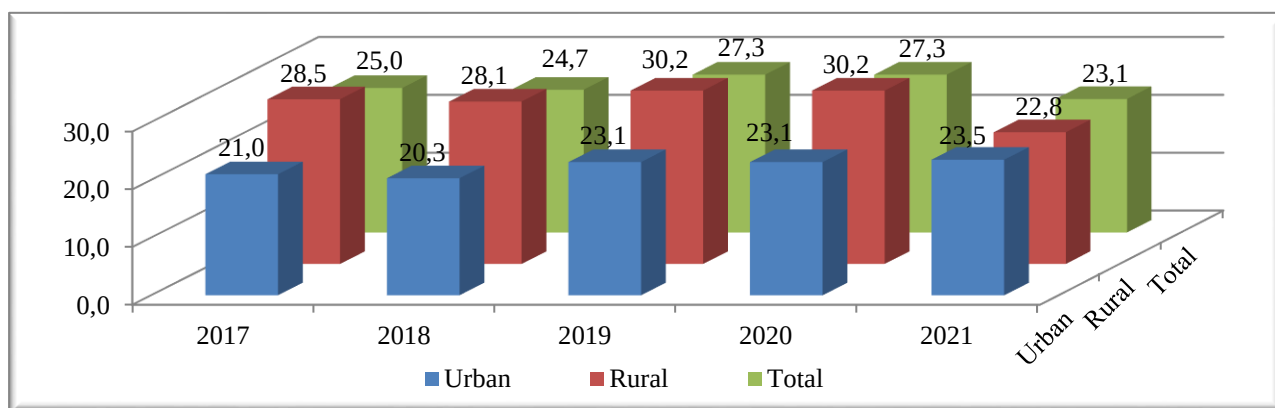

Sursa: BNS.

⁴⁵ Sursa: [https://www.bnm.md/ro/search?partitions\[0\]=677&post_types\[677\]\[0\]=2237](https://www.bnm.md/ro/search?partitions[0]=677&post_types[677][0]=2237) și <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP17.xhtml>

Gospodăriile casnice și remitențele. O sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova o reprezintă remitențele. Datele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice demonstrează că proporția gospodăriilor care primesc remitențe, din totalul gospodăriilor casnice din țară, în perioada analizată este considerabilă (Tabelul 41). Astfel, în anul 2021, din totalul gospodăriilor 23,1 procente beneficiau de sursele respective, iar în anul 2017 cota acestora a fost de 25,0 procente. Una din cauzele micșorării numărului gospodăriilor care primesc remitențe este pandemia COVID -19, care a afectat extrem economiile mai multor țări. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul urban față de cel rural, respectiv 23,5 și 22,8 procente. Acest decalaj se observă pentru prima dată, pe parcursul perioadei analizate. De regulă, o pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural. (Tabelul 41, Figura 36).

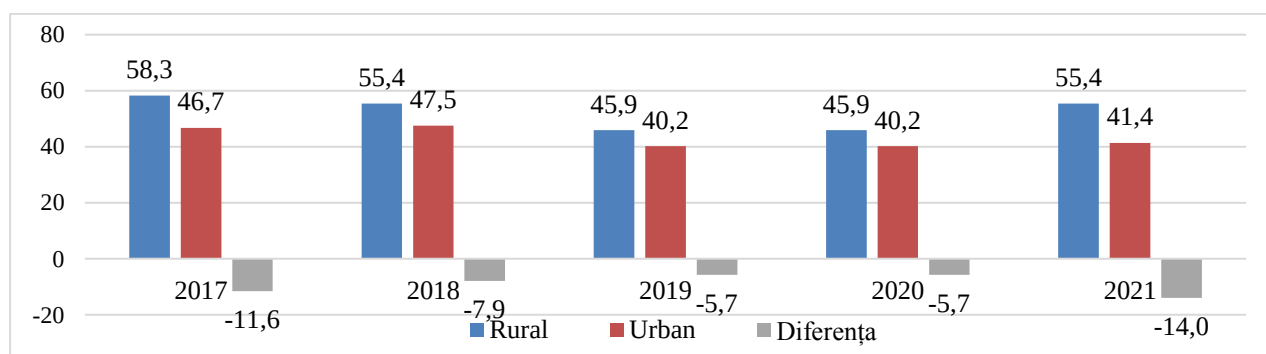
Figura 36. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință, în anii 2017–2021, procente

Sursa: BNS.

Venitul disponibil al gospodăriilor este influențat semnificativ de remitențe. CBGC denotă că în anii 2017–2021 remitențele au constituit aproximativ jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în anul 2021 constituind 49,3 procente (Tabelul 41). Diferențe semnificative sunt observate pe medii de reședință în cazul acestui grup de gospodării. În mediul rural ponderea remitențelor în venitul disponibil al acestora este deosebit de semnificativă, constituind 55,4 procente în anul 2021, diferența față de mediul urban fiind de 14 p.p.. Totuși, și în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe de la orașe sumele bănești primite din afara țării constituie o sursă importantă de venit, alcătuind aproape jumătate din venitul lor disponibil (Figura 37).

Figura 37. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință, în anii 2017–2021, procente

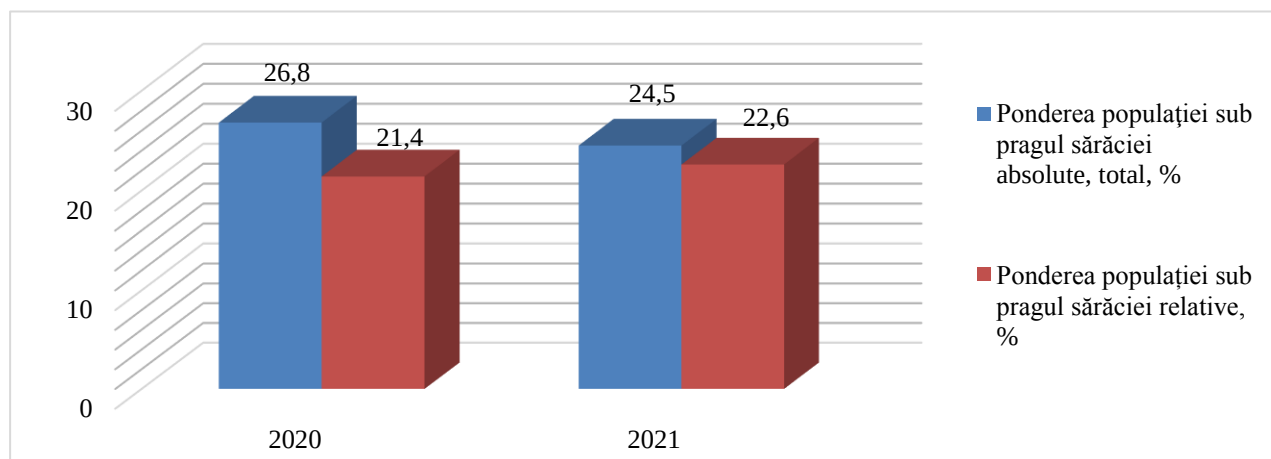
Sursa: BNS.

Remitențele contribuie la creșterea nivelului de bunăstare a gospodăriilor. În anii 2017–2021 ponderea populației situate sub pragul sărăciei relative a variat, iar începând cu anul 2017 a înregistrat o majorare continuă. Astfel, acest indicator s-a majorat de la 17,0 procente în anul 2017 până la 22,6 în anul 2021 (Tabelul 42).

De menționat că, în anii 2020-2021 ponderea populației sub pragul sărăciei absolute a înregistrat scăderi, iar ponderea gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei, dacă nu ar primi remitențe a înregistrat o creștere nesemnificativă (Figura 38).

Figura 38. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în anii 2020 - 2021, în procente

Sursa: BNS

Cu toate că remitențele reprezintă resurse importante, ce produc efecte mixte asupra bunăstării populației, dar și a economiei țării în general. Pe de o parte, acestea contribuie la reducerea sărăciei și la acumulare de capital care poate fi transformat în resurse investiționale. Pe de altă parte, însă, acestea dezvoltă dependența gospodăriilor și favorizează creșterea economică bazată pe consum. Această dependență a gospodăriilor migranților de remitențe conduce la o tendință de renunțare a populației în vârstă aptă de muncă de a fi prezentă pe piața muncii, diminuând esențial șansele de dezvoltare economică a țării.⁴⁶

Fluxul surselor financiare care intră în țară de la persoanele aflate la muncă în afara țării, conduc la creșterea inegalității între gospodăriile care beneficiază de remitențe și cele care nu beneficiază de sursele respective.

În septembrie 2015, Republica Moldova, alături de alte 192 state membre ale ONU, a adoptat Declarația Summit-ului privind Dezvoltarea Durabilă, prin care s-a angajat să pună în aplicare Agenda 2030, pentru Dezvoltare Durabilă. Astfel, până în anul 2030, țara noastră, de rând cu celelalte țări, urmează să-și mobilizeze eforturile pentru a elimina toate formele de sărăcie, pentru a combate inegalitățile și pentru a aborda problemele schimbărilor climatice, asigurând că nimeni nu este lăsat în urmă.

Agenda 2030 reprezintă un plan de acțiune pentru Oameni, Planetă și Prosperitate. Toate țările și toate părțile interesate, trebuie să acționeze în Parteneriat, în vederea implementării acestui plan de acțiuni. Astfel, cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și 169 de ținte ale Agendei 2030 se

⁴⁶ <http://www.nexusnet.md/wp-content/uploads/2017/06/IASCI-CIVIS20Studiu20de20pia-.20Inova-ie20-n20migra-ia20circular-20Migra-ie20-i20dezvoltare20-n20Moldova1.pdf>

încadrează în 5 piloni de bază, principalul fiind PEOPLE (omenii). Acest pilon include Obiectivul nr. I: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.

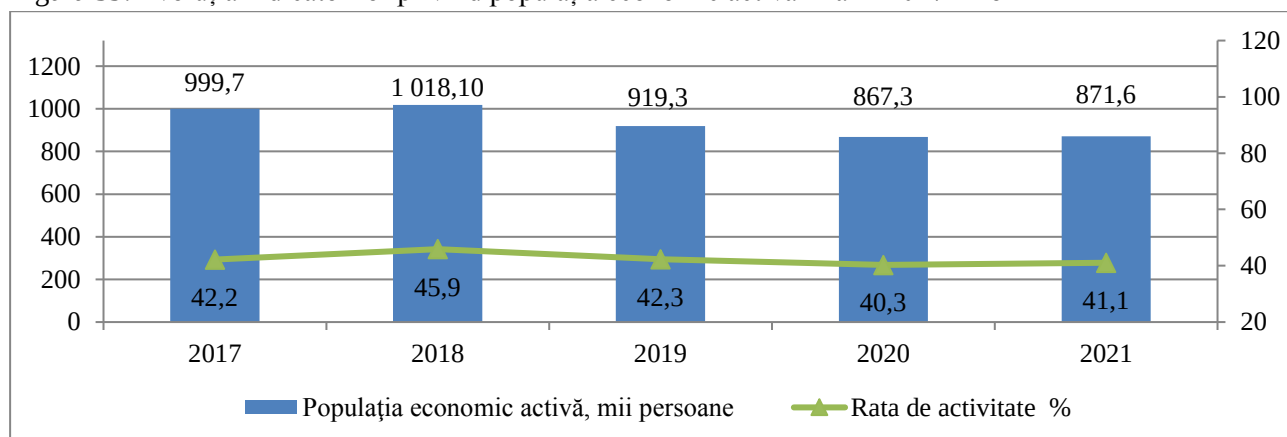
Totodată, Agenda 2030 promovează reducerea durabilă a sărăciei cu cele mai potrivite măsuri de susținere a gospodăriilor cu venituri mici. Aceasta implică politici sociale adecvate care trebuie să ajungă la cei săraci și să nu le ofere doar resurse financiare complementare pentru existență, dar să-i abiliteze din punct de vedere social și economic pe cei săraci. De asemenea, Agenda 2030 are scopul să reducă vulnerabilitatea celor care pot cădea sub pragul sărăciei prin acces sporit la bunuri imobiliare, resurse și informații.⁴⁷

B 3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă

B 3.1 Caracteristicile pieței muncii

Piața forței de muncă din Moldova continuă să se confrunte cu dificultăți, având un impact negativ semnificativ asupra nivelului ocupațional. În perioada 2017–2021 numărul populației economic active⁴⁸, a fost în scădere semnificativă constituind 871,6 mii persoane în 2021, în descreștere cu 128,1 mii față de anul 2017. Astfel, în perioada menționată rata de activitate a fost în continuă descreștere, constituind 41,1 procente, la sfârșitul perioadei, față de 45,9 % la începutul perioadei analizate (anul 2018) (Figura 39 și Tabelul 44).

Figura 39. Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în anii 2017 – 2021

Sursa: BNS.

Populația ocupată a constituit 843,4 mii persoane, fiind în descreștere cu 364,1 mii persoane față de anul 2017 (1.207,5 mii). Ca și în cazul populației economice active, ponderea bărbaților este mai mare față de cea a femeilor (52,5% bărbați și 47,5% femei), iar ponderea persoanelor ocupate din mediul rural a fost mai mare față de cea a persoanelor ocupate din mediul urban (55,0% mediul rural și, respectiv- 45,0% mediul urban).

Populația în afara forței de muncă de 15 ani și peste, în anul 2021, a constituit 1.248,9 mii persoane sau 58,9 procente din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fiind în descreștere cu 2,7

⁴⁷ https://mecc.gov.md/sites/default/files/obiectivele_de_dezvoltare_durabila.pdf

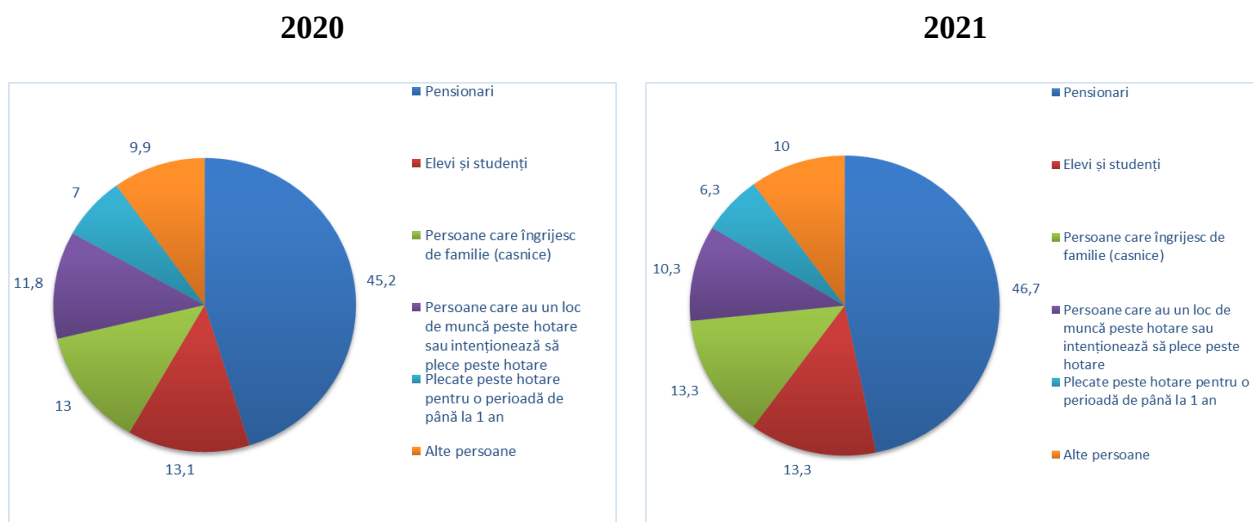
⁴⁸ Nota analitică Migrația Forței de muncă și impactul asupra forței muncii în RM, Chișinău 2018, disponibilă la adresa: http://anofm.md/files/elfinder/Nota%20analitica_final_2%20%281%29.pdf

procente față de anul 2020 (1.283,6 mii și, respectiv, 59,7% din total populație). În funcție de sexe, ponderea femeilor (57,6%) a fost mai înaltă în comparație cu cea a bărbaților (42,4%), iar ponderea persoanelor inactive din mediul rural a fost mai mare ca ponderea din mediul urban (64,8% și, respectiv - 35,2%).⁴⁹

În cadrul populației inactive cea mai mare pondere, peste 46,7 procente revine categoriei de pensionari. Aceștia, sunt urmași de grupa elevilor și studenților (13,3%) și grupa persoanelor care îngrijesc de familie (*persoanele casnice*) (13,3%). În rândul altor persoane inactive se mai regăsesc persoanele care nu doresc să lucreze și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă peste hotare sau care planifică să lucreze peste hotare (10,3% comparativ cu 11,8% în 2020).

Un alt grup, îl formează persoanele (declarat de gospodării), ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de un an (6,3% sau 79,0 mii), numărul celor din urmă fiind în descreștere cu 12,6 procente față de anul 2020 (7,0% sau 90,4 mii). Restul este format din alte categorii de populație în afara forței de muncă⁵⁰ (Figura 40).

Figura 40. Populația în afara forței de muncă după categorii, anii 2020-2021, în procente

Sursa: BNS.

O nouă categorie de **persoane tinere cu denumirea NEET** a fost pentru prima dată menționată în mod expres în discuțiile politice europene în cadrul inițiativei emblematică „Tineretul în mișcare” a Strategiei Europa 2020. Conform legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, tinerii NEET sunt definiți ca: „tinerii în vârstă de 15–29 de ani, care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație”. În limba engleză noțiunea „Tineri NEET”, se descifrează: Persons Not in Employment, Education or Training.

Potrivit datelor BNS, la 1 ianuarie 2021 numărul tinerilor din Moldova cu vârsta 14-34 ani a constituit 680,3 mii sau 26,2% din populația totală a țării. Totodată, fiecare al șaselea tânăr este în vârstă de 15-24 ani (17,6%), peste un sfert din tinerii sunt de 15-29 ani (26,0%) și fiecare a cincea persoană în

⁴⁹ https://statistica.gov.md/ro/forta-de-munca-in-republica-moldovaocuparea-si-somajul-in-anul-2021-9430_3548.html

⁵⁰ https://statistica.gov.md/ro/forta-de-munca-in-republica-moldovaocuparea-si-somajul-in-anul-2021-9430_3548.html

vârstă este de 15-34 ani (21,2%). Acești tineri, nu au fost cuprinși nici în procesul de educație (formal sau non-formal), nici în ocupare, adică fac parte din grupul NEET.

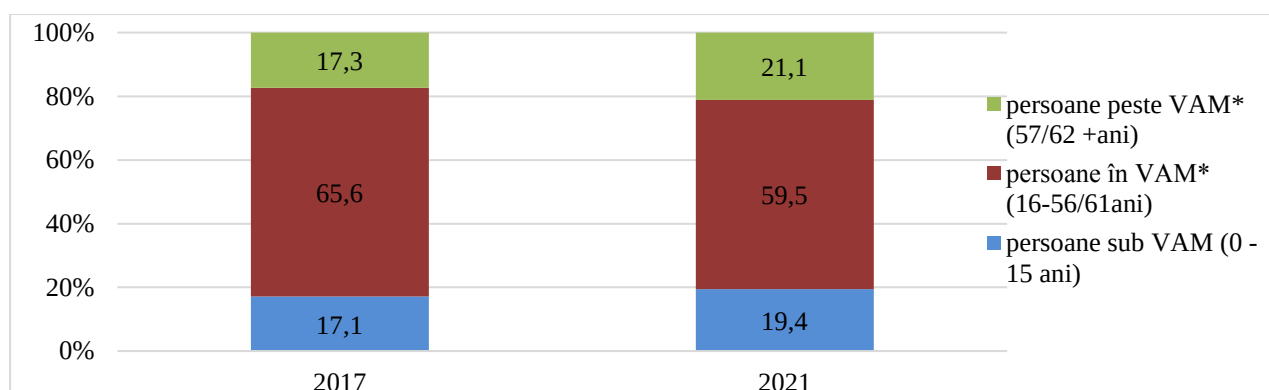
Cu toate acestea, datele cu privire la numărul tinerilor din grupul NEET denotă o descreștere. Astfel, în anul 2021 numărul acestor tineri a constituit 116,6 mii persoane, în descreștere cu 35,2 mii comparativ cu anul 2017 (151,8 mii persoane) (Tabelul 43).

Excluziunea educațională și ocupațională a tinerilor este legată cu un șir de probleme și riscuri, precum și unele consecințe negative pe termen lung: reproducere culturală a sărăciei, comportament deviant, probleme de sănătate, infantilism social etc.

Începând cu 1 februarie 2021, cu durata de 40 de luni, în cadrul proiectului „Societatea civilă contribuie la dezvoltarea economică incluzivă și durabilă a țării”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Suedia, 542 de tineri NEET vor beneficia de suport direct, instruire și activități de mentorat. Ca urmare, prin intermediul acestui proiect Fundația Est-Europeană își propune ca tinerii NEET să se regăsească în viața socială și economică.⁵¹

Populația în vârstă aptă de muncă. Datele statisticii oficiale denotă descreșterea ponderii populației în vârstă aptă de muncă (VAM 16–57/62 ani⁵²) de la 65,6 procente în 2017 până la 59,5 procente în 2021. Drept urmare, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 17,3 la 21,1 procente respectiv în anii 2017 și 2021. În pofida faptului că aceste diferențe par a fi nesemnificative, datele respective indică asupra schimbărilor în structura populației. În condițiile migrației populației tinere peste hotare, poate fi așteptată o reducere în continuare a populației în vârstă aptă de muncă, cu toate efectele negative ale acestui fenomen (Figura 41).

Figura 41. Structura populației în funcție de grupuri de vârste, în anii 2017 și 2021*, în procente

Sursa: BNS

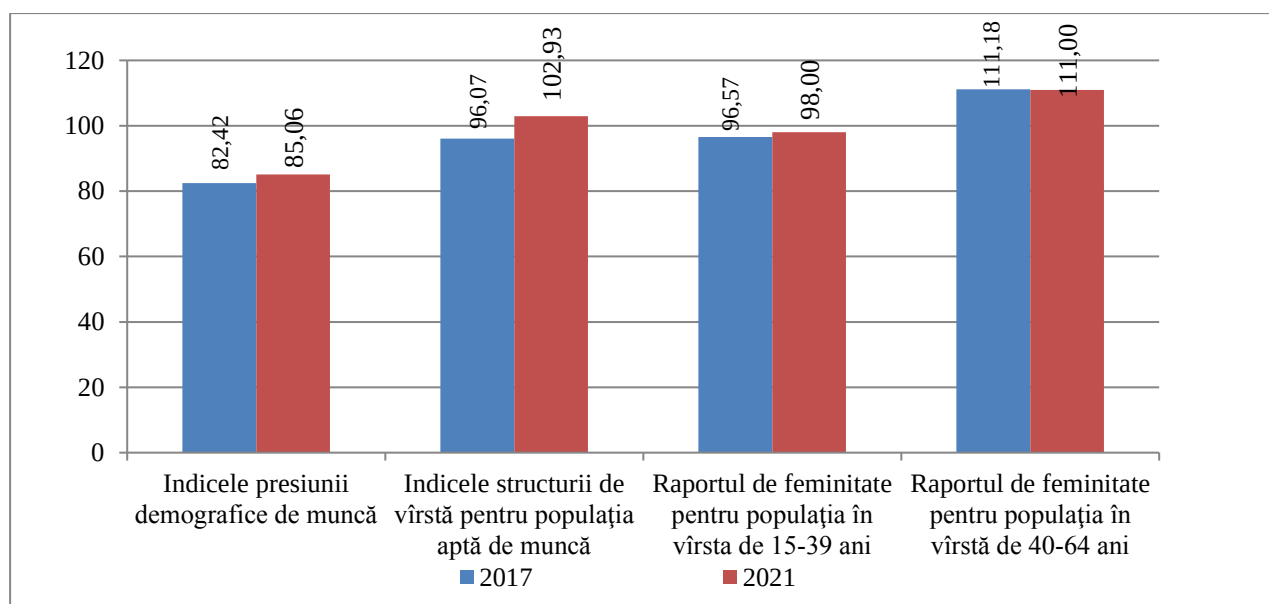
* Conform definiției naționale, începând cu 2018 VAM (16-57/62 ani)

O serie de indicatori specifici demografici confirmă deteriorarea forței de muncă, cu toate că se înregistrează tendințe nesemnificative pozitive. Se observă că în anul 2021, față de anul 2017 a înregistrat tendințe spre creștere a indicelui presiunii demografice de muncă, acesta oscilând de la 82,42 procente la 85,06 procente. La fel, a crescut și indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă de la 96,07 procente la 102,93 procente. Concomitent, a crescut raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15–39 ani de la 96,57 procente la 98,0 procente, iar raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40–64 ani s-a majorat nesemnificativ de la 111,18 procente la 111,0 procente (Figura 42).

⁵¹ <https://euneighbourseast.eu/ro/projects/eu-project-page/?id=1522>

⁵² Conform definiției naționale, * începând cu 2018 VAM (16-57/62 ani)

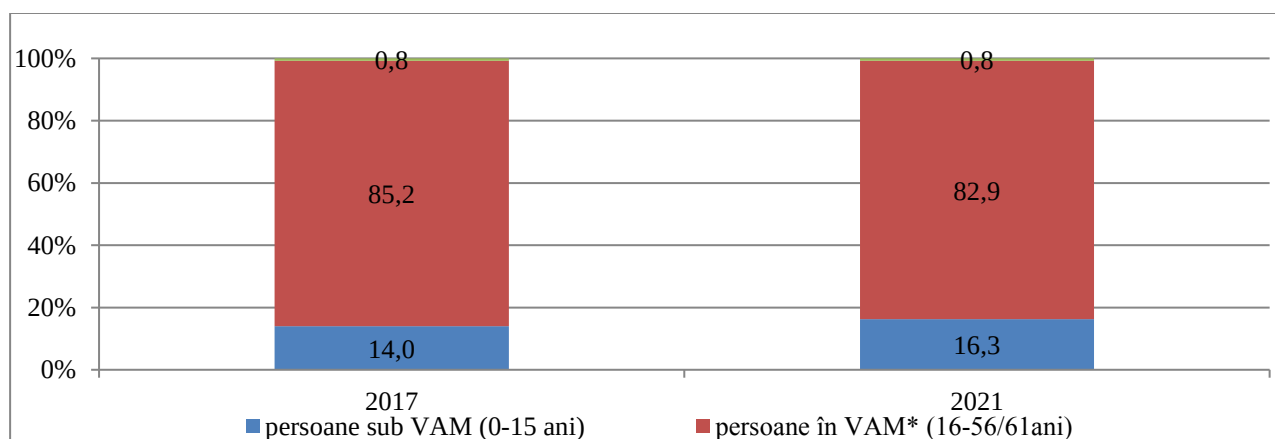
Figura 42. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în anii 2017 și 2021, pentru cetățenii moldoveni, procente

Sursa: BNS.

Populația străină în vîrstă aptă de muncă (15-64 ani ⁵³). În anul 2021 populația străină în vîrstă aptă de muncă a constituit 18.187 persoane, sau circa 83 procente în totalul populației străine aflate în țară. Numărul străinilor în VAM a scăzut cu 1.152 persoane în comparație cu 2017. Astfel, se constată că rata de creștere a acestora s-a majorat de la 99,49 procente în anul 2017 la 99,8 procente în raport cu anul în anul 2021 (Tabelul 45, Figura 43).

Figura 43. Structura populației de proveniență străină în funcție de grupuri de vârste în anii 2017 și 2021, procente

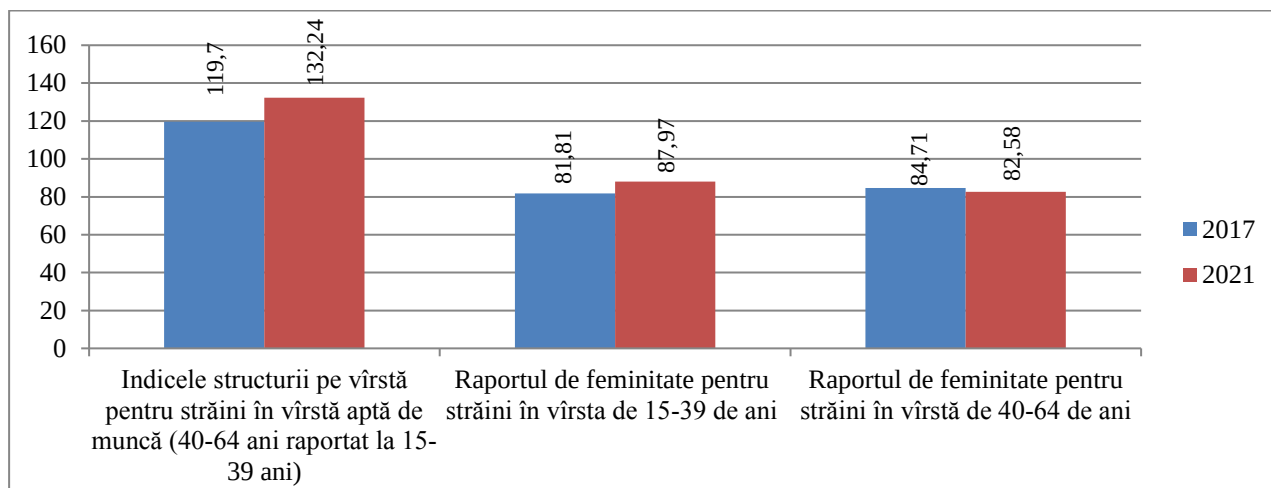

Sursa: ASP.

Indicele structurii pe vîrstă pentru străinii în VAM a crescut de la 119,7 în anul 2017 la 132,24 procente în anul 2021, iar rapoartele de feminitate a crescut de la 81,81 până la 87,97, respectiv. Evoluția acestor indicatori în anul 2021 față de anul 2017 se prezintă în Figura 44.

Figura 44. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini în anii 2017 și 2021, procente

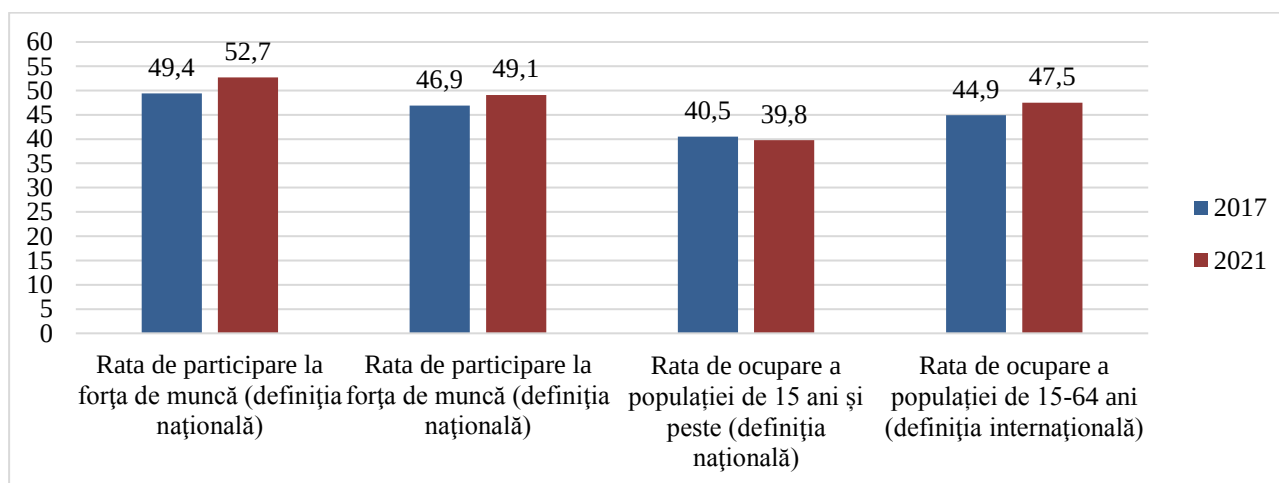
⁵³ Conform definiției internaționale.

Sursa: ASP

Participarea la forța de muncă și ocuparea. Indicatorii care caracterizează participarea la forța de muncă și ocuparea a străinilor în anul 2021 s-a majorat cu 3.3 p.p. în comparație cu anul 2017. Astfel, rata de participare la forța de muncă calculată conform definiției naționale a constituit 52,7 procente, la fel și rata calculată conform definiției internaționale a înregistrat o majorare cu 2,2 p.p.. Rata de ocupare, estimată în conformitate cu definiția națională a înregistrat o scădere în anul 2021, față de anul 2017 cu 0,7 p.p., iar rata de ocupare, estimată conform definiției internaționale a înregistrat o creștere cu 2.6 p.p. (Figura 45).

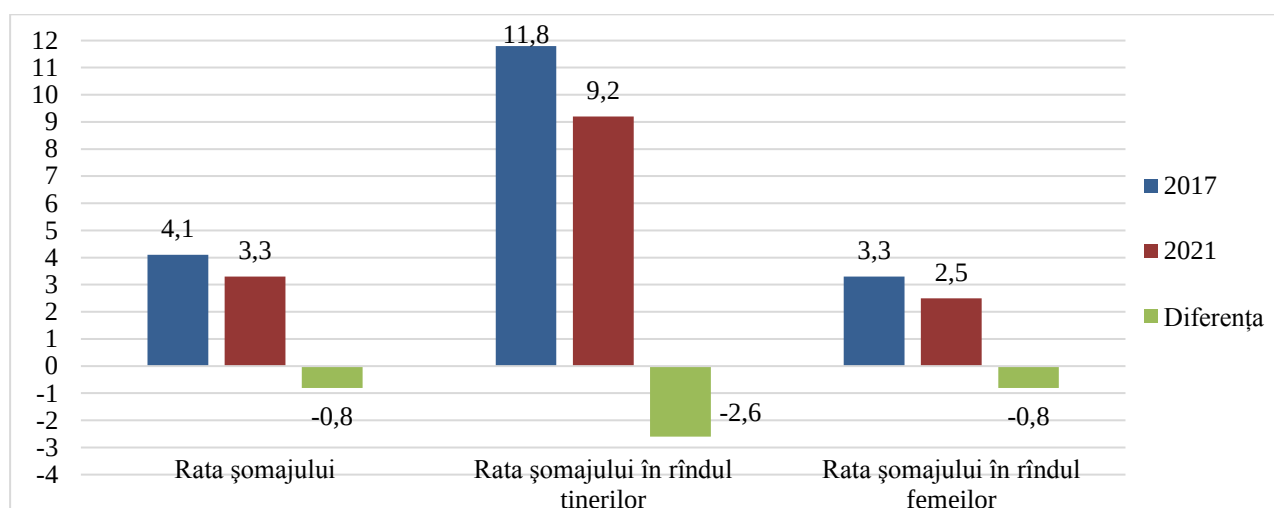
Figura 45. Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în anii 2017 și 2021, procente

Sursa: BNS.

Șomajul. Tendințe spre diminuare au înregistrat indicatorii cu referire la șomaj. Rata șomajului s-a redus în 2021 față de 2017, atât cea generală, cât și în rândul tinerilor și femeilor (Figura 46 și Tabelul 46). S-ar părea că situația se îmbunătățește, însă creșterea în continuare a fluxului migrației și a numărului persoanelor aflate la muncă peste hotare, presupune că indicatorii respectivi sunt necesari de a fi interpretați cu precauție, acest efect poate fi atribuit în mare parte proceselor migratorii contine.

Figura 46. Dinamica indicatorilor privind șomajul, în anii 2017 și 2021, procente

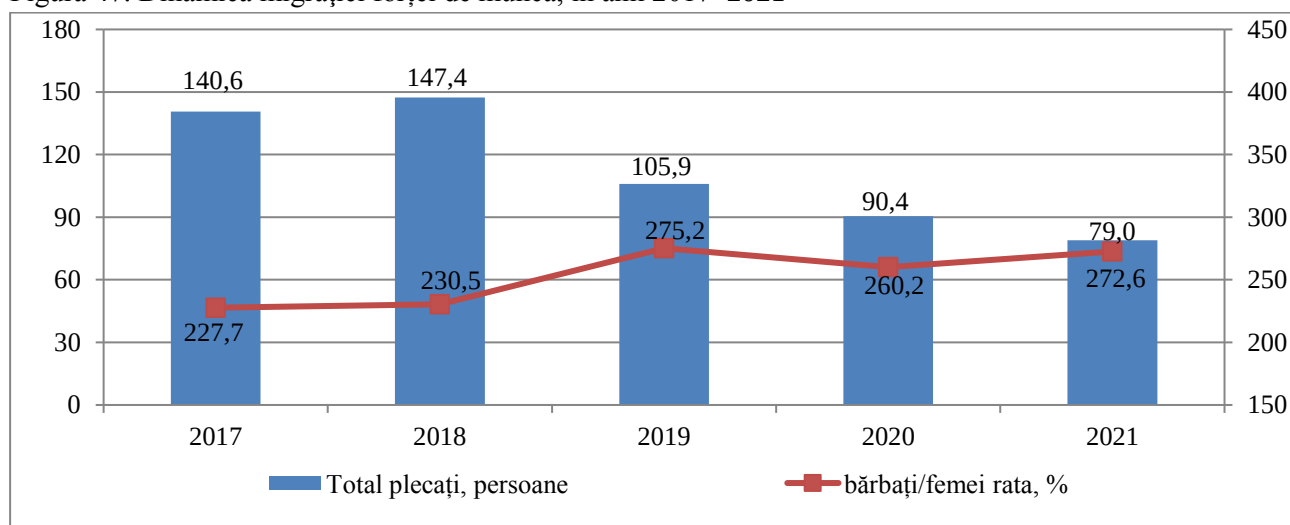
Sursa: BNS.

Potrivit experților în economie, scăderea ratei șomajului se explică printr-o dinamică pozitivă în unele sectoare ale economiei, care a dus și la creșterea ocupării populației. În special, s-a menționat comerțul intern și transporturile. Totodată, potrivit datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, pe piața muncii sunt cca 11 mii de locuri vacante.

B 3.2 Migrația forței de muncă

Migrația forței de muncă este analizată în Moldova în baza datelor AFM. După cum a fost menționat în *partea A* din prezentul raport, anual peste hotare la muncă, sau în căutare de muncă s-au aflat circa 100 mii persoane cu vârsta de 15 ani și peste. Profilul migrațional este caracterizat pe parcursul perioadei analizate de o pondere pronunțată a locuitorilor din mediul rural. Fluxul migrațional are un caracter masculin, raportul bărbați/femei a variat în anii 2017–2021 între 228 procente și 272 procente (Figura 47). Migrează la muncă preponderent persoane tinere până la 44 ani, ponderea acestora a constituit 75 procente din totalul migranților la muncă în 2021 (Tabelul 14), studii superioare dețineau circa 9 procente (Tabelul 16).

Figura 47. Dinamica migrației forței de muncă, în anii 2017–2021

Sursa: BNS (AFM).

Migrația internațională în scop de muncă peste hotare influențează semnificativ funcționalitatea, dezvoltarea și durabilitatea pieței forței de muncă din Republica Moldova.

Situația actuală pe piața muncii poate fi caracterizată prin valori reduse ale indicatorilor activității și ocupării, care sunt printre cele mai joase din regiunea Europa Centrală și de Est (ECE) și față de media UE, cu discrepanțe semnificative pe sexe, medii de reședință și grupuri de vârste.

Ocuparea informală și sub-ocuparea rămân a fi destul de ridicate. Deși rata șomajului a fost în diminuare pe parcursul perioadei analizate, nivelul relativ redus al șomajului este complementat cu o rată extrem de ridicată a inactivității economice care depășește de circa 2,6 ori media UE și regiunii ECE. Unul dintre motivele inactivității economice este migrația internațională în scop de muncă.⁵⁴

B 4. Migrația și dezvoltarea socială

Pentru a avea politici migraționale efective și eficiente, este foarte important de a realiza o analiză profundă a fenomenului migrațional, ceea ce va permite autorităților naționale să adopte acțiuni bazate pe date.

Deficitul de cadre didactice continuă să fie unul din efectele proceselor migraționiste.

Unul din domeniile afectate puternic de migrație rămâne a fi educația, iar exodul cadrelor didactice peste hotarele țării la muncă, continuă a fi impulsionat de factorii de ordin economic. Datele studiului „Impactul migrației asupra cadrelor didactice și cercetătorilor din Moldova”⁵⁵, denotă, că printre factorii de impulsionare a emigrării cadrelor didactice, cel mai semnificativ este salariul și condițiile de trai. Deși în ultimii ani cadrele didactice au beneficiat de creșteri salariale, acestea, conform datelor BNS a constituit cca 80 procente din salariul mediu pe economie.⁵⁶ Problema salariilor mici este deosebit de acută în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri. Factorul important de impulsionare, de ordin economic, a fost imposibilitatea de a îmbunătăți condițiile de trai ale familiei.

Conform datelor studiului menționat mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 procente dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 procente vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 procente - la studii. Profilul celor care intenționează să plece temporar peste hotare cu scop de a munci include: profesori căsătoriți, cu vârsta cuprinsă între 25 și 39 ani, care au copii, sunt din mediul rural, au venituri mici, de obicei dețin cetățenie dublă. Cei care își propun să se stabilească cu traiul peste hotare sunt, preponderent, persoane căsătorite, care au experiență de muncă de până la 10 ani, provin din mediul urban (mai puțin, însă, din mun. Chișinău și Bălți) și au venituri medii. Se evidențiază, intenții de migrare mai pronunțate printre bărbați, decât printre femei. Conform vârstei, intențiile mai pronunțate sunt în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri, cele mai mari ponderi fiind înregistrate pentru grupa de vârstă 25–29 ani.

Repartizarea personalului pe grupe de vârstă relevă, că din numărul total de cadre didactice, ponderea persoanelor cu vârste sub 30 ani a constituit 8,7 procente, înregistrând o diminuare cu 1,1 p. p.

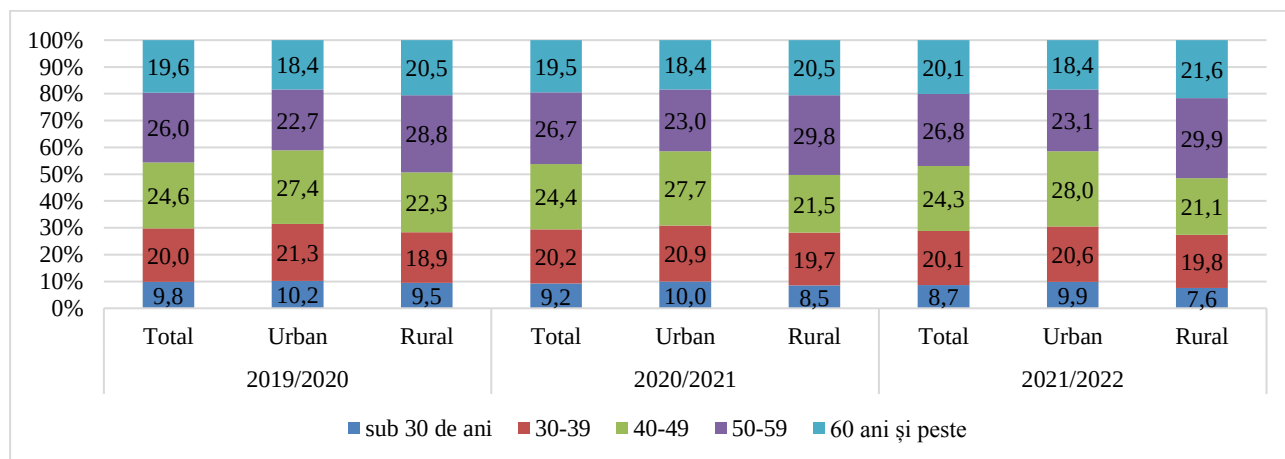
⁵⁴ Nota analitică Migrația Forței de muncă și impactul asupra forței muncii în RM, Chișinău 2018, disponibilă la adresa: http://anofm.md/files/elfinder/Nota%20analitica_final_2%20%281%29.pdf

⁵⁵ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

⁵⁶ BNS: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__SAL025/SAL024800.px/?rxid=4eec3dd5-755a-4e4e-92de-3dc2d391f3a9

comparativ cu anul de studii 2019/2020. În mediul rural ponderea cadrelor didactice a scăzut considerabil de la 9,5 procente în 2019/2020 până la 7,6 procente în 2021/2022. În același timp, ponderea cadrelor didactice cu vârsta 60 ani și peste, în care sunt cuprinse toate cadrele didactice aflate în pragul pensionării, s-a majorat cu 0,5 p. p., constituind 20,1 procente. Ieșirea acestor persoane din sistem riscă să genereze un deficit de cadre didactice deloc neglijabil (Figura 48 și Tabelul 50).

Figura 48. Distribuția cadrelor didactice pe grupe de vârstă în anii de studii 2019/2020 - 2021/2022 în funcție de mediu de reședință, în procente

Sursa: BNS.

În instituțiile de învățământ primar și secundar în anul de studii 2021/2022 activau 26.506 cadre didactice, în scădere cu 920 de persoane, față de anul 2019/2020. Din numărul total de cadre didactice 46,9 procente erau în vârstă de 50 ani și peste (Figura 48 și Tabelul 50).

Migrația populației peste hotare în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit pe de o parte reduce sărăcia, însă generează efectele sociale puternice asupra copiilor. În 2021 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, în rezultatul plecării părinților peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform informației Ministerului Educației și Cercetării a fost de 20,7 mii, din care circa 3 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare și 17,7 mii copii un părinte plecat peste hotare (Tabelul 47). De menționat că, aceste date diferă de cele ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, conform căruia în anul de referință numărul copiilor cu părinți plecați peste hotare a fost de 28.015 copii, distribuția după sexe este egală și reprezintă 50 procente pentru băieți și fete respectiv.⁵⁷

În același timp, deși, încă relativ mic, nivelul de reîntregire peste hotare a familiilor de migranți moldoveni este în creștere (18.700 sau 4,5 procente din migrații pe termen lung), în special prin alăturarea copiilor părinților aflați peste hotare. Această tendință este mai pronunțată în țările UE unde circa 32 procente din gospodăriile de migranți sunt reunificate. Acest fapt poate avea consecințe importante de ordin demografic, deoarece intenția de revenire este mai scăzută în rândul acestei categorii de migranți.⁵⁸

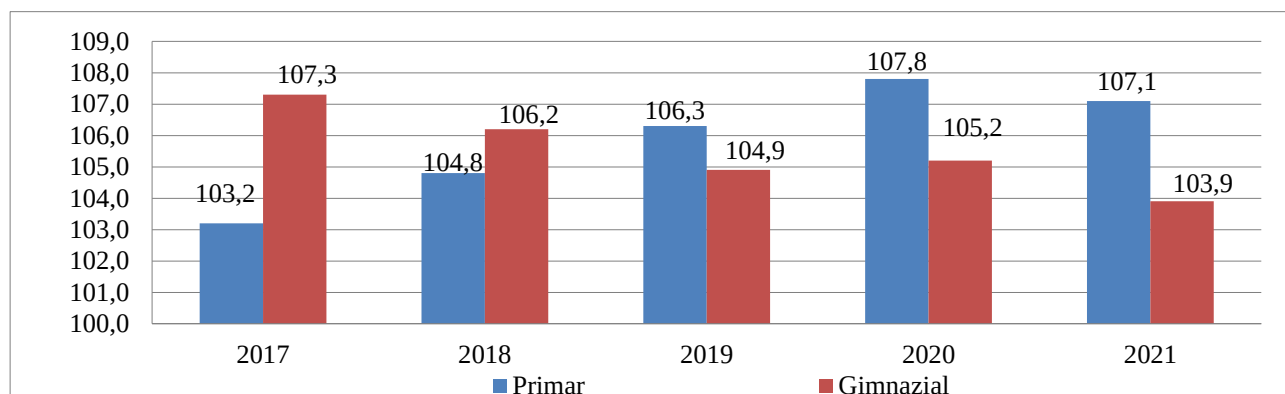
Migrația influențează integrarea copiilor în educație, precum și viziunile privind oportunitatea acestora. Datele statistice arată că ratele de cuprindere în treptele învățământului general obligatoriu au variat.

⁵⁷ Datele MMPS colectate de la structurile teritoriale de asistență socială conform art. 13 al. 1 din Legea nr. 140/2013 cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor și Formularului statistic de raportare nr. 103, subcapitolul 1.2.

⁵⁸ Nexus IASCI (2014). „Inovații în migrația circulară, Migrație și dezvoltare în Moldova”.

În învățământul primar rata brută de cuprindere în anul 2021 a constituit 107,1 procente fiind în diminuare cu 3,9 p.p. în raport cu anul 2017 (Tabelul 49). La rândul său rata brută de cuprindere în învățământul gimnazial, la nivel național, în 2021 a fost de 103,9 procente înregistrând o scădere de 3,4 p.p. față de 107,3 procente în anul 2017 (Figura 45).

Figura 49. Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial, în anii 2017–2021, în procente

Sursa: BNS.

Prezența părinților în familie este o altă caracteristică importantă pentru analiza vulnerabilității copiilor. În general din totalul copiilor 14,4 procente au părinți plecați peste hotare. Plecarea părinților peste hotare are și un impact pozitiv asupra situației materiale a copiilor. În familiile unde cel puțin un părinte este plecat peste hotare situația materială a copiilor este mai bună, decât în familiile fără părinți plecați.⁵⁹

Asigurarea garanțiilor și accesul migranților la sistemul de protecție socială. Asigurarea garanțiilor sociale minime pentru lucrătorii migranți și familiile lor, reprezintă o prioritate în cadrul politicii sociale a Republicii Moldova. Până în anul 2021 fost semnate 15 acorduri bilaterale de securitate socială, cu următoarele state: Austria, Regatul Belgiei, Bulgaria, Republica Cehă, Germania, Estonia, Lituania, Marele Ducat de Luxemburg, Polonia, Portugalia, România, Turcia, Ungaria, Republica Elenă, Belarus.

Pe parcursul anilor 2017-2021 au continuat negocierile cu Statul Israel pe marginea Acordului și Aranjamentul Administrativ bilateral în domeniul securității sociale; s-au desfășurat runde de negocieri pe marginea proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Republica Belarus în domeniul securității sociale și a Aranjamentului Administrativ pentru aplicarea Acordului; s-au desfășurat negocieri pe marginea proiectului de Acord în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Republica Italiană.

MMPS și CNAS anual desfășoară o activitate de colaborare internațională în cadrul acordurilor și convențiilor bilaterale. Astfel, în anul 2021 au fost avizate 8 proiecte de tratate internaționale.

Un factor important în acest proces, este disponibilitatea statelor de a reglementa relațiile în domeniu cu Republica Moldova. Printre statele prioritare rămân a fi Italia, Turcia, Spania, Franța și Federația Rusă, state cu un număr destul de mare de lucrători moldoveni, unele din ele până în prezent nu și-au exprimat expres și definitiv voința de a încheia un acord în domeniu asigurării sociale a migranților cu Republica Moldova.

⁵⁹ Analiza sărăciei monetare și a bunăstării gospodăriilor cu copii în baza rezultatelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice din 2020 https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Copiii_Moldovei/Analiza_saraciei_gospodariilor_copii_2020.pdf

De menționat că, însăși sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova nu deține careva condiții avantajoase pentru migranți și familiile acestora. Accesul în cadrul acestuia se face în baza respectării condițiilor generale, adică contribuții de asigurări sociale. Majoritatea migranților care muncesc peste hotare, nu participă la sistemul public de asigurări sociale, aceasta generând sporirea presiunii asupra populației ocupate în economie, dar și subminând durabilitatea financiară a sistemului asigurărilor sociale. Actualii migranți sunt potențialii solicitanți de alocații sociale de stat (prestații cu caracter de ajutor social asemănător pensiilor sociale). Cu toate că, în prezent, sistemul de asigurări sociale de stat oferă opțiunea asigurării individuale⁶⁰, prin încheierea unui contract cu sumă fixă în acest sens, cu Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru obținerea unei pensii minime în condiții generale și a ajutorului de deces, puțini migranți accesează această oportunitate.

În baza acordurilor în domeniul securității sociale încheiate între Republica Moldova și alte state, au fost stabilite următoarele tipuri de prestații: (i) pensie pentru limita de vârstă, pensie de dizabilitate și pensie de urmaș; (ii) indemnizații de invaliditate cauzată de accidente de muncă sau boli profesionale; (iii) indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și maternitate (în dependență de acord); (iv) indemnizații la nașterea și îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani (în dependență de acord) și (v) ajutoarele de deces și șomaj (în dependență de acord)⁶¹.

Acordurile sus menționate conțin prevederi nediscriminatorii pe principiul cetățeniei sau domiciliului. Persoana îndreptățită va beneficia de prestații indiferent de cetățenie și chiar dacă domiciliază pe teritoriul celui alt stat contractant. Aceste acorduri prevăd exportul prestațiilor de asigurări sociale, acordate în conformitate cu legislațiile naționale ale celor două state, ceea ce presupune dreptul unui lucrător migrant de a beneficia de prestațiile dobândite în statele în care și-a desfășurat activitatea, pe teritoriul statului de domiciliu.

Pe parcursul anului 2021, au fost stabilite și/sau reexamine 312 prestații sociale în baza acordurilor (pe tipuri): 286-pensii pentru limită de vârstă; 16-pensii de dizabilitate; 10-pensii de urmaș. Numărul total al stabilirilor pensiilor pentru limită de vârstă în baza prevederilor acordurilor internaționale a scăzut cu 21,75 procente comparativ cu anul 2020, iar numărul total al stabilirilor pensiilor de dizabilitate a scăzut cu 49 procente comparativ cu anul precedent. Totodată, numărul total al stabilirilor pensiilor de urmaș a crescut cu 44 procente comparativ cu perioada precedentă, iar numărul total al stabilirilor prestațiilor sociale a scăzut cu 21 procente comparativ cu perioada precedentă.⁶²

În ceea ce privește **accesul străinilor la protecția socială și asistența medicală**, conform Legii nr. 274/2011, privind integrarea străinilor în RM, încadrați în muncă în baza unui contract individual de muncă, străinii titulari ai dreptului de ședere permanentă, precum și refugiații și beneficiarii de protecție umanitară au aceleași drepturi și obligațiuni în domeniul asigurărilor și asistenței sociale, precum și asigurărilor obligatorii de asistență medicală ca și cetățenii Republicii Moldova, în conformitate cu legislația în vigoare, dacă tratatele internaționale nu stipulează altfel.

Străinii, cărora li s-a acordat dreptul de ședere provizorie pe teritoriul Republicii Moldova pentru reîntregirea familiei, pentru studii, pentru activități umanitare sau religioase au dreptul de a se asigura în mod individual, achitând prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, similar cetățenilor

⁶⁰Art. 2 modificat prin LP399-XVI din 14 decembrie 2006, MO39-42/23.03.07 art. 169.

⁶¹ MSMPS (2019). Raportul Social Anual 2019.

⁶² Raportul de activitate al Casei Naționale de Asigurări Sociale 2021

Republicii Moldova, care achită prima de asigurare stabilită în sumă fixă, dacă tratatele internaționale nu stipulează altfel.

Persoanele menționate beneficiază de asistență medicală în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, și anume: asistența medicală urgentă la etapa prespitalicească; asistența medicală primară; asistența medicală specializată de ambulator, inclusiv stomatologică; asistență medicală spitalicească; servicii medicale de înaltă performanță, îngrijiri medicale la domiciliu.

Totodată, începând cu anul 2016, ANOFM și subdiviziunile sale teritoriale implementează mecanismului de includere a străinilor în **activități de integrare**.

Pe parcursul anului 2021 la structurile teritoriale ale ANOFM au fost înregistrați cu statut de șomer 65 străini care au beneficiat de diverse servicii sau măsuri de ocupare în scopul facilitării integrării pe piața muncii. Din numărul total de străini înregistrați – 55,4 procente au fost femei. Străinii menționați au beneficiat de: servicii de informare și consiliere profesională; servicii de intermediere; antrenarea la lucrări publice; acordarea alocației de integrare sau reintegrare profesională; acordarea ajutorului de șomaj. În rezultatul serviciilor prestate au fost plasați în câmpul muncii 11 străini cu statut de șomer (17 procente).⁶³

Necesitatea stabilirii unui cadru juridic uniform privind integrarea străinilor în viața economică, socială și culturală a Republicii Moldova, a asigurării drepturilor, libertăților și a determinării obligațiilor acestora, Parlamentul a adoptat Legea 274/2011. Aceasta lege reglementează procesul și modalitățile de facilitare a integrării străinilor în Republica Moldova.

B 5. Migrația și sistemul ocrotirii sănătății

Sistemul de sănătate din Republica Moldova, pe parcursul ultimilor 30 de ani, s-a confruntat cu un exod excesiv de resurse umane, atât în rezultatul migrației interne, cât și al celei externe, fără a avea o evidență a acestui proces. Statisticile neoficiale și alte publicații arată că, un număr semnificativ de lucrători medicali au părăsit Republica Moldova pentru a activa în sistemul de sănătate din țările UE.

Cele mai proeminente probleme cu privire la resursele umane sunt migrarea peste hotare a personalului calificat (atât medici, cât și asistenți); distribuția geografică inegală a angajaților (regiunile rurale versus urbane); motivarea redusă a resurselor umane; lipsa specialiștilor tineri, în particular în regiunile rurale; și remunerarea necorespunzătoare a angajaților în domeniul sănătății în sectorul public.⁶⁴

Conform studiului „Lucrătorii medicali care au migrat din Republica Moldova în Italia și alte țări ale Uniunii Europene”⁶⁵, principalii factori care au stimulat, ca lucrătorii medicali să plece din sistem rămân a fi salariile mici și condițiile economice în Republica Moldova. Totodată, datele studiului denotă că: unii migranți analizează posibilitatea reîntoarcerii potențiale în Moldova în cadrul unor scheme de migrație circulară, dar numai în anumite condiții, inclusiv remunerarea financiară adecvată și obiective clare; circa 67 procente din cadrele medicale care au migrat încă mai trimit remitențe în

⁶³ Conform datelor ANOFM

⁶⁴ <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2020/09/Analiza-Strategiei-de-dezvoltare-a-sistemului-de-s%C4%83n%C4%83tate-%C3%AEn-perioada-2008-2017-%C3%AEn-Republica-Moldova-Raport-Final-.pdf>

⁶⁵ Disponibil la:

http://www.old2.ms.gov.md/sites/default/files/lucratorii_medicali_din_r._moldova_care_au_migrat_spre_italia_si_alte_tari_ale_ue.pdf

țara de baștină, atât cei din Italia, cât și cei din alte țări UE, suma medie a remitențelor lunare trimise acasă de cei chestionați a fost cca 300 EUR, cu o variație în intervalul de la 300 până la 1500 EUR; circa 30 procente din cadrele medicale care la moment locuiesc în Italia și circa 20 procente din alte țări UE planifică să revină în Republica Moldova. Respondenții au menționat și pașii ce urmează să fie întreprinși de factorii de decizie pentru a soluționa problema migrației cadrelor medicale: a) salarii care să asigure o situație financiară personală confortabilă și prosperă; b) condiții de lucru adecvate, inclusiv echipament modern; c) reducerea corupției; d) îmbunătățirea relației dintre pacient și lucrător medical.⁶⁶

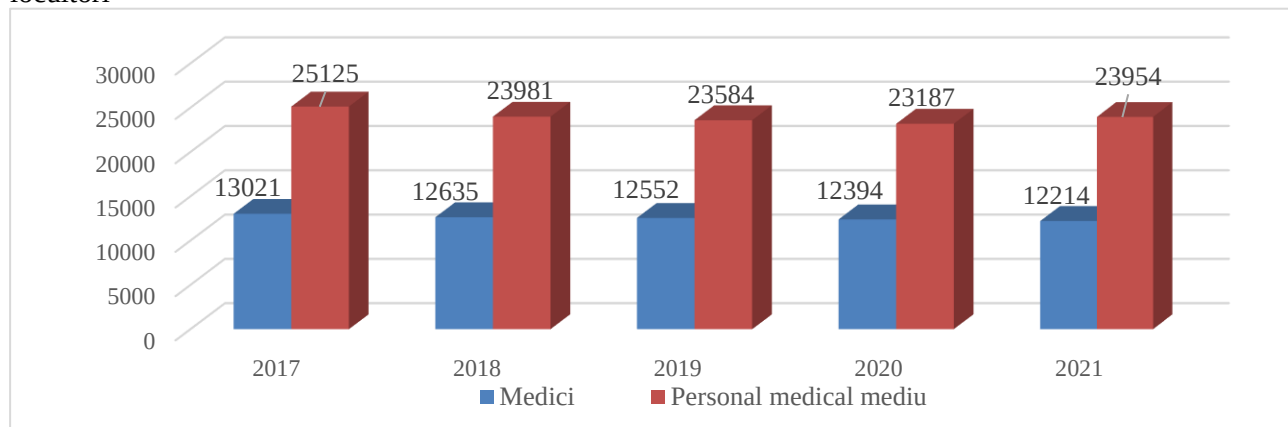
Conform Hotărârii Guvernului 452/2016 a fost aprobată Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru perioada 2016–2025. Strategia privind resursele umane este monitorizată în fiecare an. MMPS trebuie să realizeze și să prezinte Cancelariei de Stat raportul anual privind implementarea planului de acțiuni. Evaluarea finală va avea loc în 2025.

Pentru motivarea resurselor umane în medicină, salariul mediu al medicilor din instituțiile medicale publice, aproape s-a dublat de la începutul pandemiei de COVID-19, de la 8.890 de lei în 2019, până la 16.600 de lei în 2021. Cu toate acestea, raportul medici/populație a continuat să decadă.

Conform datelor Ministerului Sănătății, în anul 2021, cel mai mare deficit de cadre medicale se resimte în instituțiile republicane și municipale, unde ar fi nevoie de 369 de medici, în instituțiile raionale de 345 de specialiști, iar în centrele de sănătate de 232. Cei mai căutați specialiști sunt medicii de familie, anesteziologii, dar și medicii radiologi-imagiști.

În anul 2021 în sistemul ocrotii sănătății activau 12.214 medici și 23.954 personal medical mediu (în anul 2017 respectiv 13.021 și 25.125). Gradul de asigurare cu medici scade continuu, constituind 46,9 medici la 10.000 locuitori. Gradul de asigurare cu personal medical mediu la 10.000 locuitori își păstrează tendințele constituind 92,0 în anul 2021 (Figura 50 și Tabelul 51).

Figura 50. Evoluția numărului medicilor și personalului medical, în anii 2017 – 2021, persoane la 10.000 locuitori

Sursa: MMPS

O problemă reprezintă și distribuția neuniformă, atât a numărului medicilor, cât și a personalului medical mediu pe medii de reședință. În anul 2018 numărul medicilor la 10.000 locuitori din mediul urban a fost de circa 13 ori mai mare, decât acel din mediul rural (75,3 medici la 10.000 locuitori în mediul urban, față de 5,6 medici la 10.000 locuitori în mediul rural).

⁶⁶ Studiul „Lucrătorii medicali care au migrat din Republica Moldova în Italia și alte țări ale Uniunii Europene”
http://www.old2.ms.gov.md/sites/default/files/lucratorii_medicali_din_r._moldova_care_au_migrat_spre_italia_si_alte_tari_ale_ue.pdf

De menționat, că pentru a atrage tinerii specialiști în sistemul medical a fost aprobată HG nr. 1259/2008 cu privire la asigurarea cu locuință gratuită a tinerilor specialiști cu studii superioare și postuniversitare de rezidențiat, repartizați și angajați în câmpul muncii în instituțiile publice (bugetare) din sate (comune).

Concomitent, conform Legii nr. 411/1995, cu privire la ocrotirea sănătății, tinerii medici și farmaciști care aleg să lucreze în instituțiile medicale din țară mai primesc o indemnizație unică în mărime de 120 de mii de lei, eșalonată pe trei ani. În primii trei ani de angajare, tinerii specialiști din sistemul medical primesc compensații care le acoperă cheltuielile pentru un consum de curent electric de 30 kW/oră pe lună și pentru un metru cub de lemne și al unei tone de cărbuni pe an.

Deficitul de medici și personal medical mediu, în mediul rural este explicat atât prin nivelul mai înalt de dezvoltare și concentrare a infrastructurii la orașe, cea ce oferă oportunități suplimentare sociale și economice, cât și prin mobilitatea înaltă a cadrelor medicale în afara țării.

Partea C: Cadrul de gestionare a migrației

Secțiunea C1 expune cele mai recente modificări și completări ale cadrului legislativ și regulator național în domeniul migrației. Secțiunea C2 prezintă o descriere a schimbărilor ce au avut loc în cadrul instituțional de gestionare a migrației. În cadrul secțiunii C3 sunt prezentate și analizate unele documente de politici din domeniul migrației elaborate și/sau adoptate în ultimii ani. Secțiunea C4 conține o descriere și o analiză a acțiunilor programatice care au fost implementate în țară ultimii 5 ani.

C1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional)

Pe parcursul ultimilor ani, a fost adoptat un set de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ce țin de gestionarea migrației (migrația controlată inclusiv emigrarea, imigrarea, politici de integrare/reintegrare socială; azilul; politici de prevenire a migrației ilegale și traficului de persoane)⁶⁷, precum și o viziune pe termen lung în domeniu.

Cadrul Normativ

- Legea nr. 273/1994 cu privire la actele de identitate din sistemul național de pașapoarte;
- Legea nr. 269/1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova;
- Legea nr. 1024/2000 cetățeniei Republicii Moldova;
- Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;
- Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane;
- Legea nr. 71/2007 cu privire la registre;
- Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova;
- Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova;
- Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova;
- Legea nr. 166/2012 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”;
- Legea nr. 257/2013 privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova;
- Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurare de șomaj;
- Hotărârea Guvernului nr. 834/2008 cu privire la Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră;
- Hotărârea Guvernului nr. 1187/2010 cu privire la implementarea Ghișeului unic de documentare a străinilor;
- Hotărârea Guvernului nr. 492/2011 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedurile de returnare, expulzare și readmisie a străinilor de pe teritoriul Republicii;
- Hotărârea Guvernului nr. 655/2011 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale a Moldovei în domeniul Migrației și azilului (2012-2020);

⁶⁷ În cadrul analizei procesului de management în Moldova sunt utilizați pentru categorizare pilonii prezentați în Strategia Națională pentru Migrație și Azil (2012–2020). Alegerea acestei strategii este predeterminată de faptul că aceasta tinde să unească domeniul migrației și azilului cu cadrul general de elaborare a politicilor din țară și este strâns interconectat cu programul de activitate al Guvernului, precum și se înscrie în noua strategie de dezvoltare a Moldovei – “Moldova 2020: Strategia Națională de Dezvoltare: 7 soluții pentru Moldova”, în vigoare din ianuarie 2012 (A. Oprunenco, National Strategy for Migration and Asylum: an Attempt of Holistic and integrated approach towards Migration Issues in Moldova, Consortium for Applied Research on International Migration (CARIM East), Explanatory Note 12/10. Socio-Political Module (Florence, CARIM East, 2012). Disponibil pe: http://www.carim-east.eu/media/sociopol_module/Explanatoryprocente20Notesprocente20Templateprocente20Moldova_procente20-procente2010.pdf

- Hotărârea Guvernului nr. 50/2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la eliberarea vizelor;
- Hotărârea Guvernului nr. 125/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova;
- Hotărârea Guvernului nr. 765/2014 cu privire la aprobarea listei documentelor de călătorie acceptate pentru traversarea de către străini a frontierei de stat a Republicii Moldova;
- Hotărârea Guvernului nr. 200/2016 cu privire la aprobarea Strategiei naționale „Diaspora-2025” și a Planului de acțiuni pentru anii 2016-2018 privind implementarea acesteia;
- Hotărârea Guvernului nr. 736/2016 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020);
- Hotărârea Guvernului nr. 1472/2016 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017–2019;
- Hotărârea Guvernului nr. 1473/2016 cu privire la aprobarea Strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017–2021;
- Hotărârea Guvernului nr. 724/2017 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2017-2020 privind susținerea reintegrării cetățenilor Republicii Moldova reîntorși de peste hotare;
- Hotărârea Guvernului nr. 725/2017 cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării;
- Hotărârea Guvernului nr. 1101/2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia;
- Hotărârea Guvernului nr. 1144/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- Hotărârea Guvernului nr. 522/2019 cu privire la modelele actelor de identitate din sistemul național de pașapoarte.

Organizarea și facilitarea migrației legale.

În conformitate cu opiniile experților din cadrul Comisiei Europene, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.⁶⁸⁶⁹

Acordurile bilaterale sunt un instrument important, menit să ofere un nivel înalt de flexibilitate țărilor pentru a se concentra asupra unui grup specific de migranți, adaptându-se condițiilor fluctuației pieței muncii, și împărțind responsabilitățile de monitorizare și management între statul gazdă și țara de baștină a migranților. Scopul acordurilor de securitate socială este, de a determina dreptul cetățenilor de a se deplasa între state și de a beneficia de securitate socială, ca urmare, fiind înlăturate restricțiile de a pretinde la astfel de beneficii.

⁶⁸ Înalțul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, al doilea raport de progres cu privire la implementarea de către Republica Moldova a Planului de Acțiuni cu privire la liberalizarea regimului de vize, document de lucru comun (Bruxelles, 2012).

⁶⁹ Raportul privind realizarea planului național de acțiuni pentru implementarea acordului de asociere RM-UE 2017-2019 [https://sfs.md/uploads/files/Docs/cooperare-internationala/actiuni-amortizare/RAPORTUL_PRIVIND_REALIZAREA_PLANULUI_NA%C5%A2IONAL_DE_AC%C5%A2IUNI_PENTRU_IMPLIMENTAREA_ACORDULUI_DE_ASOCIERE_RM-UE_2017-2019_\(pentru_anul_2018\).pdf](https://sfs.md/uploads/files/Docs/cooperare-internationala/actiuni-amortizare/RAPORTUL_PRIVIND_REALIZAREA_PLANULUI_NA%C5%A2IONAL_DE_AC%C5%A2IUNI_PENTRU_IMPLIMENTAREA_ACORDULUI_DE_ASOCIERE_RM-UE_2017-2019_(pentru_anul_2018).pdf)

În domeniul securității sociale, până în anul 2021 Republica Moldova a semnat în total 15 acorduri bilaterale, dintre care 13 acorduri sunt cu state ale Uniunii Europene.⁷⁰ Acordul de securitate socială protejează persoana în cazul apariției riscurilor sociale asigurate, precum sunt, după caz: bătrânețea, incapacitatea temporară sau permanentă de muncă, pierderea întreținătorului, șomajul și decesul și acordă persoanei dreptul de a beneficia de prestații sociale, cum ar fi pensii, indemnizații etc.

MMPS și CNAS anual desfășoară o activitate de colaborare internațională în cadrul acordurilor și convențiilor bilaterale. Astfel, în anul 2021 au fost avizate proiecte de tratate internaționale, după cum urmează:

- proiectul Aranjamentului Administrativ între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Federației Ruse privind aplicarea Acordului între Republica Moldova și Federația Rusă privind securitatea socială;
- proiectul Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Regatul Spaniei;
- proiectul Acordului între Republica Moldova și Republica Franceză privind securitatea socială;
- proiectul Acordului între Republica Moldova și Republica Italiană în domeniul securității sociale;
- proiectul Aranjamentului administrativ pentru aplicarea Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Regatul Spaniei;
- proiectul Procesului verbal al celei de-a treia rundă de negocieri pe marginea proiectelor Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Regatul Spaniei și a Aranjamentului administrativ pentru aplicarea Acordului;
- proiectul formularelor de legătură parte componentă a Aranjamentului administrativ pentru implementarea Acordului în domeniul securității sociale dintre Republica Moldova și Regatul Spaniei;
- proiectul Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Republica Irlandeză.

Pentru stabilirea relațiilor de colaborare și cooperare între țări, ce țin de fluxurile migratorii ale cetățenilor Republicii Moldova pe teritoriul altor țări, precum și condițiile de integrare pe piața muncii și protecția socială a acestora, Guvernul Republicii Moldova în anul 2018 a încheiat Acordul cu Guvernul Statului Israel privind extinderea duratei Acordului între Guvernul RM și Guvernul Statului Israel cu privire la angajarea temporară a lucrătorilor RM în anumite sectoare din Statul Israel. Astfel, valabilitatea Acordului a fost extinsă pentru o perioadă adițională de 5 ani (până la data de 5 ianuarie 2024).

De asemenea, în anul 2021, la Chișinău, a fost semnat Acordul în domeniul securității sociale dintre Republica Moldova și Republica Elenă și a Aranjamentului administrativ pentru aplicarea Acordului în domeniul securității sociale dintre Republica Moldova și Republica Elenă. La sfârșitul anului 2021, au avut loc negocieri pe marginea proiectului Acordului în domeniul securității sociale dintre Republica Moldova și Republica Letonia, precum și a Acordului dintre Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și Ministerul Bunăstării al Republicii Letonia pentru implementarea Acordului în domeniul securității sociale dintre Republica Moldova și Republica Letonia.

⁷⁰ <https://www.cnas.gov.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=5460&t=/Mass-media/Noutati/CNAS-aplica-in-prezent-14-acorduri-in-domeniul-securitatii-sociale>

Totodată, au fost inițiate negocierile privind semnarea Memorandumului dintre CNAS și Agenția de Servicii Sociale din Georgia, au fost reluate negocierile privind semnarea Protocolului de colaborare dintre CNAS și Casa Națională de Pensii Publice din România și au fost reluate negocierile privind semnarea Protocolului de colaborarea dintre CNAS și Fondul protecției Sociale a Populației al Ministerului Muncii și protecției Sociale al Republicii Belarus.

Concomitent, în anul 2021 au fost semnate 2 protocoale de colaborare Memorandumul privind cooperarea în domeniul securității sociale între CNAS și Administrația Cehă de Securitate Socială și Protocolul de colaborarea dintre CNAS și Casa Națională de Pensii Publice din România.⁷¹

În același timp au fost inițiate negocierile asupra proiectelor de Acord în domeniul migrației de muncă cu Belarus, Kazahstan, inclusiv și Israel (în domeniul îngrijirii persoanelor vârstnice cu dizabilități).

Pe parcursul perioadei analizate au continuat negocierile privind revizuirea acordului bilateral privind migrația forței de muncă cu Federația Rusă (încheiat încă în anul 1993 prevederile căruia și-au depășit actualitatea în timp) și cu statul Qatar cu privire la angajarea temporară a cetățenilor moldoveni pe teritoriul acestuia.⁷²

Domeniul readmisiei. Republica Moldova are semnate protocoale de implementare a Acordului în domeniul de readmisie cu Comunitatea Europeană, cu 19 state (Estonia, Ungaria, România, Confederația Elvețiană, Slovacia, Germania, Austria, Lituania, Letonia, Malta, Regatul Danemarcei, Bulgaria, Cehia, Polonia, Statele Benelux, Spania, Republica Elenă, Slovenia, Italia), precum și acorduri de readmisie și protocoale de implementare cu 10 state terțe (Norvegia, Macedonia, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Turcia, Albania, Georgia, Kazahstan, Ucraina). La fel, protocoale adiționale de implementare sunt în proces de negociere cu 4 state - membre UE (Portugalia, Cipru, Croația, Suedia) și cu 9 state terțe (Armenia, Azerbaidjan, Federația Rusă, Liban, Belarus, Kirghizia, Turkmenistan, Uzbekistan, India).

Comunicarea și conlucrarea cu Diaspora. Biroul Relații cu Diaspora (BRD) al Cancelariei de Stat, este instituția responsabilă pentru elaborarea și coordonarea politicilor publice pentru și cu participarea diasporei. Un obiectiv strategic al BRD este dezvoltarea unui dialog continuu cu comunitățile create în 35 de țări la inițiativa cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv cu cele peste 250 de organizații ale diasporei (asociații non-guvernamentale, grupuri de inițiativă, centre culturale, institute de cercetare, cluburi sportive, grupuri de interes profesional, etc.) din 35 de țări. Acțiunile și programele politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora sunt promovate drept servicii distincte oferite membrilor diasporei, în calitate de beneficiari legitimi și activi. Promovarea inițiativelor și programelor se concentrează pe schimbul de informații și dialogul productiv între părțile implicate, având la bază utilizarea eficientă a instrumentelor de comunicare în masă, inclusiv prin intermediul resurselor online de media (ex. pagina oficială a BRD pe Facebook, ok.ru, twitter, youtube); colaborarea cu organizațiile publice și private; participarea membrilor diasporei în procesul de consultări publice a documentelor de politici și luare a deciziilor.

Activitatea Biroului se realizează în conformitate cu Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, Hotărârea Guvernului nr. 200/2016 cu privire la aprobarea Strategiei naționale „Diaspora 2025”, Hotărârea Guvernului nr. 725/2017 cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, Hotărârea Guvernului nr. 801/2018 privind aprobarea și

⁷¹ Raportul de activitate al Casei Naționale de Asigurări Sociale 2021

⁷² Hotărârea Guvernului nr. 561 din 16.07.2014, pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Qatar cu privire la angajarea temporară a cetățenilor din Republica Moldova în Statul Qatar;

implementarea Programului Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3”, Hotărârea Guvernului nr. 735/2016 cu privire la organizarea Zilelor Diasporei.

O serie de realizări, au fost atinse în ceea ce privește integrarea în cadrul strategic sectorial al acțiunilor pentru asigurarea susținerii diasporei moldovenești și inițiativelor venite din partea acesteia. Astfel, începând cu anul 2014, în Cadrul bugetar pe termen mediu, a fost instituit subprogramul „Susținerea diasporei moldovenești”⁷³, totodată două strategii sectoriale au integrat obiective și acțiuni destinate diasporei moldovenești.⁷⁴

În cadrul Programului Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3”, obiectivul cărui este mobilizarea potențialului uman și financiar din diasporă pentru dezvoltarea socioeconomică locală a țării în anul 2021 au fost implementate 21 proiecte, valoarea totală fiind de circa 13,5 mln. lei (dintre care: 4 888 334 lei – contribuția Guvernului, alocați conform Legii bugetului de stat pentru anul 2021; 4 836 526 lei – contribuția APL; 1 941 451 lei – contribuția diasporei și 1 889 933 lei – contribuția altor parteneri de dezvoltare/donatori. Domeniile proiectelor implementate au fost: infrastructură de recreere și sport; protecție socială; iluminare stradală; infrastructura rutieră și pietonală; protecția mediului; apă și salitație.

Diaspora Engagement Hub (DEH), este un program guvernamental de granturi tematice destinat cetățenilor originari din Republica Moldova aflați peste hotare, implementat de către Cancelaria de Stat, prin intermediul Biroului Relații cu Diaspora în cadrul proiectului „Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării”. Programul a fost finanțat din anul 2016, de către Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, însă începând cu anul 2020 sunt planificate resurse financiare inclusiv din bugetul de stat.

Pe parcursul anului 2021 au fost selectate 5 proiecte, finanțate în cadrul următoarelor subprograme: Reîntoarcere profesională a diasporei - 1 proiect; Proiecte inovative ale diasporei - 2 proiecte; Subprogram destinat tinerilor din diasporă - 2 proiecte.

C2. Cadrul instituțional

Republica Moldova dispune de un cadru instituțional solid în domeniul formulării politicilor migraționale, cât și a gestionării migrației cu participarea unui număr mare de actori instituționali (vezi Anexa 3).

Asigurarea unui *management eficient al proceselor migraționale* este posibilă prin abordarea complexă a politicilor în domeniu și prin implicarea ministerelor de profil și ale autorităților de la diferite nivele de guvernare. Actualmente, ministerele responsabile de diferite aspecte în domeniul migrației și instituțiile subordonate acestora sunt:

Biroul migrație și azil din cadrul MAI, (www.bma.gov.md), creat în scopul de a asigura implementarea politicii în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor.

⁷³ <http://www.mf.gov.md/en/middlecost>

⁷⁴ Hotărârea Guvernului nr. 271 din 09.04.2014, cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=352588>; Hotărârea Guvernului nr. 338 din 19.05.2014, cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020” și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia în anii 2014 – 2016. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353037>;

Misiunea BMA constă în realizarea prerogativelor ce țin de implementarea politicii în domeniul migrației și azilului, de gestionarea fenomenului migrației prin admitia și documentarea străinilor cu acte de identitate, de recunoașterea statutului de refugiat și a statutului de apatrid, de acordarea protecției umanitare, de coordonarea procesului de integrare a străinilor în Republica Moldova, de controlul legalității șederii străinilor pe teritoriul Republicii Moldova, de custodia publică și aplicarea corespunzătoare a măsurilor de îndepărtare și a măsurilor restrictive.

Biroul execută următoarele funcții de bază: participă la elaborarea politicii statului prin formularea de propuneri în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor; implementează și supraveghează respectarea legislației în domeniul migrației, azilului, integrării și apatridiei, a altor acte legislative și normative ce țin de aceste probleme; asigură conducerea nemijlocită și controlul activității subdiviziunilor din subordine; asigură gestionarea proceselor migraționale; acordă asistență și facilitează procesul de integrare a străinilor în Republica Moldova, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare; asigură combaterea șederii ilegale a străinilor pe întreg teritoriul țării și monitorizarea fluxului de străini; asigură respectarea drepturilor și libertăților străinilor pe teritoriul Republicii Moldova.

Suplimentar, în baza Hotărârii Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012, Biroul a fost desemnat drept instituția responsabilă de actualizarea și elaborarea Profilului Migrațional Extins.⁷⁵ În acest sens, în anul 2013 a fost creată o unitate specializată în cadrul BMA, responsabilă de actualizarea și elaborarea Raportului Analitic menționat, totodată, fiind responsabil de coordonarea întregului proces de colectare și analiză a datelor, cât și organizarea ședințelor Grupului Tehnic de Lucru (GTL) interinstituțional format în acest sens.

Biroul Relații cu Diaspora, (www.brd.gov.md), creat în octombrie 2012, în cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, responsabil pentru coordonarea politicii în domeniul relațiilor cu diaspora. BRD creează o sinergie între toate autoritățile publice centrale, partenerii și actorii care se ocupă de problemele migrației și dezvoltării.

Misiunea Biroului constă în asigurarea coordonării politicii în stat în domeniul relațiilor cu diaspora care include cetățenii Republicii Moldova stabiliți temporar sau permanent peste hotarele țării, persoanele originare din Republica Moldova și descendenții lor, precum și comunitățile formate din acestea.

Funcțiile de bază ale acestei instituții includ: stabilirea direcțiilor prioritare de activitate în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, elaborarea și promovarea documentelor de politici publice și actelor normative în domeniu; acordarea asistenței necesare Prim-ministrului și secretarului general al Guvernului pe subiecte ce țin de domeniul diasporei, migrației și dezvoltării; inițierea și participarea la diferite parteneriate de cooperare și colaborare, care au ca obiectiv fortificarea dialogului eficient și continuu între diasporă-țară/țară-diasporă; coordonarea acțiunilor întreprinse de autorități publice îndreptate spre promovarea și dezvoltarea relațiilor cu diaspora în scopul participării active la dezvoltarea economică, socială și culturală a țării.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale, (www.social.gov.md), este organul central de specialitate al administrației publice, care este responsabil de următoarele aspecte ce țin de migrație: elaborarea și promovarea actelor normative privind care au ca scop reglementarea emigrării cu scop de muncă a

⁷⁵ Hotărârea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova. Disponibilă pe: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>

lucrătorilor migranți moldoveni și protecția socială a acestora; elaborarea, negocierea și semnarea acordurilor bilaterale care reglementează fluxurile migrației forței de muncă; ajustarea legislației muncii la standardele internaționale; elaborarea strategiilor și programelor naționale de ocupare; coordonarea funcționării sistemului național de asistență socială; elaborarea proiectelor de acte normative privind combaterea traficului de ființe umane; repatrierea copiilor din străinătate etc., (mai multe informații în acest sens sunt prezentate în partea C1).

Agencia Națională de Ocupare a Forței de Muncă, (www.anofm.md), este autoritatea administrativă subordonată Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care are misiunea de a spori posibilitățile de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și susține angajatorii la identificarea forței de muncă calificate și crearea locurilor noi de muncă. Își realizează atribuțiile în următoarele domenii: implementarea politicii de promovare a ocupării forței de muncă, implementarea Acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă.

Începând cu anul 2018 ANOFM nu mai participă la procesul de luare a deciziilor privind numărul cetățenilor străini admiși pe piața forței de muncă din Republica Moldova.

Ministerul Economiei, (www.me.gov.md), este responsabil în continuare pentru crearea unui climat investițional favorabil în Republica Moldova pentru a atrage investițiile interne și străine, inclusiv remitențele. În acest sens Guvernul a lansat Programul - de atragere a remitențelor în economie PARE 1+1, pentru anii 2010-2012 extins ulterior pentru perioada anilor 2010-2015 și pentru perioada anilor 2010-2021 HG nr. 972/2010, cu ulterioarele modificări.⁷⁶ (www.odimm.md/ro/pare/default.htm). Prin intermediul Programului PARE 1+1 în anii 2014-2018 au beneficiat de instruire circa două mii de persoane și a fost facilitat accesul la finanțare pentru 1.047 de întreprinderi, care au efectuat investiții în economie de circa 639,65 mln. lei, dintre care 212,66 mln. lei constituie suma granturilor aprobate în cadrul Programului. Analiza țărilor de proveniență a lucrătorilor migranți și rudelor de gradul I, participanți la Program, denotă faptul, că aceștia muncesc în mai multe state. Cea mai mare pondere o dețin persoanele care investesc remitențele obținute în Italia, urmate de cei din Federația Rusă.

Programul menționat este implementat și coordonat în continuare de **Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii** (www.odimm.md), și tinde să faciliteze accesul migranților la finanțe, ajutând în același timp la canalizarea remitențelor prin intermediul canalelor oficiale, introducerea celor mai bune practici în statele gazdă ale migranților, crearea unei pârgii pentru introducerea inovațiilor și know-how-ului, creând în același timp locuri de muncă și soluționând alte probleme sociale”.⁷⁷

Biroul Național de Statistică (www.statistica.md), este autoritate administrativă independentă instituțional și profesional, creată pe lângă Guvern în scopul coordonării sistemului statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale, inclusiv în domeniul migrației. Biroul are misiunea de a colecta, procesa și disemina statistici oficiale obiective, credibile și în timp util, necesare pentru fundamentarea politicilor și luarea deciziilor, pentru cercetare, prognozare și informarea generală a societății.

Sursele principale care oferă date despre migrația populației sunt Recensământul Populației și al Locuințelor (RPL), Ancheta Forței de Muncă (AFM) și Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC). În Moldova, recensământul la moment este unica sursă de date cu privire la componența

⁷⁶ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=336486>

⁷⁷ www.odimm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=36&Itemid=184&lang=en

populației rezidente, atât după caracteristici demografice generale, cât și caracteristici specifice relevante pentru migrația internațională, cum ar fi cetățenia și țara de naștere.

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, (www.border.gov.md) este autoritatea administrativă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care exercită atribuțiile și implementează politica statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, al combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere. Inspectoratul are misiunea de a implementa politica de stat în domeniul gestionării integrate a frontierei de stat a Republicii Moldova, în vederea realizării unui control eficient al acesteia, prin soluționarea provocărilor legate de riscurile și amenințările susceptibile să compromită securitatea națională, contribuind, astfel, la combaterea criminalității transfrontaliere, asigurând un nivel ridicat de securitate, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale, și garantând, în același timp, libera circulație a persoanelor.

Competențele atribuite IGPF prin Legea nr. 283 din 28 decembrie 2011, cu privire la IGPF includ: elaborarea și implementarea politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, investigarea și urmărire penală a infracțiunilor transfrontaliere (organizarea migrației ilegale, traficul de persoane, falsificarea documentelor de călătorie etc.); constatarea contravențiilor legate de șederea ilegală a persoanelor în zona de frontieră, trecerea ilegală a frontierei de stat; eliberarea de vize la frontieră în cazuri de urgență etc.⁷⁸

Parteneriatele regionale în domeniul migrației. Republica Moldova este parte a unor parteneriate regionale în domeniul migrației, menite să consolideze cooperarea în ceea ce privește politicile cu țările vecine, țările de destinație și cele de origine ale migranților, printre acestea pot fi enumerate următoarele: Parteneriatul Estic⁷⁹, Cooperarea operațională FRONTEX⁸⁰, Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM)⁸¹, Parteneriatul de Mobilitate⁸², Procesul de la Praga⁸³, Procesul de la Budapesta⁸⁴, Forumul Global privind Migrația și Dezvoltarea.⁸⁵

C3. Cadrul de politici

Având în vedere importanța și impactul migrației pentru țară, Moldova a dezvoltat o politică în materie de migrație și o structură de guvernare sofisticată și bine coordonată. Au fost dezvoltate o serie de strategii pentru sprijinirea unei abordări sistemice în ceea ce privește migrația, în timp ce responsabilitatea pentru politicile specifice revine diferitelor instituții de specialitate. Totuși, aceste strategii tind să se concentreze asupra migranților efectivi și, într-o anumită măsură, să îi negligeze pe migranții potențiali, atât în ceea ce privește prevenirea, cât și din perspectiva optimizării procesului de migrație.⁸⁶

Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020) (SNDMA), aprobată prin HG 655/2011⁸⁷ a constituit un document național, menit să asigure reglementarea circulației și mobilității cetățenilor, pentru a contribui la prosperitatea populației țării, la dezvoltarea ei socioeconomică, la

⁷⁸ Legea cu privire la Poliția de Frontieră Nr. 283 din 28.12.2011, cu ulterioarele modificări, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/md/342897/>

⁷⁹ <http://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eastern-partnership/>

⁸⁰ <https://frontex.europa.eu/>

⁸¹ <http://infoeuropa.md/misiunea-uniunii-europene-de-asistenta-la-frontiera-in-moldova-si-ucraina-eubam/>

⁸² <http://www.mfa.gov.md/mobility-partnership-ro/>

⁸³ <http://www.icmpd.org/our-work/migration-dialogues/prague-process/participants/>

⁸⁴ <http://www.icmpd.org/our-work/migration-dialogues/budapest-process/>

⁸⁵ <https://www.calm.md/forumul-global-privind-migratia-si-dezvoltarea/>

⁸⁶ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

⁸⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=56020&lang=ro

asigurarea drepturilor și securității sociale ale migranților. Obiectivul principal al Strategiei a constituit în asigurarea reglementării cuprinzătoare a managementului proceselor migrației și azilului, armonizarea cadrului juridic național cu prevederile dreptului internațional și legislația Uniunii Europene, reglementarea circuitului persoanelor, menit să servească drept contribuție pentru dezvoltarea socioeconomică, securitatea țării și realizarea obiectivelor de integrare europeană.

Întru realizarea primei etape al SNDMA, prin HG nr. 1009/2011⁸⁸ a fost aprobat Planul de acțiuni pentru anii 2011-2015 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020).

Întru realizarea etapei următoare al SNDMA, conform HG nr. 737/2016⁸⁹, a fost aprobat Planul de acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020). Acest Plan de acțiuni a conținut 8 obiective specifice majore. Fiecare obiectiv a fost constituit din acțiuni și subacțiuni, în total 31 de acțiuni și 117 subacțiuni. Anual, Ministerul Afacerilor Interne a prezentat Guvernului raportul de evaluare a realizării pe anul precedent a acestui Plan de acțiuni.

Planul a avut drept scop realizarea prevederilor convențiilor Organizației Națiunilor Unite privind statutul refugiaților în materie de protecție internațională și protecția drepturilor omului; privind statutul apatrizilor și privind reducerea cazurilor de migrațiune ilegală. Concomitent, Planul s-a aliniat priorităților și obiectivelor, care vizează promovarea cooperării internaționale, prin definirea unor principii directe și prin furnizarea unui cadru multilateral de politici.

De asemenea, Planul a avut drept scop și realizarea angajamentelor expuse în cadrul Acordului de Asociere între Republica Moldova. Concomitent, au fost implementate proceduri clare și optime, de prestare a serviciilor pentru străini, prin reingineria și digitalizarea acestora.

La fel, au fost consolidat sistemul național de azil și asigurarea unor condiții adecvate de recepție și standarde europene de funcționare a Centrului de Cazare, integrare a străinilor și acordare a serviciilor de integrare.

Totodată, s-a realizat extinderea și consolidarea cooperării în cadrul diferitor platforme de dialog cu statele de origine ale migranților, consolidarea capacităților de prevenire a migrației ilegale prin dezvoltarea proiectelor/programelor comune în domeniu.

La obiectivul 6. Dezvoltarea și actualizarea politicilor migraționale conform datelor privind migrația, în contextul informațiilor obținute la actualizarea Profilului Migrațional Extins și a cercetărilor în domeniu, doar în anul 2020, au fost operate modificări la 6 acte normative.

De menționat că în pofida pandemiei Covid -19, reieșind din gradul de realizare al fiecărui obiectiv specific, cea de-a II etapă (anii 2018-2020) de implementare a Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului s-a realizat în proporție de 91,92%.

După implementarea Strategiei se constată că, în perioada dată, au fost implementate un șir de schimbări instituționale și a cadrului normativ, care au influențat pozitiv procesele migraționale în țară și au pus baza unor schimbări importante pentru viitor.⁹⁰

⁸⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=20548&lang=ro

⁸⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110253&lang=ro#

⁹⁰ Raport de evaluare ex-post „Strategia națională în domeniul migrației și azilului” aprobată prin HG nr.655/2011, Chișinău 2011.

Impactul Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului este unul în mod esențial pozitiv, în perioada examinată fiind implementate un șir de schimbări legale și instituționale care au influențat pozitiv procesele migraționale în țară și au pus baza unor schimbări importante pentru viitor. O viitoare Strategie, Plan de acțiuni, în acest domeniu ar avea ca scop principal optimizarea, implementarea și după caz perfecționarea conceptelor începute și planificate în perioada anilor 2011 - 2020.

Pentru atingerea obiectivul de maximizare a impactului migrației și mobilității, Guvernul a elaborat Strategia de **susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii** pentru anii 2012–2020 și Planurile de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2012–2014, 2015-2017 și 2018-2020. Strategia oferă cadrul de politici pe termen lung și mediu privind dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii (ÎMM-uri) din Republica Moldova. Scopul acesteia fiind contribuirea la crearea unui mediu de afaceri favorabil, promovarea culturii antreprenoriale în vederea susținerii ÎMM-urilor și asigurarea coeziunii sociale.

În urma evaluării calitative pe termen mediu a implementării Strategiei de Dezvoltare a sectorului ÎMM pentru anii 2012 - 2020 și în vederea dezvoltării sectorului ÎMM și crearea unui mediu prielnic pentru antreprenori, s-au recomandat mai multe acțiuni cum ar fi :

- diminuarea factorului de corupție în instituțiile de stat, pentru a crea un mediu favorabil și echitabil de lucru pentru agenții economici;
- facilitarea suportului financiar sub formă de granturi pentru o categorie mai largă de domenii;
- îmbunătățirea condițiilor creditelor bancare pentru antreprenori;
- facilitarea cooperării antreprenorilor cu universitățile și instituțiile de stat;
- încurajarea antreprenorilor din domeniu agricol, pentru a diminua fenomenul pământurilor abandonate și utilizarea la justa valoare a capacităților existente pe acest sector;
- promovarea posibilităților Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) și informarea antreprenorilor cu privire la oportunitățile disponibile;
- reglarea fenomenului de migrație masivă și crearea unui mediu favorabil de activitate în Republica Moldova;
- promovarea și încurajarea producției autohtone;
- robotizarea industriei și înlocuirea forței umane cu procese automatizate pe anumite domenii și altele.

Diaspora contribuie la bunăstarea societății prin transferuri bănești, care sunt indispensabile pentru cei rămași acasă și pentru economia țării, dar și prin transferul de cunoștințe, practici sociale, atitudini, comportamente, proiecte de caritate și de dezvoltare, prin activism civic. Statul, la rândul său, trebuie să asigure participarea cetățenilor săi la guvernare, să le ofere servicii de calitate și să-i susțină atunci când ei se pomenesc în dificultate.

Astfel, un capitol separat, dedicat politicilor pentru diasporă, este prevăzut în Programul de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”, dar concomitent, domeniul este abordat și în alte capitole precum: Protecția socială și munca, Transformare digitală. Mai mult ca atât, este important de evidențiat că una din Prioritățile de bază, care se regăsește în Cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioada anilor 2022-2024, se referă la fortificarea mecanismului de cooperare cu diaspora.

Concomitent, Strategia națională „Diaspora 2025” (HG 200/2016), împreună cu planul său de acțiune, contribuie la creșterea cooperării între guvern, autoritățile publice locale, societatea civilă și

membrii diasporei, prin îmbunătățirea și extinderea abordării transversale, în ceea ce privește diaspora, migrația și dezvoltarea (DMD). Planul de acțiune include patru obiective: i) elaborarea și dezvoltarea cadrului strategic și operațional pentru sectorul DMD; ii) asigurarea drepturilor diasporei și consolidarea încrederii; iii) mobilizarea, valorificarea și recunoașterea potențialului uman al diasporei; iv) implicarea directă și indirectă a diasporei în dezvoltarea economică durabilă a țării.

Planul național de acțiune pentru reintegrarea migranților care se întorc, pentru perioada 2018-2020, reprezintă urmarea planului național de acțiune precedent (2014-2016). Acest plan de acțiune stabilește trei obiective principale: i) îmbunătățirea cadrului instituțional pentru informarea și promovarea (re)integrării cetățenilor moldoveni întorși din străinătate; ii) asigurarea (re)integrării sociale a cetățenilor întorși din străinătate; și iii) sprijinirea (re)integrării economice a cetățenilor întorși din străinătate. Rezultatele raportului de evaluare a PA, demonstrează că din totalul de 23 de acțiuni planificate, 21 de acțiuni au fost realizate integral, iar altele 2 realizate parțial. Analiza Planului de acțiuni vizat și a indicatorilor demonstrează că este nevoie ca Republica Moldova să extindă și să creeze un nou sistem de reintegrare sustenabilă.

Drept rezultat, în prezent în faza de consultare publică și de aprobare se află Programul național de stimulare a veniturilor și facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova, implicați în procesul de migrație pentru anii 2022-2026 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia. În plus, migrația este abordată în cadrul mai multor documente de politică mai ample, precum noua Strategie Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, care înlocuiește Strategia Națională de dezvoltare pentru 2020, aceasta fiind, de asemenea, aliniată la Agenda 2030, pentru dezvoltare durabilă a ONU și incluzând aspecte legate de migrație, și Planul de acțiune al Strategiei Naționale pentru ocuparea forței de muncă, pentru perioada 2017-2021, care se axează pe valorificarea potențialului migrației de a sprijini dezvoltarea durabilă.

Totodată, Ministerul Economiei a elaborat și promovat în colaborare cu Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii: *Programul “Start pentru Tineri: o afacere durabilă la tine acasă”*, pentru anii 2018-2020, (HG nr. 973/2018), care are ca scop susținerea tinerilor, inclusiv celor reîntorși în facilitarea lansării și dezvoltării afacerilor sustenabile.

Reintegrarea și reîntoarcerea migranților moldoveni reprezintă unul din elementele prezente în legislația națională. Un număr de activități au continuat să fie implementate cu succes, cum ar fi Programul de atragere a remitențelor în economie „PARE 1+ 1”, pentru anii 2010-2021 (a fost aprobată HG nr. 1087/2018, cu privire la extinderea termenului de activitate a Programului până în anul 2021⁹¹) și Programul Național de Abilitare Economică a Tinerilor (PNAET), care prevăd mobilizarea resurselor umane și financiare ale persoanelor plecate benevol peste hotare în scop de muncă, în dezvoltarea economică durabilă a RM și oferirea de instruire în domeniul dezvoltării abilităților antreprenoriale, precum și de asistență financiară pentru inițierea afacerilor.

Mobilitatea. Din perspectiva mobilității, în anul 2014, a fost semnat Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și statele sale membre cu Republica Moldova, care prevede și crearea Zonei de Liber Schimb Complex și Cuprinzător. Principalul obiectiv al cadrului de colaborare UE–Moldova, așa cum este stabilit în Acordul de Asociere este promovarea asocierii politice și a integrării economice dintre părți, în baza valorilor comune și a legăturilor strânse, inclusiv prin creșterea

⁹¹ Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020. Disponibil pe: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344806&lang=1>

participării RM în politicile, programele și agențiile UE. Unul din angajamentele asumate de părți se referă la aprofundarea dialogului și cooperării în domeniul mobilității, migrației, azilului și managementului de frontieră, în conformitate cu cadrul de politici migraționale ale UE, care vizează o colaborare în domeniul migrației legale și asigurării implementării eficiente a acordului de readmisie. Astfel, migrația este reflectată în Acordul de Asociere, ca fiind un subiect important, și anume: 1) Articolul 14, prevede „cooperarea în domeniul migrației, azilului și a managementului de frontieră” cu accent pe „managementul comun al fluxurilor migraționale”; „cauzele principale și consecințele migrației” și facilitarea „migrației circulare pentru beneficiul dezvoltării”; 2) Articolul 32, prevede „colaborare bazată pe schimbul de informații și cele mai bune practici” în domeniul „managementului eficient al migrației în scop de muncă, care vizează fortificarea impactului pozitiv al acesteia asupra dezvoltării”.

În acest sens, planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016 și 2017-2019 prevedea implementarea unui șir de acțiuni ce vizează: cooperarea comună în domeniul gestionării fluxurilor de migrație între UE și RM, a frontierelor comune, precum și în alte domenii aferente precum protecția internațională, integrarea străinilor, prevenirea și combaterea migrației ilegale, a traficului de persoane și de migranți, facilitarea migrației circulare în beneficiul dezvoltării RM, asigurarea circulației legale a persoanelor etc.

Intenția migranților reîntorși de a rămâne în țară reprezintă un factor important ce influențează procesul (re)integrării acestora pe piața muncii. Potrivit datelor sondajului OIM ⁹², realizat în anul 2020, 30 procente dintre respondenții planifică să se reîntoarcă în Republica Moldova, din ei 67 procente cât mai curând. Dintre respondenții care doresc să se întoarcă în Moldova, pentru o perioadă mai lungă și intenționează să obțină un loc de muncă sau să lanseze/relanseze propria afacere - 26 procente au indicat că, ar avea nevoie de consultanță și ajutor în inițierea/dezvoltarea unei afaceri și sprijin financiar în acest sens, 24 procente au indicat că ar avea nevoie de servicii de orientare în carieră și de căutare a unui loc de muncă, 14 procente au indicat că ar avea nevoie de cursuri de formare, recalificare și perfecționare, 10 procente au indicat necesitatea de a recunoaște abilitățile dobândite în străinătate pentru a se integra cu succes pe piața muncii, iar 8 procente ar avea nevoie de finanțare/sprijin umanitar/logistic în primele luni de ședere în Moldova pentru acoperirea costurilor legate de chirie, medicamente, alimente etc.

Concomitent, respondenții care doresc să se întoarcă în Moldova, totuși intenționează, să plece în străinătate pe termen scurt de timp. Totodată, respondenții menționează, că ar putea lua în considerare oportunitatea să rămână în Moldova, dacă s-ar institui niște condiții atrăgătoare, care să le influențeze decizia. Astfel, 42 procente din respondenții din această categorie au subliniat necesitatea unui salariu competitiv și a unei calități a vieții similare cu cea din țara de destinație. Alți 16 procente au subliniat, un acces îmbunătățit la serviciile publice calitative în domeniul sănătății, educație etc. La întrebarea despre mărimea unui salariu competitiv din perspectiva a unui migrant întors, marea majoritate a respondenților au indicat sume cuprinse între 9.000 și 14.000 de lei moldovenești.⁹³

⁹² IOM rapid field assessment of the impact of COVID-19 on the wellbeing of the Moldovan diaspora: an evidence base regarding migrants' coping strategies and contributions https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-07/IOM%20Diaspora%20Survey%20Report-EN_FINAL_3.pdf

⁹³ IOM rapid field assessment of the impact of COVID-19 on the wellbeing of the Moldovan diaspora: an evidence base regarding migrants' coping strategies and contributions https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-07/IOM%20Diaspora%20Survey%20Report-EN_FINAL_3.pdf

Programe pentru copiii din diasporă. În anul 2022 a fost lansată cea de-a X-a ediție, aniversară a Programului Guvernamental Diasporă Origini Reveniri- DOR. **Programul DOR** - este o inițiativă a Guvernului, se desfășoară sub înaltul patronaj al Prim-ministrului și este pusă în practică de BRD, începând cu anul 2013. Scopul programului DOR, este de a consolida legăturile emoționale, culturale și de identitate ale copiilor – generația a doua de emigranți, cu țara lor de baștină, Republica Moldova. Programul a apărut drept rezultat al necesității clar exprimate a diasporei moldovenești de a menține relația cu valorile tradiționale ale țării și de a crește gradul de conexiune emoțională cu Republica Moldova. Programul DOR a fost organizat de Guvernul RM (BRD) în parteneriat cu OIM Moldova, cu intenția de a deveni un program de amploare, care să corespundă nevoilor diferitor beneficiari. La Programului menționat anual participă circa o sută de persoane din cca 20 de țări - Italia, Ucraina, România, Federația Rusă, Spania, Grecia, Portugalia, Cehia, Franța, Norvegia, Marea Britanie, Irlanda, Germania, SUA, Canada, Bulgaria, Georgia și Republica Moldova etc., cu vârsta cuprinsă între 12-17 ani.

Principalul instrument de operaționalizare a politicilor și documentelor strategice care vizează **combaterea migrației ilegale și a traficului** de ființe umane, continuă să fie SNR al MMPS pentru victimele și potențialele victime ale traficului de persoane. SNR este un sistem integrat care acordă asistență comprehensivă victimelor și persoanelor vulnerabile, inclusiv copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire, prin referirea acestora către autoritățile locale și prestatorii de servicii pentru societatea civilă, coordonarea și coerența politicilor la nivel național. Actualmente, coordonarea politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant, fiind canalizată prin intermediul organelor interinstituționale.⁹⁴

Comisia pentru coordonarea unor activități ce țin de procesul migrației este un organ consultativ permanent sub egida Guvernului, care a fost creată în februarie 2010, redenumită în **Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului** în anul 2018, prin HG nr. 947/2018, prezidată de MAI. Comisia are drept scop analiza și coordonarea activităților ce țin de implementarea politicilor în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor. Comisia se întrunește în ședințe la necesitate, dar nu mai rar decât o dată în an. Până în anul 2013 Comisia nu s-a prezentat a fi eficientă din cauza caracterului sporadic al activității sale și naturii de recomandare a hotărârilor sale. Astfel, în cadrul Atelierului de Lucru al Guvernului Moldovei și Echipei de Țară a Organizației Națiunilor Unite (ONU) din Moldova pentru stabilirea priorităților în domeniul migrației și dezvoltării (mai 2013), organizat în cadrul Proiectului Programului Pilot „Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare” (MOMID), printre alte subiecte a fost discutată și propusă necesitatea reluării activității Comisiei în cauză. În acest context, în noiembrie 2013, a avut loc a doua ședință a Comisiei date, care a întrunit membrii desemnați conform HG nr. 133/2010 de instituire a acestui organ consultativ. În cadrul ședinței în cauză s-a discutat necesitatea modificării Regulamentului Comisiei în vederea completării rândurilor Comisiei cu reprezentanți ai societății civile – partenerii de bază în elaborarea, ajustarea politicilor la standardele internaționale și europene, precum și în implementarea politicilor în domeniul migrației și azilului. În acest scop, au fost incluși reprezentanții din partea BRD, OIM Moldova și ÎCNUR Moldova. Modificările propuse au fost efectuate în scopul eficientizării activității Comisiei, asigurării transparenței activității acesteia, precum și în scopul unei mai bune diseminări a informației.

⁹⁴ Mai multe informații privind organele interministeriale consultative în domeniul migrației, pot fi analizate în cadrul Raportului PME, 2005-2010, Secțiunea C.

La sfârșitul anului 2018, a fost modificată structura și Regulamentul Comisiei, acesta în prezent prevede activități ce țin de participarea la elaborarea și implementarea politicilor și strategiilor de stat în domeniul gestionării proceselor migraționale, prevenirii și combaterii migrației ilegale, precum și la avansarea soluțiilor de reformă pentru redresarea situației migraționale în țară, în conformitate cu standardele internaționale. La fel, Comisia elaborează recomandări de perfecționare a legislației în domeniul gestionării proceselor migraționale, prevenirii și combaterii migrației ilegale.

Parteneriatul de Mobilitate (PM) RM-UE este o inițiativă, care reunește mai multe proiecte și inițiative în domeniul migrației și se referă, în mod prioritar, la consolidarea capacităților instituționale în domeniul gestionării migrației, promovarea migrației legale, consolidarea relațiilor cu diaspora, stimularea revenirii și reintegrării migranților moldoveni, investirea eficientă a remitențelor, asigurarea protecției sociale, supravegherea frontierei și securitatea documentelor, precum și cooperarea în domeniul luptei contra migrației ilegale și a traficului de ființe umane. Parteneriatul de Mobilitate oferă un cadru politic de cooperare cu UE (Serviciul European pentru Acțiune Externă, Comisia Europeană, Fundația Europeană de Formare – ETF și Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale statelor membre ale Uniunii Europene – FRONTEX) și 16 state membre ale UE în domeniul migrației, vizând toate dimensiunile de cooperare ale Abordării Globale pentru Migrație și Mobilitate a UE (GAMM).⁹⁵ Mecanismul de monitorizare și coordonare a implementării a PM, este compus din mai multe instrumente, inclusiv Reuniunea la Nivel Înalt, Reuniunea Platformei Locale de Cooperare transformată în Reuniunea Platformei Locale de Cooperare în format extins și Comitetul Național de Coordonare, care este responsabil de raportarea Guvernului privind ultimele evoluții în implementarea PM.⁹⁶

Reuniunile Platformei Locale de Cooperare în format extins, întrunesc reprezentanți din partea autorităților moldovenești, statelor membre UE, Comisiei Europene, Serviciului european pentru acțiune externă, organizațiilor internaționale, societății civile și mediului academic. Scopul unor astfel de reuniuni, este de a aprecia nivelul implementării obiectivelor stipulate în cadrul Declarației Comune privind PM; a prezenta activitățile implementate, curente sau cele planificate în cadrul PM; a evalua mecanismul actual de implementare, cooperare și monitorizare în cadrul PM, pentru consolidarea și îmbunătățirea acestuia; a stabili perspectivele și oportunitățile pentru cooperarea pe viitor între parteneri; a identifica prioritățile pentru cooperarea în cadrul altor platforme bi și multilaterale din domeniul migrației și mobilității la nivel regional și global; și de a prezenta primele rezultate ale procesului de evaluare a PM.

În acest context, anual sunt organizate reuniuni în format extins a Platformei Locale de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană. În cadrul acestor reuniuni, sunt discutate subiecte ce țin de: progresul implementării PM, RM–UE, mobilitatea, migrația legală și integrare, readmisia, creșterea impactului migrației și mobilității asupra dezvoltării, managementul frontierei, documentele de identitate și călătorie, combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane, precum și aspecte privind monitorizarea și evaluarea PM, RM–UE.

De asemenea, anual la Bruxelles, au loc Reuniunile la Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană, unde sunt discutate rezultatele activităților desfășurate pe parcursul anului și examinate posibilitățile de lansare inițiativelor noi. Promovarea migrației legale, susținerea mobilității academice, integrarea migrației în dezvoltare și combaterea migrației ilegale au

⁹⁵ Parteneriat de Mobilitate RM-UE, a opta reuniune la nivel înalt <http://www.brd.gov.md/ro/content/parteneriat-de-mobilitate-rm-ue-opta-reuniune-la-nivel-inalt>

⁹⁶ Parteneriatul de Mobilitate <http://www.mfa.gov.md/parteneriatul-de-mobilitate/>.

fost unele dintre domeniile de interes prioritar identificate de către parteneri. În noiembrie 2015, la Bruxelles a avut loc cea de-a opta Reuniune de Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate RM–UE, în cadrul căreia au fost prezentate performanțele obținute, printre care sunt: elaborarea proiectului Strategiei Naționale „Diaspora – 2025”, implementarea abordării ”whole-of-government” (la nivelul întregului Guvern), desemnarea punctelor focale în domeniul migrației și dezvoltării, la nivel național.⁹⁷ De asemenea, a fost discutată noua abordare a migrației și mobilității propuse în cadrul Comunicării comune a Înaltului Reprezentant al UE și a CE referitoare la revizuirea Politicii Europene de Vecinătate (PEV), precum și examinate noi inițiative de viitor. Reprezentanții CE și ai statelor membre ale UE au apreciat efortul și dinamica pozitivă de implementare a proiectelor și inițiativelor realizate în domeniul migrației legale și consolidării relațiilor cu diaspora, prevenirii și combaterii migrației iregulare, facilitării mobilității circulare și valorificării migrației în politicile de dezvoltare a țării. Partenerii europeni au încurajat Republica Moldova să împărtășească această experiență cu celelalte țări care implementează Parteneriatul de Mobilitate, exprimând disponibilitatea de a acorda sprijin pentru aplicarea în practică a inițiativelor și proiectelor în domeniu, inclusiv prin noile instrumente financiare ale Comisiei Europene.⁹⁸

La reuniunea în format extins a Platformei Locale de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate RM–UE, din anul 2017, care a avut loc la Chișinău, a fost reiterat angajamentul Republicii Moldova, pentru valorificarea potențialului Parteneriatului în domeniul migrației, mobilității și dezvoltării, inclusiv în contextul implementării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Agendei ONU 2030 și a elaborării Pactului Global pentru Migrație. De asemenea, a fost reflectat impactul migrației asupra dezvoltării prin programe și proiecte precum cele implementate de NEXUS, OIM sau cele de atragere a remitențelor. Un accent special, a fost pus pe reintegrarea migranților moldoveni și implicarea acestora în dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Totodată, au fost prezentate ultimele rezultate în contextul programelor precum PARE 1+1 și MiDL–Migrațiune și Dezvoltare Locală.

O atenție deosebită, a fost acordată temelor ce țin de combaterea migrației ilegale, gestionarea frontierelor, securitatea documentelor, precum și protecția internațională și azilul. În acest domeniu, din anul 2017, Republica Moldova beneficiază de proiecte finanțate de către Instrumentul Financiar al Parteneriatului de Mobilitate, împreună cu partenerii din România, Letonia și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale.⁹⁹

Grupul Tehnic de Lucru interinstituțional, creat în 2010 în cadrul proiectului OIM „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova”, care coordonează activitățile ce țin de elaborarea PME al RM continuă să fie lucrativ, actualmente membrii acestui grup, sunt implicați activ în elaborarea și implementarea PME al RM, inclusiv și a acestei ediții. Activitatea GTL interinstituțional din anul 2013, este coordonată de BMA din cadrul MAI.

Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat (CNMIFS) este un organ consultativ instituit în anul 2015 conform HG nr. 902/2015. Consiliul își desfășoară activitatea sub autoritatea și conducerea directă a președintelui Consiliului, președinte al Consiliului a fost desemnat Ministrul afacerilor interne. Misiunea Consiliului este de a eficientiza comunicarea și colaborarea dintre autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat, precum și de a contribui

⁹⁷ Parteneriat de Mobilitate RM-UE, a opta reuniune la nivel înalt. <http://www.brd.gov.md/ro/content/parteneriat-de-mobilitate-rm-ue-opta-reuniune-la-nivel-inalt>.

⁹⁸ Viceministrul Daniela Cujbă a coprezidat cea de-a 8-a reuniune la nivel înalt a Parteneriatului de Mobilitate RM – UE. <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/502535/>

⁹⁹ <http://old.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/508234/>

la fundamentarea deciziilor acestora privind măsurile adoptate și acțiunile corelate ce urmează a fi întreprinse în vederea securizării frontierei de stat și a realizării unui management performant al acesteia.

Printre sarcinile de bază ale CNMIFS se enumeră: i) stabilirea concepției de ansamblu și asigurarea coordonării unitare, pe baza Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat, a acțiunilor și măsurilor pentru securizarea frontierei de stat desfășurate de autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat, iar pe baza deciziilor adoptate în acest sens formulează recomandări; ii) coordonarea acțiunilor autorităților din sistemul managementului integrat al frontierei de stat pentru implementarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat, astfel încât să se asigure respectarea principiului evitării suprapunerilor de competențe, activități și investiții între acestea; iii) adoptarea deciziilor în vederea soluționării problemelor din domeniul de competență cu care se confruntă sau, după caz, sesizează Guvernul și propune adoptarea măsurilor ce se impun pentru rezolvarea acestora; iv) aprobarea conceptului și obiectivelor Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat, elaborate pe baza propunerilor formulate de autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat; v) adoptarea deciziilor în vederea asigurării coerenței în procesul de elaborare și implementare de politici în domeniul managementului integrat al frontierei de stat ale autorităților din sistemul managementului integrat al frontierei de stat; vi) formularea recomandărilor de armonizare a legislației naționale cu normele și practicile internaționale în domeniu; vii) coordonarea și monitorizarea activității grupurilor de lucru din subordinea sa, adoptarea deciziile necesare sau, după caz, formularea propunerile ce se impun.¹⁰⁰

Cu toate acestea, în pofida aranjamentului instituțional solid existent, RM necesită îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțională (care ar putea să fi edificat eventual prin intermediul unei asistențe bine organizate și ajustate), pentru a elabora un cadru instituțional și politici mai eficiente de gestionare a migrației.

C4. Cadrul de programe

Având în vedere impactul fluxurilor migraționale, asupra societății și a economiei moldave, Guvernul a adoptat o serie de programe și proiecte menite să stimuleze întoarcerea cetățenilor săi și să creeze condiții pentru încadrarea legală în muncă a cetățenilor moldoveni în străinătate, inclusiv pentru dezvoltarea migrației circulare. Multe dintre aceste programe implică educație și formare și au fost puse în aplicare cu ajutorul proiectelor finanțate în cadrul Parteneriatului pentru mobilitate UE-Moldova. Mai recent, în contextul Procesului de la Torino, ETF a efectuat o evaluare a politicilor privind dezvoltarea capitalului uman în Moldova (ETF, 2020), punând puternic accentul pe migrație și, mai ales, pe măsurile de sprijinire a migranților din perspectiva ocupării forței de muncă și a competențelor (MISMES). Studiul a analizat în special deteriorarea capitalului uman ca urmare a migrației și măsura în care politicile naționale sprijină migranții, răspunzând nevoilor acestora în materie de competențe și de ocupare a forței de muncă. Analiza indică în mod clar angajamentul guvernului de a aborda provocările asociate fluxurilor masive de migrație, dar precizează, de asemenea, că acesta este unul dintre aspectele politicii în domeniul migrației care necesită investiții mai mari și face recomandări specifice în acest sens.

Obiectivul comun al celor mai multe dintre aceste măsuri constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale diasporei, cu scopul de a atrage persoane care se întorc în țară și investiții, și de a crea noi locuri de muncă. Aceste măsuri pot fi grupate în funcție de diferitele faze ale migrației. Faza

¹⁰⁰ HG nr. 902/2015, cu privire la Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat.

premergătoare migrației, este domeniul în care țara a obținut rezultatele cele mai slabe; majoritatea măsurilor puse în aplicare se rezumă la facilitarea unei tranziții ușoare în țările-gazdă, prin îmbunătățirea conștientizării pericolelor migrației ilegale și prin formare în vederea sprijinirii integrării culturale și lingvistice în țara-gazdă.¹⁰¹

În scopul asigurării unei mai bune coordonări a asistenței externe oferite Republicii Moldova, în anul 2018, Guvernul, prin Hotărârea nr. 377, a reglementat cadrul instituțional și mecanismul de acordare a asistenței externe. De menționat că, hotărârea respectivă a actualizat/ complementat HG nr. 12/2010 și HG nr. 561/2015 precedentă, și stipulează în mod expres apartenența (subscrierea) țării noastre la angajamentele pe plan internațional în domeniul eficientizării asistenței externe, precum sunt: Declarația de la Paris (2005), Agenda de acțiuni de la Accra (2008), Angajamentele de la Bussan (2011) și Comunicatul de la Mexico (2014).¹⁰² De asemenea, hotărârea vizată prevede că, în cadrul mecanismului de coordonare și management al asistenței externe, gestionate de către autoritatea națională de coordonare, Cancelaria de Stat este responsabilă de proiectele/programele de asistență tehnică. Iar, coordonatorul sectorial al asistenței externe este autoritatea publică centrală, responsabilă de politica în sector sau autoritatea publică. Monitorizarea implementării proiectelor/programelor de asistență externă, în scopul evaluării eficienței, eficacității, impactului și durabilității acestora, este efectuată prin intermediul rapoartelor prezentate în Ghidul operațional privind coordonarea și managementul asistenței externe.

Totodată, HG prevede gestionarea asistenței externe prin Modulul Platformei pentru gestionarea asistenței externe „Date privind asistența financiară disponibilă pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor”. În cadrul modificării/ajustării instituționale, Cancelaria de Stat își exercită rolul autorității naționale de coordonare a Modulului Platformei pentru gestionarea asistenței externe.

Începând cu aprilie 2018, potrivit prevederilor HG nr. 377/2018 „Cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismul de coordonare și management al asistenței externe”, Ministerul Finanțelor (MF) a fost desemnat drept autoritate națională de coordonare a asistenței externe. MF (Secția asistență financiară externă din cadrul Direcției investiții publice și asistență financiară externă), este responsabil de mecanismul de coordonare și management al asistenței externe și îndeplinește rolul de punct unic de contact/control în relația cu partenerii externi de dezvoltare și autoritățile publice privind propunerile de proiecte/programe de asistență externă.¹⁰³

Parteneriatului Estic (PaE) a fost lansat oficial la 7 mai 2009, în cadrul Summit-ului PaE de la Praga. PaE reprezintă o inițiativă de consolidare și aprofundare a cooperării UE cu șase țări partenere din Europa de Est și Caucazul de Sud: Armenia, Azerbaidjan, Belarus (participarea suspendată începând cu 28 iunie 2021), Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Această inițiativă este guvernată de principiile implicării comune, diferențierii și condiționalității, iar valorile fundamentale precum democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului, precum și principiile economiei de piață, dezvoltării durabile și buneii guvernări stau la baza acestui parteneriat. PaE se încadrează în cadrul mai larg al Politicii Europene de Vecinătate, concepută în contextul extinderii din 2004, prin care UE colaborează cu vecinii săi de la sud și est pentru a ajunge la cea mai strânsă asociere politică și integrare economică posibilă.

¹⁰¹ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

¹⁰² HG nr. 377/2018, cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103025&lang=ro

¹⁰³ <http://mf.gov.md/ro/content/asisten%C8%9Ba-financiar%C4%83-extern%C4%83>

Cooperarea între statele membre ale PaE și UE se structurează pe două dimensiuni: bilaterală (semnarea și implementarea acordurilor de asociere, crearea zonei de comerț liber și aprofundat, liberalizarea regimului de vize) și multilaterală (care se realizează prin intermediul platformelor tematice și inițiativelor emblematiche - flagship initiative). Cooperarea pe dimensiunea parlamentară a PaE este efectuată în cadrul Adunării Parlamentare EuroNest.¹⁰⁴

MAI/BMA participă la lucrările Panelului cu privire la Migrație și Azil, care urmărește asigurarea cooperării și realizarea schimbului de bune practici în domeniul politicilor migraționale și în domeniul azilului între țările PaE și UE, pentru a facilita ajustarea sistemelor de gestionare a migrației și azilului la standardele internaționale. În același timp, autoritățile de frontieră ale RM participă la lucrările Panelului cu privire la Managementul Integrat al Frontierei, care urmărește asigurarea dialogului și cooperării între autoritățile de frontieră ale PaE, UE și alți actori internaționali în domenii aferente managementului frontierei, în vederea facilitării mobilității persoanelor și bunurilor peste frontiere, prin asigurarea controlului eficient al frontierelor, prevenirea și combaterea infracțiunilor transfrontaliere, inclusiv a traficului de persoane și a migrației iregulare. Ambele panee își desfășoară lucrările în cadrul Platformei PaE „Democrație, Bună Guvernare și Stabilitate”.

Concomitent, MAEIE asigură promovarea constantă a priorităților țării noastre în contextul PaE în cadrul dialogului cu partenerii europeni. Republica Moldova a participat la toate reuniunile Platformelor, inițiativelor pilot desfășurate în cadrul Parteneriatului Estic, preluând experiența partenerilor europeni relevantă domeniilor corespunzătoare din Acordul de Asociere, precum și împărtășind la rândul său bunele practici acumulate cu statele din PaE, cum ar fi de exemplu în domeniul vizelor sau gestionării migrației. Rezultatele bune obținute de Moldova în contextul dimensiunii bilaterale a PaE o plasează în fruntea statelor PaE, aprecierea dată în primul rând de UE și statele membre ale UE.

Domeniul migrației forței de muncă s-a axat pe perfecționarea cadrului legislativ și aducerea în concordanță cu normele legale a unor acte legislative în domeniu. Astfel, au fost operate modificări la Legea nr. 278/2018 cu privire la migrația de muncă și la Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

Pactului Global pentru o Migrație Sigură, Ordonată și Reglementată (GCM). Pactul Global privind migrația a fost aprobat în luna iulie 2018 de toate cele 193 de state membre ale ONU, cu excepția SUA, ulterior fiind ratificat oficial la Conferința internațională desfășurată la Marrakech (Maroc) în perioada 10-11 decembrie a aceluiași an.

Republica Moldova a participat la Conferința de la Marrakech și a susținut Memorandumul Pactului Global pentru Migrație, pledând pentru susținerea unui text echilibrat bazat pe solidaritate, angajament multilateral și o abordare cuprinzătoare față de provocările migrației. Printre obiectivele prioritare au figurat susținerea unui text fără valoare juridică obligatorie, evitarea stabilirii obligațiilor financiare suplimentare obligatorii pentru statele membre, reflectarea corespunzătoare a principiului suveranității naționale, susținerea unor politici care să respecte drepturile și libertățile fundamentale ale omului, precum și reflectarea adecvată a diferențierii clare între migranți legali și ilegali, precum și între migranți și refugiați.

Realizarea exercițiului de raportare voluntară constituie un proces complex prin care țara prezintă realizările și performanțele în diverse domenii în ceea ce privește atingerea celor 23 de obiective ale

¹⁰⁴ <https://mfa.gov.md/ro/content/ce-este-parteneriatul-estic>

Pactului Global pentru Migrația Sigură, Ordonată și Reglementată, totodată evaluează situația și identifică problemele pentru o mai bună direcționare și ajustare a măsurilor și implicărilor în realizarea angajamentelor asumate.

Fiind un exercițiu complex și nou pentru Republica Moldova, realizarea acestuia din perspectivă metodologică s-a bazat pe Planul de acțiuni vizat pentru desfășurarea procesului de elaborare a Raportului de evaluare voluntară națională pentru implementarea GCM, aprobat de către Ministerul Afacerilor Interne, care și-a asumat calitatea de coordonator¹⁰⁵ al procesului de elaborare al Raportului de evaluare voluntară națională privind implementarea GCM. Planul a specificat clar etapele procesului respectiv și acțiunile în cadrul acestora, termenii de realizare, entitățile direct responsabile pentru realizarea fiecărei acțiuni specifice, precum și partenerii relevanți (APC, APL și societatea civilă) astfel încât să fie asigurată transparența și participativitatea.

Astfel, în cadrul procesului participativ extins au fost create două grupuri de lucru, care au convenit asupra procesului detaliat de realizare a evaluării naționale voluntare reieșind din prevederile generale ale Planului de acțiuni. Totodată, în iunie 2019 a fost creat grupul de lucru pentru migrație a Echipei de țară a ONU (UNCT MTF), care reunește toate agențiile rezidente ale ONU și servește, de asemenea, ca platformă pentru angajarea ONG-urilor și a altor entități pentru a asigura o abordare integrată și o implicare a întregii societăți în gestionarea migrației și implementarea GCM. Prin activitatea sa, MTF contribuie la consolidarea capacităților echipei de țară a ONU pentru a oferi Guvernului RM sprijin eficient, la timp, coordonat în ceea ce privește facilitarea punerii în aplicare a obiectivelor ODD legate de migrație, punerea în aplicare, urmărirea și revizuirea GCM și a Cadrului de parteneriat ONU - Republica Moldova pentru Dezvoltare Durabilă 2018-2022 (UN PFSD).

Reieșind din angajamentele internaționale asumate în acest context, la finele lunii iunie al anului 2019, Guvernul Republicii Moldova a confirmat interesul pentru pregătirea și realizarea primei revizuirii voluntare naționale în contextul implementării GCM.

Scopul Raportului de evaluare voluntară națională privind implementarea Pactului Global pentru o Migrație Sigură, Ordonată și Reglementată (GCM) a fost, prezentarea progresului înregistrat de Republica Moldova în gestionarea proceselor migraționale, concentrându-se în special pe rezultatele obținute cu referire la obiectivele GCM de la aprobarea acestuia în decembrie 2018, totodată drept punct de referință fiind și adoptarea Agendei 2030.

Astfel, la data de 27 octombrie 2020, Ministerul Afacerilor Interne prin Biroul Migrație și Azil în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație a elaborat Raportul de evaluare națională voluntară, ediția 2020, în vederea prezentării progreselor în realizarea aspectelor Pactului Global pentru o Migrație Sigură, Ordonată și Reglementată la nivel național și internațional.¹⁰⁶

Raportul de evaluare națională voluntară elaborat, prezintă progresele înregistrate în realizarea aspectelor Pactului la nivel național și internațional. Ministerul Afacerilor Interne și Biroul migrație și azil vor continua activitățile propuse în scopul promovării și îndeplinirii obiectivelor prevăzute de Pactului Global, conform mandatului său de activitate. Pactul global prezintă un cadru de cooperare fără caracter obligatoriu din punct de vedere juridic. Acesta se bazează pe angajamentele convenite de statele membre în Declarația de la New York pentru refugiați și migranți adoptată în 2016 (Pactul

¹⁰⁵ Hotărârea Guvernului nr. 725/2017, cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371433>

¹⁰⁶ https://migrationnetwork.un.org/sites/g/files/tmzbd1416/files/docs/republic_of_moldova.pdf

global, paragraful 7) și în Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă. El reafirmă dreptul suveran al statelor de a-și defini propria politică națională în materie de migrație, precum și prerogativele lor de a guverna migrația în cadrul jurisdicției lor, în conformitate cu dreptul internațional.

De asemenea, în cadrul **proiectului regional „Promovarea și protejarea drepturilor femeilor lucrătoare migrante”** implementat de către UN Women în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, a fost efectuată analiza legislației naționale în contextul corespunderii acesteia la prevederile CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women), rezultatele căreia au fost subiectul mai multor ateliere de lucru cu reprezentanții guvernului, societății civile și ale lucrătoarelor migrante. Amendamentele propuse pentru a fi introduse în cadrul legislativ și normativ au fost operate și expediate pentru aprobare finală.¹⁰⁷ De asemenea a fost elaborat un Ghid al serviciilor prestate la nivel local, care reprezintă o cartografiere a serviciilor disponibile la nivel local, în domeniile asistenței și protecției sociale, angajării în câmpul muncii, antreprenoriat, agricultură cât și a serviciilor funciare și cadastrale în funcție de etapa de migrație: pre-migrare, migrare și/ sau post-migrare. Tot în cadrul aceluiași proiect a fost elaborată platforma electronică www.e-angajare.md, datorită căreia a fost posibilă organizarea periodică a târgurilor locurilor de muncă on-line în scopul informării, în primul rând, a cetățenilor aflați peste hotare, dar și a celor din țară. Conform statisticilor, majoritatea migranților din Moldova sunt femei. Ele contribuie anual cu peste 700.000 de euro, ceea ce reprezintă 10% din Produsul Intern Brut (PIB).¹⁰⁸

Proiectul „Reîntoarcerea și Reintegrarea Voluntară Asistată a Minorilor și Tinerilor Adulți”, cu accent pe prevenirea traficului, implementat de Guvernul Austriei și Fondul European de Returnare, a contribuit la asistarea mai multor beneficiari și la crearea Comitetului Inter-Instituțional pentru monitorizarea implementării activităților proiectului.

Guvernele Regatului Norvegiei, Regatul Danemarcei și Confederația Elvețiană au contribuit la combaterea traficului de ființe umane, la prevenirea riscurilor și identificarea victimelor și potențialelor victime, prin elaborarea planurilor individuale de reabilitare, reintegrare și asistență complexă a victimelor traficului prin SNR. În special prin intermediul: i) proiectului regional implementat de către Misiunea OIM în Ucraina în parteneriat cu OIM Moldova, OIM Belarus, La Strada Ucraina, La Strada Moldova și La Strada Belarus, Programul împotriva Traficului de ființe umane în Europa de Est în perioada 2014 -2017; ii) Consolidarea eforturilor naționale protejarea drepturilor omului a victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane în Moldova – în perioada 2015-2018, beneficiari actorii care activează în domeniul anti-trafic în Moldova: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, membrii SNR la nivel central și local, Secretariatul Permanent CNCTFU, ONG-urile care activează în domeniul anti-trafic.

Printre donatorii cheie din ultimii ani sunt: Comisia Europeană, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), Autoritatea Suedeză pentru Dezvoltare Internațională, Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei, România, Guvernul Norvegiei, Agenția Internațională pentru Dezvoltare, Corporația de Dezvoltare a Germaniei, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Serviciul de Dezvoltare al Liechtenstein, Fondul

¹⁰⁷ Republic of Moldova. Mobility Partner ship. Information newsletter. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/buletin-informatiional-mobilitate-12.pdf>

¹⁰⁸ <https://moldova.un.org/ro/13326-femeile-migrante-isi-unesc-fortele-si-creeaza-miscarea-femeilor-migrante>

pentru țările cu economie de tranziție, Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și alți donatori.

Conform Raportului Ministerului Finanțelor privind asistența externă acordată Republicii Moldova în anul 2021, pe parcursul anului, partenerii externi de dezvoltare au realizat debursări din împrumuturi și granturi de cca 889,7 mil EUR (fiind în creștere cu 197,1 mil. EUR față de anul 2020), în timp ce angajamentele pentru proiectele de dezvoltare vizate au atins 826,1 mil. EUR (în creștere cu 131,8 mil. EUR față de anul 2020). Valoarea înaltă a debursărilor comparativ cu volumul angajamentelor se datorează în mare parte asistenței acordate în mod excepțional în contextul crizei pandemice COVID-19 și crizei energetice, resurse care nu au urmat ciclul clasic de programare. Din volumul asistenței externe debursate, au fost alocate pentru COVID-19 circa 75,2 mil. EUR, iar pentru atenuarea crizei energetice - 60,4 mil. EUR. Totodată, au fost finanțate proiecte de asistență externă în număr de cca 693, dintre care aproximativ 182 au fost lansate în 2021, iar 127 au fost finalizate pe parcursul anului. Volumul total al asistenței în derulare fiind de cca 1.720,2 mil. EUR. Pe parcursul anului 2021, principalii parteneri externi de dezvoltare multilaterali ai Republicii Moldova, conform valorii debursărilor realizate, s-au evidențiat: FMI (263,1 mil EUR), urmat de CE (218,6 mil EUR), BERD (111,9 mil EUR), BM (79,3 mil. EUR), BEI (73,4 mil EUR), BDCE (42,1 mil EUR), etc. Totodată, în topul creditorilor/donatorilor bilaterali se regăsesc: Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (21,6 mil. EUR), Regatul Suediei (12,5 mil. EUR), Confederația Elvețiană (10,7 mil. EUR), Republica Federală Germania (8,7 mil. EUR). Totodată, se atestă prezența Agențiilor ONU cu debursări în valoare de 32,8 mil. EUR.¹⁰⁹

Cei mai importanți partenerii de implementare a proiectelor și programelor care țin de domeniul migrației sunt: OIM Moldova, ICNUR, Fondul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Fondul ONU pentru Populație în Moldova, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) Moldova, Fondul European de Investiții și Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migraționale (ICMPD) și alții.

Printre proiectele principale din domeniul migrației care sunt derulate în perioada de raportare pot fi menționate așa inițiative cum sunt:

- *Consolidarea eforturilor naționale de a proteja drepturile (potențialelor) victime ale traficului de persoane în Moldova*, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova (OIM).
- *Programul împotriva Traficului de Ființe Umane în Europa de Est*, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și implementat de OIM.
- *Consolidarea capacităților de dezvoltare a Moldovei prin crearea parteneriatelor dintre diasporă și țara de origine*, finanțat de Fondul de Dezvoltare al OIM, implementat de OIM.
- *O mai bună guvernare a migrației de muncă și a calificărilor*, finanțat de CE prin intermediul Programului Tematic de Cooperare cu țările terțe în domeniul migrației și al azilului, cofinanțat și implementat de către ILO.
- *Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare a Republicii Moldova (MOMID fazele I și II)*, finanțat de SDC și implementat în parteneriat de către PNUD, OIM și UN Women.

¹⁰⁹ Raportului Ministerului Finanțelor privind asistența externă acordată Republicii Moldova în anul 2021
<https://www.mf.gov.md/sites/default/files/Raport%20ODA%202021.pdf>

- *Abordarea efectelor negative ale migrației asupra minorilor și familiilor rămase în urmă, finanțat de UE, cofinanțat și implementat de Ministerul Muncii și Politicilor Sociale al Italiei în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și OIM*
- *Susținerea Republicii Moldova în implementarea Planului UE-RM de liberalizare a regimului de vize, finanțat de UE, implementat de către ICMPD.*
- *Valorificarea Migrației în scopuri de dezvoltare a Republicii Moldova, finanțat de către SDC și implementat și implementat de către OIM.¹¹⁰*
- *Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL)¹¹¹, finanțat de către SDC și implementat de către PNUD în parteneriat cu alte două proiecte implementate de către OIM Moldova și Agenția Internațională pentru Informație din Țara de Origine (IASCI/NEXUS).*
- *Consolidarea cadrului instituțional al Republicii Moldova în domeniul migrației și dezvoltării, faza I și faza II, finanțat de SDC și implementat de către Cancelaria de Stat.*
- *Inițiativa calitativă în procedura de azil în Europa de Est și Caucazul de Sud (fazele I și II), finanțat de UE și ÎCNUR, implementat de Biroul migrație și azil și ÎCNUR Moldova.*
- *Consolidarea managementului migrației și a cooperării în domeniul readmisiei în Europa de Est, finanțat de Comisia Europeană și implementat de OIM și BMA, IGPF, CCTP.*

Mecanismele de coordonare a donatorilor. În perioada analizată un șir de mecanisme de coordonare a donatorilor au fost constituite pentru a îmbunătăți coordonarea între partenerii de dezvoltare și guvern. La nivel național, mecanismul cheie de coordonare a partenerilor de dezvoltare sunt ședințele donatorilor, organizate pentru a îmbunătăți coordonarea și armonizarea între Guvernul RM, MF și partenerii săi.

Planul de implementare a principiilor de parteneriat, semnat în martie 2010 între Guvern, Banca Mondială (BM) și alți donatori relevanți (UE, ONU, cât și mulți alți donatori bilaterali), prevede un proces mai formal de constituire a Consiliilor de asistență externă sectorială (numite și Consilii de coordonare sectorială), un organ consultativ – Consiliul Comun de Parteneriat – care reflectă parteneriatul între Guvern, societatea civilă (inclusiv sectorul privat) și partenerii de dezvoltare. Consiliul este co-prezidat de Prim-ministrul Moldovei și un reprezentant al partenerilor externi de dezvoltare. În contextul fenomenului migrației, merită să fie menționat Consiliul sectorial în domeniul asistenței externe pentru sectoarele de protecție socială și muncă, care este prezidat de MSMPS (redenumit în anul 2021 în MMPS). Co-președinția Consiliului este asigurată de un reprezentant al organizațiilor donatoare active în domeniu, partenerii externi de dezvoltare activi în sectoarele de protecție socială și muncă, organizațiile non-guvernamentale ce implementează proiecte de asistență externă în domeniile protecției sociale și muncii, precum și alte instituții relevante în domeniile respective, așa cum este Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Marii Britanii (DFID), SIDA, SDC, OIM, BM, USAID, OSCE, ADC/ADA, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei, Agenția de Coordonare și Cooperare Internațională a Turciei, Oficiul ONU în Moldova, Agențiile ONU etc.¹¹²

În Moldova, începând cu anul 2012, au fost create Grupuri de Lucru tematice, formate din reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, societatea civilă și sectorul privat, care desfășoară lucru

¹¹⁰ <http://amp.gov.md/aim/viewActivityPreview.do~public=true~pageId=2~activityId=7239~language=ro>

¹¹¹ http://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/operations/projects/inclusive_growth/integrated-migration-local-development-project.html

¹¹² Ordinul MSMPS Nr. 1388 din 04 decembrie 2019, cu privire la crearea Consiliului sectorial în domeniul asistenței externe pentru sectoarele de protecție socială și muncă (cu anexele respective).
https://msmps.gov.md/sites/default/files/legislatie/ordin_4.pdf

în comun, în vederea oferirii suportului și expertizei în domeniile cheie identificate de Guvernul Republicii Moldova, funcționale și în perioada analizată. Deoarece una din cele cinci priorități stipulate în formularul RM de aplicare pentru Programul Pilot de Dezvoltare (PPD), se referă la migrație și managementul frontierei, în Moldova a fost creat Grupul de Lucru în domeniul migrației al donatorilor pentru Republica Moldova, care este co-prezidat de Ambasada României în Moldova și de Ambasada Republicii Slovace în Moldova, și este găzduit de Ambasada SUA în Moldova. În cadrul sesiunilor acestui grup de lucru, au fost identificate și discutate prioritățile în domeniul migrației, managementului de frontieră și combaterea traficului de persoane; aceste domenii fiind subiectele pe care se vor axa eforturile partenerilor de dezvoltare ale Moldovei în cadrul PPD.

În vederea coordonării, monitorizării și evaluării asistenței externe în domeniul afacerilor interne, inclusiv managementului migrației și al managementului integrat al frontierei de stat, de care beneficiază Moldova. În anul 2015 și-a început activitatea Consiliul sectorial de asistență externă în domeniul afacerilor interne prezidat de MAI. Pe lângă reprezentanții MAI și a subdiviziunilor MAI, la lucrările Consiliului participă reprezentanți ai donatorilor, Cancelariei de Stat, societății civile și altor instituții relevante. Prima ședință a Consiliu sectorial a avut loc în 2015, în cadrul căruia s-au prezentat progresele accesării asistenței externe, precum și rezultatele evaluării programelor de asistență externă oferită RM de către UE în domeniul securității frontierei de stat în perioada anilor 2011-2015.

În continuare, în urma Reuniunii Consiliului Sectorial al MAI în domeniul asistenței externe, care a avut loc la 3 decembrie 2020, s-a discutat punctele de referință din perspectiva reformelor implementate, consolidării capacităților instituționale și ajustării activității la standarde internaționale, dar și un bun prilej de a intensifica cooperarea internațională prin împărtășirea priorităților pe termen scurt, mediu și lung. Astfel, proiectele direcționate spre îmbunătățirea infrastructurii, pe toată suprafața țării, sunt vitale pentru a consolida capacitatea de reacție a MAI și structurilor subordonate în situații de urgență, prevenirea și combaterea criminalității și garantarea securității cetățenilor.¹¹³

Platforma pentru gestionarea asistenței externe (PGA) al Guvernului Moldovei (AMP -Aid Management Platform).¹¹⁴ PGA este un sistem de gestionare a informațiilor privind asistența (AIMS) dezvoltat ca un sistem open-source sub forma unei aplicații web și baze de date de către organizația non-guvernamentală Development Gateways Inc. PGA este utilizată în peste 25 de țări.

PGA a fost introdusă în Republica Moldova în 2012 cu sprijinul PNUD și a fost pusă în funcțiune la 27 ianuarie 2014. Este utilizată pentru colectarea, accesarea, monitorizarea și raportarea asistenței externe. PGA este un instrument valoros atât pentru Guvern, cât și pentru comunitatea PD pentru a înțelege mai bine cuantumul total al asistenței externe furnizate și pentru a îmbunătăți alocarea, planificarea și armonizarea asistenței. În 2019, PGA a fost transferată în gestiunea Ministerului Finanțelor. Totodată, responsabilitatea întreținerii sistemului a fost transferată Centrului pentru Tehnologii Informaționale în Finanțe.

Pe parcursul anului 2021, MF, cu sprijinul Proiectului PPF (Project Preparation Facility), a actualizat PGA la cea mai recentă versiune disponibilă și a lucrat asupra îmbunătățirii gradului de utilizare și funcționalității sistemului.¹¹⁵

¹¹³ <https://mai.gov.md/ro/news/reuniunea-consiliului-sectorial-al-mai-domeniul-asistentei-externe>

¹¹⁴ <http://amp.gov.md/portal/>

¹¹⁵ <https://mf.gov.md/ro/content/un-nou-start-ofertit-platfomei-pentru-gestionarea-asisten%C8%9Bei-externe-amp-%C3%AEn-moldova>

Asistența Oficială pentru Dezvoltare (AOD) continuă să joace un rol esențial în finanțarea globală disponibilă pentru a contribui la realizarea Agendei 2030 și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD). Mai mult decât atât, AOD rămâne o sursă importantă de finanțare pentru țările în curs de dezvoltare, care se află într-o situație de fragilitate crescând. Asistența externă destinată Republicii Moldova în anii 2017-2021 a fost aliniată obiectivelor prioritare, incluse în documentele de politici și planificare strategică națională. Concomitent, angajamentele asumate de către Guvernul țării au fost realizate datorită consolidării dialogului cu partenerii externi de dezvoltare pe diferite dimensiuni ale cooperării, precum și responsabilizării/implicării active ale coordonatorilor sectoriali.¹¹⁶

¹¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2021/06/14/official-development-assistance-council-approves-the-annual-report-to-the-european-council-on-eu-development-aid-targets/>

Partea D. Principalele constatări, Implicații asupra Politicilor și Recomandări

Secțiunea D1 rezumă principalele constatări din Părțile A, B și C relevante în contextul datelor disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

În Secțiunea D2, în baza evaluării situației curente, sunt prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici întru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

Secțiunea D3 continuă secțiunea anterioară, prezentând un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Secțiunea D4 indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și baza generală de evidență a migrației.

D1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare

Această secțiune rezumă principalele constatări relevate de datele disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

Context. Fenomenul migrației în Moldova continuă să fie caracterizat preponderent de emigrarea peste hotare a populației, mai puțin de imigrarea persoanelor de peste hotare. Eforturile statului în perioada curentă sunt direcționate spre gestionarea fenomenului, inclusiv desfășurarea reformelor instituționale direcționate în acest scop, cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană.

Odată cu declanșarea crizei economice în Europa și înăsprirea condițiilor de ședere a migranților în Federația Rusă, una din principalele țări de destinație a moldovenilor, a devenit deosebit de actuală necesitatea abordării problemelor migranților reveniți în țară. La întoarcere migranții pot contribui la dezvoltarea țării de baștină, atât prin implicarea lor în activitatea de muncă, cât și prin lansarea afacerilor proprii, crearea legăturilor de afaceri între țara de origine și cele de destinație, transferul de abilități și cunoștințe acumulate peste hotare, de tehnologii, precum și prin transfer de idei, convingeri, standarde de viață, etc.

Studiile realizate în domeniu denotă că principalii factori de impulsione a migranților moldoveni continuă să fie cei de ordin economic: lipsa locurilor de muncă și/ sau salariile neatractive oferite pe piața muncii din Moldova și lipsa asigurării cu locuință.

Modele actuale de migrație. Analiza situației în domeniul migrației s-a realizat în baza unei serii de date administrative și statistice, oferite de către diferiți producători de date.

O serie de date administrative ale ASP permit analiza situației privind *Autorizarea emigrării* cu retragerea vizei de reședință înainte de plecarea din țară. În baza acestor date a fost estimat un număr de circa 122 mii persoane care către sfârșitul anului 2021 locuiau peste hotare. *Autorizarea emigrării anuale* înregistrează tendințe stabile spre diminuare, în același timp înregistrând discrepanțe între mediile de reședință. Analiza datelor privind țara de destinație a persoanelor care au autorizat emigrarea din Moldova, denotă, că în anul 2021, Federația Rusă și Italia au cumulat cea mai mare pondere de aproximativ 55,6 procente din totalul acestora. Astfel, pe primul loc se află Federația Rusă cu 36,2 procente, urmată de Italia cu 19,4 procente pe locul trei sa poziționat emigrarea spre Germania cu 12,9 procente. Se observă că în anul 2021 comparativ cu anul 2017, au crescut semnificativ tendințele de emigrare spre Italia (19,4 % față de 0,6% respectiv), iar spre Germania au scăzut

(12,9%, față de 14,1% respectiv), motivul fiind situația social-economică și nivelul de viață în țara gazdă. Printre alte țări cu ponderi semnificative ale emigranților sunt Ucraina, SUA și Israel.

O sursă importantă, care oferă posibilitatea estimării volumului emigrării internaționale este, informația IGPF despre perioada aflării cetățenilor RM în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. Conform acestei surse la sfârșitul anului 2021 un număr de 351,5 mii persoane se aflau în afara țării mai mult de 12 luni, circa 58 procente dintre aceștia au vârstă de 15–44 ani, femeile constituind cu 11 procente mai mult decât bărbații.

Datele MAEIE obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM peste hotare relatează că la finele anului 2021 peste hotare se aflau circa 417,5 mii persoane, indiferent de durata aflării acestora în țările de destinație. Analiza datelor, privind distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM, care locuiau peste hotare după țările gazdă relatează, că cca 65 procente din numărul total cumulează Franța și Italia. De menționat că, nu toate misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM au transmis datele.

Migrarea temporară/circulară în scop de muncă, cu intenția de a reveni acasă, este estimată în baza datelor AFM. Datele cercetării AFM efectuată trimestrial de Biroul Național de Statistică reprezintă un număr de cetățeni, care într-un anumit timp s-au aflat la muncă, sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării. În perioada analizată, datele au fost diferite de la an la an. Valorile mai înalte au fost reprezentate în anii 2017 și 2018, constituind 140,6 mii persoane și 147,4 mii persoane respectiv. Începând cu anul 2019 valorile au înregistrat o scădere, de la 105,9 mii persoane în anul 2019 până la 79,0 mii persoane în anul 2021.

Profilul **Migrării temporare** este diferit, în comparație cu cel al *Autorizării emigrării*. Preponderent migrează la muncă populația din mediul rural care constituie circa 70 procente, iar caracterul masculin al acestui tip de migrație este deosebit de pronunțat. De asemenea, în cazul acestui tip de migrație, numărul bărbaților depășește numărul femeilor. În general, principalele țări de destinație au continuat să fie Federația Rusă, Germania, Italia, Franța, însă distribuția pe sexe este diferită. Pentru 25 procente dintre bărbați țara de destinație a fost Germania, pentru 21 procente - Federația Rusă, pentru 10 procente - Franța, în cazul femeilor distribuția este mai uniformă cu 43 procente - pentru Italia și 18 procente - pentru Federația Rusă.

În ceea ce privește structura pe vârste a migrației, se observă prevalența semnificativă a celor de 15–44 ani, care cumulează circa 60 procente din totalul migranților temporari. Circa 40 procente dintre migranți sunt persoane cu studii medii (liceale, gimnaziale), iar circa 31 procente constituie cei cu studii medii specializate și studii profesionale.

Datele ANOFM denotă, tendințe spre creștere a numărului persoanelor care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă (în anul 2017-2.974 persoane, iar în anul 2021 – 7.120 persoane). Totuși, numărul acestora rămâne a fi destul de mic în comparație cu numărul celor plecați în scop de muncă, sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare în perioada analizată. Principalele țări de destinație unde migranții pleacă, în baza contractelor de muncă sunt Polonia, Israel, Germania, Olanda.

Cu referire la **migrația pentru studii**, datele denotă că numărul de moldoveni care s-au aflat la studii peste hotare pe parcursul anilor 2017–2021 a variat între 5,2 mii și 6,1 mii. În anul 2021 circa 90 procente făceau studiile în România, 8,0 procente - în Federația Rusă, 2,4 procente - în Bulgaria în alte țări câte 0,6 procente și mai puțin fiecare. Din cauza numărului limitat de locuri de studii peste hotare, care sunt oferite Moldovei în cadrul protocoalelor internaționale de colaborare, numărul de

persoane care studiază peste hotare, prezentat de Ministerul Educației și Cercetării este relativ mic. Nu se cunoaște numărul celor care pleacă pentru a-și face studiile peste hotare în afara acordurilor internaționale și fără notificarea Ministerului, care, probabil, este mai mare. În același timp, în perioada anilor 2020-2021, pandemia COVID-19, nu a permis tinerilor să meargă la studii peste hotare, aceștia la rândul său au ales să învețe acasă.

Emigrarea involuntară a înregistrat o creștere semnificativă către sfârșitul anului 2021 în comparație cu anul 2017. Numărul solicitanților de azil din Moldova peste hotare a fost de 3.430 persoane în 2017, iar în 2021 au fost înregistrate 6.881 persoane, totodată s-a înregistrat o descreștere nesemnificativă a numărului persoanelor care au obținut statut de refugiat peste hotare, de la 2.341 persoane în anul 2017 până la 2.190 persoane în anul 2021. De menționat, că în perioada analizată s-a majorat, rata de creștere în raport cu anul precedent a *numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare*, iar cea a *numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare s-a micșorat nesemnificativ*.

Repatrierea: pe parcursul anilor 2017 – 2021, numărul anual de persoane repatriate a oscilat diferit, înregistrând scăderi și majorări. În anul 2021 numărul persoanelor repatriate a fost în creștere cu 1.029 persoane față de anul 2020, constituind 2.223 persoane. În perioada analizată cel mai mic număr a fost înregistrat în anul 2020, cauza fiind restricțiile de circulație urmarea pandemiei COVID -19. Totodată, se constată descreșterea numărului de copii repatriați, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în anul 2021 a fost de 2,6 procente, față de 4,3% în anul 2017.

Readmisia. O dinamică pozitivă este înregistrată pentru domeniul readmisiei în Moldova. În perioada 2017 - 2021 numărul persoanelor readmise a variat, înregistrând 621 persoane în anul 2021, față de 758 în anul 2020, dar totodată înregistrând o creștere semnificativă față de anul 2018 și 2019. Distribuția cetățenilor RM readmiși, după țara din care au fost readmiși relevă, că majoritatea în anul 2021 au revenit din Germania (62%), urmate de cele din Franța (27%), analogic și în anul 2020 majoritatea au revenit din Germania și Franța.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane: Sistemul Național de Referire¹¹⁷ este cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipelor Multidisciplinare (EMD) care au atins o acoperire națională. Eficiența sistemului respectiv este confirmată de creșterea numărului persoanelor identificate prin intermediul acestuia. Datele statistice arată că în anul 2021 au fost identificate 77 victime TFU. Din totalul persoanelor identificate drept victime TFU în anul 2021, femeile au constituit 52 procente, iar copii 25 procente (din care 95% fete). Totodată pe parcursul anului 2021, prin intermediul platformei SNR, au fost identificate și asistate un număr de 54 prezumate victime ale TFU. Se presupune că numărul acestora ar putea fi cu mult mai mare pentru că include un grup extins de persoane care sunt considerate ca fiind în risc sporit de a deveni victimă a TFU.

Populația rezidentă de origine străină. Către finele anului 2021, numărul total de străini (inclusiv apatrizii), care se află pe teritoriul Moldovei a fost de 21.933 persoane (0,55 procente din totalul populației). Peste 55 de procente din populația rezidentă de origine străină, erau cetățeni ai Ucrainei (30%), Federației Ruse (24%), urmați de cei ai Turciei (5,8 %), a Israelului (5,6%) și a României (5,4%). Numărul anual de imigrări a străinilor în Moldova în perioada anilor 2017-2021 a înregistrat valori constante, constituind în anul 2021 - 4.186 persoane. De menționat că, rata de creștere a

¹¹⁷ SNR a fost lansat în Republica Moldova în anul 2006 cu suportul OIM, a donatorilor externi și societății civile

imigrării străinilor în anul 2021 a constituit 145 procente față de anul 2020. Această majorare se datorează în mare parte înlesnirii restricțiilor de circulație urmare a pandemiei COVID -19 și creșterii numărului proiectelor internaționale.

Impactul demografic al migrației. Prevalența emigrării asupra imigrării influențează dezvoltarea demografică a republicii, care în perioada de amploare a fenomenului, a condus la descreșterea continuă a numărului populației și la amplificarea procesului de îmbătrânire a populației. Astfel, prevalența emigrației asupra migrației, are un impact imediat asupra numărului populației, și influențează la descreșterea continuă a acesteia, iar plecarea la muncă peste hotare a femeilor în vârstă fertilă, conduce la înrăutățirea principalilor indicatori demografici în timp, ca rezultat al reducerii natalității. În perioada anilor 2017 - 2021 rata natalității s-a micșorat considerabil, în anul 2021 constituind 11,2 nașcuți-vii la 1.000 locuitori (în anul 2017 – 13,3 nașcuți-vii la 1.000 locuitori). Fenomenul migrației este mai pronunțat în mediul rural, în comparație cu cel urban. Totodată, se observă tendințe stabile spre creștere a populației urbane în contextul reducerii/stabilizării populației totale a țării, ceea ce relatează asupra existenței migrației interne, de la sate spre orașe, în special a populației economic active.

Impactul economic al migrației. Migrația forței de muncă din țară, are un rol important și semnificativ și în termeni economici. Creșterea numărului persoanelor plecate la muncă peste hotare, a rezultat în creșterea semnificativă a cuantumului transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici. Creșterea constantă a Produsului Intern Brut, în mare parte se atribuie veniturilor remise în țară de către migranții moldoveni care lucrează peste hotare.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populație. Circa 23 procente de gospodării casnice din țară, în anul 2021 beneficiau de surse bănești provenite din remitențe, în mediul rural ponderea acestora fiind de 28,0 procente.

Veniturile gospodăriilor sunt influențate considerabil de remitențe, în cazul gospodăriilor beneficiare de mijloacele respective ponderea constituie cca 49,3 procente, iar în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe din mediul rural – cca 55 procente (din mediul urban 41,4 procente). Astfel, dacă nu ar primi remitențe, proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei în 2021 ar constitui 37,5 procente, în mediul rural indicatorul ar fi de 45,9 procente.

Este atestată o înrăutățire continuă a indicatorilor care caracterizează **piața forței de muncă**. În perioada 2017 - 2021 numărul populației economic active,¹¹⁸ a fost în scădere semnificativă constituind 871,6 mii persoane în 2021, în descreștere cu 128,1 mii față de anul 2017. Astfel, în perioada menționată rata de activitate a fost în continuă descreștere, constituind 41,1 procente, la sfârșitul perioadei, față de 45,9 procente, la începutul perioadei analizate (anul 2018). La fel a scăzut ponderea populației în vârstă aptă de muncă (VAM 16–57/62 ani¹¹⁹) de la 65,6 procente în 2017 până la 59,5 procente în 2021. Ca urmare, a crescut ponderea persoanelor peste VAM de la 17,3 la 21,1 procente respectiv în anii 2017 și 2021. Chiar dacă, aceste diferențe par a fi neesențiale, datele indică asupra schimbărilor în structura populației. În condițiile migrației populației tinere peste hotare, poate fi așteptată o reducere în continuare a populației în vârstă aptă de muncă, cu toate efectele negative ale acestui fenomen.

¹¹⁸ Nota analitică Migrația Forței de muncă și impactul asupra forței muncii în RM, Chișinău 2018, disponibilă la adresa: http://anofm.md/files/elfinder/Nota%20analitica_final_2%20%281%29.pdf

¹¹⁹ Conform definiției naționale, * începând cu 2018 VAM (16-57/62 ani)

Studiile în domeniu denotă unele tendințe spre reîntoarcere în țară a migranților în scop de muncă. Totodată, migranții reveniți se confruntă cu probleme de reintegrare, care sunt generate de lipsa locurilor de muncă bine plătite și atractive. Lansarea propriei afaceri rămâne a fi dificilă din diverse motive, inclusiv insuficiența de resurse financiare și lipsa de informare. În aceste condiții o parte considerabilă dintre migranți aleg să re-emigreze, inclusiv atrăgând și alți membri ai familiei și prieteni.

Impactul negativ social generat de fenomenul migrației este confirmat de o serie de studii în domeniu. Acesta este exprimat prin deficiența de cadre în astfel de domenii precum sunt educația și sănătatea, ca rezultat a emigrării personalului calificat care a lucrat în aceste sectoare. A fost constatat că, migrația reduce sărăcia, însă generează efecte sociale negative asupra copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire în urma migrației persoanelor tinere. În anul 2021 numărul copiilor lăsați în țară fără grija părintească, conform estimărilor Ministerului Educației și Cercetării a fost de 20,7 mii, dintre care 3,0 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare la muncă și 17,7 mii copii cu un părinte plecat peste hotare la muncă.

Migrația forței de muncă afectează **durabilitatea sistemului național de asigurare socială**. Astfel, fiind în afara țării, o parte semnificativă a populației economic active nu participă la sistem, ceea ce duce la creșterea poverii asupra populației economic active în economia națională. Aceasta, deja a condus la un deficit al bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS), care pe parcursul ultimilor ani este compensat de către bugetul de stat (BS). De asemenea, lipsa pilonului cumulativ al sistemului de asigurări sociale și pachetul îngust de beneficii oferit de către actualul mecanism de asigurare individuală, face puțin atractivă participarea migranților la sistem. Neparticiparea actualilor migranți la sistem, la întoarcerea acestora pe termen mediu și lung se va reflecta în imposibilitatea obținerii unor beneficii din cadrul sistemului, ceea ce va contribui direct la creșterea poverii asupra sistemului de asistență socială. Prin urmare, asigurarea garanțiilor sociale minime a lucrărilor migranți moldoveni aflați peste hotarele țării și găsirea unor soluții adecvate la întoarcerea acestora, reprezintă o preocupare curentă pentru stat. În acest context, pe parcursul ultimilor ani o serie de acorduri privind securitatea socială au fost semnate sau sunt în proces de negociere cu mai multe țări de destinație a acestora, principiile cărora se bazează pe contributivitate.

Cadrul instituțional. O serie de instituții de stat sunt implicate în procesele de gestionare a migrației, direct sau indirect, în corespundere cu domeniile de activitate și de competență a acestora. În scopul eficientizării activităților privind comunicarea și conlucrarea cu migranții moldoveni aflați peste hotare, asigurarea, coordonarea politicilor și programelor la nivel guvernamental în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, a fost creat Biroul Relații cu Diaspora, cu statut de direcție în cadrul Cancelariei de Stat. În cadrul ministerelor și altor autorități administrative publice centrale au fost desemnate persoane responsabile pentru promovarea și realizarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de viceministri sau vicedirectori.

Biroului Migrație și Azil i-au fost atribuite noi competențe prin desemnarea acestuia, drept instituție responsabilă pentru actualizarea și elaborarea ulterioară a Raportului analitic al PME al RM.

Cadrul național legislativ și regulator a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește constituirea unei baze comprehensive pentru un sistem eficient de gestionare a migrației. Conform opiniilor experților CE, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și combaterea traficului de persoane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.

Continuă activitățile privind semnarea acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă în scopul asigurării securității sociale și de muncă a migranților din Republica Moldova.

Cadrul de politici este în continuă dezvoltare. Au fost elaborate și puse în aplicare strategii și politici de stat în diverse domenii conexe migrației: mobilitatea la frontieră, reintegrarea la reîntoarcere a migranților, investirea remitențelor în dezvoltare, dezvoltarea IMM, combaterea migrației iregulare și TFU, și de integrare a străinilor. *Coordonarea și asigurarea coerenței politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației*, se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant. Cu toate acestea, este necesară îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare interinstituțională pentru o gestionare mai eficientă a fenomenului migrației internaționale.

D2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației

În această secțiune, în baza evaluării situației curente, vor fi prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici pentru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

În perioada anilor 2017-2021 tema migrației, fiind recunoscută politic ca fenomen, inclusiv prin efectele sale pozitive și negative, a devenit un element cheie la elaborarea și implementarea politicilor naționale, sectoriale și intersectoriale.

În mod special au devenit vizibile mecanismele care țin de imigrarea străinilor.¹²⁰ În mare parte, acestea au asigurat transpunerea mai multor directive comunitare în domeniu. Acest fapt a contribuit la eficientizarea dialogului bilateral cu statele comunitare în domenii conexe migrației (ocupațional, social, educațional etc.).

În anul 2018 a fost simplificată procedură de obținere a permisului de ședere în scop de muncă pentru străini. În prima jumătate a anului 2018 a fost creat un Grup de lucru în cadrul MAI pentru modificarea și unificarea legislației privind migrația de muncă a străinilor (comasarea Legii 180/2008 și Legii 200/2010). Modificarea legii a avut drept scop simplificarea procedurilor, micșorarea numărului de acte prezentate și asumarea angajamentelor de către beneficiarul solicitant privind străinul angajat. La fel, au fost propuse modificări în privința administratorului, beneficiarului solicitant, care pot presta munca fără obținerea dreptului de ședere în scop de muncă, aflându-se în RM pe o perioadă ce nu depășește 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice. Norma propusă este orientată spre micșorarea numărului de încălcări ale regulilor de plasare în câmpul muncii de către străini.

Totodată, rămân a fi necesare:

- consolidarea capacităților autorităților competente din țară în corelarea și promovarea principiilor și procedurilor de admitere și de documentare în țară a străinilor (migranților economici și non-economi) cu realitățile economice ale țării, fiind aplicată o abordare utilitaristă pentru țară;
- perfectarea continuă a cadrului normativ privind admiterea selectivă a străinilor în scop de muncă pentru suplinirea deficitului de personal înalt calificat: (1) în domeniile care duc lipsa forței de

¹²⁰ Legea privind regimul străinilor nr. 200 din 16 iulie 2010 și ulterioarele modificări la această lege

muncă calificată; (2) în ramurile economiei prioritare pentru dezvoltarea durabilă a țării,¹²¹ care nu dispun de resurse autohtone de calificare necesară și (3) facilitarea admiterii și șederii în Republica Moldova a investitorilor străini precum și a persoanelor care gestionează investițiile străine în domeniile economice cu efect multiplicativ;¹²²

- dezvoltarea mecanismelor de recunoaștere a competențelor și calificărilor profesionale a străinilor în domeniile care necesită personal calificat;
- promovarea imaginii instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova în scopul atragerii străinilor la studii;
- perfecționarea instrumentelor legale și instituționale, ce asigură principiul non-discriminării străinilor aflați în țară, evitării oricăror restricții nejustificate de natură discriminatorie bazate pe orice motiv cum ar fi sexul, rasa, originea etnică sau socială, caracteristici genetice sau stare de sănătate, limba vorbită, religie sau convingeri etc.;
- promovarea unui climat de legalitate în admiterea și șederea străinilor în Republica Moldova prin sporirea gradului de informare a potențialilor migranți, care doresc să vină în Republica Moldova pentru perioade scurte de timp (la studii, muncă, etc.);
- perfecționarea instrumentelor legale pentru redobândirea cetățeniei în condițiile naturalizării, prin micșorarea termenului de domiciliu legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova (Conform Legii cu privire la cetățenia Republicii Moldova nr. 1024/2000 acest termen constituie 5 ani);
- cel mai fezabil mecanism de legalizare a șederii pe teritoriul Republicii Moldova a persoanelor strămutate din cauza conflictului armat este mecanismul protecției temporare, prevăzut de Legea nr. 270/2008, privind azilul în Republica Moldova. Astfel, introducerea protecției temporare va fi în beneficiul persoanelor strămutate și ale altor persoane care au nevoie de protecție, precum și în beneficiul Republicii Moldova, întrucât drepturile aferente protecției temporare reduc necesitatea ca, persoanele strămutate să solicite imediat azil și diminuează astfel riscul copleșirii sistemului național de azil, deoarece se reduc formalitățile de înregistrare și documentare;

Un rol deosebit în gestionarea migrației revine politicilor de integrare a străinilor, promovate în stat. Deși, cadrul regulator în domeniu adoptat în Republica Moldova¹²³, este recunoscut drept unul novator atât în zona CSI și pentru un șir de state vest-europene, implementarea acestuia necesită mai multă atenție din partea autorităților administrative centrale pentru asigurarea corelării cu necesitățile evidențiate.

Dezvoltarea rapidă a proceselor de imigrare a străinilor în țară nu a permis preselecția lor din statele terțe, similare sau apropiate ca identitate culturală, civilizațională sau religioasă etc., fapt ce ar exclude deficiențe în integrare. Datele PME indică că, în Republica Moldova la sfârșitul anului 2021 se află cu drept de ședere provizorie și permanentă 17,5 mii de străini, din aproximativ 110 state.

¹²¹ Strategia națională de dezvoltare, „Moldova 2020”, Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”: Disponibile la adresa <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-2030>

¹²² Ca exemple construcția drumurilor, infrastructurii economice, sistemelor de irigare în agricultură etc.

¹²³ Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova nr. 274 din 27.12.2011

Astfel, este important de a dezvolta în cadrul politicilor de gestionare a migrației, unele politici pe termen lung, ce țin de acomodarea reciprocă între toți străinii (beneficiarii unei forme de protecție, imigranții, persoanele născute în afara țării și alte categorii de persoane) și locuitorii RM.

Pe parcursul anului 2021 au fost dezvoltate mecanismele necesare de cooperare între entitățile statale responsabile de acomodarea și integrarea străinilor, a fost garantat accesul străinilor la programele de acomodare socioculturală și lingvistică prin asigurarea cheltuielilor necesare din contul Bugetului de Stat.¹²⁴

Totodată, având în vedere importanța deosebită a integrării străinilor, pentru coeziunea socială și civică în țară, este necesară susținerea activă a străinilor și apatrizilor cu statut de ședere legală în Republica Moldova, asigurarea participării lor la viața economică, socială și culturală a țării. Acest obiectiv urmează a fi susținut prin sporirea gradului de conștientizare a persoanelor publice, a societății civile și a străinilor înseși în importanța procesului de integrare.

Deși, autoritățile publice au recunoscut importanța politicilor de integrare prin definirea fondurilor publice necesare pentru implementarea lor, acestea nu sunt suficiente pentru acoperirea întregului spectru de necesități posibile și pentru toate categoriile de străini. Astfel, este necesar de a determina categoriile de străini care pot beneficia de un tratament facilitat în domeniul dat, spre exemplu categoriile vulnerabile de persoane, beneficiari ai unor forme de protecție, minori neînsoțiți, persoanele în vârstă etc.

Implementarea politicilor de integrare necesită o monitorizare obiectivă prin stabilirea unor seturi de indicatori în toate domeniile relevante, colectarea, sinteza și analiza datelor obținute.

Emigrarea și amortizarea costurilor sociale asociate acestui proces, este domeniul care a beneficiat de cea mai mare atenție în cadrul cercetărilor și abordării comprehensive la elaborarea politicilor de stat. Rămân a fi prioritare aspectele ce țin de situația membrilor de familie: copiii și vârstnicii, rămași fără grija celor plecați peste hotare. În cazul bătrânilor dificultățile sunt generate preponderent de gradul de autonomie personală, care se reduce odată cu înaintarea în vârstă și necesitatea de suport în acest sens. În cazul copiilor, cifra destul de ridicată al celor rămași fără îngrijirea părinților în legătură cu plecarea acestora la muncă peste hotare este de-a dreptul alarmantă.¹²⁵ Datele cercetărilor indică asupra gradului redus de socializare a copiilor respectivi, abandonul sistemului școlar, reducerea nivelului de instruire, creșterea riscului de a deveni victime ale violenței, neglijării și exploatării.¹²⁶ O povară pentru acești copii o au sarcinile casnice sporite, în special în zonele rurale, și insuficiența relațiilor emoționale. Efecte negative le pot avea, de asemenea, utilizarea inefficientă a remitențelor primite de la părinți de către copii, în special de către adolescenți, care riscă să devină consumatori de substanțe nocive, să întrețină relații sexuale precoce, să fie atrași în cercuri de influență delincventă.¹²⁷

Problemele menționate, solicită implicarea pro-activă a statului și a întregii societăți, crearea unor parteneriate stabile pentru solidaritate și coeziune comunitară și/sau socială, pentru dezvoltarea, consolidarea și implementarea mecanismelor preventive la nivel național, precum și celor de suport a acestui grup de copii. Este regretabilă, lipsa unei abordări uniforme și coerente la nivelul

¹²⁴ Legea Bugetului de stat pe anul 2021 nr. 258 din 16.12.2020 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126066&lang=ro

¹²⁵ Datele MEC, tabelul 47 al prezentului raport analitic

¹²⁶ UNICEF "Situation analysis of children in Moldova and status of realization of Child Rights". Chapter 6. Right to nurturing and save environment.

¹²⁷ Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10.06. 2014 <http://lex.justice.md/md/353459/>

autorităților cu atribuții determinate (MMPS, MEC, MAI, APL și altele) privind problemele cu care se confruntă copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă, sau în căutarea unui loc de muncă peste hotare și locul pe care îl ocupă, fenomenul migrației printre cauzele vulnerabilității acestor copii, spectrul de servicii necesare pentru asistența copiilor respectivi și nivelul de specializare a acestor servicii.

În acest sens pentru reducerea efectelor negative ale migrației părinților, asupra copiilor rămași în țară, este necesară dezvoltarea parteneriatelor durabile, eficiente și diligente între toți actorii implicați, pentru: (i) dezvoltarea și implementarea mecanismului de evidență și monitorizare a situației acestor copii; (ii) dezvoltarea și implementarea programelor de informare și conștientizare comunitară și socială; (iii) completarea deficitului existent de servicii sociale comunitare cu cele care ar răspunde necesităților copiilor și tinerilor din familiile migranților, printre care sunt și serviciile de consiliere; (iv) sporirea capacităților sistemelor protecției sociale, educaționale, ocrotirii sănătății, inclusiv ordinii și securității publice în abordarea riscurilor sociale, inclusiv ale riscurilor sociale pentru copiii a căror părinți sunt migranți. Își mențin importanța inițiativele comune cu statele de destinație, inclusiv: Federația Rusă, Italia, Israel și Germania, preconizate pentru asigurarea migrației circulare, reîntoarcerea lucrătorilor migranți și reintegrarea lor pe piața muncii din Moldova. În acest context, este necesară și diversificarea oportunităților de angajare peste hotare a lucrătorilor migranți, prin elaborarea de servicii eficiente pentru migrația circulară, care să răspundă necesităților migranților din Moldova și să asigure respectarea drepturilor și securității acestora.

Totodată, pentru stimularea reîntoarcerii migranților moldoveni și facilitării reintegrării economice și sociale a acestora în țară, este necesară dezvoltarea unui mecanism de recunoaștere a calificărilor, de certificare a experienței de muncă a lucrătorilor migranți, și de facilitare a recalificării. De asemenea, pentru redirectionarea resurselor acumulate din migrație de la consum spre dezvoltare economică, sunt necesare: (i) dezvoltarea în continuu „*de facto*” a unui mediu favorabil pentru afaceri, care ar permite abilitarea economică a migranților și canalizarea veniturilor remise în calitate de investiții către sectorul real al economiei și creării oportunităților de angajare/auto-angajare; (ii) reformarea sistemului bancar, sporirea credibilității și accesibilității acestuia pentru investiții în afaceri; (iii) dezvoltarea în punerea în aplicare a unor programe de granturi, micro granturi pentru afaceri în diferite domenii ale economiei naționale, în regim teritorial și sensibile la dimensiunea de gen, cu accente bazate pe abordări și practici inovative, inclusiv cele preluate pe durata migrației.

Rămâne o necesitate stringentă asigurarea transferului de calificări și inovații în anumite sectoare, în special în mediul rural, prin crearea condițiilor care ar contribui la intensificarea reîntoarcerii temporare a conaționalilor înalți calificați ar facilita circulația de creiere.¹²⁸ Concomitent, pentru prevenirea și reducerea exodului de forță de muncă tânără, este necesară racordarea ofertei educaționale la cerințele pieței muncii, precum și reducerea barierelor de acces pe piața muncii și revizuirea condițiilor de retribuție care să corespundă valorii muncii depuse.

Experții autohtoni consideră că, pentru îmbunătățirea și redresarea problemei controlului asupra fenomenului „brain drain”¹²⁹, este necesară îndeplinirea mai multor politici în domeniu. Aceștia propun următoarele recomandări: extinderea sprijinului financiar din partea guvernului pentru tinerii

¹²⁸ Inițiativa „Abordarea exodului de creiere prin reîntoarcerea temporară a oamenilor de știință – expatriați moldoveni și a tinerilor cercetători de peste hotare, pentru a fortifica Moldova drept un centru de cercetare și dezvoltare și pentru a promova returnarea temporară și permanentă și transferul de abilități” finanțat de UE și implementate de OIM în perioada 2010-2011 în cadrul proiectului „Susținerea implementării componentei migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE – Moldova” poate fi menționată în această ordine de idei.

¹²⁹ „exodului creierilor”

savanți și cercetători autohtoni să-și continue studiile postuniversitare și de formare a post doctoratului în universitățile partenere; crearea unei baze informative cu profesioniști pentru a determina nivelul de amploare al exodului de creieri, dar și pentru a promova crearea rețelelor de experți și centre academice; elaborarea de politici de corelare a raportului dintre procesul de educație și instruire a tineretului (inclusiv al personalului calificat) și cerințele economiei reale; crearea unei rețele unice de comunicare între savanți, cercetători și persoanele talentate care își desfășoară activitatea în afara Republicii Moldova.

O atenție deosebită autoritățile moldovenești au acordat stabilirii legăturilor între organizațiile Diasporei din diferite țări, cu republica, inclusiv prin organizarea anuală a unor activități ce țin de consolidarea Diasporei. Cu toate acestea, este importantă susținerea în continuare a activității de coordonare a BRD în organizarea și desfășurarea diferitor activități cu comunitățile de moldoveni și organizațiile diasporei de peste hotarele Republicii Moldova.

Deși, Moldova a creat deja un cadru instituțional solid în domeniul gestionării migrației, este necesar de a dezvolta capacitățile de gestionare a migrației și în continuare. Astfel, elaborarea politicilor ulterioare trebuie să se bazeze pe date comprehensive și bine structurate, să țină cont de interesele și obiectivele specifice ale țării, să se refere la diferite aspecte ale politicii publice generale cum ar fi cele ocupaționale, demografice, promovarea migrației circulare, de reîntoarcere și de reintegrare a migranților etc.

Acest deziderat, necesită susținerea și dezvoltarea capacităților instituțiilor publice care asigură elaborarea și implementarea politicilor, ce țin de problemele migraționale (mai multe resurse materiale, ateliere de instruire, eliminarea impedimentelor birocratice, mai multă luare în considerație a practicii și expertizei locale, evitând biziura excesivă pe intervențiile experților externi, etc.).

În acest context, crește rolul structurilor, care urmează să asigure coordonarea, aceste urmează să dispună de suficiente resurse umane instruite, inclusiv în domeniile moderne de activitate și comunicare.

D3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare

Această secțiune prezintă un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Integrarea migrației în procesele de dezvoltare este prevăzută în cadrul unor politici pe termen lung. Obiectivele de bază au fost stabilite în Strategia Națională a Moldovei în domeniul Migrației și Azilului (2011–2020)¹³⁰ și în Planul Național de Acțiuni pentru anii 2011–2015 și 2016–2020, cu privire la implementarea Strategiei Naționale în domeniul migrației și azilului. Acestea fac o legătură între domeniul migrației și azil, cu cadrul general al politicilor de dezvoltare a țării.

Moldova 2020 Strategia de dezvoltare a Moldovei: 7 soluții pentru Republica Moldova,¹³¹ la fel a contribuit la corelarea cu strategiile sectoriale, implementate de diferite ministere de resort.

Merită a fi menționate în acest context și politica externă a Guvernului Republicii Moldova, precum și angajamentele țării reflectate în așa documente cum ar fi: *Declarația comună cu privire la*

¹³⁰Hotărârea Guvernului nr. 655 din 8 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale a Moldovei în domeniul migrației și azilului (2011–2020)

¹³¹ Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012

Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova – UE,¹³² Programul Național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – UE în domeniul liberalizării regimului de vize¹³³, Planului Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada anilor 2014-2016¹³⁴ și 2017-2019¹³⁵. Toate acestea, grație abordării comprehensive a modului de gestionare a migrației în corespundere cu directivele comunitare, au determinat reformarea cardinală a cadrului legislativ și instituțional în domeniul gestionării migrației.

Un rol important în monitorizarea implementării PNAAA (Planului Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE), i-a revenit Comisiei Guvernamentale pentru Integrare Europeană (CGIE), a cărei Secretariat este asigurat de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE). Rezultatele realizării Planului au fost sistematizate în rapoartele semestriale și anuale elaborate de MAEIE în baza informațiilor prezentate de instituții și incluse pe platforma on-line de raportare și monitorizare a procesului de implementare a Acordului de Asociere (www.monitorizare.gov.md).¹³⁶

Totodată, dinamica și amploarea proceselor migraționale din perioada examinată necesită corectarea și includerea unor elemente specifice în politicile de dezvoltare.

În acest sens, este importantă consolidarea rolului BRD al Cancelariei de Stat de coordonare a procesului de integrare a aspectelor ce țin de Diasporă, Migrație și Dezvoltare (DMD) în politicile naționale, prin intermediul punctelor focale naționale stabilite în cadrul autorităților publice centrale și responsabile de promovarea politicii statului în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, instituite în baza HG nr. 725/2017, cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării. De asemenea, este necesară extinderea cadrului instituțional de integrare a aspectelor ce țin de DMD la nivelul autorităților publice locale.

Având în vedere procesele continue de reducere a numărului populației și creșterea coeficientului de îmbătrânire a populației până la 22,8 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori în 2021,¹³⁷ depășind valoarea critică (16), ceea ce constată o stare deosebit de avansată a îmbătrânirii populației, e necesară:

- asigurarea mai eficientă a gestionării proceselor migrației internaționale a populației;
- asigurarea monitorizării migranților reîntorși, în special a persoanelor care se confruntă cu probleme, cunoașterea problemelor care apar la reintegrarea lor socială, psihologică, ocupațională, educațională de altă natură. În această ordine de idei, necesită a fi dezvoltată în continuare colectarea datelor privind persoanele plecate temporar peste hotare (informația despre emigrarea în scop de muncă, studii, pe vârste, sexe și nivel de instruire în dinamică), asigurarea corelării informației și analiza datelor pre- și post- emigrare și elaborarea politicilor potrivite.

¹³² Declarația comună privind Parteneriatul de Mobilitate Republica Moldova-UE, semnată pe data de 5.06. 2008, la Luxemburg în cadrul reuniunii Consiliului Miniștrilor de Justiție și Afacerilor Interne al UE

¹³³ Hotărârea Guvernului nr. 122 din 04.03.2011 cu privire la aprobarea Programului național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize

¹³⁴ Hotărârea Guvernului nr. 808 din 07.10.2014, cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE în perioada 2014-2016.

¹³⁵ Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30.12.2016, cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE în perioada 2017-2019.

¹³⁶ Raportul privind realizarea Planului Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE în anii 2017-2019

¹³⁷ BNS (2021), Figura 33 al prezentului raport

- dezvoltarea în continuare a aspectelor ce țin de securitatea demografică a țării necesită a fi incluse în politicile de durată a aspectelor ce țin de stimularea natalității, protecția socială a familiei și a copiilor lăsați fără grija părinților plecați peste hotare, dezvoltarea politicilor de securitate demografică în baza monitorizării indicatorilor selectați, inclusiv cei constatați în acest Raport analitic.
- la fel, urmează a fi ameliorată calitatea datelor statistice și administrative care se referă la autorizarea emigrării, având în vedere indicatorii ce țin de vârstă, nivelul de instruire, sexul și mediul de reședință a persoanelor plecate.

În scopul asigurării mecanismelor necesare pentru implementarea politicilor indispensabile, pentru protecția copilului și familiei pe perioada migrației părinților, trebuie asigurată colectarea anuală a datelor despre numărul copiilor cu părinți plecați peste hotare la muncă, numărul căsătoriilor și divorțurilor în familiile migranților în dinamică, numărul copiilor născuți în familiile migranților peste hotarele Republicii Moldova.

În cadrul Consiliului European din 23 iunie 2022, liderii UE au acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată la UE. În acest context, un accent deosebit pentru îmbunătățirea gestionării proceselor migraționale se pune pe existența și dezvoltarea instrumentelor de control al migrației și respectării regulilor de ședere, atât a cetățenilor moldoveni peste hotare, cât și străinilor în Republica Moldova. Astfel, prioritară devine dezvoltarea instrumentelor de colectare a informației statistice și nominale privind migrația, returnarea și readmisia, corelarea noțiunilor și definițiilor utilizate în legislația națională cu cele din legislația comunitară, în special cele din Regulamentul (CE) nr. 862/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației și protecției internaționale.¹³⁸

D4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe.

Această secțiune indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și întreaga bază de evidență a acestui fenomen.

Gestionarea eficientă a migrației poate fi realizată doar dacă, politicile și strategiile se bazează pe informații actualizate privind fluxurile migraționale. Astfel, colectarea datelor de încredere, calitative și cantitative, inclusiv în scopuri de prognozare trebuie să facă parte dintr-o politică națională comprehensivă în domeniul migrației. De asemenea, există prea puțină informație disponibilă cu privire la așa subiecte importante cum sunt, volumul migrației internaționale, remitențele, conștientizarea de către migranții reali și potențiali ai migrației legale a posibilităților de revenire/reîntoarcere.

Pentru facilitarea reintegrării pe piața muncii a migranților reîntorși e nevoie de actualizarea datelor, cu referire la oportunitățile și problemele cu care se confruntă aceștia la reîntoarcere, prin realizarea unor cercetări periodice, de către MMPS/ANOFM.

Elaborarea mecanismelor de validare a competențelor și abilităților dobândite de migranți de peste hotare (inclusiv din migrația de muncă), acestea fiind importante pentru facilitarea reintegrării pe piața muncii a migranților reîntorși, dar și dezvoltarea economică a țării și efectuarea analizelor

¹³⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R0862&from=RO>

periodice privind evoluția în acest domeniu. Pentru realizarea analizelor respective se recomandă, consolidarea parteneriatului în ceea ce privește schimbul de date în domeniul dat a MMPS cu MEC și altele.

Unele subestimări/lacune sunt observate cu privire la evidența migrației pe domenii. De exemplu, Ministerul Educației și Cercetării deține date oficiale privind numărul de cetățeni moldoveni care-și fac studiile peste hotare doar în baza tratatelor internaționale, însă nu se duce evidența celor care aplică și obțin de sine-stătător posibilități de a studia peste hotare. O altă problemă, se referă la numărul copiilor lăsați fără grija părinților plecați în scop de muncă peste hotare, estimarea numărului acestor copii este o sarcină divizată între câteva ministere/structuri, care raportează diverse date. Explicația în acest sens fiind următoarea, MEC estimează date referitor la copiii care sunt integrați în sistemul educațional, pe când MMPS în calitate de autoritate tutelară națională, colectează datele de la structurile teritoriale de asistență socială. Prin urmare, o delimitare și o corelare în acest sens este absolut necesară.

Printre acțiunile recomandate, pentru îmbunătățirea și generarea datelor vizând migrația populației internațională, putem menționa următoarele:

Profilul Migrațional Extins, trebuie perceput mai degrabă drept un proces, decât doar un produs, acesta reprezintă un potențial înalt de sinergie cu procesele de integrare a migrației, în ceea ce privește realizarea obiectivului de a înțelege și utiliza datele pentru careva decizii informate și evaluarea progresului obținut. Guvernul Republicii Moldova a aprobat “*Lista de indicatori și șablonul Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova*”.¹³⁹ Conform HG nr. 634/2012, BMA în cooperare cu alte ministere și autorități publice centrale relevante asigură actualizarea anuală a indicatorilor PME și elaborează raportului analitic anual în baza Listei de indicatori și șablonului PME pentru RM.

Pentru a realiza aceste obiective, se propun următoarele:

- Utilizarea PME al RM drept instrument de colectare a datelor cu privire la migrația internațională a populației și impactul acesteia asupra dezvoltării social-economice a țării.
- Actualizarea și elaborarea PME, urmează să fie efectuată în mod durabil, canalizând constatările PME, în elaborarea de politici. În ordinea dată de idei, se recomandă revizuirea periodică a Listei de indicatori ai PME, reexaminarea și reconfirmarea surselor de date, reieșind din competențele funcționale ale prestatorilor, inclusiv determinarea periodicității acestui exercițiu în timp;
- Soluționarea problemei cu privire la calitatea datelor necesită dezvoltarea capacităților instituțiilor de stat (BNS, ASP, MAI, MMPS/ANOFM, MEC, MAEIE, BRD etc.), care sunt implicate în colectarea datelor la nivel național;
- Colaborarea constructivă și mai activă între principalii producători de date statistice și administrative cum ar fi : BNS, ASP și MAI este o prioritate;
- Schimbul de date cu țările de destinație ale migranților din Moldova, este o oportunitate pentru verificarea exactității datelor din Moldova privind emigrarea. Aceste date deseori nu sunt incluse în statisticile anuale privind migrația, prin urmare o solicitare regulată de date de la țările respective ar putea fi o soluție;

¹³⁹ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>

- Instruire bine-orientată și cooperare tehnică pentru actorii responsabili de actualizarea anuală a indicatorilor PME, inclusiv prin intermediul unor proiecte twinning.
- Consolidarea capacităților instituționale de colectare și producere a datelor la nivel instituțional, inclusiv a celor analitice.

În contextual menționat, este necesară dezvoltarea în continuare a asistenței informaționale pentru autoritățile publice centrale și locale drept suport în scopul asigurării managementului eficient în domeniul migrației și azilului.

Urmează să continue activitățile, ce țin de consolidarea capacităților instituționale în agregarea, sistematizarea de către beneficiari a datelor pentru elaborarea și implementarea politicilor în domeniul migrației și azilului, precum și integrării străinilor.

În acest scop, urmează să continue activitatea de asigurare informațională interinstituțională atât pe verticală, cât și pe orizontală, pentru toate autoritățile competente în scopul asigurării managementului migrației, coordonării activităților comune, reducerii riscurilor migraționale.

Dezvoltarea mecanismelor de cooperare privind estimarea și analiza riscurilor, cooperarea în colectarea și prelucrarea informației, instituirea, după caz, a unor grupe comune de investigații pe domenii noi de activitate, asigurarea accesului la bazele de date existente, crearea unor baze de date comune sau a unor sisteme de schimb rapid a informației pentru autoritățile publice.

Urmează a fi dezvoltate mecanismele de planificare comună a cooperării interinstituționale (în baza protocoalelor/acordurilor de cooperare), bazate pe înțelegere comună a riscurilor și provocărilor, în special între acelea ce țin de schimbul de informații între autorități, de medierea conflictelor de competențe ș.a.

Anexa nr. 1. Glosar de termeni

1. *Reședință obișnuită* – locul în care o persoană își petrece în mod normal perioada zilnică de odihnă, fără a ține seama de absențele temporare pentru recreere, vacante, vizite la prieteni și rude, afaceri, tratamente medicale sau pelerinaj religios, sau, în absența informațiilor, locul de reședință legal sau înregistrat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).
2. *Imigrant* – persoana care imigrează (implicată în procesul de imigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
3. *Imigrație* – acțiunea prin care o persoană își stabilește reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni, după ce, în prealabil, a avut reședința obișnuită într-un alt stat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).
4. *Emigrant* – persoana care emigrează (implicată în procesul de emigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
5. *Emigrație* – acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul unui stat încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul statului în cauză pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
6. *Autorizație de emigrare* – mențiune aplicată în pașaportul cetățeanului Republicii Moldova de către autoritatea competentă ca urmare a autorizării emigrării cetățeanului Republicii Moldova pentru stabilirea cu domiciliul în străinătate sau ca urmare a constatării faptului stabilirii cetățeanului Republicii Moldova cu domiciliul în străinătate; Hotărârea de Guvern nr.125/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind elaborarea actelor de identitate și evidența locuitorilor RM.
7. *Migrație netă* – diferența dintre numărul persoanelor care intră pe teritoriul unui stat și numărul persoanelor care părăsesc teritoriul statului respectiv în aceeași perioadă. Este denumită și „bilanț migratoriu” (IOM, International Migration Law 25, Glossary on Migration).
8. *Mic trafic de frontieră* – trecerea frecventă a frontierei comune a statelor contractante de către rezidenții din zona de frontieră, care intenționează să rămână în zona de frontieră a celeilalte părți contractante, în special din motive de ordin social, cultural, familial sau întemeiate economic, pentru o perioadă care nu depășește 3 luni de ședere neîntreruptă de la data trecerii frontierei (Regulamentul CE nr. 1931/2006).
9. *Cetățenie* – legătură juridică specială între o persoană și statul său, dobândită prin naștere sau prin naturalizare, indiferent că este prin declarație, opțiune, căsătorie ori alte mijloace, în conformitate cu legislația națională.
10. *Străin* – persoană care aparține unui stat străin și care nu aparține Republicii Moldova (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000).
11. *Apatrid* – persoană care nu este considerată cetățean al nici unui stat, conform legislației acestora; (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000).
12. *Solicitant de azil* – un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de azil cu privire la care nu a fost adoptată încă o hotărâre finală (Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat).
13. *Refugiat* – orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, naționalității, opiniilor politice sau apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară (în baza art. 1 al Convenției ONU din 1951 privind statutul refugiaților, precum și Directivei 2004/83/CE).

14. *Statut de refugiat* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, a străinului sau apatridului, care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum și în Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967 (Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008).
15. *Repatriere* – reîntoarcerea benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
16. *Confirmare de repatriere* – act oficial eliberat de autoritatea competentă pentru străini, care confirmă dreptul la repatriere (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
17. *Readmisie* – acțiune a unui stat de acceptare a reintrării unui individ (național, național al țărilor terțe sau apatrid), care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile în vigoare pentru aflarea/șederea pe teritoriul statului solicitant.
18. *Acord de readmisie* – acord internațional care prevede proceduri, pe bază reciprocă, pentru returnarea neraționalilor aflați într-o situație ilegală în țara lor de origine sau în țara prin care aceștia au tranzitat.
19. *Naturalizare* – acordarea cetățeniei la cererea persoanei care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prevăzute de Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000 .
20. *Persoană născută în străinătate* – o persoană născută în afara țării de reședință obișnuită curentă, indiferent de cetățenia persoanei. Îndrumări pentru colectarea datelor privind migrația internațională conform articolului al Regulamentului 862/2007 și pentru colectarea datelor adiționale pe bază voluntară: imigrare, emigrare, populația obișnuit rezidentă și obținerea și pierderea cetățeniei.
21. *Țara de naștere* – țara de reședință (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) a mamei la data nașterii sau, dacă nu este posibil, țara (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) în care a avut loc nașterea.
22. *Permis de ședere/buletin de identitate pentru apatrizi* – act de identitate care atestă dreptul de ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
23. *Migrație de muncă în RM* - sosirea benevolă a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova în scopul desfășurării unor activități de muncă (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
24. *Migrație pentru reîntregirea familiei în RM* – intrarea și șederea pe teritoriul Republicii Moldova a membrilor de familie a unui străin cu ședere legală pe teritoriul țării sau ai familiei unui cetățean al RM, în scop de păstrare a unității familiei, indiferent de data stabilirii relațiilor de familie (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
25. *Protecție umanitară* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, acordată străinului sau apatridului din alte motive decât cele prevăzute de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 (Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova).
26. *Ședere ilegală* – prezența pe teritoriul Republicii Moldova a unui străin care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile privind intrarea, aflarea sau șederea în Republica Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
27. *Migrant ilegal* – persoană care, din cauza unei intrări neautorizate, încălcării condițiilor de intrare sau expirării vizei nu deține statut legal într-o țară de tranzit sau gazdă (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
28. *Expulzare* – acțiune a autorității unui stat cu intenția și efectul securizării transportării persoanei sau persoanelor (ne naționali sau apatrizi) împotriva voinței lui/ei de pe teritoriul acestui stat (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
29. *Anularea dreptului de ședere* – decizie luată de autoritatea competentă pentru străini împotriva străinului dacă acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege ori s-a stabilit că unele acte care au

stat la baza acordării dreptului de ședere sânt falsificate (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

30. *Revocare* – decizie luată de autoritatea pentru străini dacă se constată că străinul nu mai întrunește condițiile de prelungire a dreptului de ședere ori nu mai respectă scopul pentru care i s-a acordat acest drept, ori a încălcat reglementările vamale sau reglementările privind frontiera de stat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
31. *Returnare* – proces de întoarcere a unui străin prin executare voluntară a deciziei de returnare sau prin executare forțată a acesteia: în țara de origine, în o țară de tranzit, în conformitate cu acordurile de readmisie, sau în o țară terță în care străinul decide în mod voluntar să se întoarcă și în care acesta va fi acceptat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
32. *Decizie de returnare* – act administrativ al autorității competente pentru străini, prin care șederea unui străin este stabilită ca fiind ilegală și care obligă străinul să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un termen stabilit (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
33. *Declararea străinului persoană indezirabilă* – este o măsură asiguratorie de autoritate, dispusă împotriva unui străin care a desfășurat, desfășoară ori în a cărui privință există indicii temeinice că intenționează să desfășoare activități de natură să pună în pericol securitatea națională sau ordinea publică (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
34. *Custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
35. *Luarea în custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de prezenta lege, precum și împotriva străinului care a fost declarat indezirabil sau în a cărui privință instanța de judecată a dispus expulzarea (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
36. *Remiterile migranților* reprezintă transferuri de peste hotare de mijloace bănești și de bunuri, ce au impact asupra veniturilor gospodăriilor. Ele rezultă din circulația temporară sau permanentă a oamenilor pentru muncă în alte economii, stabilirea cu traiul permanent, precum și din relații interumane: cadouri, donații, moșteniri. Ele pot fi în numerar și non numerar, expediate prin canale oficiale (cum ar fi transferuri prin rețele electronice) sau prin canale informale (cum ar fi banii sau bunurile transportate peste frontiere).
37. *Remiterile personale* reprezintă un indicator cumulativ, calculat suplimentar indicatorilor din balanța de plăți a statului, ce reflectă: (1) valoarea remunerării nete pentru muncă (excluzând toate cheltuielile suportate în țara de prestare a muncii, taxele și impozitele achitate), (2) transferurile personale, ce includ toate fluxurile monetare și reale primite de către gospodăriile casnice rezidente de la gospodării nerezidente, oricare ar fi sursa de venit a expeditorului și relația dintre gospodării, (3) transferurile de capital (inclusiv cadouri prețioase, cum ar fi imobilele, cote-părți în capitalul întreprinderilor, moșteniri valoroase etc.) între gospodăriile casnice (Manualul FMI “Balanța de plăți și poziția investițională internațională”, ediția a VI-a (2009)).
38. *Pragul sărăciei absolute* se calculează în baza cheltuielilor alimentare ale decililor 2-4, ajustate la 2282 kcal/persoană/zi și adăugarea la acestea a cheltuielilor nealimentare (pondera pentru toate gospodăriile din CBGC).
39. *Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute* – numărul persoanelor care trăiesc în gospodării cu cheltuieli pe adult echivalent (scala 1:0.7:0.5) sub pragul sărăciei, raportat la numărul total al populației.

Anexa nr. 2. Tabele statistice

I. Emigrarea populației

A) Autorizarea emigrării

Tabelul 1. Numărul anual autorizărilor de emigrare, după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație

	persoane				
	2017	2018	2019	2020	2021
2.1.3. Total au emigrat	2422	2378	4045	1625	2297
<i>inclusiv din :</i>					
Mediul urban	1830	1667	2873	1084	1603
Mediul rural	592	711	1172	541	694
Din total au emigrat :					
Bărbați	1132	1112	1933	741	1112
Femei	1290	1266	2112	884	1185
Grupa de vârstă, ani					
0-4	129	109	213	82	97
5-9	145	142	228	73	93
10-14	156	121	219	88	94
15-19	149	138	278	123	378
20-24	180	144	314	151	467
25-29	254	219	328	143	210
30-34	277	299	399	177	165
35-39	243	239	425	178	147
40-44	201	225	388	128	132
45-49	159	181	356	117	111
50-54	121	137	280	112	145
55-59	120	159	249	94	113
60-64	111	125	133	81	58
65-69	80	68	106	45	49
70-74	40	30	61	17	18
75-79	28	17	39	9	8
80-84	21	20	25	3	10
85 și mai mult	8	5	4	4	2
<i>Din total au emigrat în :</i>	<i>2422</i>	<i>2378</i>	<i>4045</i>	<i>1625</i>	<i>2297</i>
Federația Rusă	825	1081	1962	847	831
Italia	15	17	21	17	445
Germania	342	350	346	250	297
S.U.A	290	207	638	119	213
Ucraina	289	233	211	102	122
Israel	164	156	199	82	89
Austria	38	36	52	28	40
Belarus	35	59	133	48	34
Turcia	21	11	21	23	34
Kazahstan	9	20	18	5	16
România	10	13	16	8	14
Alte țări	384	195	428	96	162

Sursa: ASP.

Tabelul 2. Indicatori relativi privind autorizările de emigrare al cetățenilor moldoveni, în %

	2017	2018	2019	2020	2021
2.1.4. Rata de creștere a emigrărilor autorizate ale cetățenilor moldoveni	89,01	98,18	170,10	40,17	141,35
2.1.5. Decalajul de gen al emigrării autorizate a cetățenilor moldoveni, (femei/bărbați)	113,96	113,85	109,26	119,30	106,57
2.1.6. Proporția relativă a emigranților din mediul rural versus urban	32,35	42,65	40,79	49,91	43,29

Sursa: ASP.

Tabelul 3. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (autorizarea de emigrare)

	2017	2018	2019	2020	2021
Numărul de copii în vârstă de 0- 18 ani plecați cu părinții peste hotare	490	463	750	286	354
Rata de creștere a numărului de copii în vârstă de 0-18 ani plecați cu părinții peste hotare, %	95,15	94,45	161,99	38,13	123,78

Sursa: ASP.

Tabelul 4. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe

		persoane				
		2017	2018	2019	2020	2021
2.3.1. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (autorizație de emigrare - stoc) ⁱ	Total	111 738	114 116	118 161	119 786	122 083
	Bărbați	50 879	51 991	53 924	54 665	55 777
	Femei	60 859	62 125	64 237	65 121	66 306
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare conform datelor traversării frontierei (persoane plecate din țară de 1 an și mai mult) ⁱⁱ	Total	305 657	304 377	306 245	462 407	351 526
	Bărbați	144 312	143 580	144 915	210 498	166 348
	Femei	161 345	160 797	161 330	251 909	185 178

Sursa:ⁱ ASP.ⁱⁱ IGPF din cadrul MAI.**Tabelul 5. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație (stoc la sfârșitul anului)**

		persoane				
		2017	2018	2019	2020	2021
Total		111 738	114 116	118 161	119 786	122 083
Federația Rusă		36 783	37 864	39 826	40 673	41 504
Ucraina		30 420	30 653	30 864	30 966	31 088
S.U.A.		16 462	16 669	17 307	17 426	17 639
Germania		12 792	13 142	13 488	13 738	14 035
Israel		7 987	8 143	8 342	8 424	8 513
Belarus		2 504	2 563	2 696	2 744	2 778
Italia		314	331	352	369	814
Canada		626	635	644	662	662
Republica Cehă		451	451	454	464	464
Alte țări		3 399	3 665	4 188	4 320	4 586

Sursa: ASP

B) Emigrarea temporară / circulară (această formă include plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni în țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare temporară)

Tabelul 6. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă

	persoane				
	2017	2018	2019	2020	2021
Total	305657	304377	306 245	462 407	351 526
Bărbați	144 312	143 580	144 915	210 498	166 348
Femei	161 345	160 797	161 330	251 909	185 178
Grupa de vârstă -total	305 657	304 377	306 245	462 407	351 526
0-4	6842	7367	7865	13498	7865
5-9	15702	16683	17604	27712	20951
10-14	12305	13228	14489	24077	18221
15-19	12368	12377	12748	19595	15442
20-24	22587	20772	20060	27622	20993
25-29	39444	37595	36332	47788	36174
30-34	51070	49154	47317	61986	45591
35-39	40168	41080	41342	60200	46949
40-44	30370	30616	30999	49037	37841
45-49	21190	21484	22495	38508	30145
50-54	17306	16877	16690	29080	22184
55-59	15563	15248	14892	24482	18096
60-64	9610	10282	10869	19065	14662
65-69	5760	5963	6218	10222	7917
70-74	1858	2204	2797	5041	4616
75-79	1755	1641	1568	2012	1634
80-84	1098	1187	1294	1655	1429
85 și mai mulți	661	619	666	827	816

Sursa: IGPF din cadrul MAI.

Tabelul 7. Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vârstă, stoc la sfârșitul anului 2021*

		persoane					
Durata		Total	Grupe de vârstă, ani :				
			0-14	15-29	30-44	45-59	60 și peste
Total	Ambele sexe	676355	93895	149231	233443	139484	60302
	Bărbați	318202	47975	75530	117327	58170	19200
	Femei	358153	45920	73701	116116	81314	41102
<i>din care :</i>							
Până la 3 luni	Ambele sexe	126692	12755	30917	38193	29653	15174
	Bărbați	60488	6458	15785	20836	12670	4739
	Femei	66204	6297	15132	17357	16983	10435
De la 3 luni până la 1 an	Ambele sexe	198137	34103	45705	64869	39406	14054
	Bărbați	91366	17366	23000	31864	15407	3729
	Femei	106771	16737	22705	33005	23999	10325
De la 1 an până la 3 ani	Ambele sexe	210303	29005	44031	75300	43873	18094
	Bărbați	99429	14781	22553	37679	18370	6046
	Femei	110874	14224	21478	37621	25503	12048
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	141223	18032	28578	55081	26552	12980
	Bărbați	66919	9370	14192	26948	11723	4686
	Femei	74304	8662	14386	28133	14829	8294

Sursa: IGPF din cadrul MAI.

* Informația este prezentată conform datelor acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale RM

Tabelul 8. Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă în anii 2018-2021*

				persoane
Țara gazdă	2018	2019	2020	2021
Total	561830	785712	727510	417504
<i>din care locuiesc în :</i>				
Federația Rusă	235648	356761	217421	...
Italia	131814	128979	119603	114124
SUA	40577	47767	45661	48216
Polonia	1209	37338	37338	...
Portugalia	5210	24000	24000	5177
Ucraina	17858	23800	25144	...
Germania	17245	20375	23750	38300
Spania	16273	18537	15589	17719
Israel	16000	18915	14676	13075
Marea Britanie	9000	18000	19000	19000
Canada	17605	17620	40000	...
Franța	3609	17000	50000	130000
România	10648	10500	12454	3906
Turcia	7502	7942	8000	...
Grecia	9004	7394	7233	215
Cehia	5763	5903	6140	6728
China	170	178	106	...
Bulgaria	3567	3532	3626	3626
Belarus	2346	2689	2476	...
Belgia	1428	2000	15000	1754
Irlanda	1987	1987	25000	1987
Norvegia	1103	1667	1836	1836
Austria	1287	1409	1466	1753
Emiratele Arabe Unite	1200	1410	1300	134
Regatul Țărilor de Jos	350	1366	1380	1396
Suedia	254	1333	1427	4159
Regatul Danemarcei	273	1194	2000	...
Australia	...	1160	1120	...
Lituania	475	751	794	1003
Uzbekistan	...	729	...	...
Ungaria	350	680	485	565
Elveția	641	671	735	1021
Finlanda	...	448	627	731
Letonia	332	325	304	318
Slovacia	...	287	283	...
Slovenia	...	...	264	265
Estonia	600	204	500	259
Azerbaidjan	166	175	144	144
Japonia	156	186	181	...
Islanda	...	...	173	19
Qatar	180	162	162	...
Alte țări	...	338	112	74

Sursa: *MAEIE (date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare care au prezentat datele în anul de referință).

Tabelul 9. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă
persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
2.3.6. Numărul persoanelor plecate la muncă cu contracte legale	2974	4543	6938	6420	7120
Rata de creștere a numărului de persoane plecate la muncă cu contracte legale	88,01	152,76	152,72	92,54	110,91

Sursa: ANOFM.

Tabelul 10. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare și sexe
persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total	2974	4543	6938	6420	7120
<i>din care în :</i>					
Polonia	208	2089	3444	3829	3946
Israel	2546	1918	2000	962	1410
Germania	-	85	781	728	857
Olanda	9	82	249	554	405
SUA	18	73	152	253	208
Suedia	-	-	-	15	102
Republica Cehă	-	-	-	48	74
Emiratele Arabe Unite	59	38	46	-	30
Qatar	26	35	28	5	16
România	-	-	9	5	16
Bulgaria	44	115	92	21	22
Marea Britanie	60	97	124	-	-
Alte țări	4	11	13	0	34
<i>din numărul total :</i>					
Bărbați	2261	3179	5048	4594	5019
Femei	713	1364	1890	1826	2083

Sursa: ANOFM.

Tabelul 11. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări *
persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total plecați la studii*	6052	5566	5678	5216	5636
<i>din care în :</i>					
România	5500	5000	5000**	5000**	5000**
Federația Rusă	320	330	450	6	450
Bulgaria	130	130	130	131	134
Ucraina	34	34	34	34	-
Ungaria	30	30	40	23	31
Republica Cehă	10	10	10	10*	10*
China	7	9	6	9	4
Slovacia	5	9	2	3	-
Estonia	7	6	5	-	5
Letonia	4	5	*	*	*
Lituania	5	3	1	*	2

Sursa: MEC.

* Fără persoanele plecate la studii peste hotare de sine stătător

** Aplicații on-line

Tabelul 12. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare

	2017	2018	2019	2020	2021
Persoane					
2.3.7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare	3430	4527	5653	5510	6881
2.3.8. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare	2341	2377	2427	2221	2190
Rata de creștere în raport cu anul precedent					
2.3.7. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare ,%	84,2	132,0	124,9	97,5	125,9
2.3.8. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare ,%	102,2	101,5	102,1	91,5	98,6

Sursa: ÎCNUR.

Tabelul 13. Migrația forței de muncă temporară /circulară* după sexe și țările de destinație

mii persoane

	Total					Bărbați					Femei				
	2017	2018	2019**	2020	2021	2017	2018	2019**	2020	2021	2017	2018	2019**	2020	2021
Total plecați	140,6	147,4	105,9	90,4	79,0	97,7	102,8	77,6	65,3	57,8	42,9	44,6	28,2	25,1	21,2
din care în:															
Federația Rusă	77,7	63,6	31,0	21,6	16,3	60,2	49,6	25,2	17,3	12,5	17,5	14,0	5,8	4,3	3,8
Germania	9,6	13,1	14,8	17,4	16,1	8,0	10,4	12,6	15,2	14,3	1,6	2,7	2,2	2,2	1,8
Italia	17,5	22,7	15,7	13,8	13,1	6,8	8,0	5,6	5,0	4,0	10,7	14,7	10,1	8,8	9,1
Franța	5,6	6,4	8,6	8,1	7,1	4,1	4,9	6,9	6,2	6,2	1,5	1,5	1,7	1,9	0,9
Regatul Unit al Marii Britanii	6,5	7,5	7,1	5,7	4,9	4,9	5,6	6,0	4,3	3,5	1,6	1,9	1,0	1,4	1,4
Cehia	3,0	5,1	4,3	4,2	4,3	2,5	4,5	4,0	3,6	4,0	0,5	0,6	0,3	0,6	0,3
România	3,1	3,5	4,4	3,4	3,9	1,7	2,5	3,5	2,9	3,8	1,4	1,0	0,9	0,5	0,1
Polonia	1,6	3,5	3,2	2,9	3,7	1,0	2,8	2,4	2,1	2,6	0,6	0,7	0,8	0,8	1,1
Israel	4,6	4,2	4,8	2,6	1,8	2,0	1,5	2,9	1,4	0,9	2,6	2,7	1,9	1,2	0,9
Turcia	3,6	4,8	1,7	2,3	1,1	0,8	2,3	0,2	0,4	0,4	2,8	2,5	1,5	1,9	0,7
Alte țări	7,8	13,0	10,3	8,4	6,7	5,7	10,7	8,3	6,9	5,6	2,1	2,3	2,0	1,5	1,1

Sursa: BNS (AFM).

*Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate

**Începând cu anul 2019: AFM se realizează conform unui nou eșantion de gospodării casnice și a unei noi scheme de rotație. Rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită (până în 2018 inclusiv rezultatele AFM au fost extinse la numărul populației stabile).

Din acest motiv datele publicate pentru anii 2019-2021 nu sunt întru totul comparabile cu cele pentru anii 2017-2018.

Rezultatele AFM pentru perioada 2017-2018 inclusiv, au fost recalculate utilizându-se numărul populației cu reședință obișnuită.

Tabelul 14. Distribuția migranților temporari /circulari după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2017, 2020 și 2021

mii persoane

Grupa de vârstă, ani	2017			2020			2021		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Total	140,6	30,8	109,8	90,4	22,6	67,8	79,0	23,3	55,7
15–24 ani	26,0	3,7	22,3	17,5	3,6	13,9	13,9	2,9	11,0
25–34 ani	53,4	13,0	40,4	31,0	8,1	22,9	26,1	9,1	17,0
35–44 ani	32,9	6,6	26,3	20,1	5,2	14,9	19,1	5,0	14,1
45–54 ani	20,5	5,5	15,0	15,3	3,7	11,6	14,5	4,4	10,1
55–64 ani	7,5	2,0	5,5	6,1	1,9	4,2	4,9	1,8	3,1
65 ani și peste	0,3	0,0	0,3	0,4	0,1	0,3	0,5	0,1	0,4

Sursa: BNS (AFM).

**Începând cu anul 2019: AFM se realizează conform unui nou eșantion de gospodării casnice și a unei noi scheme de rotație. Rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită (până în 2018 inclusiv rezultatele AFM au fost extinse la numărul populației stabile).

Din acest motiv datele publicate pentru anii 2019-2021 nu sunt întru totul comparabile cu cele pentru anii 2017-2018. Rezultatele AFM pentru perioada 2017-2018 inclusiv, au fost recalculate utilizându-se numărul populației cu reședință obișnuită.

Tabelul 15. Distribuția migranților temporari / circulari după sexe și grupe de vârstă în anii 2017, 2020 și 2021

Grupe de vârstă, ani	2017			2020			2021		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	140,6	97,7	42,9	90,4	65,3	25,1	79,0	57,8	21,2
15–24 ani	26,0	20,1	5,9	17,5	12,9	4,6	13,9	10,7	3,3
25–34 ani	53,3	39,9	13,3	31,0	24,3	6,6	26,1	21,2	4,9
35–44 ani	32,9	21,7	11,2	20,1	15,6	4,5	19,1	13,7	5,4
45–54 ani	20,6	12,3	8,3	15,3	9,2	6,1	14,5	9,8	4,6
55–64 ani	7,6	3,6	3,9	6,1	3,2	3,0	4,9	2,3	2,6
65 ani și peste	0,2	0,1	0,3	0,4	0,1	0,3	0,5	0,1	0,4

Sursa: BNS (AFM).

**Începând cu anul 2019: AFM se realizează conform unui nou eșantion de gospodării casnice și a unei noi scheme de rotație. Rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită (până în 2018 inclusiv rezultatele AFM au fost extinse la numărul populației stabile).

Din acest motiv datele publicate pentru anii 2019-2021 nu sunt întru totul comparabile cu cele pentru anii 2017-2018. Rezultatele AFM pentru perioada 2017-2018 inclusiv, au fost recalculate utilizându-se numărul populației cu reședință obișnuită.

Tabelul 16. Distribuția migranților temporari/ circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2017, 2020 și 2021

Nivelul de instruire	2017			2020			2021		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	140,6	97,7	42,9	90,4	65,3	25,1	79,0	57,8	21,2
Superior	18,3	10,6	7,7	12,5	8,5	4,0	9,3	5,2	4,1
Mediu de specialitate	14,6	7,9	6,7	10,2	5,9	4,3	8,2	4,9	3,3
Secundar profesional	37,0	29,8	7,2	28,8	24,0	4,8	22,5	17,9	4,6
Liceal, mediu general	30,9	20,8	10,1	14,2	8,3	5,9	14,1	10,4	3,7
Gimnazial	39,3	28,1	11,2	24,6	18,5	6,1	23,8	18,4	5,4
Primar sau fără școală	0,5	0,5	0,0	0,1	0,1	0	1,1	1,0	0,1

Sursa: BNS (AFM).

**Începând cu anul 2019: AFM se realizează conform unui nou eșantion de gospodării casnice și a unei noi scheme de rotație. Rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită (până în 2018 inclusiv rezultatele AFM au fost extinse la numărul populației stabile).

Din acest motiv datele publicate pentru anii 2019-2021 nu sunt întru totul comparabile cu cele pentru anii 2017-2018. Rezultatele AFM pentru perioada 2017-2018 inclusiv, au fost recalculate utilizându-se numărul populației cu reședință obișnuită.

II. Imigrarea populației

Tabelul 17. Repatrierea și readmisia

	2017	2018	2019	2020	2021
2.4.1. Numărul anual de persoane repatriate*	2285	2514	2651	1194	2223
2.4.2. Rata de creștere a numărului de persoane repatriate, %	8,4	10,5	5,4	4,5	18,6
2.4.3. Proporția copiilor repatriați în rândul persoanelor repatriate, %	4,3	2,7	3,8	2,7	2,6
2.4.4. Numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie, persoane	849	413	551	758	621

Sursa: MAI/BMA și ASP.

Tabelul 18. Traficul de Ființe Umane

	2017	2018	2019	2020	2021
2.5.1. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU, identificate și asistate în cadrul SNR	90	79	71	51	77
2.5.3. Raportul de feminitate în rândul victimelor traficului de persoane	172,7	172,4	172,4	173,0	107,0
2.5.4. Numărul de potențiale victime ale TFU identificate și asistate în cadrul SNR	1046	72*	61*	32*	54*

Sursa: MMPS.

* Notă: noțiunea „potențială victimă” a fost substituită cu o nouă noțiune „prezumată victimă a traficului de persoane”, prin Legea nr. 38/2018

Tabelul 19. Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului

	2017	2018	2019	2020	2021
3.2.1. Numărul total de străini care locuiesc în Moldova, persoane	22508	22764	23830	21830	21933
3.2.2. Rata de creștere a numărului străinilor, %	100,8	101,1	104,7	91,6	100,47
3.2.3. Proporția străinilor în numărul total de populație, %	0,6	0,6	0,59	0,54	0,55
3.2.5. Proporția apatrizilor în rândul străinilor, %	7,7	7,9	7,5	7,3	6,1
3.2.6. Proporția străinilor care locuiesc în mediul urban, %	74,3	73,8	73,7	72,4	72,36
3.2.7. Numărul anual de naturalizări, persoane	106	86	84	122	119
3.2.10. Numărul de persoane născute în străinătate (ne-nativi), stoc, persoane	308188	315949	325241	329374	339529
3.2.11. Rata de creștere a numărului de persoane născute în străinătate (ne-nativi), %	102,5	102,5	102,94	101,27	103,08
3.2.12. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) în numărul total al populației, %	8,70	8,92	8,10	8,21	8,46
3.2.13. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) care locuiesc în zona urbană, %	67,4	64,9	65,79	63,18	61,91

Sursa: ASP.

Tabelul 20. Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) 2017, 2020 și 2021

persoane

Grupa de vârstă, ani	2017			2020			2021		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	22508	12010	10498	21830	11625	10205	21933	11683	10250
0-4	27	15	12	25	9	16	20	9	11
5-9	67	40	27	58	35	23	66	37	29
10-14	67	33	34	79	41	38	77	47	30
15-19	478	298	180	291	151	140	363	186	177
20-24	2588	1719	869	2411	1459	952	2112	1198	914
25-29	1664	864	800	1509	817	692	1534	834	700
30-34	1922	913	1009	1692	814	878	1686	831	855
35-39	2151	1048	1103	2091	1071	1020	2136	1117	1019
40-44	2420	1214	1206	2282	1164	1118	2351	1215	1136
45-49	2202	1208	994	2138	1118	1020	2148	1155	993
50-54	1960	1129	831	1900	1098	802	2046	1168	878
55-59	2221	1217	1004	1947	1113	834	1844	1052	792
60-64	1733	936	797	1948	1064	884	1967	1082	885
65-69	1340	695	645	1332	715	617	1335	741	594
70-74	589	300	289	928	501	427	993	525	468
75-79	486	204	282	427	199	228	424	201	223
80-84	301	101	200	394	149	245	423	163	260
85 și peste	292	56	216	378	107	271	408	122	286

Sursa: ASP.

Tabelul 21. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie

persoane

Țara de cetățenie	2017	2018	2019	2020	2021
Total	22 508	22 764	23 830	21 830	21 933
<i>inclusiv:</i>					
Ucraina	6 959	6 786	6 834	6 525	6 576
Federația Rusă	5 574	5 742	5 953	5 360	5 125
Israel	2 067	2 200	1 929	1 590	1 219
Apatrid (art. 1 al convenției din 1954)	1 459	1 416	1 397	1 368	1 332
Turcia	902	943	1 292	990	1 281
România	1 016	988	1 037	1 030	1 190
India	228	327	309	287	810
Italia	488	501	535	464	497
Azerbaidjan	312	371	458	450	416
S.U.A.	426	433	507	391	305
Belarus	299	293	245	233	303
Uzbekistan	151	164	327	196	246
Armenia	213	211	229	222	229
Kazahstan	199	202	220	216	221
Persoană cu cetățenie nedeterminată	269	256	520	672	213
Republica Arabă Siriană	134	140	134	123	131
Germania	129	131	123	104	125
Georgia	110	98	110	111	111
Alte țări	1573	1562	1671	1498	1603

Sursa: ASP.

Tabelul 22. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie
(stoc la sfârșitul anului)

	persoane				
	2017	2018	2019	2020	2021
Total	925	1011	1095	1217	1336
Apatrid (art. 1 a convenției din 1951)	496	499	501	503	508
Federația Rusă	75	118	147	187	206
Persoană cu cetățenie nedeterminată	168	170	171	172	172
Ucraina	55	69	80	100	109
Refugiat (art. 1 a convenției din 1951)	20	20	27	36	45
Beneficiar de protecție umanitară	13	14	15	20	45
Republica Arabă Siriană	7	10	21	29	45
Turcia	9	12	15	23	33
România	10	11	18	24	27
Armenia	16	17	18	20	24
Italia	2	4	5	11	18
R. Belarus	5	7	9	10	11
Kazahstan	5	7	7	7	7
Azerbaidjan	3	5	5	7	7
Sudan	4	4	4	5	6
Georgia	3	3	4	5	6
Turkmenistan	4	5	5	5	5
Tadjikistan	1	2	2	4	5
Iordania	3	3	4	4	5
Afganistan	4	4	4	4	4
Liban	2	2	3	3	4
Uzbekistan	2	3	3	4	4
Pakistan	1	1	3	3	3
Iran	-	-	1	1	3
India	-	1	1	1	3
Congo	2	2	2	2	2
Grecia	1	1	1	2	2
Kârgâzstan	1	1	1	1	2
Israel	-	-	1	1	2
Egipt	-	-	1	1	2
Camerun	-	1	1	1	2
SUA	1	1	1	1	1
Etiopia, Yemen, Vietnam	câte 2 persoane	câte 2 persoane	câte 2 persoane	câte 2 persoane	câte 2 persoane
China, Irak, Iugoslavia, Palestina, Mali, Madagascar, Serbia, Bangladesh, Belgia, Sierra Leone	câte 1 persoană	câte 1 persoană	câte 1 persoană	câte 1 persoană	câte 1 persoană
Albania	-	-	-	-	1
Filipine	-	-	-	-	1

Sursa: ASP.

*Notă: Începând cu anul 2000

Tabelul 23. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului)
persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total*	308188	315949	325241	329374	339529
Federația Rusă	109372	111150	113617	113402	114444
Ucraina	102662	101626	100706	99103	97163
Italia	25724	27899	29873	31042	33150
Kazahstan	12829	12758	12683	12543	12405
Germania	3767	4717	6022	7189	9679
România	6654	7085	7603	7986	8594
Franța	3874	4678	5626	6427	8108
Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	1562	2259	3286	4387	6174
Turcia	4772	5158	5574	5815	6117
Spania	3371	3646	3910	4134	4388
R. Belarus	4648	4611	4562	4476	4385
Portugalia	3115	3219	3337	3421	3552
Grecia	2678	2765	2865	2907	2980
Irlanda	1462	1701	1975	2224	2694
SUA	1020	1287	1581	1802	2281
Azerbaidjan	1950	1939	1923	1904	1873
Uzbekistan	1899	1884	1883	1849	1850
Georgia	1799	1790	1781	1745	1723
Alte țări	15030	15777	16434	17018	17969

Sursa: ASP.

*Notă: Inclusiv regiunea transnistreană

Tabelul 24. Imigrarea străinilor

	2017	2018	2019	2020	2021
3.1.1. Numărul anual de imigrări ale străinilor, persoane	3712	4267	4857	2875	4186
3.1.2. Rata de creștere a imigrărilor străinilor	90,98	114,95	113,83	59,19	145,6
3.1.3. Decalajul de gen pentru imigrarea străinilor	66,58	61,47	53,02	45,64	51,03
3.1.5. Numărul anual de imigrări ale străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	2238	2540	2959	2038	2526
3.1.6. Rata de creștere a numărului străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	91,68	113,49	116,50	68,87	123,95
3.1.7. Proporția persoanelor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice în rândul străinilor imigrați	60,29	59,53	60,92	70,89	60,34

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 25. Distribuția imigranților după nivelul de instruire

	2017	2018	2019	2020	2021
Total au sosit,	3712	4267	4857	2875	4186
<i>din care au studii:</i>					
superioare	1334	1421	1545	1093	1389
medii de specialitate	866	1084	1414	945	1137
medii generale	1194	1438	1527	721	1159
medii incomplete	83	86	73	20	26
primare, sau fără studii	27	20	32	96	42

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 26. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora

persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total au sosit	3712	4267	4857	2875	4186
<i>din care, cetățenii țărilor:</i>					
Turcia	245	430	760	432	797
Ucraina	682	752	919	642	771
Federația Rusă	686	683	739	426	538
România	426	450	459	386	421
India	85	128	333	79	244
Azerbaidjan	80	171	256	86	141
Uzbekistan	27	41	204	58	117
Italia	139	130	118	81	116
Israel	455	489	83	42	102
S.U.A	206	210	224	80	98
Georgia	24	22	30	33	39
China	24	27	35	12	35
Siria	15	24	9	12	23
Alte țări	618	710	688	506	744

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 27. Distribuția imigranților după scopul sosirii

persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total au sosit,	3712	4267	4857	2875	4186
<i>inclusiv:</i>					
La muncă	829	1256	2023	1371	1824
Reîntregirea familiei	1437	1596	1628	1045	1497
La studii	716	808	652	241	510
Alt scop	730	607	554	218	355

Sursa: MAI/BMA.

Tabelul 28. Migrația temporară a populației de proveniență străină

	2017	2018	2019	2020	2021
3.4.1. Numărul de străini care dețin permis de ședere permanentă, persoane	9992	9529	9104	8417	7818
3.4.2. Rata de creștere a numărului de deținători ai permiselor de ședere permanentă, %	97,24	95,36	95,54	92,45	92,88
3.4.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă (15-64 ani) cu permise de ședere permanentă, %	43,27	40,51	36,57	33,45	36,68
3.4.4. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, %	26,89	28,54	29,26	33,07	35,09
3.4.5. Numărul de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie, persoane	2824	3179	3693	2111	2927
3.4.6. Numărul de străini care dețin permis de ședere provizorie valabil, persoane	10686	11440	12934	11651	12411
3.4.7. Proporția de străini care au obținut permis de ședere pentru reîntregirea familiei, %	42,09	47,95	45,94	48,43	48,02
3.4.8. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de muncă și afaceri, %	16,49	23,81	29,93	29,76	32,64
3.4.9. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de studii sau instruire, %	20,07	22,59	19,77	17,60	15,37

3.4.10. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități umanitare și religioase, %	4,55	5,08	5,37	4,22	3,96
3.4.11. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru tratament, %	0	0	0	0	0
3.4.12. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru alte scopuri, %	16,80	0,58	0	0	0
3.4.13. Numărul de străini care au obținut permis de trafic mic de frontiera, persoane	0	1	7	0	1

Sursa: ASP

Tabelul 29. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine

persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total	4106	4066	5186	5229	5727
<i>din care au sosit din:</i>					
România	1375	1592	2355	2681	3164
Israel	2014	1698	1680	1359	1022
India	165	258	552	605	690
Ucraina	108	113	138	127	407
Federația Rusă	51	58	53	60	80
SUA	38	34	77	70	63
Turcia	106	81	70	63	42
Italia	1	2	17	28	37
Azerbaidjan	23	26	31	39	36
Nigeria	-	-	9	24	35
Suedia	21	16	21	14	15
China	14	11	12	20	13
Grecia	14	18	17	15	11
Belarus	5	5	5	4	8
Siria	18	16	10	10	6
Iordania	8	9	8	7	5
Finlanda	20	16	11	7	4
Alte țări	125	113	120	96	89

Sursa: BNS

Tabelul 30. Migrația involuntară a populației de proveniență străină

	2017	2018	2019	2020	2021
3.7.1. Numărul anual de solicitări de azil (prima solicitare), persoane	75	114	118	86	75
3.7.3. Raportul de feminitate în rândul solicitanților de azil, %	28,4	23,7	31,1	31,4	29,3
3.7.4. Numărul anual de beneficiari de protecție internațională, inclusiv apatrizii, persoane	46*	33*	32*	50*	21*
3.7.5. Numărul de persoane cărora li s-a respins acordarea protecției internaționale, persoane	42	36	55	49	38
3.7.6. Numărul solicitanților de azil cu solicitări pe rol, unități	81	104	107	77	77
Numărul anual de solicitări de recunoaștere a statutului de apatrid	125	126	165	147	168
3.7.7. Numărul de persoane cărora li s-a acordat statut de apatrid, persoane	32	25	21	42	56
3.7.8. Numărul de apatrizi cărora li s-a acordat drept de ședere în Republica Moldova, persoane	3	2	3	3	2

3.7.9. Rata de creștere a numărului solicitanților de azil cu cereri pe rol , %	95,3	128,4	102,9	71,1	100,0
3.7.10. Numărul de refugiați în Republica Moldova, persoane	152	163	166	184	173
3.7.11. Rata de creștere a numărului de refugiați , %	99,3	107,2	101,8	110,85	94,03

Sursa: MAI/BMA

*Notă: începând cu anul 2016 - fără apatrizi

Tabelul 31. Numărul solicitărilor de azil depuse în anii 2017-2021, după țara de origine

persoane

	2017	2018	2019	2020	2021
Total	75	114	118	86	75
din care au sosit din:					
Turcia	8	40	22	44	18
Siria	16	6	7	4	10
Cuba	-	-	-	-	8
Federația Rusă	8	12	5	1	6
Georgia	7	-	3	1	6
Ucraina	9	11	5	5	3
Armenia	6	7	9	3	3
Azerbaidjan	-	2	7	-	3
Irak	-	-	3	2	2
Afganistan	1	2	6	-	2
SUA	1	1	1	1	2
Bangladesh	-	13	17	-	-
Uzbekistan	3	5	2	8	-
India	-	-	7	-	-
Tadjikistan	-	-	2	3	-
Turkmenistan	-	2	1	-	-
Kârgâzstan	4	-	3	1	-
Cote D'Ivoire	3	1	-	-	-
Kazahstan	2	1	-	-	-
Camerun	1	1	2	-	-
Nigeria	-	-	3	-	-
Pakistan	-	2	2	-	-
Alte țări	6	8	11	13	12

Sursa: MAI/BMA

Tabelul 32. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat

	2017	2018	2019	2020	2021
1.1.12. Numărul de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat, unități	5 793 398	5 918 244	5 808 344	1 596 871	2 248 583
1.1.14. Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat	98,69	102,15	98,14	27,49	140,82
1.1.9. Numărul de intrări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat, unități	5 771 443	5 903 585	5 790 391	1 662 271	2 231 115
Rata creșterii numărului de intrări ale cetățenilor moldoveni la frontiera de stat	98,92	102,29	98,08	28,71	134,22
1.1.10. Numărul de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat, unități	3 933 086	4 363 158	4 631 951	1 409 209	2 383 078

1.1.11. Rata creșterii a numărului de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat	105,20	110,93	106,16	30,43	169,11
1.1.13. Numărul de plecări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat, unități	3 984 030	4 377 850	4 639 507	1 472 260	2 394 287
Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor străini înregistrate la frontiera de stat	105,43	109,88	105,98	31,73	162,63

Sursa: MAI/IGPF

Tabelul 33. Numărul anual de vize acordate străinilor

	2017	2018	2019	2020	2021
3.1.8. Numărul anual de vize oferite de Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM, unități	1792	1516	1353	1043	330
3.1.9. Rata de creștere a numărului de vize oferite, %	51,97	84,60	89,2	77,1	31,7*

Sursa: MAEIE

* (date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare care au prezentat datele în anul de referință).

Tabelul 34. Șederea ilegală a străinilor pe teritoriul țării. Indicatori de bază

	2017	2018	2019	2020	2021
3.8.1. Numărul de imigranți nereglementați (migranți ilegali)	3675	3943	3654	2202	3201
3.8.4. Numărul de străini cărora li s-a revocat dreptul de ședere în R.M.	450	480	545	337	1250
3.8.5. Numărul de străini cărora li s-a refuzat în acordare/ prelungire a dreptului de ședere în R.M	207	179	259	233	303
3.8.6. Numărul de străini în privința cărora a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul Republicii Moldova	507	471	535	300	347
3.8.7. Numărul de străini declarați indezirabili pe teritoriul R.M.	93	599	34	21	25
3.8.8. Numărul de străini luați în custodie publică	97	117	117	68	73

Sursa: MAI/BMA și IGPF

III. Impactul migrației

Tabelul 35. Indicatori demografici generali

	2017	2018	2019	2020	2021
1.1.1. Numărul total al populației la 01 ianuarie al anului, mii persoane	2730364*	2686064*	2686064*	2643883*	2626943*
1.1.2. Rata de creștere a populației, %	-0,09	-0,13	0,0	-1,77	0,0
1.1.3. Rata de natalitate, ‰	13,3	12,8	12,1	11,7	11,2
1.1.4. Rata de mortalitate, ‰	13,4	13,8	13,6	15,5	17,4
1.1.5. Sporul natural, ‰	-0,1	-1,0	-1,5	-3,8	-6,2
1.1.6. Rata brută de imigrare, la 1.000 locuitori ‰	38,3	43,1	43,6	27,7	25,3*
1.1.7. Rata brută de emigrare, la 1.000 locuitori ‰	57,4	58,7	57,5	27,5	28,0*

1.1.8. Rata netă a migrației, p.p.	0,45	0,56	0,30	0,49	-2,7
Rata nupțialității, ‰	5,9	7,5	7,6	5,9	8,6
Rata divorțialității, ‰	2,6	4,0	4,0	3,3	3,8
Coefficientul îmbătrânirii populației -total	20,0	20,8	21,1	22,4	22,8
din care pentru:					
Bărbați	16,7	17,5	18,3	18,8	19,1
Femei	23,0	23,9	24,9	25,6	26,2
Speranța de viață la naștere, ani - total	71,5	70,6	70,9	69,8	69,1
din care pentru:					
Bărbați	67,5	66,3	66,8	65,9	65,2
Femei	75,4	75,0	75,1	73,9	73,1

Sursa: BNS

Nota: Mișcarea migratorie internațională se calculează în baza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră

*Informația este prezentată fără populația raioanelor din partea stânga a Nistrului și mun. Bender

Tabelul 36. Componenta demografică a populației, procente

	2017	2018	2019	2020	2021
1.2.1. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani	15,91	15,82	18,54	18,52	18,36
1.2.2. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste	11,62	13,75	14,45	14,40	14,80
1.2.3. Raportul de dependență demografică					
1.2.3.1. Raportul de dependență demografică (definiția națională)	56,16	67,52*	69,56	69,32	68,12
1.2.3.2. Raportul de dependență demografică (definiția internațională)	37,98	48,01*	49,22	49,07	49,62
1.2.4. Raportul de vârstă înaintată	20,22	17,09	16,46	16,44	15,75
1.2.5. Proporția bărbaților în vârstă de 65 de ani și peste	9,21	10,93	11,38	11,46	11,75
1.2.6. Proporția femeilor în vârstă de 65 de ani și peste	13,85	14,35	17,29	17,09	17,58
1.2.7. Raportul de feminitate pentru cei în vârstă de 65 de ani și peste	162,42	163,53	164,16	163,00	164,04

Sursa: BNS

*Notă: începând cu anul 2018 VAM – 16-57/62 ani

Tabelul 37. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la începutul anului) 2017 și 2021

persoane

Grupa de vârstă, ani	2017			2021		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	2730364	1305304	1425060	2626942	1253244	1373698
0–4	185565	95407	90158	158659	81976	76683
5–9	171314	87741	83573	166781	85717	81064
10–14	153301	78817	74484	156918	80640	76278
15–19	144807	74566	70241	136529	70046	66483
20–24	174846	87636	87210	136324	69592	66732
25–29	211611	105329	106282	176197	87838	88359
30–34	225575	112972	112603	213845	107401	106444
35–39	191725	94710	97015	202333	101139	101194
40–44	175685	86825	88860	176526	87117	89409

Grupa de vârstă, ani	2017			2021		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
45–49	167390	82230	85160	170384	83210	87174
50–54	174331	83850	90481	163089	78931	84158
55–59	208745	97087	111658	182417	84683	97734
60–64	185094	81512	103582	198124	87699	110425
65–69	162856	67587	95269	161450	66585	94865
70–74	66938	25548	41390	111331	42848	68483
75–79	67704	23759	43945	54790	19097	35693
80–84	40004	12930	27074	39566	12225	27341
85 și peste	22873	6798	16075	21679	6500	15179
din total populație:						
persoane sub VAM (0 -15 ani)	539050	276932	262118	510367	262638	247729
persoane în VAM* (16-56/61 ani)	1650854	861492	789362	1563346	811069	752277
persoane peste VAM* (57/62 +ani)	540460	166880	373580	553229	179537	373692

Sursa: BNS

*Notă: începând cu anul 2018 VAM – 16-57/62 ani; peste VAM – 58/63 ani și peste.

Tabelul 38. Populația urbană versus cea rurală*

	2017	2018	2019	2020	2021
1.3.1. Numărul populației urbane la sfârșitul anului, mii persoane	1100,7	1094,6	1092,8	1098,2	1102,5
Numărul populației rurale la sfârșitul anului, mii persoane	1628,9	1590,1	1550,9	1528,3	1501,3
1.3.2. Rata de urbanizare, %	40,3	40,8	41,3	41,8	42,3
1.3.3. Rata de creștere a populației urbane, %	-0,97	-0,56	-0,17	0,50	0,39
1.3.4. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani în mediul urban, %	17,97	18,22	18,31	18,39	18,42
1.3.5. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban, %	12,60	13,11	13,65	13,96	14,11
1.3.6. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani în mediul rural, %	19,14	18,95	18,60	18,29	17,97
1.3.7. Proporția de persoane în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural, %	13,62	14,22	14,95	15,42	15,89
1.3.8. Raportul de dependență în mediul urban (definiție internațională), %	44,03	45,63	46,97	47,81	48,21
1.3.9. Raportul de vârstă înaintată în mediul urban, %	15,68	15,50	15,11	14,57	14,27
1.3.10. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban, %	167,25	168,25	169,64	173,15	177,87
1.3.11. Raportul de dependență în mediul rural (definiție internațională), %	48,73	49,63	50,49	50,85	51,19
1.3.12. Raportul de vârstă înaintată în mediul rural, %	18,61	18,15	17,33	16,57	16,27
1.3.13. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural, %	161,58	160,60	159,21	158,45	157,98

Sursa: BNS

*Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC, astfel calculul indicatorului a fost efectuat conform noii metodologii.

Tabelul 39. Componenta demografică a populației de proveniență străină, procente

	2017	2018	2019	2020	2021
3.3.1. Proporția străinilor în totalul populației în vârstă sub 15 ani	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
3.3.2. Proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste	0,68	0,69	0,72	0,69	0,70
3.3.3. Raportul de sex pentru străini	114,4	112,5	118,0	113,9	114,0

Sursa: ASP

Tabelul 40. Indicatori economici globali

	2017	2018	2019	2020	2021
1.6.1. PIB, prețuri curente, mii lei	176 007	189 063	206 256	199 734	241 871*
1.6.2. Rata de creștere a PIB, %	104,2	101,1	103,6	91,7	113,9*
1.6.3. PIB pe locuitor, prețuri curente, lei	49 808	71 669	77 395	75 788	92 477*
1.6.4. Rata de creștere a PIB-ului pe locuitor, %	104,6	69,49	92,6	102,12	81,95*
1.6.7. Indicele dezvoltării umane (Raportul anual Dezvoltarea Umană, UNDP)	0,699	0,711	0,750	0,6	...

Sursa: BNS, UNDP

Notă: * Date semidefinite

... - lipsa date

Tabelul 41. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice

		2017	2018	2019	2020	2021
1.7.5. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe	Total	25,0	24,7	27,3	27,3	23,1
	Urban	21,0	20,3	23,1	23,1	23,5
	Rural	28,5	28,1	30,2	30,2	22,8
1.7.6. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe	Total	53,7	52,4	43,8	43,8	49,3
	Urban	46,7	47,5	40,2	40,2	41,4
	Rural	58,3	55,4	45,9	45,9	55,4
1.7.7. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe	Total	38,9	36,4	38,6	39,6	37,5
	Urban	22,8	21,5	23,9	26,2	24,7
	Rural	50,9	47,2	48,4	48,6	45,9

Sursa: BNS

*Notă: În anul 2019 a fost revizuită metodologia de calcul a pragului absolut a sărăciei

Tabelul 42. Dinamica indicatorilor sărăciei

	2017	2018	2019*	2020	2021
1.6.5.1. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, total	...	...	25,2	26,8	24,5
1.6.6. Proporție copiii sub 18 ani care trăiesc în gospodării sub pragul sărăciei	30,9	24,4	24,0	26,0	24,4
Rata sărăciei relative	...	...	5,2	4,3	5,3
1.6.5.2. Ponderea populației sub pragul sărăciei relative	17,0	17,2	20,3	21,4	22,6

Sursa: BNS

*Notă: Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC, astfel calculul indicatorului a fost efectuat conform noii metodologii.

Tabelul 43. Populația economic activă /inactive, șomeri, grupul NEET

	2017	2018	2019	2020	2021
Populația economic activă, mii persoane	999,7	1 018,1	919,3	867,3	871,6
Rata de creștere a populației economic active, %	98,92	101,84	90,30	94,34	100,50
Rata de activitate, %	42,2	45,9	42,3	40,3	41,1
Populația ocupată, mii persoane	1207,5	988,5	872,4	834,2	843,4
Rata de creștere a populației ocupate, %	99,0	102,88	88,25	102,68	101,1
Șomeri (BIM), mii persoane	*	29,6	46,9	33,1	28,2
Rata de creștere a șomerilor, %	*	76,09	158,45	70,58	85,20
Rata șomajului	*	*	5,1	3,8	3,2
Populația inactivă de 15 ani și peste, mii persoane	*	*	1 255,9	1 283,6	1 248,9
Tinerii din grupul NEET**	151,8	127,1	135,0	120,9	116,6

Sursa: BNS/AFM

*Notă: În anul 2019 au fost implementate noul plan de sondaj și revizuită definiția ocupării. Detalii: BNS, Metodologia Anchetei forței de muncă.

- La estimarea rezultatelor cercetării s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Informație prezentată fără datele raioanelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender

** Tineri NEET: tineri care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație (din limba engleză: „Persons Not in Employment, Education or Training”).

Tabelul 44. Populația în vârstă aptă de muncă. Indicatori de bază

	2017	2018	2019	2020	2021
1.4.1.1. Proporția populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	59,03	59,70	58,98	58,59	59,48
1.4.1.2. Proporția populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	68,12	67,56	67,01	66,75	66,84
1.4.2.1. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	-1,84	-1,64	-1,53	-0,65	-0,87
1.4.2.2. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	-3,01	-2,43	-2,22	-1,01	-1,09
1.4.3. Indicele presiunii demografice de muncă	82,42	82,30	83,00	72,40	85,06
1.4.4. Indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă	96,07	98,93	101,50	101,14	102,93
1.4.5. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15-39 ani	96,57	96,46	97,70	99,00	98,0
1.4.6. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40-64 ani	111,18	111,07	111,33	111,00	111,00

Sursa: BNS

Tabelul 45. Populația străină în vârstă aptă de muncă

	2017	2018	2019	2020	2021
3.5.1. Numărul de străini în vârstă aptă de muncă (15-64 ani), persoane	19339	19405	20192	18209	18187
3.5.2. Rata de creștere a numărului de străini în vârstă aptă de muncă (15-64 ani)	99,49	100,3	104,06	90,18	99,88
3.5.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă	0,68	0,68	0,71	0,64	0,65

3.5.4. Indicele structurii pe vârstă pentru străinii în vârstă de muncă (40-64 ani raportat la 15-39 ani)	119,7	121,2	121,82	131,5	132,24
3.5.5. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 15-39 de ani	81,81	83,86	80,08	85,39	87,97
3.5.6. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 40-64 de ani	84,71	85,79	81,76	83,82	82,58

Sursa: ASP

Tabelul 46. Indicatorii forței de muncă.

	2017	2018	2019	2020	2021
1.5.1.1. Rata de participare la forța de muncă (definiția națională)	49,4	49,7	52,6	50,7	52,7
1.5.1.2 Rata de participare la forța de muncă (definiția internațională)	46,9	47,6	49,4	47,6	49,1
1.5.2.1. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (definiția națională)	40,5	42,0	40,1	38,8	39,8
1.5.2.2. Rata de ocupare a populației de 15-64 ani (definiția internațională)	44,9	46,1	46,8	45,7	47,5
1.5.3. Rata șomajului	4,1	3,0	5,1	3,8	3,3
1.5.4. Rata șomajului în rândul tinerilor	11,8	7,4	10,4	10,9	9,2
1.5.5. Rata șomajului în rândul femeilor	3,3	2,5	4,4	3,2	2,5
1.5.6. Decalajul de gen în șomaj	-1,5	-1,0	-1,4	-1,1	-1,23

Sursa: BNS

Tabelul 47. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform datelor Ministerului Educației și Cercetării

	2017	2018	2019	2020	2021
Total copii	77180	76610	76 630	76 700	20 713*
<i>inclusiv cu:</i>					
2.2.6. Un părinte plecat	60400	59960	59 970	60 000	17711*
2.2.7. Ambii părinți plecați	16780	16650	16 660	16 700	3002*

* Indicatori sunt extrași din baza datelor din SIME (Sistemul Informațional de Management în Educație. În conformitate cu HG nr. 601/2020, instituțiile de învățământ sunt responsabile de introducerea și /sau actualizarea datelor în SIME

Tabelul 48. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale*

	2017**	2018**	2019**	2020**	2021**
Total copii, inclusiv cu un părinte plecat sau ambii părinți plecați peste hotare la muncă	30320	37866	36817	29186	28015

* datele oferite de către structurile teritoriale de asistență socială

** Stoc la sfârșitul anului de referință

Tabelul 49. Evoluția ratelor brute de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, rata de tranziție în învățământul gimnazial*

	2017	2018	2019	2020	2021
Primar	103,2	104,8	106,3	107,8	107,1
Gimnazial	107,3	106,2	104,9	105,2	103,9
Rata de tranziție în învățământul gimnazial	98,3	98,0	97,6	98,4	98,1

Sursa: BNS

*Notă: Rata brută de cuprindere reprezintă numărul total de copii/elevi/studenți cuprinși într-un anumit nivel educațional, indiferent de vârstă, ca raport procentual față de populația de vârstă școlară teoretică corespunzătoare nivelului dat.

Tabelul 50. Cadre didactice în instituțiile de învățământ primar și secundar general pe grupe de vârstă în anii de studii 2019/2020-2021/2022, pe medii de reședință

Grupa de vârstă, ani	2019/2020			2020/2021			2021/2022		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Total	27426	12415	15011	26897	12294	14603	26506	12370	14136
<i>din care:</i>									
până la 30	2693	1269	1424	2483	1235	1248	2299	1220	1079
30 – 39	5482	2639	2843	5436	2564	2872	5339	2542	2797
40 – 49	6746	3404	3342	6550	3407	3143	6446	3465	2981
50 - 59	7140	2813	4327	7181	2829	4352	7095	2863	4232
60 ani și peste	5365	2290	3075	5247	2259	2988	5327	2280	3047
Total, procente	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>din care :</i>									
sub 30 de ani	9,8	10,2	9,5	9,2	10,0	8,5	8,7	9,9	7,6
30-39	20,0	21,3	18,9	20,2	20,9	19,7	20,1	20,6	19,8
40-49	24,6	27,4	22,3	24,4	27,7	21,5	24,3	28,0	21,1
50-59	26,0	22,7	28,8	26,7	23,0	29,8	26,8	23,1	29,9
60 ani și peste	19,6	18,4	20,5	19,5	18,4	20,5	20,1	18,4	21,6

Sursa: BNS

Tabelul 51. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății

	2017	2018	2019	2020	2021
Medici, total persoane	13021	12635	12552	12394	12214
din care medici de familie	1722	1682	1687	...	...
Personal medical mediu, total persoane	25125	23981	23584	23187	23954
Gradul de asigurare cu medici la 10.000 locuitori	47,7	47,1	47,5	47,7	46,9
Gradul de asigurare cu personal medical mediu la 10.000 locuitori	92,0	89,4	89,2	89,3	92,0

Sursa: BNS.

... - lipsa date

Anexa nr. 3. Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul

